HANDLINGAR

RÖRANDE

SKANDINAVIENS

HISTORIA.

TRETIONDESJUNDE DELEN.

STOCKHOLM.

Hörbergska Boktryckeriet, 1856.

På eget förlag.

Munchen

NYA
HANDLINGAR
RÖRANDE
SKANDINAVIENS
HISTORIA.

115

Tjugondesjunde Delen.

STOCKHOLM.
Hörbergska Boktryckeriet, 1856.
På eget förlag.

20 -

Kongl. Samfundet för utgifvande af Handskrifter rörande Skandinaviens Historia.

BESKYDDARE:

HANS MAJ:T KONUNGEN.

Förste Ledamöter:

H. K. H. KRONPRINSEN.

H. K. H. HERTIGEN af ÖSTERGÖTLAND.

H. K. H. HERTIGEN af DALARNE.

Ordförande för året:

Hans Excellens, Herr Grefve G. A. Sparre.

Ledamöter:

Herr Peter Adam Wallmark, f. d. Kongl. Bibliothekarie, Kansli-Råd. R. N. O.

Herr Leonhard Fredrik Rääf, Kammarjunkare. R. N. O.

Herr JOHAN HENRIK SCHRÖDER, Th. D., Ph. M., Professor i Lärdomshistorien och Archeologien vid Universitetet i Upsala. R. N. O.

Hans Excellens, Herr Grefve CARL DE GEER, En af Rikets Herrar, Öfverste-Kammarjunkare. R. o. C. af K. M. O.

Herr AUGUST VON HARTMANSDORFF, President i K. Kammar-Rätten. C. m. st. k. N. O.

Herr ANDERS FRYXELL, Th. D., Ph. M., Professor, Prost och Kyrkoherde i Sunne, En af de Aderton i Svenska Akademien. C. N. O.

Herr JOHAN PETER LEFRÉN, General-Löjtnant, tillf. President i K. Krigs-Collegium, Chef för H. M. Konungens Stab, General-Befälhafvare i 4:de Militär-Distriktet. R. o. C. af K. M. O.

Herr Friherre BERNHARD VON BESKOW, Ph. M., Hofmarskalk,, En af de Aderton i Svenska Akademien och Akademiens ständige Sekreterare. Under-Kansler vid K. M. O., C. m. st. k. N. O.

Herr ANDERS MAGNUS STRINNHOLM, Ph. M., En af de Aderton i Svenska Akademien. R. N. O.

Hans Excellens, Herr Friherre GUSTAF NILS ALGERNON STJERNELD, En af Rikets Herrar,

Stats-Minister för Utrikes Ärenderna. R. o. C. af K. M. O.

Herr Bror Emil Hildebrand, Ph. M., Riks-Antiqvarie och Garde des Médailles, K. Witterhets- Hist. och Antiqv.-Akademiens Ledamot och ständige Sekreterare. R. N. O.

Herr Nils Johan Ekdahl, Kyrkoherde i Adolf Fredriks församling i Stockholm.

Herr Per Erik Bergfalk, J. D., Ph. M., Professor i Ekonomiska Lagfarenheten vid Universitetet i Upsala. R. N. O.

Herr Christofer Isaak Heurlin, Th. D., Ph. M., f. d. Stats-Råd, Biskop i Wexiö Stift, Ordens-Biskop i surviv. C. m. st. k. N. O.

Herr Henrik Reuterdahl, Th. D., Ph. M., f. d. Stats-Råd, Ärkebiskop, Pro-Kansler för Upsala Universitet. C. N. O.

Hans Excellens, Herr Friherre Albrecht Elof Ihre, En af Rikets Herrar, f. d. Stats-Minister för Utrikes Ärenderna. R. o. C. af K. M. O.

Herr Carl Emanuel Aurivillius, Ph. M., Prost och Kyrkoherde i Alunda och Morkarla af Upsala Stift. L. N. O.

Hans Excellens, Herr Fredrik Due, Norsk Stats Minister. R. o. C. af K. M. O.

Herr Carl Johan Schlyter, J. D., Professor i Laghistorien vid Universitetet i Lund. R. N. O.

Herr Adolf Iwar Arwidsson, Ph. M., Kongl. Bibliothekarie. R. N. O.

Herr Johan Isaak Håhl, Ph. M., Kyrkoherde i Rystad af Linköpings Stift.

Herr Per Erik Ludvig Thyselius, Th. D., Ph. M., Kyrkoherde i Nyköpings Östra församling. L. N. O.

Herr Sven Wilhelm Gynther, Landshöfding i Wester-Norrlands Län. R. N. O.

Herr Carl Sandberg, Kamererare i K. Kammar-Arkivet.

Herr Carl Axel Juel, J. C., Professor.

Herr Friherre Christofer Rutger Ludvig Manderström, Kammarherre, Envoyé Extraord. och Ministre Plenip. vid Kejs. Franska Hofvet, En af de Aderton i Svenska Akademien. C. m. st. k. N. O.

Herr Friherre Carl Jedvard Bonde, Öfverste-Kammarjunkare. R. N. O.

Herr Grefve Henning Ludvig Hugo Hamilton, Kammarherre, Landshöfding i Östergötlands Län. C. m. st. k. N. O.

Herr Johan Jakob Nordström, J. & Ph. D., Riks-Arkivarie. R. N. O.

Herr Carl Wilhelm August Tham, Ph. M., Lektor i Geografi vid K. Krigs-Akademien.

Herr Olof Wingqvist, Ph. M., Skytteansk Professor i Vältaligheten och Politiken vid Upsala Universitet.

Herr Fredrik Ferdinand Carlson, Ph. M., Professor i Historien vid Universitetet i Upsala.

Hans Excellens, Herr Grefve Gustaf Adolf Sparre, En af Rikets Herrar, Justitie-Stats-Minister. R. o. C. af K. M. O.

Herr Paul Genberg, Ph. M., f. d. Stats-Råd, Biskop i Kalmar Stift. C. N. O.

Herr Robert Mauritz Bovallius, Ph. M., Aktuarie i Riks-Arkivet. ***K. Samfundets Sekreterare.***

Herr Lars Anton Anjou, Th. D., Ph. M., Stats-Råd. L. N. O.

Herr Abraham Cronholm, Ph. M., E. O. Professor i Nordisk Historia vid Universitetet i Lund.

Herr Johan Falkman, Kammar-Råd. R. N. O.

Herr Ludvig Berkhan Falkman, Öfver-Direktör och Chef för Landtmäteriet. R. N. O.

Herr Carl Johan Fant, Ph. M., Vice Bibliothekarie vid Universitetet i Upsala.

Herr Jakob Westin, f. d. Ålderman.

Herr Grefve Axel Bielke, Kammarherre.

Herr Friherre Johan August Posse, J. C., Aktuarie i K. Riks-Arkivet.

Herr Grefve Baltzar von Platen, f. d. Stats-Råd. C. W. O.

Herr Johan Erik Rydqvist, J. C., Vice Bibliothekarie vid K. Bibliotheket, En af de Aderton i Svenska Akademien. R. N. O.

Herr Wilhelm Erik Svedelius, Ph. M., Professor i Historien vid Universitetet i Lund.

Herr Johan Henrik af Geijersstam, Major i Artilleriet. R. S. O.

Herr Carl Gustaf Styffe, Ph. M., Förste Amanuens i K. Riks-Arkivet.

Herr Carl Erik Hallström, Th. D., Ph. M., Biskop i Wisby Stift. C. N. O.

Herr Anders Erik Knös, Th. D., Ph. M., Domprost, Professor i Theologien vid Universitetet i Upsala. L. N. O.

Herr Grefve Adam Casimir Ludvig Lewenhaupt, Kammarherre hos H. K. H. Kronprinsen.

Herr Carl Georg Brunius, Ph. M., Professor i Grekiska språket vid Universitetet i Lund. C. W. O., L. N. O.

Herr Fredrik August Dahlgren, Ph. M., t. f. Förste Amanuens i K. Riks-Arkivet.

Herr Grefve Henning Edvard Taube, v. Häradshöfding.

Herr Grefve Robert Axel von Rosen, Hof-Marskalk hos H. K. H. Kronprinsen, Ryttmästare vid Lif-Regementets Husar-Corps. R. S. O.

Herr Carl Fredrik Israel Wahrenberg, Ph. M., Docens i Allmänna Historien vid Universitetet i Upsala.

Herr Carl Gustaf Malmström, Ph. M., Docens i Fäderneslandets Historia vid Universitetet i Upsala.

Inländska Korresponderande Ledamöter:

Herr Johan Jakob Hedrén, Th. D., Ph. M., Biskop i Linköpings Stift. C. m. st. k. N. O.

Herr Olof Rudolf Bellander, Ph. M., Kongl. Hofpredikant, Kontrakts-Prost och Kyrkoherde i Köping. L. N. O.

Herr PETER WIESELGREN, Th. D., Ph. M., Prost och Kyrkoherde i Helsingborg. L. N. O.

Herr JOHAN PETER CARLMARK, Ph. M., Lektor, Domkyrko-Syssloman i Skara. R. N. O.

Herr GABRIEL GULDBRAND, Ph. M., Prost och Kyrkoherde i Särestad af Skara Stift.

Herr CARL JAKOB AF NORDIN, Ph. M., Lektor i Historien vid Hernösands Gymnasium. R. N. O.

Herr GUSTAF AF NORDIN, Kammarherre, General-Major, Envoyé Extraord. och Ministre Plenipot. vid Kejserliga Ryska Hofvet. C. m. st. k. N. O.

Herr Grefve ANTON REINHOLD WRANGEL, Kammarherre, f. d. Minister-Resident. R. N. O.

Herr CARL GUSTAF KRÖNINGSSVÄRD, Häradshöfding, f. d. Bergs-Fiskal i St. Kopparbergs Bergslag.

Herr JOHAN LIDÉN, M. D., Kurhus-Läkare i Borgholm.

Herr JOHAN FORSANDER, Ph. M., Domkyrko-Syssloman, Lärare i Natural-Historien vid Wexiö Gymnasium. L. W. O.

Herr JOHAN ERNST RIETZ, Ph. M., Kyrkoherde i Tygelsjö och Klagstorp af Lunds Stift.

Herr ANDERS LIGNELL, Kontrakts-Prost och Kyrkoherde i Kila af Carlstads Stift. L. W. O.

Herr LEVIN CHRISTIAN WIEDE, Bibliothekarie vid Linköpings Gymnasium.

Herr PER HENRIK WIDMARK, Förste Landtmätare i Gefleborgs Län. R. W. O.

Herr CHRISTIAN CHRISTOFER ANDREAS LANGE, Chef för Riks-Arkivet i Christiania.

Herr GUSTAF ALBRECHT STURNEGK, Intendent vid Gripsholms Slott, Borgmästare i Mariefred. R. W. O.

UTLÄNDSKA LEDAMÖTER:

Herr CARL CHRISTIAN RAFN, Etats-Råd, Sekreterare i det Kongl. Nordiske Oldskrift-Selskab i Köpenhamn. C. W. O., R. N. O.

Herr ERIK CHRISTIAN WERLAUFF, Conference-Råd, Öfver-Bibliothekarie vid stora Kongl. Bibliotheket i Köpenhamn. C. N. O.

Herr Dokt. J. M. LAPPENBERG, Syndicus i Senaten i Hamburg.

Herr GEORG HEINRICH PERTZ, Öfver-Geheime-Råd, Öfver-Bibliothekarie vid Kongl. Bibliotheket i Berlin.

Herr Carl Bengt Hase, Professor, Ledamot af Kejs. Franska Institutet.

Herr Sebastian Ciampi, f. d. Professor i Grekiska Litteraturen i Florens.

Herr Peder Willemoes Becker, Kyrkoherde i Kiöng på Seland.

Herr Henry Ellis, Förste Bibliothekarie vid British Museum i London.

Herr James Ingram, Professor i Anglosachsiska språket vid Universitetet i Oxford.

Herr Christian Thomsen, Conference-Råd, Direktör vid K. Myntkabinettet och K. Målningsgalleriet i Köpenhamn. R. N. O.

Herr J. J. Champollion-Figeac, f. d. Conservateur vid Bibliothèque Imperiale i Paris. R. N. O.

Herr Fredrik Wilhelm Pipping, Stats-Råd, Ledamot af K. Finska Senaten.

Herr Wilhelm Gabriel Lagus, J. D., Kansli-Råd, Professor i Juridiken vid Universitetet i Helsingfors.

Herr Nils Matthias Petersen, Professor i Nordiska språken vid Universitetet i Köpenhamn.

Herr Casper Fredrik Wegener, Ph. D., Con-

ference-Råd, K. Historiograf, Chef för K. Geheime Arkivet i Köpenhamn. C. N. O.

Herr M. N. C. Kall Rasmussen, Registrator vid K. Geheime-Arkivet i Köpenhamn. R. W. O.

Herr Gabriel Rein, Ph. D., Professor i Historien vid Universitetet i Helsingfors.

Herr Fredrik Cygnæus, Ph. D., Professor i Æsthetiken vid Universitetet i Helsingfors.

Herr Jakob Edvard August Grönblad, Ph. D., Docens i Historien, Förste Amanuens vid Universitets-Bibliotheket i Helsingfors.

Herr A. Geffroy, Professor i Historien vid Faculté des lettres i Bordeaux.

Amanuens:

Herr Grefve Axel Thure Gabriel Oxenstjerna, Andre Amanuens i K. Riks-Arkivet.

Innehåll.

I.

Inventarier öfver Gripsholms slotts fatebur i sextonde århundradet.

1.

Anno domini 1529 Tiwgunde dagh Jwl bescreffs thenne efterscriffne fatebwr på gripssholm i thesse godhe mäns närwaru her Eskil michelsson her påwal i åker när Olaff henricsson fför:ne gård anamadhe åff her Eric aruidsson Jtem xiiii engisk bolster, viii engilsk hwffdabolster, xv spisebolster, xxi spisehwffwdtbolster, xiiii sma bänkedynor, v longabänkedynor, vii gulskins hyiende ond och godh, xv annor hyiende ondh och godh, Ryior godhe xxiij (22½), fförslitne ryior xxviii, skinfellar xx onde och godhe, Täpedhe xiiii, vepor onde och godha xxiij (22½) par, åklädhe iiii, gulskindzsstäkan ond och godh ix, Rydzse Täkan viii, fflamsk täkan ny och gamul iii, bomulss täkan i, sömadh bänkeklädher v, Sömadh bänkedynawar ii, Sömadh dretter i, Lakan med try bredder heel xxij (21½) par, i söndrokt lakan, Liste lakan ij (2½) par, lakan med

twå breedder ondh och goodh xix par, spiselakan groff viii par, lädherlakan vii, Longadukar hwita ix, silkesömadha skiwedukar ii, i sömadher med blåt, Hwita skiwedukar iii, Väffuedukar med blåt viij (7½), och vthan listor i, Taffledukar ij (1½), silkessömadha dukar i lång, och med blåt sömadh ii dukar, silkis handklädhe iii, väffwen handkläde med blåt iii, Hwit handkläde xii, Silkes örnegåt iii, Köyels örnegåt rödh och blå iii, Hwit örnegåt v, Varlös örnegåt iiii, Flamske taflor xiiii, måladha gafflar ii, måladha bonadha ii, i Sömadh bonadh, i Rödt Clädhe sänct och sömadh med gulskin, Messingx altarestakar stora och små xiii, altarestakar åff kopar xi, och i söndrogh koparstake, Messingx liusestakar med iiii pipor i, med iii pipor i, och med i pipe vi, Järn stakar stora och små xi, Liusekronor åff järn ii, i stor högh horn lykta, gutin handtfat xvi, koparhandtfat slaghen vii, bårskärare bäckin v, annor messingx bäckin iiii, messingx mullögher stora och små vi, stämpladhe mullöger ii, i syndrogh mullögh, kopar mullöger i, Kulgrytor stora och små vii, ffotagrytor stora och små xxv, och med ringar i, ffotepannor iii, messingx kätzlar onda och godha viii, koparkätzlar stora och små xvii, koparkätzslar söndroge ix, moos bäckin i, gutin ellkar ii, eld–

pannor II, Halster II, brandiärn II, kätzleringar II, Stekespit II och I ffoot, kopar kannedisker I.

Boohagx ting Ölffat stoor och små LXIII, Små tunnor XXVI, halfftunnor VI.

Fiskararedhskap V par Tramper, II dragh-selar, IIII Jisbillar, IIII liustror, IIII bråndtiärn, IIII skot nät, XX sika nät, III nya vinterkijlar, VI nyia nota slingor, I heel ny noot, XXX fampna på armen, I heel sommor noot, I heel vadh, I gammul sommornoot, II laka krokar, I nota (?) båt, I lithen fiskarabåt, I Jakt åff eek, III ffärdabåta hwar thera om j (½) läst spanna mål, II små Jullar.

Boo Reedhe, V höö vangnar, IIII dyngia vangnar, IIII kärrar, IIII långslädhar, XII kälkar, XII arbetes selar färdegha med all Redhe, VIII yxar, III iärnviggiar, II vändehakar, I spilhammar, XXX lijiar, VII naffrar stora och små, V iärnstänger, I ploghbill, IIII iärnadha twäbetes drätter, VI iärnadh ok, II iärnadha twäbetes hartogher, XI trädes billar, II iärnharffwor, II vältar med iärnmular och Tampar, III såghar, X vår-billar, ther til alla hånda brutin iärn redhskap åff murom och dörom och annor små iärn, I Häkla, VIII kåmbar, XIX säckiar, III bortlånta, II Rottafällor åff iärn trådh, Järn klaffwar och

kädior i ffähusedh v tiogh och III, vllsaxar . . ., Bryggie kaar VI stoor och små, II bryggiepannor, I stoor, I lithen, III öse kätsslar, IIII kar stoor och små i köt husedh, I stoor ny bryggie panna som ligger på borgergården.

Smedhe reedhskap I städh, I sparstädh, II spikstädh, III ffore släggier, II sidhe släggier, II handhambra, I härd hammar, IX tänger små och stora, I sax, I nagel torn, I ssöm torn, I bänkestädh, I ffilestädh, XVIII fijlar små och stora, en fijlhacka, II bänkiehambra, I pusthammar, I par nye bälyer, I ögnewal, III slipestenar med veffwar, och I vthan veeff.

Tynnebindare Redhskap I booghsågh, I stingesågh, III täxler, I kloffiärn, I spikbor, I strokbänk med strokhöffwelen, III stora eke flaskor.

Jtem I bult med kädia och boija och II spora, XII ffärdogh stocka låss.

Jtem tinffatt stor XIX och I sundrokt, små tinfatt XCIIII, tallerken III, stora och små tinkannor LXV, små stennckor XX, och IIII szundroga, kupparkannor VI, stekepannor II, vigdewadz kar aff tin VI, och aff kuppar II, Mortare III.

2.

Iouentarium vpå Gripzholms fatebur huilkett bescriffuitt bleff 2 Maij anno 1548.

Engelske vnderbulstrar

Nye granne Stor dunbulstrar mercktte medt G: . . . . 3 st.

År till giortt aff 24½ aln gran Bulsterwaar szom w: n: Fru leffuereradhe wdi faateburen, och wpfyltt medtt gårdzens fiädrar och äre mercte medt G: . . . . . . 2 st.

Nye granne Bulster medtt M. . . 18 st.

gode engelske Bulster medt E. mercktte 15 st.

gode engelske bulster medtt N. mercte 11 st.

Herforutan fich oluff skåning ett, Anders clensmedt etth, och ett leffuererades till Reffznes.

Summa

Med G: . .	5 st.	Summa 49 st.
Medt M: . .	18 st.	
Med E. . .	15 st.	
Med N: . .	11 st.	

Spiisze vnderbulster

Spiisze wnderbulstrar gode . . 30 st.

Spiisebulstrar gamble . . . 11 st.

Forbettrade

Jtem haffuer hustru Carin giordtt och wpfyltt medt Kaaszdwn Spiisewnderbulstrar 15 st. ther aff kom en till Reffznes, Szå är igen Spiiszewnderbulstrar . . . 14 st.
Ifrån Walby effther her Peder wdi Testemente Spiiszewnderbulstrar . . . 2 st.
Summa Spijsewnder Bulstrar . 57 st.

Engelske Hoffdebulstrar

Nye granne hoffdebulster medt G: mercte 7 st.

Haffuer hustrw Carin giordtt och wpfyltt medt gårdzens fiedrar aff 6 alner bulster war
Hoffdebulster medt g: mercte . . 2 st.
Hoffdebulster medtt M: mercte . . 10 st.

Haffuer hustrw Carin tillgiordtt och vpfyltt medtt gårdzens fiädrar, aff 11 alne granne bulsterwaar medtt szmå blå render wdi Rwte werck och 16½ aln granne bulsterwar medtt stoore blaw Render szom w: n: Frw leffuererade wdi faateburen
Hoffdebulster medt M: . 8 st.
Hoffdebulster gode medt E: 15 st.
Hoffdebulster medt N: . 18 st. herforutan fich anders Clensmedt ett, Oluff Skåningh ett, och ett leffuererades till Reffznes.

Summa

Med g: . .	9 st.	Summa 60 st.
Medt M: . .	18 st.	
Med E: . .	15 st.	
Medt N: . .	18 st.	

Spijse hoffdebulstrar

Spiise hoffdebulster gode . 63 st.
Kaasedune bulstra . . 44 st. herfor-
utan komme 2 till Reffznes.

Forbettrade

Åre kompne ifrån Walby i Testemente effther her peder fiäder

Spiisehoffdebulstrar . . 2 st.

Haffuer hustru Carin lååtitt tillgiordtt aff kaaszedwn

Spiisehoffdebulstrar . . 47 st.

Summa

Fiederbulster .	65 st.	Summa 156 st.
Kaaszedunebulster	91 st.	

Veeper

Weper gode . . 89 st.
Weper halffslittne . 20½ st., herforutan leffuererades till Reffznes 11 st., fich Joen skredderes hustru wppå Enhörne vepe 1 st.,

fich en finska om sitt barn när the droge hedan om hösten och till finlandh ½ st.

Åre giorde wdi Spiiszehoffdebulster waar 5 weper.

Forbettrade

Item haffuer w: n: Frw forbettradtt szom kom ifrån Finlandh Weper . 10 st.

Item haffuer hustru Carin låtitth weffua effter 15 lispund 15½ markpund wll

Weeper . . . . 33 st.

Åre kompne ifrån Walby wdi Testementte effter her Peder

Weper . . . . . 2 st.

Summa

Aff Inuentario .	109½ st.	} Summa 154½ st.	
Forbettrade . .	45 st.		

Ryer

Ryer gode . . 60 st. Herforutan fich anders Clensmedt en, och en kom till Reffznes.

Ryer halffslittne . 16 st., herforutan komme till Reffznes 11 st.

Ryer gamble . . 29 st., herforutan är 12 vttslittne.

Forbettrade

Item haffuer w: n: Frw lååtitt kompne ifrån Finlandh Ryer gode . 9 st.

Jfrån Walby effter her peder wdi thestementte Ryer gamble . 2 st.

Summa

Inuentarium Ryer .	105 st.	Summa 116 st.
Forbettrade . .	11 st.	

Täpette

Tepette gode . . 14 st. herforutan fich oluff skååning ett och anders Clensmedtt ett täpette.

Täpette halffslittne . 4 st.

Täpette gamel och söndroge 9 st.

Summa aff Inuentarium 27 st.

Flamske täken

Ett flamsktt täken ther wppå en Man szom haffuer en Jungfru i fampnen, och en stock wdi wenstra handen, ther wppå sitter 2 flygande Ormar, och är samme täken 6 alne 1½ quarter långtt och 6 alne 1 quarter bretth, och är liintt om medt läroffttt 1 quarter bretth, och 2 liininger aff läroфftt, ther liistan och Täkennett till hoppa kommitt är 3 fingers bretth.

Annett, ståår wppå 7 quinfolck och 4 men, både szmå och stoore, och en fliugande Jungfru, och är liika szå liintt szom thet första, och är 6 alne 1½ quarter långtt och 5 alner brett.

Tredie är medt en walsk Brun och loor, leoner och foglar, om 5 alne 1 quarter långdtt, 10 alne 1 quarter brett, liintt öffuer altt medt läroffttb.

Fierde medtt 5 par folck, och är 5 alna 1 quarter långtt och 6 alne 1 quarter brett, liintt om kring medtt 1 quarter brett Läroffttb.

Fempte medtt w: n: Herres wapn och 2 Leoner holle wapnetth, och är samme täken 4 alne 1½ quarter långtt och 8½ aln bretth och är oliintth.

Siette medt Spellande wppå piipor och Fettlor, 5 alne 1 quarter långtt och 3 alne 1½ quarter bretth, liintt runtt om medt läroffttt ½ quarter bretth.

Siuende medt 5 karler och 7 quinfolck, 5 alne 1 quarter långtt och 7 alne 1 quarter bretth, liintt runtt om medh 1 quarter brett läroffttt.

Ottonde medtt 3 harar och 2 foglar, mittwppå ett wapn i Rutheuerk, och är szamme täken 4½ aln långtt 3 alnar brett och liintt medt läroffttt i lengden.

Niende medt en breffdragare, och är samme täken 4 alne långtt och 2 alne 1½ quarter bretth, liintt om kring med läroffttt ½ quarter bretth.

Tiende medt szamme fiigur, liika szå långtt och brett szom thetta nestforscreffne är.

Forbettradt

Ett flamsktt täken medt en manne krop haffuandes hiortte hoffuodh, och ett Spiutt wppå axlen, och löper watn aff hans näsa wdi ett kaar som 2 sittia och baada wdi, stäår och en man vppå samme Täken szom leeder en hesth, ståår och teszligest w: n: herres och w: n: Frus wapn opå samme täken, och är thet 4 alne 3 quarter långt och 4 alne 3 quarter brett och liintt runtt om.

Summa 11 täkenn.

Vill Flogels täken.

Gultt medt brune lister	1 st.	äre tesse alle trij linte medt suartt Kögel.
Gultt medt röde lister	1 st.	
Bruntt medt gule lister	1 st.	

Forbettratt

Jtem 26 aprilis anno 48 forbettrade w: n: Frw wdi faateburen Wilflogelstäken 3 st., ther aff 2 medt store Ränder och ett medt szmå Render, huartt 5 alne långtt och 5 alne brett.

Summa 6 vilflogels täkenn.

Engelske täken

Engelske täken gode . 2 st.

Engelske tåken gamble . 2 st. ther forutan är ett wttslittitth.

Summa 4 st.

Gulskindztåken

Gulskindztäken gode 4 st.
Gulskindztäken gamble 6 st. her forutan äre wttslittne gulskindztäken 3 st.

Summa 10 st.

Bomulz täken gamel 2 st. ther aff är ett söndrogtt.
Sömatt täken gamaltt 1 st.

Ryssetåken

Ryssetääken gode 47½ st., herforutan fich Joen skreddares hustru i torp ett, och Oluff skåning ett.
Ryssetäken halffslittne 15 st.

Forbettrade

Jtem 20 Septembris latt w: n: Frw komme ifrån Finlandh

Ryssetäken . . 30 st.

Summa

Aff Inuentario	.	62½ st.	Summa 92½ st.
Forbettrade	. .	30 st.	

Sengeklede

Röde engelske täken 4 st., thet första holler 4 alner 3 quarter, thet andra 4 alne 1½ quarter, thet 3:die och fierde huartt om 4½ aln.
Gröntt Westfäleske täken 1 st. om 3 alne 3 quarter.

Summa 5 st.

Sengefeller

Wtterfell ofodradtt	1 st.
Bäffuerfell ofodratt	1 st.
Wlskindzfell fodratt medtt gröntt vestfälesk	1 st.
Reffskindzfell fodratt medtt gröntt westfälesk	1 st.
Biörnskindzfeller ofodrade . . .	4 st.
Jerffskindzfell fodratt medtt Rött Engelsth	1 st.

Summa 9 st.

Fåårskindzfeller

Fårskindzfeller gode . . 19 st.
Fåårskindzfeller halffslittne . 5 st.
Fåårskinfeller gamble 6 st. äre lappade och giorde wdi feller . . 5 st.

Forbettrade

Jtem äre till giorde och annamade af Scriffuare stuffuan
Fåårskindzfeller . . . . 6 st.

Summa

Inuentarii feller . 29 st.
tilgiorde . . . . 6 st. } Summa 35 st.

Åklede

Akläde gode . 12 st.
Åkläde gamble . 18 st., herforutan är vplappatt wppå hoffdebulster ett åkläde.

Forbettrade

Jtem haffuer hustru Carin låtitt till weffue aff 11 lispund wefftt och 1 lispund hampegarn

Åkläde . . . . . 13½ st.

Summa

Inuentarij åkläde . 30 st.	Summa 43½ st.	
till giorde . . 13½ st.		

Läderlaakan

Nye Läderlaakan forbremade medtt wttskoritt Röllesk och medt 4 gulskindzknappar huartt-thera . . . . . . 3 st.

Läderlaakan nye obremade . . . 12 st.

Läderlaakan gode . . . . 11 st.

Läderlaakan gamble . . . . 6 st.

therforutan äre giorde till fiederholl wppå 8 hoffdebulster 3½ st. och till fiederholl till 5 hyende 1½ laakan.

Forbettrade

Jtem äre tillgiorde wtaff 6 decker Rååskin och 3 decker 3 skin fåårskin

Läderlaakan . . . 3 st. ther aff finge wnge herrene 2 lakan, och 2 gamel fröijkernes laakan leffuererades igenn.

Summa

Inuentarii läderlakan . 32 st.	Summa 35 st.
Till giorde läderlakan . 3 st.	

Laakan

Granne Lårofftzlakan

Granne laakan gode medt 4 bredder och medt liste szömade och wttkastning 1 par.
Laakan grantt halffslittitth medt 3 bredder och senckt hwiitt lista . . 1 lakan.
Halffslittne lakan medt huithe språngade lister och medt 3 bredder . . 1 par.

Summa Språngade laakan

Medt 4 bredder . . 1 par.
Medt 3 bredder . . 1½ par.

Hollandz lårofftz Laakan

Laakan nye medt 3 bredder . . 1 par.
Laakan nye medth 2½ breddh . 2 par, thet ene parett 6½ aln långtt.
Laakan nye medt 2 bredder och en öckningh ½ aln bredh och 6 alne långe . 2 par.
Laakan nye medtt 2 bredder och en öckning 1 aln 1 quarter bredh och 6½ aln lång 1 par.
Laakan medt 2½ bred och 6 alne långe 2 par.
Laakan nye medt 2 bredder . . 6 par, herforutan fich Anders Målare till att måla wppå . . . . . . ett par.
Laakan nye aff enbrett Hollandz lårofftth medt 2½ bredh . . . . . 1 par.

Summa

Medt 3 bredder .	1 par.	Summa 15 par.
Medt 2½ bredh .	5 par.	
Medt 2 bredder och 1 öckning . . .	3 par.	
Medh 2 bredder .	6 par.	

Laakan grantt medt 2½ bredh . 1 laakan.

Rysse Lårofftz laakan

Gode medtt 3 bredder . . 2½ par.

Medtt 2 bredder 1 laakan och thet fich Joen vestgöthe drauantt till Jordelaakan.

Reffuelz lårofttzlaakan

Nye medt 2½ bredh . . 8 par.

Lakan gode medt 2 bredder . 6 par.

Laakan halffslittne medt 2½ bredh 1½ par, ther aff fich Knutth Måålare till att måle wppå 1 par och anders döresuen till Jordelakan ett lakan.

Finske lårofttz Laakan

Medt 3 bredder gode . 6½ par, herforutan fic Joen skreddares hustru på Enhörne 1 par.

Medtt 2½ bred nye . 3½ par, herforutan fich Oluff skånungz margretta 1 par.

Medtt 2 bredder gode laakan 20½ par.

Hemme veffne laakan

Gode medt 2½ bredh . 1½ par.
Gode medt 2 bredder . 8 par, herforutan aff samme slag fich oluff skåning ett par, anders Clensmedt ett par, Anders Målare till att måle wppå 2 par och Knutt målare till att måle wppå wdi Anstax Camaren 5 par.

Forbettrade

Jtem haffuer hustru Carin låtitt till weffua effter 6 lispund lijn 280 alne lärofftt, ther aff är giordtt wdi Laakan medt 2 bredder 14 par, löper vdi huartt par 20 alne.

Helsinge Lårofftz laakan

Laakan gode medt 2 bredder 28½ par, her forutan aff szamme slag fich Knutt målare till att måla vppå 5 par, peder Braes dreng latt borttkomme 1 lakan, wdi 2 dretter kom 3 par lakan, wdi w: n: Frus Rysse vacka kom 1 laakan, Till reffznes kom 2 par laakan, Hans hesses karl Jordelaakan ett st., Anders glasmestare till att stryke glaas medt 1 st., Till att stryke Sädh medh när honn scall skredes 1 st., Miichils baarebro, fiskiare Cirstin, Ingierdh Suinekone och finske Caiise, huar ett laakan till Barnekläde, löper

2 par, wttslittne laakan 4 par, Szå är Summa wttgiffne och vttslittne 18½ par.

Summa szom tillstädes äre Reffuelz leroffttz, Rysse läroffttz, Finske läroffttz, Hemme weffne Läroffttz och Helsinge läroffttz laakan

Medtt 3 bredder	.	9 par.	Summa 99 par.
Medtt 2½ bredh	.	13 par.	
Medh 2 bredder	.	77 par.	

Groffue Spijselaakan

Spiiselaakan gode . . 8 par.

Gamble Spiiselakan . 20½ par, her forutan kom till Reffznes 1 laakan, till att liina ett flamsk täken medt ett laakan, är wttslittitt 1 par laakan.

Forbettrade

Item haffuer hustru Carin låtitth weffua wtaff 14 lispund 1 marcpund blånegarn, läroffttt 385¼ aln, ther aff är giortt till en seck att skiire honnog egenom 1½ aln, Item till 3 waxpossar 6 alne, till en lecke posse 3 alne, Item är giffuitt Ingierdt miölkedeye till förekläde 2 alne 1 quarter och Philippus veffuare till Byxor 3 alne, Summa vttgiffuitt läroffttt 15 alne 3 quarter. Szå är igen 369½ aln, ther aff är giortt wdi 7½ par laakan wdi huartt par 16 alne $3\frac{7}{15}$ quarter och vdi 13½ par vdi huart par 18 alner, löper

Laakan medt 2 bredder . . 21 par.

Item än är weffuitt effter 8 lispund hampeblår, Blagarn 211 alne, ther aff bleff giortt vdi laakan till huartt paar laakan 17 alne 2½ quarter, löper

Groffue Spiiselaakan . . . . 12 par.

Summa

Aff Inuentario .	28½ par	Summa 61½ par.
till giorde . .	33 par	

Örnegååtth

Brune blomerade flogelz örnegått 6 st.
Röde gode damaske örnegått . 4 st.
Rött damask örnegått gamaltt . 1 st.
Blått damask örnegått . . 1 st.
Röde blomerade tapttz örnegått 2 st.
Gultt och Rött attlask örnegått 1 st.
Bruntt attlask örnegått . . 1 st.
Suartt arnesk örnegått . . 1 st.
Örnegått aff watter gyllenduck 1 st. och 2
her forutan skencte w: n: Frw oluff skåningz margretta.
Örnegått aff vatterduck gamaltt 1 st.
Kögelz örnegått . . . 1 st.
Spiiseörnegått medt semsk war 8 st.

Forbettrade

Item äre giorde och forbettrade aff 13 alne

grantt bulsteruars läroffft, medtt blå Render wdi Rwtheuerk, szom w: n: Frw leffuererade wdi fatteburen och vpdragne wppå 4 Elzhudz örnegått och 2 suartte Kögelz örnegått

Blå randutte örnegått wdi Rwtheuerck . 6 st.

Summa

Inuentarii örnegått . 28 st.
Forbettrade . . 6 st. } Summa 34 st.

Örnegåttz waar

Granne hollandz läroffttz örnegåttz var 13 st.

Granne Läroffttz örnegåttz war halffslittne 11 st.

Summa 24 st.

Dukar

Drelle dukar

Drelle dwker wttkastade wdi huartt hörn, medt w: n: Herres och w: n: Frws wapn 4 st.

Drelledwkar 4 alne långe medt en öckning, ½ aln bredh och medt w: n: h: och w: n: Frws wapn . . . . 4 st.

Drelle duck medtt 2 Bredder om 5 alne 1 quarter långh medtt 8 par w: n: Herres och w: n: Frws wapn mitth vppå . . . 1 st.

Drelleduck medtt 2½ bredh om 6½ aln lång, medtt 8 par w: n: Herres och w: n: Frus wapn . . . . 1 st.

Drelleduck lång medt ingen vttkastning . 1 st.
Drelleskiffueduker medt ingen vttkastning 10 st.
ther forutan kom en till reffznes.
Drelleduck gamal . . . . . 1 st.

Forbettrade

Item leffuererade w: n: Fru wdi faateburen drelleskiffueduker szmå . . . 3 st.

Summa

Inuentarii drelldukar .	22 st.	Summa 25 st.
Forbettrade . .	3 st.	

Item än leffuererade w: n: Fru wdi faateburen Skiffueduck liithen syd medt Rött silke 1 st.

Hollandz Låroffttz Skiffuedwkar

Skiiffueduck medt 3 bredder syd medtt gull och Sölff thesligest medtt Rött gröntt och Blått silke . . . . 1 st.
Skiiffueduck medtt 3 bredder och 5½ aln långh, syd medt Brandgultt, gultt, gröntt och Blåutt Silke, medt en liista om kringh, mitt oppå medt 8 w: n: Herres och w: n: Frws wapn 1 st.
Skiffueduck medt 3 Bredder vttkastatt wdi paneleuis . . . . . . 1 st.
Skiiffueduck medtt 3 bredder wttkastatt wdi Rwthewiis . . . . . . 1 st.

Skiffueducker långe medt wttkastning 7 alne långe och 3½ aln brede medt 2 bredder och medt 4 lister, ther vppå sydde 28 vapn . 2 st.

Skiffueduck medt 3 Bredder, mittoppå medtt 8 w: n: Herres och w: n: Frws wapn, och wttmedt siidorne 3 par wapen, och om kring medt hwiitt Sööm och wttöffuer wdi Rwtheuerk och gafflar . . . . 1 st.

Skiffuedwker medtt 3 bredder och 5½ aln lång sydh medtt Braudgul och gröntt Siilke nedan om kring, och mitt wppå medtt 8 w: n: herres och w: n: frus vapn . . 1 st.

Skiffuedukar nye medt 3 bredder och wttkastning wdi Rwtheuerk . . . 2 st.

Skiffueduck medt 3 bredder och ingen wttkastning . . . . 1 st.

Skiffueduck medt 2½ bredh och vttkastning med en liiste och aldra handa ferga . 1 st.

Skiffueduker medt 2½ bredder, wttkastade medt w: n: Herres och w: n: Frws wapn och en liista nedan omkring medt Suartt silke 2 st.

Skiffuedwker 12½ aln 1 quarter långe och 1½ wådh brede, wttkastade medtt 8 par w: n: herres och w: n: Frws vapn aff rött siilke 2 st.

Skiffueduck lång medth hedensööm vdi rute wiis och 3 bredder . . . . . 1 st.

Skiffueduker gode medtt 2½ bredder . 2 st.

Skiffuedwck ny medt 2 bredher och suartt vttkastning wdi panelewiis . . 1 st.

Skiffuedwker gode medtt 2 bredder . 2 st.

Skiffuedwker gamble medt 2 bredder . 2 st.

Forbettradtt

Jtem 28 aprilis forbettrade w: n: Frw, Skiffueduck medt 2½ bredh och 8 vapn mittoppå, och 3 par wapn wedh huar sijda, om kring syd med suartt Silleke wdi Stocke Språgning . . . . . . 1 st.

Summa

Medtt 3 bredder	10 st.	Summa 25 st.
Medtt 2½ bredh	6 st.	
Medth 2 bredder	7 st.	
medt 1½ bredh .	2 st.	

Skiffueduker gamble med hedensöm 2 st.

Skiffuedukar aff Enbrett lärofftth

Skiffuedwker nye medt 3 bredder . 6 st.

Skiffuedwker aff Grofftt enbrett lärofftt medt 2½ bredh . . . . . . 5 st.

Skiffueduker aff grofftt enbrett lärofftt medt 2 bredder . . . . . . 4 st.

Skiffueduker nye aff hemme giordtt lärofftt medt 2 bredder . . . . . . 6 st.

Reffuelz läroffttz dwkar medtt 4 bredder 4½ alne
långe . . . . . . 3 st.
Reffuelz läroffttz dwkar medt 3 bredder 5 st.
Reffuelz läroffttz dwkar medt 2½ bredder 3 st.
Finske läroffttz Skiffuedukar medt 3 bredder 3 st.
Finske läroffttz skiffueduck medt 2½ bredh 1 st.
herforutan fich Knut Målare till att måla wp-
på en. .
Finske läroffttz skiffueduker medtt 2 bredder 3 st.
herforutan kom till Reffznes 5 och en fic
Knutt Målare.
Szmålandz läroffttz skiiffueduker medtt 2 bred-
der . . . . . . 3 st.
her forutan fich Oluff skåningz Margretta en,
och 2 komme bortth när Kamp glaszmestare
staal wdi faateburen.
Helsingeläroffttz skiffuedwkar medtt 2 bredder 8 st.
herforutan komme till Reffznes 2 och en bleff
wttslittin till faate diisk.
Helsinge läroffttz dwkar medtt 1½ bredh 2 st.
Skiffueduck gammel medt Språngning . 1 st.
Item skencte w: n: Frw Oluff Skåningz Margretta
en skiffueduck medt wttkastningh.

Forbettrade

Item haffuer hustru Carin låtitt weffua effter
4 lispund 6 marcpund liingarn duke läroffttt 167

alne 3 quarter, ther aff är giortt vdi en posse 1½ aln, Szå är igen 166 alne 1 quarter, thette kom vdi

Skiffuedwker 4 alne långe medt 2 bredder 20 st. vdi huar 8 alne.

Skiffueduck liithen medt 2 bredder 3 alne lång 1 st. ther vdi kom 6 alne 1 quarter.

Summa aff enbrett Läroefftt

Medt 4 bredder	.	3 st.	Summa 74 st.
Medt 3 bredder	.	14 st.	
Medtt 2½ bredh	.	9 st.	
Medth 2 bredder	.	45 st.	
Medt 1½ bredh	.	2 st.	
Medt språngning	.	1 st.	

Summarum med drelle Hollandz läroefftt och Enbrett Läroefftth 127 st.

Långe bordukar

Borduck medt wttkastning 14 alne lång . 1 st.

Medt wttkastning och språngning om 8 alne 1 st.

Item Borduck medt gaarn wttkastning, 9 alne lång en, then fich Joen skreddares hustrw på enhörne.

Dwck gamel medt garn sömatt, 6 alne lång 1 st.

Dwck blå Rånduttt medt wttkastning sömatt 10 alne 3 quarter lång . . . 1 st.

Dwck medt blåå Gliithensööm gamel om 13 alne . . . . 1 st.
Dwck medt hwiith glijthennsööm om 11½ aln 1 st.

Summa 6 st.

Vippe Lessne Bordukar

Om 13 alner . . . 1 st.
Om 12 alner . . . 1 st.
Om 11 alne 1 quarter . 1 st.
Om 11 alner huardere . 2 st.
Om 10½ aln . . . 1 st.
Om 9 aluer gamel . . 1 st.
Om 6 alne 3 quarter . 1 st.

Summa 8 st.

Spijsedukar

Finske läroffttz dwkar gode medt 2 bredder 3 st.
Helsinge läroffttz dwkar medt 1½ bredh 13 st.
her forutan komme 2 till Reffznes.

Summa 16 st.

Handkläder

Handkläde Söömade medh hwijtth sööm och med w: n: H. och w: n: Frws wapn medt Suartt siilke Szömade . . . . . 3 st.
Handkläde medt w: n: Herres och w: n: Frws

wapn Szömade medt hwiitt Szöm huartt 3 alne långtt . . . . . 4 st.

Handkläde medth hedensööm medt w: n: h: och w: n: Frws wapn . . . 2 st.

Handkläde Sydde medt Rött och gröntt Silke, och medt w: n: Herres och w: n: Frws wapn 4 st.

Handkläde aff wiie lärofftt 4 alne långe 10 st.

Handkläde aff wiie lärofftt om 3 alner 11 st.

herforutan annamade w: n: Frw till Reffznes 3 st. och ett kom bortt förr än Hennes N: drog hedan 28 aprilis anno 48.

Szömadtt handkläde medt silleke gamel 2 st.

Språngatt handkläde medt blåutt och huitt 1 st.

Granne handkläde gode . . . 2 st.

grantt handkläde söndrogtt . . . 1 st.

Wippelessen gamel handkläde . . 6 st.

Blåu Råndotte gamble handkläder . 6 st.

herforutan är ett wttslittitth.

Huiithe handkläder gamble . . 7 st.

herforutan äre wttslittne 5 st.

Huiithe handkläde gode . . . 12 st.

herforutan komme bortt förr än w: n: herre drog hedan 28 Aprilis Anno 48 . sex st.

Summa på the tillstädes äre 71 st.

Hyender

Flogelz hyende

Blåu Blomerade flogels hyende 3 st., thet ene wnder medt Rött damask, thet andra wnder medt Rött Sindal, och thet Tredie wnder medt gultt Camlatth.

Röde Blomerade flogzhyende 14 st., ther aff äre 3 vnder medt gultt i grått damask, ett wnder medtt gröntt attlask, ett wnder medt brokott Rysse silleke, ett vnder medt Rött Arnesk, 2 wnder medt Rödh waaterdwck, och 6 wnder medt blomeratt Kogel.

Röde blomerade flogels hyende gamble . 2 st. herförutan bleff ett forbettratt och om fergatt, och är iblandh forscreffne 14 gode.

Rödtt wilflogels hyende . . 1 st., herforutan komme till Reffznes 2 st.

Forbettrade

Item 28 Martii forbettrade w: n: Fru gröne blomerade flögelz hyendes war, wnder medt Rödh blomerad sarduck, ther till kom 1½ läderlaakan till fiederholl och vpfyltes medth gårdzens fiädrar

gröne blomerade flogelz hyende . . 5 st.

Summa

Aff Inuentario .	20 st.	Summa 25 st.
Forbettrade . .	5 st.	

Flamske hyende

Flamske hyende nye . . 18 st.

Flamske hyende gode . . 11 st. herfor-
utan komme till Reffznes 3 st.

gamble flamske hyende . . 4 st.

Summa 33 st. inuentarium.

Gamble hyende

Gulskindz hyende . . . . 1 st.

Korsesöms hyende . . . 2 st.

Hyende aff messekläder . . 4 st.

Jtem äre kompne wdi 2 Karnapzdyner 5 gamble gilles hyende som till städes wore när thetth andra Inuentarium giordes.

Summa 7 st.

Hyendes war

Wttkastadé aff Rött engelst . 2 st.

Flamske hyendes war forbettrade aff w: n: Fru, alle wdi ett stycke . . 6 st.

Summa 8 st.

Benckedynor

Flogels Benckedynor

Aff Rött gyllenestycke, wnder medt Rött damask 4½ aln lång . . . . . . 1 st.

Karnapzdynor aff Rött gyllenstycke, vnder medt gröntt Attlask, 2 alnar långe huardere 2 st.

Blå blomeratt flogels Benckedyne, wnder medt Rött silke Setteni 3½ aln lång . 1 st.

Blå Blomerade flogels Benckedynor, medt Rööde Rooser, vnder medt silkes Hedenweff 3 alner långe huardere . . . . . 3 st.

Röde Blomerade flogels Benckedynor 3 st., en om 4 alne 3 quarter, vnder medt silkes hedenweff, annen 3½ aln lång, wnder medth wattergyllenduck, tredie 3½ aln lång, wnder medt blå blomeratt kögel.

Röd flogels Benckedyne wdi Rwtheuerk, wnder medh ryssewerk 6 alne lång . . 1 st.

Brune flogels Benckedynor, huar om 3½ aln lån-ge, 2 st. then ene wnder medt waater gyllen-dwck, then andra wnder medh rysse silke.

Brune flogels Benckedynor 2 st., then ene wnder medt Suartt Kögel, 3 alne 3 quarter lång, then andre wnder medt blåu Kögel 4 alne långh.

Suartte i huitte blomerade flogels Benckedynor 2 st., then ene wnder medt blomeratt Kögel

5 alne lång, then andre wnder medt blomeratt Kögel $3\frac{1}{2}$ aln lång.

Blåu och Röde flogelz benckedynor wdi Rwtheuerk, huar 3 alne långhe, wnder medt blåu kögel 4 st., thil then ene kom $\frac{1}{2}$ läderlakan till fiederhol och vpfyltt medt Slotthzens fiedrar.

Gröön flogels Benckedyne 1 st., 2 alne långh, therforutan war en szom warett bleff aff dragitt och är till städes wdi faateburen, men opå fiederhollett kom Råndott attlask $2\frac{1}{2}$ aln, wnder medt gultt Rysseuerk trycktt medt Målaregull och är nw

Forbettratt

Brokott attlaske dyne, wnder medt gultt Rysseuerk trycktt medt Målaregull 3 alne 3 quarter lång . . . . . . 1 st.

Item äre giorde aff $\frac{1}{2}$ messehakell szom w: n: Frw leffuererade hustru Carine

Gröne Blomerade flogelz Benckedyner 2 st., then ene 2 alne $2\frac{1}{2}$ quarter lång, thenn andra 2 alne 1 quarter lång, kom wnder them bådenn 5 alne Råndott attlask.

Summa

Inuentarii dynor .	22 st.	Summa 25 st.
Forbettrade dynor .	3 st.	

Benckedynor medt Silke gliithen Sööm, wnder medt Suartt Kögel . . . 4 st.

Flamske Benckedynor

Om 5 alne 3½ quarter . 1 st.
Om 4 alne 2½ quarter . 1 st. } Båden wnder med Rollesk.
Om 5½ aln . . . 1 st.
Om 5 alne 2½ quarter huardere 2 st.
Om 4 alne 3½ quarter . 1 st.
Om 4 alne 2½ quarter . 1 st.
Om 4 alne 1½ quarter . 1 st.
Om 3 alne 1 quarter . 1 st. } alle wnder medtt Ryske huder.

Summa 9 st.

Gulskindz dynor

Gulskindz Benckedynor aff Rött engelst sencth medt silke, 5 alne 3½ quarter lång 1 st.
Gulskindz benckedynor nye, huar 9½ aln långe 2 st.
Gulskindz benckedyne godh, 6 alne 1 quarter lång . . . 1 st.
Dyne om 9 alne 1 quarter 1 st.
Dyne om 5 alne 1 quarter 1 st.
Dyne om 2 alne . . 1 st. } alle wnder medt Rysse-läder.

Summa 7 dynor.

Korsesöms Benckedynor

Dynor gode 2 st., then ene om 8½ aln, then andra 7½ aln.

Dyne halffslittin om 9½ aln . . 1 st.
Dyner halffslittne om 5 alne huardere 3 st.
Dyner nye medt Rijgarn sömade . 2 st.,
then ene 4 alne lång, then andre 3 alne.
Dynor halffslittne . . . . 2 st.,
then ene om 3½ aln, then andre 3 alne, ther forutan fich oluff skåning en om 3½ aln.
Rysseweffz benckedyne om 5 alne . 1 st.
Gliithensöms benckedyne en kom till reffznes.

Summa 11 st., alle wnder medh rysse Läder.

Dynewaar

Blå blomerade flogels dyneuar, wnder medtt blåu Kögel, huartt 3 alne långtt . . 2 st.
Blått och Rött flogels dynewar wdi Rwthewerck bleff wpdragitt och finnes hos flogelz dynerne.
Gröntt flogels Benckedynewaar 2 alne lång szom tillförende haffde sittitt wppå en Karnapz dyne . . . . 1 st.

Forbettratt

Jtem är giortt aff en Brun halff flogelz messehakel szom w: n: Frw leffuererade wdi faateburen
Bruntt flogels Benckedyneuar 1 st. 4½ aln långdtt, wnder medt gröntt och gultt Silkes hedenn weff aff en messe hakell.

Summa 4 st.

Gulskindz benckedyneuar om 6 alne 3 quarter 1 st.
Korsesöms dyneuar om 4½ alln . . 1 st.

Benckekläde

Flamske Benckekläde 2 st. om 25 alne till hopa.
Flamsktt Benckekläde medtt w: n: Herres och w: n: Frus wapn, om 10 alne 1 quarter 1 st.
Flamsk Benckekläde halffslittitt om 7½ aln 1 st.

Forbettratt

Forbettrade wor n: Frw flamsktt Benckekläde om 10½ aln lång och medt w: n: herres wapn 1 st.

Summa 5 st.

Korssesöms Benkekläde

Szömatt Benekekläde medt Blått och huitt om 20 alner . . . . 1 st.
Korssesöms Benckekläde nytt om 28½ aln 1 st.
Korssesöms Benckekläde gamel . . 3 st.
Rysseweffz benckekläde nytt Suartt i huitth om 38 alne . . . . 1 st.

Summa 6 st.

Thåkenlister

Flamske täken liister nye 3 st., 2 huar om 10 alne och en vm 9 alner.

Sillekes Bonader

Silkes Bonadtt om 15 wåder gröne, 6 wåder Röde, och 3 alne huar wådh . . 1 st.

En Silkes bonadtt om 4 wåder Brwne, 11 wåder Röde, 7 wåder grå, och 9 wåder gröne, huar 3 alne lång . . . . . . 1 st.

En Silkes Bonadtt medtt 2 wåder Röde, 2 wåder gule, 2 wåder gröne, en wåd Brun och en wådh gråå, huar wådh en aln 3½ quarter långh . . . . 1 st.

Summa 3 st., hulth 171 alner.

Flamske Bonader

Flamsk Bonadtt medtt Tobie Historie om 8 alnar . . . . 1 st.

Flamske Bonader medt w: n: Herres och w: n: Frws wapn . . . . . . 3 st., 2 huar om 6 alner och en om 4 alner 3 quarter.

Flamsk bonadtt ny om 3 alner . . 1 st.

Gamal Blåå attlask bonadtt Blomeratt medtt Målare gull . . . 1 st. om 9 alner.

Summa 6 st.

Ryssewefftz bonade

Bonadtt ny medtt gultt i Suartt, en om 58 alne är kommin till Reffznes och en Bonadtt medt

Blått i huitt, om 23 alne, är och kommin till Reffznes.

Bonadtt medtt Rött i gultt om 41 aln 3 qu. 1 st.

Bonadtt medt Rött i huitt om 18 alnar 1 st.

Bonadtt medt Suartt i huitt om 25 alner 1 st.

Forbettradtth

Item haffuer hustru Carin låtitt weffua aff 15 lispund 4 marcpund warp och wefftt

Bonader medtt Suartt i huitt 2 st., then ene är 65 alne lång, 2½ aln bredh, thenn andre är 49 alne lång och 2 alne bredh.

Summa 5.

Sillekes dretter

Silkes drett om 13 wåder gröne, 7 wåder Röde och 6 wåder Brwne, huar wådh 9 alne 1 qu. lång . . . . 1 st.

Språngade dretter

Dretth 10 alne lång och 13 alne 1 quarter bredh, therudi är 7 wåder Språngning och 8 wåder Blåw Kögel, 1 st., war tillförende 2 dretter och sitter nw wdi Jungfru Camaren.

Annen drett 13 alne lång och 10 alne bredh, medh 5 wåder Språngning, en wådh läroffft och 6 wåder Kögel, och sitther wdi Normandz Camar.

Tredie dretten 10½ aln långh och 12 alne bredh, medh 6 wåder Språngning och 8 wåder Kögel, och en wådh Kögel wedh huar ende, sitter wdi fru Cirstines Camar.

Fierde drett om 3 wåder Språngningh och 6 wåder Läroffttt, 6 alne lång och 6 alne ½ quarter bredh.

Ett stycke aff en drett medt en wådh Kögel suartt, och en wådh språngning, och är 4 alne långh.

Forbettradtth

En drett medtt 12 wåder språngning och 14 wåder Kögel, 20 alne lång och 12 alne breedh, sitter wdi lille Borgstuffuan.

Een Kögelz drett medtt 7 wåder brwne och 6 wåder gule wdi fru ebbes Cammer.

En Camlotts drett forbettrade w: n: Frw medt 3 wåder suartte och 2 wåder gule, 3 alne 3 quarter långh.

Summa dretter 8 medt thet enne styckett.

Forlåther

Silkes Forlåter

Forlåter nye 3 st., ther aff 2 huar medt 7 wåder Röde och 7 wåder gule, och then tredie medt

6 wåder Röde och 6 wåder gule, huar wåd wppå alle tre forlåtherne 3½ aln långe.

Forlått om 4 wåder Röde, 6 wåder gröne och 3 wåder Brwne, 4½ aln lång huar wådh 1 st.

Än en Silkes forlått medtt 5 wåder Röde, 5 wåder gröne och en wådh Brun, huar wådh 4 alne lång.

En Silkes forlått, medtt 7 wåder röde, 3 wåder gröne och 3 wåder Blåu, huar wådh 4½ aln lång.

Än Silkes forlåter huar medt 7 wåder Röde, 3 wåder gröne och 3 wåder blåw, 2 st., then ene 4 alne 3 quarter lång, then andre 3 alne 3 quarter långh.

Silkesforlåther gamble 2 st., then ene 4 wåder gröne och 4 wåder lifferge, then anndre 3 wåder gröne och 3 wåder Rödbrune.

Forlått medt 5 wåder gröne och 4 wåder bruune, 3 alne 3 quarter lång . . 1 st.

Åre kompne till Reffznes 2 forlåther, thenn ene 5 wåder gwle, 4 wåder Röde och 4 wåder blåw, then andre 3 wåder Röde och 4 wåder gröne.

Summa Silkes forlåther szom till städes äre wdi faateburen 11 st., hulle 113 wåder.

Fönster Silleke om 2 wåder Röde och en wåd grön i huartt stycke, och 5 alne långtt 3 st.

Aff 2 waterduckz messehaklar är giortt ett fönsterstycke och sitter vdi frw ebes Camer.

Språngade forlåter

Forlåther medh 3 wåder språngning och 4 wåder Kögel . . . . . . 3 st.,
ther forutan komme 2 sliike till Reffznes och ett haffuer hustru Barebrå.

Vngzliste

En gamel wgnzlista, medtt 4 wåder korsesööm och 4 wåder Lärofftt, ther till forbettratt 3 wåder Lärofftt, och sitter nw wdi faatebursstuffuan till en drett . . . 1 st.

Messe hakler

Aff Rött gyllen flogel . . . . 1 st.
Brwn flogels messehakel . . . 1 st.

Summa tilstädes 2 st.

Är giordth till ett alttarkläde wdi Cappelletth en Haakell aff silke hedenn weff . . 1 st.

Är komitt till ett Benckebulster waar 2 Brune Blomerade flogels stycke aff en messe hakell, och wnder szamme waar är komen en hakell aff gröntt och gultt Silkes heden weff.

Antipendia
äre giorde till fönsterstycke.

Aff ett blått waterduckz antipendium är giortt fönsterstycke 1 st., sitter vdi fru ebes Camer.

Aff Rött och gröntt arnesk antipendium vdi niels birgesons Camer sitter och är giortt till fönsterstycke . . . . . . 1 st.

Altare Klede

Gamaltt alttareckläde medt apposlar, sitter wdi Normandz Camer . . . . . 1 st.

Alttare kläde aff hedenweff . . . 2 st.
thet eene sitter wdi fru Cirstines Cammer, thet andre är wdi faateburen, och ett herforutan kom till Reffznes.

Summa szom till städes är i faateburen 3 st.

Målade tafflor

Conterfeij

Effther w: n: herre . 2 st.
Effter hertog eric . . 1 st.
Effter hertog Johan . . 1 st.
Effter Keyser Kaarl . . 1 st.
Effter Kongen aff frankerike 1 st.
Effter Kongen aff engelandh 1 st.
Effter Keijser Karls sonn . 1 st.

Effter hertog van Clöffuen . 1 st.
Effter hertog v: Saxen och hans hustru . . . . 2 st.
Effter Keijser Karls son och dotter tillsammans . . . 1 st.
Effter Lanttgreffuen van hessen och hans hustrn . . . 2 st.

Summa Conterfeij 14 st.

Effter Christi födelse . 1 lithen och en stoor.
Om Jungfru Marie bebodelse . . 1 st.
Om thet w: herre giorde watn till wiin 1 st.
Om wor herre bar korsett . . 1 st.
Wårs herres Crusifix . . . . 1 st.
Liithen Jesus snidkatt en, fich frw Märetta her Suantes.
Liithet nytt Crucifix snidkatt . . 1 st.
Om pariis dröm . . . . 1 taffla.
Om Salmons första dom . . 1 taffla.
Om Sodomme och gomorre . 1 taffla.
Om Tobie historie målade tafflor . 6 st.
Om Luchresia liithen taffla . . . 1 st.
Om 2 bade wdi ett karbadh . . 1 st.
Om en hustru sitter och syr . . 1 taffla.
Om en hustru weger tro och loffuan medt en fieder wppå en victskål . . 1 taffla.
Flamske målade tafflor . . . 2 st.

Mappa Mundi	1 st.
Stoor Stål Spegill	1 st.

Summa Tafflor 24 st.

Forbettrade anno 47
14 store målade tafflor

The raff äre

Om Lagen och ewangelio, ther Joannes wiiser till Christum och Moses till Lagen	4 st.
Om then forlorade Sonnen . . .	2 st.
Om dauit och wrie hustrw . .	2 st.
Om Cristi Nattuardh	1 st.
Om Juditt och Oliferno . . .	1 st.
Om Susanne	1 st.
Om thenn skulle wara frii for hoor kaste förste steenen	1 st.
Om en Konungh medt en Spiire, then och kröner en Jungfru hoos 2 planether .	1 st.
Om Luxuria	1 st.

Summa 14 st.

Samme tiid forbettrades 4 Szmå tafflor,
ther aff är

Om Fru marines aff vngeren	1 st.	thenne är vdj Inuentarium tilforenne.
Om quinnenes dygd, prow:*) 12 C:	1 st.	

*) *Proverbia* (Salomos Ordspråk).

Om w: herre hengde på Corsett . 1 st.
Om w: herre lerde quinnen ved brunnen 1 st.

Summa 4 st.

Förbettrade tafflor anno 48
aff Petter rueys 26 aprilis
6 stoore tafflor, ther aff är

Om Juditt och Oliferno . . . 2 st.
Om Christi liidande och medt thet fortappade fåår . . . . . . 1 st.
Om Pauli omuendelsze . . . 1 st.
Om poeterij, ther fortuna står mitt vppå tafflan 1 st.
Om 2 Renne sperr huar wppå siin sijda om ett plancke wirke . . . . 1 st.

Summa 6 st.

Än äre her 6 stoore tafflor szom frw ebba schal haffua.

Samma tijd forbettrades 15 Szmå tafflor, ther aff är

Om Marie bedröffuelse . . . 1 st.
Om the helge 3 Konunger . . . 1 st.
Om Christus spiisade mykitt folck i öcknen 1 st.
Om Cristus fich sich Maat wdi Martte hws 1 st.
Om Marie Magdalene tvodde Christi fötter 1 st.
Om then skulle frii ware kaste förste steenen 1 st.
Om Christi Nattuardh . . . 1 st.

Om Cristus hengde wppå korsett emellom 2 Röff-
uare . . . . 1 st.
Om Cristus hengde på korsett och inge Röffuare
målade ther hoos . . . . . 1 st.
Om Christus togz nedh aff korsetth . 1 st.
Om Christus stod wp aff döde . . 1 st.
Om pauli omwendelsze . . . 1 st.
Om Lazaro och then Riikemannen . 1 st.
Om Lagen och ewangelio ther Johannes wiiser
vppå Christum . . . . . 1 st.
Om Juditt och Oliferno . . . 1 st.

Summa 15 st.

Szamme tijd forbettrades 7 Conterfeij och 9 andre tafflor, ther aff är

Keijser Maximilianus och hans szon Karolos,
båden wppå en taffla . . . 1 st.
Keijser Karl och Philippus hans szon, Båden
wppå en taffla . . . . 1 st.
Om Philippus och Johannes aff flanderen och
hollandh . . . . . . 1 st.
Om Philippus och Ludeuicus aff flanderen och
Hollandh . . . . . . 1 st.
Om Keijser Karls Conterfeij . . 1 st.
Om Konungen aff engelandh . . 1 st.
Om iiszabella Caroli dotter . . 1 st.

Summa 7 Conterfeij.

the andre taffler

Om quinnenes dygd, prou: 12 C: . 1 st.

Om then szom beuarar sin mun och tungo han beuarar sin siel, prou: 21 C: . 1 st.

Om en szom haffuer en låås for munnen och en orm i handen . . . . 1 st.

Om en quinne szom haffuer en Soo hoosz sich och en gulring i nesan vppå Soon 1 st.

Oom thenn szom beder en Ödmiuk bön then schal egenom gåå, Ecclesi: 35 C: . 1 st.

Om en Jungfru haffuandes en liusestaaka i handen och en Sool sitther wppå högre sijdan 1 st.

Om ther almosan wttplanar synden szom wattnett wttslecker elden, Eccles: 3 C: 1 st.

Om the szom wega tro och loffuan medt en fieder . . . . 2 st.

Summa 9 st.

Ån samme tijd forbettrades ett liithet Crucifix snidkatt och en liithen Jesus snidkatth.

Summarum

Conterfeij . .	21 st.	Summa 90 st.
Målade tafflor . .	69 st.	
Snidkade Crucifix . . .		2 st.
Liithen Jesus snidkatt . .		1 st.
Mappa mundi		1 st.
Stor Stålspegel		1 st.

Sömesilleke

Item war Inuentarium anno 47 Sömesilke 1 lott 1 quintin. 21 Maii anno 47 aff w: n: Fru Rött och gröntt silke 4 lott, lifferge och gröntt 4 lott. 21 Junij samme åår aff w: n: Frw Blåutt Sömesilleke ½ lotth. 28 aprilis anno 48 aff w: n: Frw Rött silleke 2½ lott, gröntt Silleke 2 lott. *Summa vpboritt* 14 lott. *Wttgifften:* Till 2 drelleskiffuedwkar gröntt och Brangultt silleke 1 lotth, än till en dwck szom w: n: Frw haffuer låtitth sööme medt Suartt Silleke och hustru Carin medtt wapn, gröntt och Brangultt silke ½ lotth. Till thenn dwck szom bleff sömatt medt gull och Silleke, Rött, gröntt och Blåutt silleke 8 lott 1 quintin. *Summa vttgiffuitth* 9 lott 3 quintin. Szå är igen Inuentarium

Suartt Sömesilke	.	1½ lott.
Gröntt Sömesilleke	.	1 lott 1 quintin.
Rött Sömesilleke	.	1½ lott.

Sölff

Chronor forgylttte — 2 store och 1 liithen.

Krandzer forgylttte — 2 st., then ene medt 10 st. alle wnder medt Bottnar, then andre och om 10 st. ther aff äre 6 medt Bottnar och 4 wtan bottnar.

Ströningebaudh . . . 3 st.
Kalck forgyltt medt patteen 1 st.

Thenn

Store gamble tennfaath 42 st. woge 1 skeppund 1 lisp. 15 marcpund.

Szmå gamble tennfaath 14 st. woge 3½ lisp. 4½ marcpund.

Store nye Tennfaath 3 st. woge 1½ lispd.

Szmå nye tennfaath 80 st. woge 1 skeppd 8 lpd 17½ mrcpd.

Herforutan leffuererades till Reffznes 6 st. voge 2½ lispd, och Oluff Skååning skencte w: n: Frw 2 faatt woge 14½ mrcpd.

Szmå nye tenfaatt 7 st. woge 2 lispd 3 mrcpd.

Szmå hambrade tenfaath 14 st. voge 2 lispd.

Diskar 11 st. woge 2 lispd.

Thenntallerker nye 16 st. voge 1 lispd 15 mrcpd.

Hamrade Tentallerker 8 st. woge 12½ mrcpd.

Herforutan leffuererades till Reffznes tentallerker 4 st. woge 3½ mrcpd.

Gamble tentallerker 37 st. woge 3 lispd 12 mrcpd.

Herforutan leffuererades till Reffznes 4 st. voge ½ lispd.

Stencker och Stoop nye 7 st. woge 1 lispd 16 mrcpd.

Gamble tenkanner och Stoop 14 st. woge 7 lpd 3 mrcpd.

Herforutan skenckte w: n: Frw Joen Skreddares hustru vppå Enhörne en tennkanne wog ½ lpd.

Summa

Faatt . .	160 st.	woge 3 skeppd 16 lpd 18½ mpd.
Diskar . .	11 st.	
Tallerker .	61 st.	
Kanner och stop	21 st.	

Coper

Copper kannor . . 7 st.

Then första wog . . . 2 lispund.
then andra och tredie woge 2 lpd.
4:de vog . . . . . . 16 mrcpd.
5:te wog . . . . . . 15 mrcpd.
then 6:te och 7:de voge huardere 14 mrcpd, löper 1 lpd 8 mpd.

Summa 6 lispund 19 marcpund.

Grytor

En gryta vog . . . . 1½ lpd.
En medt 2 fötter vog . . . 14 mrcpd.
2 szmå grytor voge . . . 12 mrcpd.

Summa

Grytor . . 4 st. voge 2½ lpd 6 mrcpd.

Coper handfaath

Slagin handfaath 2 st. voge 12 mrcpd.
Slagitt handfaatt 1 st. vog 8 mrcpd.

Coper mullig . . en, wog 11 mrcpd.
Coperbecken . . ett, vog 8 mrcpd.
Tillgiorde Coperbecken 2 st. voge 6½ mrcpd.

Coper Kettzlar

Item 18 Martii forbettrade wor n: Frw, szom alixanders Lärdrenger giortt haffde Coperkettzlar 6 st. woge 2 lpd 3 mrcpd, Ther aff skencte w: n: Frw Oluff Skåning 2 kettzlar, woge 16 mrcpd. Szå äre igen Inuentarium

Coper kettzlar 4 st. woge 1 lpd 7 mrcpd.

Coper vaxliusestaker

Item äre kompne jfrån Wordinge kyrkie Liustakar 3 st. voge 1 lpd 15 mrcpd.

Summa Coper 15 lpd 2½ mrcpd.

Messing

Kettzlar

2 Kettzlar voge . 8½ mrcpd.
5 st. voge . . 1½ lpd.
4 st. voge . . 1½ lpd, her forutan fich

hustru birgitta Lasse anderszons en, vog 8 mrcpd.

Än 8 kettzlar voge . . . 2½ lpd.

En vog . . . . . 8 mrcpd.

Summa kettzlar medt messingz Bottnar 20 st. voge 6 lpd 6½ mrcpd.

Messingzkettzlar medt Copperbottnar 3 st. voge 1 lpd 4 mrcpd, herforutan är leffuereratt till Reffznes en kettill medt Coperbotn, vog 6 mrcpd.

Summa messingzkettzlar 23 st. voge 7 lpd 12½ mrcpd.

Beckenn

Messingzbeckenn 11 st. voge 1 lpd 6 mrcpd.

Gamble Becken 2 st. voge 4½ mrcpd.

Summa Bäcken 13 st. voge 1 lpd 10½ mrcpd.

Mulliger

Messingzmullig stor en, vog 15 mrcpd.

Än mulliger . . 6 st. voge 1 lpd 16 mrcpd.

Guttin mullig . en, wog 8 mrcpd.

Summa mulliger 8 st. voge 2 lpd 19 mrcpd.

Messingzhandfaatth

Guttin Leon handfaatt ett, vog 9 mrcpd, och thet Andra tog Hertog magnus, vog 5 mrcpd.

Stortt handfaatt . ett, wog 14 mrcpd.

Än handfaath gutin, 2 st. voge 1 lpd 2 mrcpd.

Summa handfaatt

Aff messing 4 st.
voge . . 2 lpd 5 mrcpd.

Messingz morttare en, vog 18 mrcpd,
Gamaltt messingz Rökelsekaar 1 st. vog 3 mrcpd.

Messingz liusestaker och Krone.

Stor messingz krone medtt 9 piiper och Jungfru Maries billette offuan wppå . en, vog 2½ lpd 6 mrcpd.

Staaker medt 4 piiper 5 st. voge 4 lpd 1½ mrcpd.

Staaker medtt 3 piiper 6 st. voge 2 lpd 4 mrcpd, her forutan kom till Reffznes en, wog 9 mrcpd, skencte w: n: frw oluff skåning en, wog 4 mrcpd, annamade w: n: Frw en medtt sich vppå galleyen, vog 7 mrcpd.

Staakar medtt 2 piiper 7 st. voge 1½ lpd 9 mrcpd, her forutan kom till Reffznes en, wog 6 mrcpd.

Staakar medt en piipe 3 st. voge 5 mrcpd.

Forbettrade w: n: Frw 9 Maij anno 47
Messingz Liusepiipor . . . 2 st.

Summa messing 26 lpd 13½ mrcpd.

En Liusekrone forbettratt, aff hiortte hoorn och ett hiortte hoffuod aff trä, medtt 6 piipor wdi samme Krone, all forgyltt medt Målare gull.

Semskeskin

Elgzhuder

Item war Inuentarium anno 47

Elgzhudh . . .	1 st.	Summa 3 st.
Åre till Semskade Elgzhuder	2 st.	

Renshuder

Item war Inuentarium anno 47 . 2 st., ther aff gaffz wtt 12 aprilis anno 48 till w: n: Frws och wnge herrernes skoor, Renszhudh 1 st.
Szå är igen pro Inuentario Renshudh 1 st.

Hiortte hudh

Är till städes . . . . . . 1 st.

Rååskin

Item war Inuentarium anno 47, Rååskin 1 decker.
Åre till semskade Råskin . . 20 decker.
Summa 21 decker.

Vtgifften. Item annamade Michil bunttmakare 28 Junij anno 47 till w: n: Frus skörtte Råskin 3 skin. Item 5 Julii annamade w: n: Frw och leffuererade Oluff Suartth till att före till Stocholm att lååta ferga, Råskin 2 decker 3 skin. Szamme dag annamade Hans Skotte till Hertog Magnus hossor 1½ skinn. Item 12 Julii

annamade w: n: Frw till hossor Rååskin 3 skin. Szamme tijd skencte w: n: fru hustru birgitta Lasse andersons 2 skin. Item 17 Julii kom till 2 wnge herrernes Läderlaakan Råskin 6 decker. Szamme tijd till en Karnapzdyne aff attlask till fiederholl Rååskin 3 skin. Item 12 decembris annamade Anne peders dotter effter w: n: Frws befalning Rååskin 2 decker. Samme tijd till att skarffua wdi 2 gamel fröykennes Läderlakan Råskin 11 skin. Item 12 Martii anno 48 annamade w: n: Frw till ett par hossor Rååskin 2 skin. Item 20 Martii annamade Hendric vnge herrernes Camersuen till wnge herrernes behoff Råskin 7 skinn. Item 24 aprilis anno 48 annamade w: n: herre och anttuardade Carl Camersuen Rååskin 4 decker och 9 skinn. Samme tijd annamade w: n: Frw Råskin 10½ skin. Samme tijd skencte w: n: Fru Faateburs hustrun på Stocholm 2 skin och hustru Carinne 2 skin. *Summa vttgiffne* 19 decker 9 skin. Szå är igen Inuentarium
Råskin . . . . 1 decker 1 skin.

Fårskin

Item war Inuentarium anno 47 fåårskin semskade 3 decker 7 skin. Åre till Semskade fåårskin 11 decker 7 skinn. *Summa* 15 decker 4 skin.

Wttgifften. Item 1 Junij anno 47 skencte

wor n: Frw hustru Birgitta Lasse Andersons, fåårskin 2 skin. Samme tijd skencte Hennes Nåde Birgitta weffuerska 1 skin. Item 3 Junij kom till ett Läderlaakan fåårskin 3 decker 3 skin. Item 12 Decembris skencte w: n: Fru Bertill porttenär fårskin 2 skin. Item 24 aprilis anno 48 skencte w: n: Frw Amund Kartt fåårskin 3 skin, Anders Anderson 4 skin, och Staffan w: n: Frws dreng 3 skin. Szamme dag till 2 läderlaakan fåårskin 6½ decker. *Summa vttgiffne* 11 decker 3 skin. Szå är igen pro Inuentario

Fåårskin . . . . 4 decker 1 skin.
Hwittläder . . . 2 skin.

Ryske huder

Item war Inuentarium anno 47 — 4 decker 8 skin, ther aff skencktte w: n: Frw hustru Carin Niels Birgesons 2 skin, Berttill porttener 2 skin, Lasse i ånhammar 1 skin, och Kamp glaszmestare forfro *(förfor)* 6 skin. *Summa* vttgiffne och borttstolne 11 skin. Szå är igen pro Inuentario

Ryske huder . . . 3½ decker 2 skin.

Rölleskeskin

Item war Inuentarium anno 47 Rölleske 8 skin. Forbettrade w: n: Frw 12 decembris Röl-

leskeskin 10 skin. *Summa* 18 skin. *Vtgifften:* Item är kommitt till att forbreme 3 läder laakan medtt, Rölleske 8 skin. Item skencte w: n: Fru Ingierdh Miölkedeije 2 skin. Szå är igen pro Inuentario
Rölleskeskin . . . . . 8 skin.

Gulskin

Item 9 Maii forbettrade w: n: Fru gulskin 40 st., ther aff är kommitt till Knappar wdi 3 läder laakan gulskin 2 st. Szå är igen pro Inuentario gullskin . . . . 38 skin.

Attlask

Item forbettrade w: n: Frw in Maio anno 47 Randutt Bryggesk attlask 1 st. hultt 34 alne, ther aff kom wnder 2 gröne blomerade flogelz dynor och wppå en dyne szom är wnder medt gultt blomeratt Rysseuerk medtt Målare gull 8 alna, Szå är igen pro Inuentario
Råndott Bryggisk attlask . . 26 alner.

Mackeyer

Item 26 aprilis anno 48 forbettrade w: n: Frw wdi faateburen
Macheijer råndutth gröntt, gultt och huitt 1 st. hultt 26 alna.

Än ett st. Brandgultt, blått gröntt i huitt, hultt 25 alne 3½ quarter.

Summa 51 aln 3½ quarter är till städes.

Sarduck

Rödh Blomeratt Sarduck 12 alna 2½ quarter, ther utaff kom wnder 5 gröne flogels hyende 6 alne 1 quarter, Szå är igen
Rödh blomeratt Sarduck . 6 alne 1½ quarter.

Rött Engelsth

Item 9 Maii leffuererade w: n: Fru wdi faateburen Rött Engelst 18 alne 1 quarter. Ther aff annamade Dittleff skreddare 1 quarter, och Hans Skotte 1 aln. Szå är igen pro Inuentario
Rött Engelst . . . . 17 alne.

Kögel

Item war Inuentarium anno 47 Kögel 13 st. 3 alner 3 quarter. Forbettrade w: n: fru, szom hustru Ingredtt faateburs hustru på Stocholm leffuererade, Kögel 20 st. Än war Inuentarium blomeratt Kögel 13 alne. *Summa Opborin Kögel* 33 st. och 16 alnar 3 quarter. *Wttgifftenn:* Therutaff leffuererades till Tynnelsöö Kögel 4 st. Item är kommitt till Lille Borgstuffue dretten Kögel 12 st. Item är giffuitt Femie Mortenszdotter och

Segrett Olzdotter, fateburs piigerne, till öffuerliff 3 alne. Szå är igen pro Inuentario

Aff 47 års InuentariiKögel 1 st. hultt 10 alne 3 quart.
Blomeratt Kögel . 13 allne.
Aff then szom hustru Ingred leffuererade
Kögel . 16 st. hulle vdi alnetall 179½ aln.

Ryske Handskar . 34 par.

Rysse taskor 13 st., ther forutan fich Lasse i åuhammar en.

Koosor

Inuentarium	20 st.
Forbettrade w: n: Frw 1 Januarii	
Store Koosor	4 st.
Szmå Koosor	2 st.

Summa 26 st. formålade.

Eene stoop

Item 1 Januarii forbettrade w: n: Frw wtan greppa och lock szmale nedan vedh Bottnen och wiide offuan till
Enestop . . . . 10 st.

Röde tallerker

Item wore Inuentarium anno 47 tallerker

Röde 44 st. Ther aff äre leffuererade till Reffznes 6 st. Szå är igen pro Inuentario

Röde tallerker . . . . . . 38 st.

Vax

Item war Inuentarium anno 47 wax 2 skeppund 2 lispund 6 marcpund, är bliffuitt effter 10 tunnor honnog szom blandades till Miödh, och en tunne honog szom skiirdes till Matthonog, Wax 13 lispund. *Summa wax* 2 skeppund 15 lisp. 6 mrcpd. *Wttgifftenn:* Ther aff är giffuitt Cristoffer Stalmestare till Heste Salffua wax 3 mrcpd, Biörn trägårdz dreng till Träplåster wax 8 mrcpd, Jtem är giffuitt w: n: herres skreddare vax 5 mrcpd, Philippus Clensmed en marck, w: n: herres skomakare 1 mrcpd, Item är forbrentt wdi w: n: herres näruaro, tesligest wttspiisatt wppå galleyen, wdi 795 lius, woge 14 lisp. 2 mrcpd. Szå är igen pro Inuentario

Vax . . 1½ skeppd 2 lpd 18 mrcpd.

Vaxlius . . 405 st. vega 7 lpd 8 mrcpd.

Honnog

Item war Inuentarium anno 47 oskiird honog 2 tunnor, kom ifrån hustru Ingredh faateburs hustru i Stocholm 3 decembris anno 47 oskiird honog 12 tunnor. *Summa* 14 tunnor. *Wttgifften:*

ther aff är blandatt wdi 19 tunnor Miödh, honog 10 tunnor, är skiird till Matthonog 1 tunne, Szå är igen pro Inuentario

Oskiird honog . . . . 3 tunnor.

Matthonog

War Inuentarium anno 47 Matthonog 21 kanne 1½ stop. Effter en tunne szom skiirdes till Matthonog 29 kanner. *Summa* 50 kanner 1½ stop. *Wtgifften:* Ther aff är forterdtt wdi w: n: herres näruaro 24 kanner, Jtem är kommitt wdi Spiisekökett Jwl och påscha 2 kanner, Jtem haffuer w: n: herres Bardskärare annamatt 1 kanne. *Summa wttgiffuitt* 27 kanner. Szå är igen pro Inuentario

Matt honnog . . 23 kanner 1½ stop.

Miödh

Item war Inuentarium anno 47, 4 års Miödh 3 fierdinger 10 kanner, ther aff är forterdtt till w: n: H: egitt behoff miödh ½ tunne 10 kanner, Szå är igen pro Inuentario

5 års Miödh . . . . 1 fierding.

Jtem war Inuentarium 2 års Miödh 6 tunnor, ther aff fylttes wdi 4 tunnor öl miödh 1 tunne, Szå är igen

3 års Miödh . . . . 5 tunnor.

Jtem war Inuentarium års gamal Miödh 2 lester, ther aff altijd forterdh när Kong. M:tt haffuer hafftt gester, Her Sten Ericson, Her Peder Brae, Her Suantte, Joen olszon, Norman, Karl Holgerson, Dionisius, Lasse fleming, Jören Finke, Vallentin, Clemett Hanszon, Oluff Larson medtt månge andre flere aff adelen, Biscopen aff Westerårs, Jeppe tordszon, Springerne, och for siucktt folck, löper altt till hopa for them vttspiisatt 6½ tunne 8 kanner. Item är wttspiisatt wppå galleyen när Hans Nåde drog till Konungz öör Miödh 1 fierding. Är wttspiisatt medtt Peder Brae vppå hans Båått Miödh 2 kanner. Jtem haffuer Cristoffer Wintapper annamatt 2 kanner, *Summa wttgiffuitt* 7 tunnor, Szå är igen pro Inuentario

2 års Miödh . . . . . 17 tunnor.

Item war Inuentarium fersk miödh 2 lester 2 tunnor, ther är kommitt wdi fylning wdi szamme miödh en tunne, Szå bleff wttspiisatt långefregedag och vm påscha dag anno 48 for hele hoffuedh Miödh 2 tunnor. Szå är igen pro Inuentario

Års gamal Miödh . . . . 23 tunnor.

Jtem bleff tillblandatt anno 48 effter 10 tunnor Honog

fersk miödh . . . . . 19 tunnor.

Summa

5 års Miödh	. . . .	1 fierding.
3 års Miödh	. . . .	5 tunnor.
2 års Miödh	. . . .	17 tunnor.
Års Miödh	. . . .	23 tunnor.
Ferskmiödh	. . . .	19 tunnor.

Summa 5 lester 4 tunnor 1 fierding.

Wll och vefftth

Item war Inuentarium anno 47 Wll 2 skeppund 12 lispund 16 mrcpd, Ryenock 3 lpd, Wefftt 1 lpd 14 mrcpd, Wepeuarp 1 lpd, Rysseweftt 1 lpd, Jfrån Mattz Larson, Landbofougte i Finlandh wll 23 lpd 14 mrcpd. Aff Slottzens affuel effter 250 fåår, wll 1 skeppund 17 lpd. *Summa opborin wll* 6 skeppund 4 lpd.

Wttgifften, Item leffuererades till Reffznes 28 aprilis wll 8 lpd, Item skencte w: n: Frw Margretta oluff skåningz 12 Martii wll 2 lpd, Item är giffuitt 10 fiskiare, 9 legekonnor och en fååherde till wanter wll 1 lpd 6 mrcpd, Item är wpweffuitt wdi 69 alner wepeweff wll 5 lpd, Item till 131½ aln wepeweff 6½ lpd, Item än till 70 alne weepeweff wll 4 lpd 5½ mrcpd, Item till 313 alne wandmal wll 19 lpd 8½ mrcpd, Item till 2 Rysseweffzbonader, en om 60 alne, annan om 49 alne, warp och vefftt 15 lpd 4 mrcpd,

Item till 13½ åkläde, olettatt wefftt 9½ lpd, lettatt wefftt 14 mrcpd, huiitt wefftt 16 mrcpd, *Summa wttgiffuitt och vpueffuitt* 3 skeppund 12 lpd 14 mrcpd, Szå är igen pro Inuentario

Wll	17 lpd 15 mrcpd.
Wandmals wirke . .	4½ lpd.
Åkläde wirke . .	10½ lpd.
Ryenock . . .	9 lpd.
Rye wefftt . . .	5 lpd 15 mrcpd.

Summa 2 skeppund 7½ lpd.

Liinn

Item war Inuentarium anno 47 Hecklatt Liinn 27½ lpd 5 mrcpd, Weffuegarn 1½ lpd 4 mrcpd, Blåånegarn 4½ lpd 2 mrcpd, Blå 1 lpd 2 mrcpd. Effther Slottzens affuel, Lin 19½ lpd 7 mrcpd. *Summa vpboritt Lijn* 2 skeppund 15 lpd.

Wttgifften. Item är wpweffuitt wdi 280 alner Lärofftt, szom giordtt bleff wdi 14 par laakan, Liin 6 lpd. Item än wdi 167 alner 3 quarter lärofftt, szom giordes vdi 21 Skiffueduck, Liin 4 lpd 6 mrcpd. Item än wdi 128 alne blagarn, blåår 5 lpd 6 mrcpd. Än wdi 256½ aln blagarn, blår 8½ lpd 5 mrcpd. Item är spunnitt till 2 lpd 8 mrcpd Sudin trådh, Liin 3 lpd. Item än till 2 lpd 8 mrcpd Sudin trådh, blår 3 lpd. Item är giffuitt Knutt Målare till trådh att sy dwkar

till hopa medtt Liin 1 mrcpd. Item är giffuitt Skinnaren till trådh, Finst Lin 2 mrcpd. Item är wttgiffuitt till talgliuszweker noppor 6 lpd. Item är giffuitt till Siike neett lingarn 2 mrcpd. Item är komitt till waxliuseweker Noppor 2 lpd granne. Item är kommitt vdi affgång när liinett till reddes skeffuer 4 lpd 17 mrcpd. *Summa vttgiffuitt och vdi affgång* 2 skeppund 4 lpd 9 mrcpd, Szå är igen pro Inuentario

Lingarn	. . . .	9 lpd 16 mrcpd.
Blånegarn	. . .	1 lpd 15 mrcpd.

Trådh

Item war Inuentarium anno 47 Språngetrådh 2 lpd 17 mrcpd. Item är till spunnitt effter 3 lpd Långtoge och 3 lpd Blår, Språngetrådh 4 lpd 16 mrcpd. *Summa* 7 lpd 13 mrcpd. *Wttgifften,* Item är kommitt till 13 st. Språngning, huartt st. 10 alne lång, och sitter vdi then Lille Borgstuffue dretten, Språngetrådh 2 lpd 17½ mrcpd. Item är kommitt till att sy Bulsterwar medtt, Språngetrådh 3 mrcpd. Item är giffuitt fiskiarne till lögenoother, Språngetrådh 4 mrcpd. Item är giffuitt w: n: frus piiger, till att göre Sznar wdi hennes Nådes Sparlakan, Språngetrådh ½ mrcpd. Item är giffuitt Philippus weffuere till Läroffttz skafftt, Språngetrådh 2 mrcpd. Item

28 Aprilis leffuererades till Reffznes Språngetrådh ½ lpd. *Summa wttgiffuin* 3 lpd 17 mrcpd. Szå är igen pro Inuentario

gran trådh effter långtoge . 2 lpd 8 mrcpd.
groff språngetrådh effter blår 1 lpd 8 mrcpd.

Hampa

Effter Slottzens affuel, hampa 16½ lpd, Scatte hampa 2 lpd, Scatte hampe blår 15 mrcpd, *Summa* 19 lpd 5 mrcpd. *Vttgifften*, Item är kommitt till en Höökemerde hampa 2 mrcpd. Item är kommitt till 13½ åkläde, hampa 1 lpd. Item är weffuitt till 211 alne blagarn, szom giordes aff 12 par laakan, hampa 8 lpd. Item är kommitt vdi affgång i Redningen i skeffuor 2 lpd 18 mrcpd. *Summa vttgiffuitt* 12 lpd, Szå är igen pro Inuentario

Hampe garn . . . 7 lpd 5 mrcpd.

Veff Skeder

Nye och gamble . . . . . 11 st.

Vll kambar

Nye och gamble . . . . . 4 st.

Vll saxer . . . 6 st.

Heckler . . . 3 st.

3.

Utdrag af Inventarium öfver "Arckelidt" anno 1554.

Halff Kartoga

Inuentarium . . 1 st. med låda och hiull.
Ter till Jern lod 100.
skyffla . 1 st.

Dobbelfalcknether

Inuentarium	. . . . . .	2.
Ter till Jern lod	. . . . .	149.
sköffler	. . . . .	2.
Lådor	. . . . .	2.

Skärpetinor

Gamble	. . . .	3.

Falknetter

Inuentarium	. . . . . .	4.
Ter till Jern lod	. . . . .	264.
Sköffler	. . . . .	4.
Forma	. . . . .	1.
Krasse	. . . . .	1.

Falkuner

Inuentarium	. . . .	12.

Ter till	Bly lod	172.
	sköffler	12.
	forma	1.
	Krassa	1.

Bemiske Hakar

Telle och skipzhakar

Inuentarium	Bemiske hackar . . .	10.
	Telle hakar	14.
	Skepz hakar . . .	6.
	Hele hakar som päder Rörsmid giorde	1.
Ther till	Formor . . .	9.
	Krasser . . .	3.
	Krutflasker . .	2.
	Måttor . . .	7.
	Bly lod . . .	958.
	Hele haka låsz .	2.

Halffue hakar

Inuentarium	33.
Ån effter döde knectar	5.
Ter till Krut flaskor	36.
Fenge flaskor	32.

Stenbyssor

Inuentarium	12.

Ter till Camrar	. . . . . .	14.
Stenlod	. . . . .	770.
Fiskar	. . . . . .	3.

Röör

Inuentarium	Skiffuerör	285.
	Sadelrör	50.
	Skiffuerör effter döde knecter	4.

Item haffuer päder Rörsmid tilgiordt och leffuererat wti arkelidt effter Inuentarium Rör plåttor 7 st. voge 8½ lisp., Rör pipor velte och oborade 15 st. woge 6 lispund

Skiffuerörs pipor 18, voge 6 lisp. 4 march.
Sadelrörs pipor 4, voge 1 lisp.

Item än haffuer päder Rörsmid giordt och leffuereratt wti arkelidt effter Rör plåtter 20 st., wog 1 skippund 6 marker

Skiffuerörs pipor 20 st., voge 9 lisp.
Sadelrörs pipor 10 st., voge 1 lisp. 19 mrc.

Summa Skiffuerör	. . . . . .	327.
Sadelrör	. . . . . .	64.

Röör wtgiffne. Äre leffuererade Kon. Ma:tt och wnge herrerne,

Kong. Ma:t Skiffue Rör med snaplås .	1.
Hertog erich ,, ,, ,, ,, .	1.

Hertog Johan Skiffue Rör med snaplås . 1.
Hertog Magnus „ „ . „ „ . 1.
Sadelrör „ „ . 1.
Hertog Karll litthet Rör med snaplås . 1.

Stålbogar

Item 13 Junij kom ifrån Jacop turszon som hans Tienere peder östgöte leffuererade

Stållbogar . . . . 2.
Ter till Krijhakar . . . . . . 2.
Spennebelte . . . . . 1.

Deijener

Inuentarium . . . . 2.
„ Deyene feste . . . . . 3.
„ Deyene knoper . . . . 3.

Sijntelås

Inuentarium . . . . 6.

Snaplås

Inuentarium . . . . . . 155.

Item haffuer anders Clensmid tilgort Snaplås . . . . 13.

Item haffuer Jöns Clensmid tilgort Snaplås . . . . 18.

Summa Snaplås 186.

Suamplås

Inuentarium { gamble . . . . . 31.
nye . . . . . 30.

Item haffuer anders Clensmid tilgiort Suamplås med nye munster . . . . 6.

Summa Suamplås nye . . 36.
Suamplås gamble . . 31.

Inuentarium { Jernlod 4, Stenlod 13 } som inge skåt är till.

Bly

Inuentarium . . . . 4 lisp. 9 mrcr.
Aff Niels Spetz, Krauels bly 10 lisp.

Krutt

Körnekrut . . . . . 2 skepd 9 lpd.
Slangekrut . . . . . 4 skepd 1½ lpd.
Stenbyssekrut . . . . 1 skepd 18 lpd.

Nickar . . . . 17.
giute sleff . . . 1.
Krut seckiar . . . 3 st., och 4 wugnötz-huder till krut seckiar.

yxe . . . . 1.
forslag . . . . 1.
Jern fisker . . . 3.

Coper skiffuor till sköfflor	.	17 mrcr.
Jernn droper till hagelskot	.	1½ fierding.
Krane bloch	.	2 st. med 5 kopper skiffuer.
Jernn Linsor	.	2.
Dorch slag	.	1 st.

Item är leffuererade på Stocholms slot wti arckelidth 21 Maij

Järn märla till kranen	. .	1 st.
Jern bult	. . . .	1 st.
Lunsza	. . . . .	1 st.
Forslag	. . . . .	1 st.
Gammell Kårdell till bloch	.	34 fampner.

Ofvanstående inventarier äro från Kammar-Collegii arkiv meddelade af Hr Kamereraren C. Sandberg.

II.

Brefvexling mellan Riks-kansleren Axel Oxenstjerna och Svenska Regeringen.

(Fortsättning från föreg. delen, s. 401.)

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna, Stockholm den 7 Oct. 1635. (Præsent. j Stralsundh den 19 Novembris.)

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Sedan Wij sidst skreffwe eder till, Her Richs Cantzler, uttaff den 19 Septembris *), ähr här föga skrifftwärdigt föreluppet, annat än thett her Åke Axelsson ähr then 26 eiusdem här arriveradh uhr Preussen, och haffuer brackt medh sigh dee pacta in originali, som på tiugu och Sex åhrs stilleståndh aff Pollniske commissarierne underrecknade äre, iämpte Konungen j Påhlandz ratification och een copiâ aff then assecuration, som några Pollniske Senatorer ad latus regis in Borussiam deputati haffua giffuitt att reipublicæ ratificatio aldrasidst till den 10 Decembris och så skall bliffwa leffrerat, medh några bij acter nu sidst j tractaten och ther effter passerade,

*) Del. 36, s. 380.

hwilkes copier eder Son Her Johan Oxenstierna widh sitt affreesande från Preussen och dijdt till eder, uthan twiffwell haffuer fört medh sigh. Wij haffwe derföre, medan Gudh Oss så nådigh haffuer warit, att Wij till roligheet medh Pålacken kompne äre, giffuit ordre till Liffland att wårtt Finske krigzfolck så till häst som foot (undantagandes huadh som måste förläggias j garnizonerne) bliffuer heem till Finlandh dimitterat, så snartt någon wiss kunskap inkommer, att then Littowiske arméen ähr affördh och licentieradh; Sedan att Stålhanskens wärffuade Ryttare, och uttaff dee andre compagnierne så månge som bestå uppå fremmande nu j höst sendes dädan ifrån till Tysklandh; men resten inquarteres uthj Liff- och Ingermanlandh, till thes som Pollniske Ständernes ratification warder leffreradh, och då strax affdanckas. Elliest huru dispositionen j Preussen giordh ähr, så till att affärda störste delen aff wår armée ther ifrån till Tysklandh, som till att förordna någre Regementer uthj Pillow och Elbingen, till dess Ständernes ratification warder leffreradh, och sedan sända the öffrige troupperne hijdt heem; Hoppas Wij eder reda haffua förstådt ifrån RichsMarsken, men sände lickwäll ther aff een liste här hoos fogadh. Wij wele förmoda, att J genom denne arméens an-

kompst till Tysklandh skole fåå lufft till att tala frijare, och dee som här till haffua tedt sigh fast obändige och wederwillige emott Oss, begynna att fatta nya tanckar, för än the saken heltt på een ruptur wele ankomma låta. Elliest så haffuer RichsMarsken till folcksens afförande, och elliest att uppehålla staten uppå then orthen, till Decembris Månadt, slutet een sådan contract medh Isaac Spiring, som copian här hoos fogadh uttwijser, hwilket Oss något beswärligen förekommer, j thett dee 2500 Skeppundh Koppar sufficient näpligen j denne höst skole stå till præstera; dock wele Wij så myckit möijeligh ther uppå driffua låtha. Till Richsdagen, som Wij haffue förskriffuit till den 15 huius, göre Wij nu effter handen præparatoria, och mene först att låta proponera Ständerne om stilleståndet, som nu medh Konungen j Påhlandh ähr ingånget, derhoos att förnimma theres betänckiande om thett Tyska wäsendet, och där thet kriget äntligen skall continuera, haffua theres widare applausum ther uthj, medh någon contribution till dess fortsättiande. Men kunne J uthj medler tijdh medh manier och någon reputation snoo Oss uthur thet wäsendet, wore thett så myckitt bättre, och wele önska att såsom twenne Skepp äre eder sände till Wissmar, sakerne sigh så

lämpa måtte, att J eder för än Siön slutes, hijdt öffuer må kunna begiffua. Befahlandes eder Gudh Alzmechtig synnerligen Nådeligen. Aff Stockholm den 7 Octobris Anno 1635.

Högstbe:te H:s K: M:tz sampt Sweriges Rijkes respectivè Förmyndare och Regeringh

GABRIEL OXENSTIERNA
GUSTAFFSONN
Sweriges Dråttz

CHLAS CHRISTERSÅNN
HORNN mp.
I Rigs Marskens Stelle.

ERICH RYNINGH
I R Admirals
Ställe,

PÄR SPARRE wthij
Rijkz Cantzlerens stelle
m pra

GABRIEL OXENSTIERN, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna, Stockholm den 12 Oct. 1635. (Præsent: j Strålesundh den 29 Novembris.)

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

CHRISTINA etc. Wår synnerlige ynnest etc. Edre skriffwellsser vhr Magdeburg af den 10 och 14 Septembris *), her Richs Cantzlär, ähre Oss

*) Del. 36, s. 349, 368.

den 10 Octobris här j Stockhollm med theres bijlagor, vthj twenne pacquetter, wäll leffrerade. See ther aff vtförligen huru sakerne sigh till den tijden kastat hafwe, hwad stoore difficulteter J ther igenom vthj råkade ähre, och huru swårtt i skolen haffwa att skillia Oss med ähra och reputation widh thet otacksamme wäsende. Såsom Wij nu af alla omständer intedt annat dömma kunne, än at iw länger med krijgedt dröijes, ju diupare siuncke j vthj beswären, och skole på ändelychten så myckedt beswärligare hafwa at arbeta eder ther vth igen, Alltså hafwe Wij strachs tagitt denna saken j tijdigdt betänckiande, och för gott funnitt at gifwa Eder detta till Wår endtlige förklaringh.

Wij sättie vthom all twiffwell, och see thet af alla omständer, att så wäll Keijsaren som Chur-Sachsen, och the andre Tyske Ständerne, weele ändeligen iw förr iw heller haffwa oss af Tyska bottn, ty der hän går all theres dichtan och trachtan. Kan nw detta skee med tractater och vthan stoor widlöfftigheet, thet skole the fuller allrahellst see, enkannerligen som näst in till Östersiön boo, och wår Stat på all fall mäst respectera moste. Men hwar iw thet icke något när efter theres willia går, Så sijr man fuller af then Pragiske freden eller, rättare till säijande,

ligan, at heela Tyskland, så wäll the Ewangeliske, som Papisterne siellffwe, hafwer sig föreent och sammansatt till att bringa oss med wapn och wold ther vth. Nw hafwe the fuller platt ingen skääl ther till, medan så wäll sielfwe billigheeten fordrar, som the oss genom oprättade alliancer medh hand och segell försäkradt hafwe, at ther wij hullpe them till theres restitution, wille the efter yttersta macht och förmågo hielpa oss igen till at maintinera thet wij ex hostico intagedt, till thes wij wår krigzkostnadh igen bekommet hade: Men alldenstund tijderne och humorerne sigh sedan så märkeligen omkastat hafwe, Då ähre wij i thet första icke rätt myckett emot them, vthan sachta tillfridz att quittera Tyskland, Men stå allenast och förnembligast på tw tingh, först att sådandt motte skee medh reputation och säkerheett, och at oss wederfores en billig wederkänsell för all wår vttståndne skada och kostnad. Wij kunne intet annat see af alle passerade acter än at j hafwe denne wår intention allt här till med sådana beskedeligheett fördt och drifwitt att wij inthet sky draga, till at låta Gudh och heela werlden öfwer dess skääl och billigheet döma. Ty skall någon säker fridh och wänskap af bliffwa, så moste iw alla the som här till trätt och krigadt hafwa hwar annan ther

om försäckra, Och skall thet med bestånd och åhra skee, Så moste iw anten Principalerne siellffwe eller iw theres fullmächtige tillbörligen ther om tractera och afhandla. Att nu ChurSachsen detta omwänder, och icke will låta oss komma till tractat med Keijsaren och ligan, vthan siellff sluta, och för sigh allena låttas försäckra oss, ther han doch här till icke hafwer warit wår wederpart, ja j den staden honom borde tractera oss med respect och höffligheet, då brukar han, såsom wij see, fast ett annadt maneer; Ther med låter han påskina sijn vanitet för heela werlden, sampt ondska och illwillia moot oss för allt thet goda wij hafwe giordt honom, hwillckedt den rättfärdige Gudh j sinom tijd icke kan låta bliffwa ostraffadt. Men hwadh står oss här emot till råda? Wij weele hafwa satisfaction och skillias tädan med åhra. ChurSachsen tillbiuder satisfaction, men en sådan, at thet ähr oss fast spotteligh at wedertagan, Och ther hon än större bleffwe, och Strålsund ther ofwan opå gofwes till vnderpandt, så skulle doch hallfparten om åhret gå på thess ortts erhollande, Ja kan skee officerare och Soldatescan alldeles sloge handen ther j för än wij eens fingo henne vnder wår disposition, att alltså hederligare syntes ingen recompens, än recompens på sådandt sätt, och

annan recompens, eller annorledes, synes näpligen widh denne sakernes beskaffenheet stå till att nhå; Thet öfrige belangande, så synes Churfursten mäst af den orsaken icke weela tillstädia någon annan än den Pragiske friden, på thet han icke må hafwa den neesan, at hans giorde freed, såsom odugze, woro gången tillbakes, Och J den ähran, att en annan och bättre af eder opprättadt worden. På thet här nu äntligh må tagas en resolution vthj, så synes intet annat medell, än at man moste anten alldeeles låta kommadt till ruptur, eller ju så myckett giörligitt ähr accommodera sigh hans och the andres phantasier. Att låtadt komma till ruptur, så lenge man någodt så när lijdelige Conditioner erholla kan, synes oss mächta betänckeligitt. Först är icke den begärde recompensen så myckett wärd, och kan hända j thet man tänckte fächta sigh mehra till, tå skulle man till äfwentyrs tijo ja hundrade fallt mehr på media spendera än siellffwe finis wärd woro, och ändå entlig få mindre hopp sedan, än förr, till någon recompense. Att fächta för en reputerligh och säker affhandlingh, thet moste wij bekänna, at thet woro fuller thet endeste, som wärdt syntes at resoluera för rupturen före. Men först ähren j icke siellffwe armeen mächtigh, ther medh j fächta skolen, hwillka största deelen

ähre Tyskar, hafwa inthedt beneficium af oss eller Sweriges Chrona, vthan ther emot både poenas och præmia, respectivé, af Keijsaren och the Tyska Ständerna att förmoda. Sedan haffwa mäst alle wåre allierade j Tyskland icke allenast förlåtedt oss och falledt oss ifrå, vthan och på all fall banderat sigh emot oss. Aff Franckrijke och Nederland weten J huru lithet nw ähr at förwänta. Och ändoch wij än kunde eder något hädan effter äntsättia, Så förtager oss doch wintteren nu mehra all wijdare Communication här emellan, Och ther än sommar woro, så kan thet doch nepligen så högdt förslå, at thet kan giöra eder j längden bastant moot så monge och mächtige fiender, hellst ther in solo hostili, hwarest entligen både elementer och meniskorna eder emotsträfwandes warde, Åhr alltså rupturen fuller mächtogh swår, fahrligh och af twifwelachtigh vtgångh: Men ändå mycket betänckeligare at accommodera sigh j tractaten efter hans förslagh och phantasier. Ty att tractera och sluta medh Churfursten, såsom Churfursten allena, eller förklara sigh slätt ting till then Pragiske friden, och låta sigh medh hans blotta reuers, vthan Keijsarens ratification, contentera: thet finne Wij hwarken wår och Rijksens högheet eller säkerheet tilldrägeligh: Den Pragiske friden ähr j sigh

sielff oss mehr emot än medh, Churfursten hafwer intedt krigh härtill fördt emot oss, vthan Keijsaren och ligan, Och om han allena skulle oss försäckra, Så bleffwe Wij för heela hwss Österrijke alltid osäkre. The andre Ewangeliske Ständer j Tyskland haffwa nogsampt sedt thet samma, och hafwe wij än nw snart sagdt ingen af dem förnummitt som den Pragische friden i sitt hierta icke högdt hafwe ogillat, önskande han wore bätter, och hafwa alla hafft ther brede widh något at sökia. Men efter the holla sig friden så nödigh, Så hafwa the på then ena sijdan, till at contentera Keijsarens och Churfurstens phantasier, honom lickwäl pure accepterat, Men på den andra, till at något så när erholla hwar och en sitt öffriga interesse, vnder nampn aff några bedingungen söckt thet j friden hafwer warit förgätidt. Och således lijka som indirecte kommet till theres intent. Nu ställa wij fuller till edert betänckiande, at efter Churfursten är så högt på den Pragiske friden bestörtadt, thet j icke kunna per directum komma till någon annan tractat, om J tå icke, cæteris paribus, kunden finna något dess lijka manerligit sätt, at nhå edert intent per indirectum? Såsom ther j sadhen, at denne friden fuller inthet mycket duger, och hade wij gierna weelat hulpet them till en bättre.

Men effter han går them mäst siellffwa ahn, och the weela så ändeliga hafwan, och j ähre icke tijt komne at hindra, vthan till att befordra thett the sigh meena gott wara, och sådandt mehr såsom theres assistent, än principal actor j denne saken (ty af thet fundament haffwe wij mäst här till fordradt recompensen) Så må thet ther wid blifwa. Allenast, medan wij haffwe icke allenast giordt them et trooligit bijstånd, vthan och deels waritt principal actores medh j saken, och oss sampt Sweriges Chrona ähre några serdeeles iniurier af Keijsaren widerfarne, ther öfwer wij billigt à part satisfaction fordra, Så kunden j ther hoos betinga allt hwadh j elliest wid en affsonderligh tractat och per directum at föreslå och fordra haden. Wij wille fast förmoda, ther Churfursten såge eder icke wele kullslå, vthan lijka såsom låta blifwa wid den Pragiske friden, han skulle j thet öffrige något närmare gå eder tillhanda. Men såsom thet ähr en stoor olijkheet emellan the Tyska Ständerne och oss j detta fallet, och wij eendels fuller sielfwe see, hwadh incommoda här wid föllia, Allttså holle wij både säckrast och reputerligeste att j intedt tractera med Churfursten, med minder han wijsar sin

Fullmacht såsom Keijserlig Commissarius ther till, Ther emot j ock eder reciproce honom leffrera kunnen (till hwillken ända wij åter på nytt sända eder här hoos een annan Fullmacht medh Keijsarens och Churfurstens fulla titlar) och förobligerar sigh till att skaffa Keijsarens och ligans, eller ju åtminstonne Keijsarens, såsom the andras hufwud, ratification på hwad slutet bleffwe.

Satisfactionen belangande, ther öfwer j eder till thet andra förfrågen, Så hafwe wij några reesor tillförende optäckt eder hwad grader wij achtade att j ther wid föllia skulle, Och ther ibland för den yttersta satt, att för än j therföre skullen komma till ruptur, motte j heller äntligen låta fara all recompens så wäll j Peninger som j Land och contentera eder medh theres blotta wänskap: Så ändoch wij nw see, at Churfursten lickwäll præsenterer eder Tijo tunnor gulld j Richsgullden, och thet kunde fuller något hoos them synes wara, hellst nw widh thetta theres tillståndh; Lickwäll medan Summan är alldeeles oproportioneerligh mot wåra meriter, skulle doch sättias på långebäncker, och näpligen räckia till at afdancka blotta arméerna medh, Och oss elliest disreputerligit falla wille, att således låta gifwa oss en näfwe löhn: Jcke heller sij wij, såsom

sakerne ännw förewette, att j skulle något synnerligen mehr nhå kunna, Så holla wij för thet äntliga bättre wara, att j heller prompt och resolut gå till och säija, att ändoch wij billigdt hade god fogh och skääll att fordra all wår krigzkostnadz erstattung, lickwäll på thet the måge see wår oprichtiga affection och wänskap, Då weele wij allt sådandt falla låta och ingen annan recompens begära, än theres reciproque goda affection och wänskap, allenast at the åther ther emot på sig taga at contentera alla afdanckande trouppar, och (ther j så prachticerligitt och reputerligit finne) hwad skulld af detta krigztillfälle här och ther j Tyskland ännu kan stå obetallt. Åhr någon ährligheets gnista öffwer j hans och the andras hierta, och malitien icke alldeeles hafwer tagit öfwerhanden, Så wele wij ther före holla, at theres egen blygd skall drifwa them at här med till fridz wara.

Hwadh sedan the öffrige fredz Conditionerne wedkommer, Så see wij både af the siötton punchter som i siellffwe opsatt och till Churfursten sändt haffwe, så wäll som af hans skriftelige förklaring på hwar och een för sigh, at oahnsedt J åhren ännw här och ther tämmeligen

widt ifrån hwar andra, Lickwäll ther j om the ofwanbemällte twå hufwudpunchter, nembligen then Pragische friden och satisfactionen, eensse warda, Synes ther aff ingen sedan, hwarken så swår wara, att j then icke någorledes skole häfwa kunna, eller af then importance, att wij cæteris paribus ther före skulle föra krigh.

Åhr alltså dette som wij för denne resan på the twenne edra principal frågepunchter hafwe gott funnitt at resolvera. Men alldenstund allting förandrar sigh medh tijden, och wij fördenskuld icke kunna eder här vthinnan eller elliest något wist måth och sätt föreskrifwa, myckedt mindre alldeeles ther widh binda: Derföre weele wij eder allenast till ett beslut med fåå ordh wår intention tillkänna gifwitt haffwa, att oss intedt krigh tilldrägeligitt ähr, vthan finna oss bäst tiente med frijden; Men media att komma ther till, ställe wij alle till eder egen discretion att sökia och drifwa efter som tijden och flere omständer medgifwa. Hwadh J således med her Baners och her Biellckes inrådande ther i giöre, ther medh ähre wij wäll nådigst till fridz, såsom om eder försichtigheet, troo och devotion allztings försäckrade, allenast alltt slutes till wår ratification.

Ther nw Gudh gifwer eder Lycka på ofwanbe:de eller desslijka sätt till at sluta, så kunnen j med thet hastigste stella ordre huru Soldatescan och serdeeles Officererne blifwa contenterade, the främmande ther vthe affdanckade, och the swenske medh första lägenheet hemskickade. Och medan j siellffwe så wäll som her Baner haffwa hafft mästa beswäret och således en ährlig recompense ther vthe förtient, Så warden j eder siellffwe icke förgätande, effter som j ock ther opå aff Ständerne hafwe waritt försäckrade. Men hwad j ther vthe icke nhå, så ähre wij eder här hemma alltid med nåder bewågne, och warde edre meriter j ingen förgätenheet ställandes, Och ther j till att sluta komma kunnen, så förwente wij eder strachs siellffwe med beslutedt hijdt hem, då wij allt wijdare ratificera weele, Men kommen j ock icke till att sluta fridh, så holle wij först rådeligest, att j medh macht fatta siökanten, till hwillken ända wij hafwe gifwitt ordre till att strachs skicka eder allt thet follck, ammunition och materialier som vhr Pryssen och Liffland kan mistas, och sända eder än här ifrån hwad spannemåll och proviant wij åstad komma kunne, efter som förslagen vhr Cammaren med mehra vtwisa. På thet at ther allt annat slår

feelt, J tå måge hafwa några medell till att förswara siöfästningarne, och ther vthur med fienden tractera. Men så såge wij lickwäll icke gierna, att siellfwe armeerna ock ther på ahnkomme. Ty ther Gudh förbiude at ock the skulle trängias nidh till siön, Så blefwe allt landedt, baak effter, fienden till roof och fordeell, the wåre fingo ther intedt eller lijtedt vthaff, eij heller hade the något widh wintertijd och slutin seglatz vhr siön at förwänta, och skulle så genom hunger och vthan swärdslagh af sigh siellffwa förgå. Holle fördenskuld rådeligest, at j fuller stärckie siöguarnisonerna thet bästa skee kan, Men at armeerna maintinerade sigh op i landedt thet högste och längste från siön som them möijeligitt woro: Hollandes thet för en maxime, att allt hwad hädan effter kommer, kan något wara för guarnisonerne, och ther något öfwer slipper, sättias in lucro; Men kriget och armeerna moste så här effter som här till mäst föda sig siellffwe af landedt ther vthe. Skulle ock öfwer all förhoppning fiendens force falla eder så swår, at armeerne moste äntligen retirere sigh till Siökanten, Så woro ett medell, att the toge all südh och booskap af landedt med sigh, på thett fienden, nähr landet kahl

woro, icke kunde så lätteligen föllia effter, och ther nedre oppeholla sigh med någon starck belägringh, Och i siellffwe haden så mycket mehra medell j fästningerne, både guarnisonerne och armeerne på sådandt fall att vnderholla. Och ther j på detta fall see eder icke så hastigdt siellf komma till tractat och fridzbeslut, vthan at thet lärer fuller först något moste holla wid siökandten, Så kunnen j lämbna general Krigzofficererne ordre, huru the sigh j fächtande öffwer wintteren förholla skole, och begifwa eder sielfwe, medan öpetwattnet ännu åhr, hijt öffwer. Och ther sedan och efter edert tädanreesande någon lägenheet at tractera sigh yppar, kunnen j lembna her Baner, her Biellcke och Grubben eder Fullmacht, och en substitutionsfullmacht af eder siellfwe vnderskrefwen ther bredewidh, så och skrifftligen instruera them, huruledes the samma tractat fullfölia, handtera och sluta skole. Wij wänte alle Postedagar wijdare adviser om edert tillståndh, Och medan Ständerne ähre här den 15 förmodande, warde wij med them communicerandes öfwer hwadh mehra till saken kan nödigt synes. Och befale eder härmed Gudh Allzmechtigh synnerligen nå-

deligen. Aff Stockhollm den 12 Octobris Anno 1635.

Högstbemälte hennes Kongl. M:ts sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndare och Regeringh.

GABRIEL OXENSTIERNA GUSTAFFSONN
Sweriges Dråttz mp.

JACOBUS DE LA GARDIE mp.
Sueries Rikes Marsk

CARL GYLLDENHIELM
Riks Ammiral m. p.

PÄR BANER,
i RijkzCanzlerens Stelle.

GABRIEL OXENSTIERN, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare

PostScriptum.

Thet högsta och största, her RichsCantzlär, som J näst wår och Rijkzens respect haffwa till at achta, ähr wår och Rijksens säkerheett. Om the tijo tunnor gulld eller annan recompense, må thet gå huru thet kan; Och ther Ständerne ther vthe på sigh taga att j den staden contentera armeerna, Så må thet så ther wid blifwa. Allenast efter Churfursten lijkwäl ther hoos biuder eder Strållsund till vnderpandt, och det bodet synes för andre orsaker skuld af någon större consideration, Så såge wij icke ogerna om j det

eller iw Wissmar (hwillkes hampn än tå bätter ähr) eller iw både på all fall erhölle och beholle, vnder hwad titell thet hellst och bäst skee kunde, åth minstonne till thes man såge huru säkert friden wille blifwa hollen. Och ther j kunden handla eder så mycket Land till ther bredewidh, som till the ther nödige guarnisoners vnderholld wille behöfwes, woro thet än tå så myckett bätter. Man hade såledz alltidh en foot qwar på Tyska bottn och kunde till ewentyrs en gång behöffwa at formera ther en flotta, tiente och elliest icke lijthet till Östersiöns och Rijksens säkerheett, om man än skönt heller ther än j Callmar en guarnison siellff holla skulle, hwillkedt wij eder såledz här medh weele påmintt haffwa.

Thet Wij elliest j breffwet satt haffwa, at wår intention är till fridh, welen j icke så förstå, såsom hade wij nw medell nogh öfwer till at continuera thet tyska kriget sedan wij hafwe fått roo med Polen, Men äre så på freden bestörtade, at wij i dess begärligheett och hopp allena alla andra tanckar om medlens tillhopaskaffande falla låta, vthan försäckrar eder wisserligen, at ther wij någorlunda funne Rijkedt j längden kunna fournera nödigt follck och peningar, Wij såge fuller elliest siellffwe äfwen så

många skääl till at continuera i kriget, såsom fridh at sluta. Men när störste deelen af seenorna genom the longwarige krigen aflknickade ähre, medh hwad krafft skall tå kroppen stort röra sigh? J weele fördenskulld sådandt betrachta, och hielpa till Consilia ther efter at proportionera.

För thet tridie, ther j ock komme till at sluta friden ther vthe, (men så seent, at wårt swenska follck icke kunde sändas hijt öffwer j detta åhr) Så weelen j icke förgäta at till accordera them quarteer ther the sigh öfwer wintteren och till första yppet watn oppeholla kunde. Gudh Allzmechtigh eder nådeligen befahlandes. Datum ut in literis.

GABRIEL OXENSTIERNA GUSTAFFSONN
Sweriges Dråttz mp.

JACOBUS DE LA GARDIE mp.
Sueriges Rikes Marsk

CARL GYLLDENHIELM
Riks Ammiral mp

PÄR BANER,
i RijkzCanzlerens Stelle.

GABRIEL OXENSTIERN, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Wismar den 13 Oct. 1635. (Præsent. 6 Novembris per Dn. Joh. Oxenstiern.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken.

Twenne Eders Kongl. Maij:tz Allernådigste Schrifuelser, de dato den 12 och 19 Septemb. *) ähro mig tillijka den 8 hujus wäl öfuerantwardade. Jag skulle effter min skyldigheet swara vnderdånigst på dem omstendeligen; Men effter tijderne här vthe och actionerne mehra och mehra sig förwerra, kan Jag icke så swara som min plicht kräfuer och min willie mig äggiar, vthan allenast korteligen öfuer ded förnembligste, som nu mest ähr att sij opå, gifua mitt ringa betenkiande tilkenna.

Först skall Jag inthet låtha, hörsamligen att effterkomma E:s Kon: Maij:tz befalning till att correspondera med Feldtherren och Feltmarschalcken i Pryssen, såsom Jag på min sijda här giordt hafuer; Förnimmer och så mykidt, att Generalen Lindorm Torstensson ähr den 6 hujus till Cosslijn i Pommern ankommen med fem

*) Del. 36, s. 361, 380.

Squadroner Ryttere och Sex Regementer Knechter: Och ähre dee Keijsersche emoth honom i antog, sterckte af Churfursten i Saxen med Ryttere och Knechtar, och kan skee af Churfursten af Brandenburg med, Effter som dee vthur Cüstrin med stycker och ammunition försörgde ähre. Will lijkwäll hoppas, ded han skall wara till Colberg wäl ankommen. Så förnimmer Jag och att någon ammunition ähr Siöledes förd på Colberg. Beder allenast ödmiuckeligen, att E:s Kongl. Maij:tt wille låtha Allernådigst bära sorg före, att ded mäste Prouiandt möijeligit ähr motte hijt öfuer sendas till Wissmar, Strålsund och Colberg i tijd, på ded folckedt Winteren öfuer motte hafua att lefua; Och ded måste fördenskuld nödwendigt skee, om wärkedt skall erhollas, att så Hertigerne som Landet här vthe nu heelt ähr Oss fiendt, och förbiuda all tilförsell på desse ortar. Män där Wij hafue maat här vthe, hoppas man att få tijd till afhandling, eller om dee ähre så obstinate, till hembd.

2. Erich Larssons accord öfuer Kopparen i Amsterldam ähr sluten, som Jag af hans schrifuelse förnimmer, Och kan effter mitt ringa betenkiande inthet skada; Man kan den, så frampt han effter Erichs brefz lydelse ähr sluten, wäll wända och dirigera till Fädernesslandsens tienst.

Elliest att få för denne gång vthur Kopparen någre Penninger, ähr ingen adparence till; Ty den af Marsken så högt ähr graverat vthur Pryssen, att han inthet tilrecker, och ded som wärst ähr, en Feltherrens förordning på Erich Larsson gifuen åth Isaak Spiring på trettijo tusend Rijkzdal. refuseret icke allenast till discredit, vthan och fast till denne Statens obothelige skada, med mindre Erich Larsson på min förmaning, såsom Jag hoppas, resolverar sig favorablere.

3. Att E:s Kongl. Maij:tt teckes dette wärckedt i Tyschland med alfuar företaga, ded kräfuer E:s Kongl. Maij:tz wälferd och nöd till ded högste, så frampt E:s Kongl. Maij:tt will med säkerheet och reputation där vth. Och ähre där skähl nog till, enkannerligen nöden och säkerheeten. Men huad pacterne med Franckrijke och Landgrefuen af Hessen wedkommer; Där behöfuer E:s Kongl. Maij:tt icke att fundera sine consilia opå: De ähre Condicional, som stå i E:s Kongl. Maij:tz skön och till dess lägenheet; Blifua och af dem andre inthet holdne; Ty Landgrefuen, som Jag icke annadt weth, hafuer allereede accommoderet sig, heller står jw i handell. Och Franckrijke tracterar på alle ortar, hafuer sin Resident i Wien, och Keijsaren sin i Parijs: Och gåå mest alle consilia på Afhandling vth,

föruthan ded att twenne Påwens Legater negociera där vthi; Mine slutne pacta stå allt till E:s Kongl. Maij:tz ratification, dem E:s Kongl. Maij:tt nog orsaak hafuer för denne tijd att excusera eller jw att suspendera; Sedan dee på sin sijda inthet betenckiande hafua att uphäfua dee förre på ded herligste ratificerade pacta och alliance, och stella den vthan effect. Doch moste man höffligen med dem omgåås, och all blasme sökia att vndwijka, huilcket i denne saak lätt ähr att göra, då man dem rätt menagerer.

4. Jag hafuer och vnderdånigst och gerna förnummedt, att Ständerne ähre till den 15 Octobris sammanschrefne, att jempte annadt resolvera öfuer dette Tyske Krijget; Önskade mig hafua den nåde och lycka att wara tilstädes och E:s Kongl. Maij:tt vnderdånigst opåwachta, och göra min ödmiucke relation, och repræsentera denne Staten rätt; Då consilierne så mykidt bättre kunne fattas; Män effter ded denne gång och til tijda icke skee kan, Så kan jag lickwäl inthet låtha att vnderdånigst påminna, ded E:s Kongl. Maij:tt dette Krijgedt med högste alfuar wille inthet mindre ähn något förrige här effter antaga, och sökia att föra til enda; Och jw icke ähn tenckia på någon lindring af Pålagor, vthan dem heller att sterckia, så frampt E:s Kongl. Maij:tt

icke will lijda att allt här skall vthan Afhandling falla öfuer een hoop, och sedan Elden blåsa öfuer till Swerige. Ty föruthan ded att här inge medell mehra af Landed heller Wennerne ähre att förmoda, Så ähre och nu Licenterne sin koos i Pryssen, och därföre den här skall wara, så Medelen som Crediten in toto och vthur grunden förtagen: Att om icke E:s Kongl. Maij:tt sielf nu hielper, moste allt af sig sielff förfalla.

5. Den Nåde Jag ödmiuckeligen hoos E:s Kongl. Maij:tt spör, att gerna sij min nährwaru i Swerige, hugner och vprettar mig vnder mine beswär och tunger icke lithet. Ty såsom mitt arbete och tiänst till dess och Fädernesslandsens wälferd allenast hafuer warit dirigerat all min tijd, Alltså holler Jag och E:s Kongl. Maij:tz gunst för min recompense. Jag skall sökia medell att komma öfuer om mögeligt ähr i Höst, såsom Jag meenar min nährwaru här vthe pro præsenti och rebus uti nunc stantibus lithet kunne gangna. Men för säkert kan Jag inthet schrifua, vthan skall låtha mig ded wara anlägnest, som Jag finner E:s Kongl. Maij:tt och Fädernesslandet att wara till mäste tienst, Och där något af mig willfares, att sådant jw må skee af swagheet och oförstånd och icke af vpsått. Min ytterligere intention jempte andre ährender denne Staten och

tilståndedl angående, sijr E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst vthur Copien af een Memorial som Jag nu hafuer gifuidt Doctori Halleno, Residenten i Strålsund, till Legaten her Steen Bielcke *).

6. E:s Kongl. Maij:tz Fullmachter mig öfuersende skall Jag weta på bäste sätt att taga i acht och till E:s Kongl. Maij:tz tienst att menagera.

7. Huad E:s Kongl. Maij:tz Allernådigste mening öfuer Fredztractaterne ähr declareret i den andre schrifuelsen i Cijphrer inwecklat, dem hafuer Jag fuller något nähr kunnet gissa tilförende, och funnet hennes substantialia i E:s Kongl. Maij:tz förrige schrifuelser allereede för ett Åhr sedan och längre vthgifne. Hafuer och alle mine consilia där effter rättadt, och skall ähnnu taga dem i acht mehr och mehre, Men såsom E:s Kongl. Maij:tt af ChurSachssens procedere vthur förrige acter och dhe nu öfuersende, så och vthur dee andre Förstars och Ständers wäsende sijr, så ähr med saken på dette sättedt inthet at fortkomma; vthan man moste något lijthet låtha ded sättia sig, att dee måge wetha vthur huad faat dee öledt tappa skole. Nu ähr deres hufwuden heelt med andre phantasier opfyllte, så att wij nu med dem, såsom synes, till ingen afhand-

*) Se Bilagan 1.

ling, vthan med skam och spott komma kunne. Jag lather inthet att taga all occasion i acht, och skall sökia medell och wägar, om ded sig elliest practicera lather. Huad mehra om ded nährwarande tilstånd wore att schrifua, ded hafuer Jag låthet föhra in i een Memorial E:s Kongl. Maij:tz tiänare min Son Johan Oxenstierna medgifuen *) och bijfogade acter, och weet han till een deel E:s Kongl. Maij:tt sielff vnderdånigst att berätta.

Den högste Gud E:s Kongl. Maij:tt i dess milde beskydd, till all god Lijfzsundheet, stadig och långwarig wälmåge, rolig och lyckesam Regering, sampt mig och dee mijne i E:s Kongl. Maij:tz Nåde och gunst vnderdånigst befahlendes. Af Wissmar den 13:de Octobris Åhr 1635.

E:rs Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
Axell
Oxenstierna mp.

*) Se Bilagan 2.

Bilagan 1.

Memorial

Öfuer dhe ährenden som RijkzCanzleren hafuer förtrodt och opålagdt D. Johan Halleno Residenten i Strålsund att communicera och förebära Legaten i Pommern her Steen Bielcke. Actum Wissmar den 13:de Octobris A:o 1635.

(Efter en afskrift i Riks-arkivet.)

1. Skall han nu strax begifua sig här ifrån på Wernemynde, och där af Licent Intagaren annamma 3000 Rijkzdaler, till Garnisonen i För-Pommern på denne Månaden; Och endoch dee inthet tilräckie, så warder han doch disponerende som ded sig best lather till wijdere förordning.

2. Kommandes till Strålsund, warder han med General Majoren her Lessle aftalandes om garnisonerne, Bygningarne och Landzens defension så wijdt sådant för denne tijd görligt ähr, Enkannerligen wäll intagandes hans mening och råd, huruledes arméen vnder Lindorm Torstensson säkrest och bäst ähr att bruka och accommodera, så att han må kunne i Winteren erholla wårtt Wäsende här vthe till dess wij vthur Swerige wår vndsättning och Krigzvthförende

bettre och stadigare drifua och vthstå kunne: Och hans råd och mening vptaga, med min collationera, och till her Steen och Lindorm Torstensson öfuerbringa och communicera.

3. Huad han nu kan vpbringa i een hast till Garnisoners vppehälle i Prouiandt heller annadt, där öfuer moste han göra sin flijt och försöria Platzerne i FörPommern ded bäste han kan; Där han och till att spahra Lähninger, kunde förläggie folcket i Demmin, Wolgast, och i de andre ortarne, på någon tijdh till kost, och därmed winna tijd, moste han göra sitt besta.

4. D. Hallenus moste icke länge holla sig härmed vppe i Strålsund, vthan så hastigt någon sin skee kan, begifua sig den säkerste wägen till Stettin, anten till Wattus, heller och till wår armée, och förmedelst den sökia att komma till Stettin.

5. Där finnandes Legaten her Steen, skall han helsa honom på RijkzCanzlers wägnar, och göra honom först relation af ded som denne Sommar ähr emellan Cantzleren och Churfursten af Saxen och andre Saxische Chur och Förstar passerat: Enkannerligen i hwad terminis sakerne nu beroo, N(emligen) att alle Ständerne ähre Oss ifrånfalne och ChurSaxen sampt Keijsaren til-

handa gångne: Att och principal och störste deelen af wår armée, debaucheret af Churfursten genom hoot och promesser, hafue denne Sommaren allt här till inthet welat fechta; lagdt sig i particular tractater emoth all Krigzdisciplin, och satt wår Stat i store beswäär. Churfursten och flere simulere med orden benägenheet til afhandling, Män ähr ett bedrägerij, och allenast anstellt att affrontera Oss, och således på lychtonne betala Oss wår Konungz och wårt blod, så och hafue kostnad och möda. Feltmarschalcken her Johan Baner ähr med armeen gången tilbakar vthföre, att vndwijka all widlyfftigheet med Churfursten, efterdy folckedt inthet wille fechta; men så hafuer han trängdt sig opå honom; öfuerfallet Garnisonen i Egeln, och däröfuer een stoor deel nederhugget; bestiget Werben Skanz, nu för 3 dagar sedan, trängt in på wåre quarteer i Garleben och flere, och nederhugget 2 Compagnie Ryttere af Pfuel: Trycker och, såsom nu tijdingar ähre på denne sijdan, hijt neder åth Mechelnburg, till ewentyrs i meening, att förhindra her Johan Banner öfuerfarten öfuer Elfuen.

6. Saxen elargerer sig fuller högt, och skilier sin force åth; Men han sijr sig af störste deelen dee wåre wara försäkradt, och fördenskuld går

han fast emoth raison de guere, om wåre saker stode rätt.

7. Effter nu här hoos Oss så tilstår, och dee Keijsersche, fomenterede af ChurBrandenburg, af de Saxische adsisterede, och af dem Pommersche af affection eller redhoge icke emothståndede, trängie in i Pommern; Platzerne icke heller så ähre på een och annan ortt försörgde som ded fuller borde: så ståå wåre saker icke vthan fahra. Machten som på Oss tränger af fiender och wenner ähr inthet till att förachta, vthan stoor och considerabel. Och ded som alderwärst ähr, Wij af Wennerne förlåthne och förrådde, hatade och förfölgde, icke för någon wår brott, vthan sompt af lättfärdigheet, sompt att dee meena Oss hindra ded dhe till heffden af deres förmente fred icke komma kunne. Wår egen Soldatescas deels oweet, och en partt officereres corruptio och malitie förtager och afskäär Oss wår defension och stånd, och förorsakar Churfursten att tilbiuda Oss all flättia och affront. Och likwäll där Wij ähn wille Oss accommodera, så gåår Saxen så impesiosé och irraisonabelt med saken om, att man med ingen ähra kan komma där till, vthan sanningen att seija, effter een Chrona inthet ähr att skatta, nähr hon ifrån all reputation ähr trängd, derföre Canzleren

fast lijdeligere sijr att slåss och förrådas, åhn falla nedh och tiggia freden, dem man doch inthet nåå och myckidt mindre niuta kan.

8. Sijr derföre för denne gången ingen annan vthwäg: Åhn att man beflijtar sig om till conservera denne Winteren öfuer Siökanten, enkannerligen Wissmar, Strålsund, Griphswalde, Wolgast, med öijerne Rügen, Yssdom, Wollijn, Colberg och Stetin. Och så wijdt möijeligt åhr de Passer, som löpa in i För och Hinder Pommern. Ty om Wij Siökanten kunne conservera till Wåårdag, Så åhr till hoppandes, att Wij skole kunne få tijdigt vndsatt i folck och Penninger, så och andre nödtorffter: Sedan att Wij där vthur till een reedelig tractat komma skole. Holla Wij Siökanten med starcka fingrer, så skall, huar icke affectionen, doch fahran att aldeles blifua ruinerat, twinga Wåre fiender, enkannerligen de nästsittne Försterne, at sökia till att tractera med Oss; Och skole Wij nepligen kunne komma till een åhrlig afhandling med mindre Wåre fiender sij Oss att taga emoth, och att dhe Oss inthet så lätteligen quitte warda kunne, som de meena.

9. Förbe:te Platzer wed Siökanten moste besettias med gode garnisoner, och de borde richtigt wara vnderholdne, och Platzerne försörg-

de med alle nödtorffter; ammunition och huad däraf dependerar, skall fuller af ded som vthur Pryssen kommer, nogsampt kunne fördeeles emellan Platzerne, att de däraf ingen fahra hafua skole, effter som Wintertijden eij heller tillåther store Belägringar. Så hoppas man och ifrån Swerige een anseenlig Post i allahanda victualier: Huilcked och till Wissmar, Kolberg, Strålsund och Griphswald fördeeles moste.

10. Till Penninger ähr större beswärligheet, och weet Cantzleren, såsom den där nu ifrån alle medell ähr afskuren, fast inthet eller litet at tilgåå: Doch hafuer han söckt alle medell att conservera saken, så mykit möijeligit ähr, och så wijdt bracht ded att han ifrån 1 Octob. till reknande och in till 1 Martij nästkommande, ähr 5 månader, månadtligen will skaffa till Stetijn och HinderPommerske Garnisonerne 6000 Rijkzd.; Till Strålsund och FörPommerske garnisonerne 3000 Rijkzd:r och så något till Wissmar. Hafuer nu på Octob. månad lefuererat till Hallenum för:te 3000 Rdr, Och så låtet göra ordre till Stettin till Licent intagaren på förbe:te 6000 Rdr: Och will innan een dag heller någre, senda her Steen och Halleno huar sitt creditbref på för:te 6000 och 3000 Rijkzdal. att i för:te månader optaga

i Stetin och Strålsund och draga Wäxel på Hamburg heller Amsterldam.

11. Nu weet Cantzleren fuller att dette inthet tilrecker, men såsom han för denne gången wijdare inthet weet med Penninger att komma, så står till Legaten herr Steens och Residentens D. Halleni flijt och discretion att vpteckia Medell i Winter att trainera saken, och holla folckedt ded bäste dhe kunne, fauten opfyllandes med commiss på dee gemeene; Item här och där med quarteer; och så med Kosts anordning i dee små Städerne. Att man och sompt med gode sompt med onde effter tijdzens lägenheett på wisse ortar tilholler Borgerskapedt att gifue Soldaterne Kost, fast ded ähn skulle sedan betalas dem. Så moste och creditorerne entreteneras med goda ord till Wåårdag, då man förhoppligen medell finnandes warder. Ty såsom fuller bettre annars wore, altså moste man vthur Nöd göra een dygd.

12. Kan man och af Landed blifua något mechtig och drifua in, där opå måste göras ded besthe.

13. Festningarne och Platzerne moste och förbygges så mykidt sig någon sin göra låther, Commendanterne där till hollas, och där någon faut committeras, straffandes effter Krigz Artickleme vthan alle Nåder. Och fördenskuld bör

Rutenkranz, som sin tiänst i Gartz så illa hafuer försumadt, tagas degen af sijdan, setties hoos Prophossen, saken förhöras, hwij han, då fienden sig samblade, gånget vthur sin förtrodde platz, där han doch sine sollicitationer wäll genom en annan hade kunnadt förrätta; och där han brottzlig finnas, som iag intet rett troor, androm till Exempel straffas till lifuet, eller jw om något betenkiande öfuer hans brott infölle, då settias afsijdes och tracteres som en lättferdig karll till wijdere förordning.

14. Belangande armeen och Landzsens defension, effter Cantzleren förhoppas Lindorm Torstensson nu med tijden skall wara med armeen ankommen och in salvo: Så åhr af nöden att han ifrån Siön och Strömen sig intet moverer, vthan när Colberg åhr wäl försörgdt fattar ded Landed emellan Stetin och Colberg, och att man på Stargard hafuer ett gott öga; Så och på Öijarne Yssdom och Wollin. Och att man strax vthdeelte Hinder Pommern, heller jw så myckit man däraf defendera kan på hans armee till deres vnderhold; och att dee wiste ded de samma quarteer i Winter beholla och conservera skulle. Och att han Torstensson med sin armée ginge mest han kunde defensive att trainere krijgedt winteren igenom, och hade öga på alle Platzer

och Siökanten, och allenast beflijte sig att erholla och snarare öka ähn minska folckedt, beflitandes sig enkannerligen att holla den i sin waanlige disciplin, på ded wårt krijg här effter något bätre må kunne formeres där ded continueras moste.

15. På denne sijdan hafuer Cantzleren med Feltmarschalchen her Johan Baner således förafskedet, att så länge han kan, skall han holla ChurSaxen på andre sijdan om Elfuen; men om han sijr sig ded falla förswårtt, och Churfursten att trängie för högt opå honom, skall han med de Regimenter till häst och foot som honom fölia wele begifua sig öfuer Elfuen, och sökia medell att fatta Mechelnburg och FörPommern, och så disponera allt att han desse Landen till sin armée kan niuta, och sig på all nödfall conjungere, eller iw correspondera med Torstensson, så att där inthet annadt will wara, Wij till wåre första principia i Pommern åter komma måge, dedan att draga krijgedt så länge och till dess att wåre fiender trötte med Oss ährlig accordera, eller någon annan humanus casus infalla kan.

16. Dette är så Cantzlerens mening och consilium öfuer wår Stats præsence defension i denne Winter, men såsom månge hendelser kun-

ne infalla, altså måste dee modereras pro re nata, och tagas consilium in arenâ.

17. Effter nu fast litet eller inthet hopp till någon tractat och afhandlingh med Keijsaren ähr, sedan han så artigt hafuer bracht Churfursten af Saxen i speledt: skildt Oss åth och iagat Oss emoth huar annan: Och dennes malitie inthet kan komma något gott af sig; Sedan så finner Cantzleren att Oss på alle ortar wil fela, och honom nu alle Medlen, dem Cantzleren för dette hafuer kunnat practicera, ähre förtagne, så att han inthet här kan remediera fauterne, vthan snarare gör för månge orsaker skuld mehra beswär och olägenheeter, medan alle sollicitanter, som icke deres wilie hoos honom nåå, disgusteras, och kunne effter denne tijdz lägenheet af honom till andre icke remitteras. Och endoch han dette allt tilbörligen hafuer och ähn skall Regeringen i Swerige repræsentera, och om adsistence anholla; Så ähr doch till befahra, att allt långsampt tilgåår, och setties på correspondence och communication med bref, däraf inthet annadt ähn Statens vndergång här vthe will fölia. Huarföre hafuer Cantzleren med Feltmarschalcken dette öfuerlagdt och för gott funnedt, att Cantzleren skulle stiga på ett Skip och nu i Höst jw förr jw heller begifua sig öfuer åth Swerige till

att remonstrera Regeringen, Rådet, och på all hendelsse Ständerna sakens tilstånd här vthe, på ded en rätt resolution så öfuer tractaterne, om några nåås kunne, som öfuer krijget, där ded föres rett, tagas kunde och i tijd. Sedan att adsistence i Winter i Penninger motte hijt vth skee, och moth första wåårdag vthi Prowiandt och andre nödtorffter. Och där krigedt moste continueras, att då ded tijdigt motte aftaales, alle præparatorier där till göres, och man i tijd kunde wara här vthe igen.

18. Cantzleren kommer till dette consilium och resolution inthet gerna; hafuer så länge travalleradt i dette Tyske wäsende, med så stoor möda och vnder så månge Lijfz och reputations fahrligheeter och andre difficulteter: Hade gerna den ähran att föhrat till en god och önskelig ända, för ähn han skulle settia footen på Fädernesslanded, heller och ded (döö ?) här vthe. Men effter tijderne så illa skiffta sig, och Drotningens och Fädernesslandsens wälferd bör wara wår högste lagh: Så holler han ded skäligst att bequeme sig dess nytta och tiänst. Han sijr sig här inthet kunne vthrätta annadt, ähn leggie sig här heller i Strålsund in med ett paar tome händer, och då inthet mehre kunne göra ähn schrifua åth Swerige, och rida kring på Wachten som en

annan Commendant eller Capitain. Men kommer han till Swerige, förhoppas han att göra sådan relation och så repræsentera Regeringen, Råded och Ständerne tilstånded, att dee förhopligen icke skole slådt vthur sinne, vthan till vndsetnings-resolutionen och alle præparatorier skynda sig, och till ewentyrs finna consilium till afhandling, som icke sig af Cantzleren sielf så wäl practicera låther. Flere skähl af nogor betenckiande finnes där och, och är D. Halleno mundtligen communicerade.

19. Om nu i medler tijd någon occasion sig præsenterade till någon fridlig afhandling (där till han för denne tijd ingen adparence seer) Så meente han att senda Lars Grubbe, Residenten här i Neder Saxen, till Stettin att blifua där hoos Legaten, och att opdraga dem sin commission till att holla den saak gående och swara dem som något wille föredraga, effter som R. Cantzl:n och till den ände wille förklara sigh emoth de Förstar och Herrer som han ähnnu kunde hafua något förtroende till. HufwudPuncterne ähre twänne: Freden med fienden, och Sweriges Chrones satisfaction; Den förste ähr substantial, den andre ähr att tractera om, och moderera effter tijderne och inthet folkens humor: Ty ded sig vnderstundom practicera lather, finner inthet al-

tijd platz. Det Tridie, som ähr wår milities contentament, moste wäll tagas i acht. Cantzleren hafuer fuller för orsaker skuld i dette ährende brukat Grefuen af Brandenstein, och där han kunne står fulle i betenckiande, om man honom icke ähnnu bruka skulle, där om han sin mening till D. Hallenum vptecht hafuer: Och kunde på dette sättedt Cantzlerens frånwaru huarken i een eller annan mötte något skada.

20. Dette wille Legaten her Steen taga i betenckiande, och D. Hallenus honom omstendeligen föredraga, såsom Cantzleren honom mundtligen wijdare hafuer förklarat; Och sedan her Steen gifua Cantzleren sin mening och betenkiande öfuer ded ene och ded andra tilkenna: Och där denne hans reesa til Swerige behagar, will Cantzleren disponera sakerne ded bäste han kan, och vthur Strålsund (dijt han sig ährnar) med första begifua sig till Calmar, och så op åth, där Gud lijf och helsan förlähner.

21. Huad som öfuer är kommedt i ammunition, ded begäres och rättelse om; Och håller Cantzleren före, att man inge stycker behöfuer att föhra till Stettin, effter den Staden doch nogsampt är försörgdt, vthan at de vthi Griphswald och Strålsund vplägges, med mindre de till feltedt ährnede ähre. Ammunitionen moste vth-

deeles effter tarfuen, och till arméen: Altså hafuer ded sig och med Prouiant.

22. Garnisonerne warder Legaten disponerandes på bäste sätt, och deröfuer med Torstensson communicerandes.

23. Där D. Hallenus och kan komma till taals och communication med Generalen Torstensson, skall han och så wijdt honom wedkommer, vpteckia honom min mening om Landsens defension och folcksens vnderhold. Och så snart han hafuer vnderrättelse om saken skall han strax begifua sig tilbakas till Strålsund och göra Cantzleren där rapport.

Bilagan 2.

Memorial

Hwad Hennes Kongl. Maij:tt min allernådigste Drottning, och åå des wegner Regeringen, Jag min Sohn Johan Oxenstierna att vnderdåhnigst vnderrätta och hoos Hennes Kongl. Maij:tt att fordra förtroott och befaltt hafuer. Actum Wissmar den 13 Octobris Anno 1635.

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

1. Såsom Jagh med her Thure Oxenstierna för några dagar sedhan omstendeligen hafuer

skriffuett och aviserat alltt tillståndet här vthe, Så och alla de Consilia och tractater, sampt deres skähl och rationes, så gott man dem hafuer kunnadt hafua in till den 28 Septembris, Alltså refererer Jag mig och på dem hermäd, icke achtendes nödigtt dem att igen opreppa.

2. Sedhan ähre inkompne schrifuellsse aff Her Johan Baneer vthur Ülzen aff den 5:te huius vnder Litt: A. medh åthskillige bijlagor vnder Lit. B. C; Ifrån Marsken vthur Pryssen vnder lit: D. Ifrån her Steen Biellke vnder lit: E. och dess bijlagor vnder lit: F. Ifrån her Lessle vthur Strålsund vnder lit: G. Ifrån Camerario vthur Hagen lit: H. Ifrån Grotio vthur Parijs vnder lit: I. Ifrån Marino vthur Felttlin vnder lit: K. Ifrån Mockel vthur Strasburg vnder lit: L. Jämpte andra bijlagor och adviser vnder lit: M. N. Sijst ifrån Hertig aff Pomeren vnder lit: O.

3. Hwad Jag hafuer swaratt Felldtmarskallcken Her Johan Baneer, wijser vth lit: P. Hwad iag hafuer schrefuedt Marsken och Felldtmarskallken Wrangel till lit: Q. Hwad Her Steen Bielcke lit: R. Till her Lessle lit: S. Item Hertigen aff Pomeren lit: T.

4. Medh Hertigerne aff Mechelburg faller dagligen någott nytt före; då om Platzerne; då om Inquartering; då någodt annadt, som skall

hollas till prothocolledt; Men effter de ähre minutiora och man icke recker till att vthskrijfuadt, låther iag ded till bättre lägenheet bestå.

5. Hwad Magdeburg Stadz ringa Borgerskap af mig begährat hafue, wijsar deres breff vnder lit: V. vth; Hwad Jag swaratt hafuer vnder lit: W.

6. Af alltt dette kan lätteligen dömas, hwad Consilia här föres, och huru beswärligit ähr werckedt att dirigera, så för mig som för Felldt-Marskallken Her Johan Baneer. Nähr Soldaterne wele wara accommoderade och inthet fechta: Hafua Quarteer och inthet förswara dem: Soldatescan tracterar sielff, och Jag såsom Legatus moste föllia dem, att wagnen går för hästarne: Och lijkwäl kan man icke släppa dem med mindre man will att alltt skall brista tillijka: Inthet kan man komma till någon ährlig och reputerlig tractat för wåre fallske affträdde wenners skulld, som hafua kastadt sig i wägen; Och inthet kan man fechta för wår geensträfuige Soldatescas skulld. I medler tijdh fyller man werlden med lögn, som præsenterade man oss så extraordinari ståtelige conditioner, men wij söckte allt att vpdraga krigedt, och holla ded för wår egen profijt skulld gående; Att wij wore så starckt och diupt förbundne med Franckrijke och Nederland, att

wij kundhe inthet komma dervth, och annadt slijkt att giöra oss hoos huar man förhatelig. Åhr fördenskulld aff nödhen att een resolution fattas till Fridh och Krijgh: præsenteras Fredh, att man då de ytterste conditioner må weta huar wed man stanna skall; Och där man den medh ähra inthet kan nåå, att twinga detta follked een redelig frid aff.

7. Jag giör fuller alltt härtill min flijt; och hafuer på de förre informationer och instructioner söktt occasion att komma till affhandling, och för Soldatescans obeständigheet och wanckelmod, så och för Stendernes affall skulld fuller trädt något wijdare ähn iag hadhe i sinnedt, eller elliest gott wore i begynnellssen, allenast att förtaga calumnier, och derjämpte gifua tillfälle till handla; Men så will dette werckedt resolveres fulkomlig vthaf rätte grunden, och resolutionen accommoderes denne nährwahrende tijdhen. Hwillken och hennes Kongl. Maij:tt medh första fatta moste.

8. Wedh denne tijma hafuer Jag vndfångett med tilbörlig reverentz hennes Kongl. Maij:tz trenne fulmachter, och endoch fuller något lijtet i een och annan kan wara att desiderera; Doch effter saken därmedh är remederat och de krafftige nog till ded som sökes, konne de giöra alltt

tillfyllest, till des bettre lägenheet blijfuer att påminna om felen. Så skall och fuller tagas i acht att der sig occasion præsenterar till tractat, att den inthet blifuer försummadt. Allenast att Jag af alltt inthet annars kan döma, ähn att alltt huad man på ChurSäxiske och andhres sijda proponerer om Fridz tractat ähr allenast en Spegelfechtning och hennes Kongl. Maij:tt och Sweriges Chrono att affrontera. Vill där komma något bettre och behageligere vthur, hafuer man ded för een winst att skatta.

9. Jag står fuller vthj betänckiande, om Jag skall konna och drista mig till att begifua mig heem till Swerige öfuer Wintern, Effter iag sijr ded min heemkompst af hennes Kongl. Maij:tt fordras, och icke är otacknemblig. Mig bewekar därtill månge skähl. 1. Att Jag sielff och mundtlig kunde giöra relation aff alltt ded passerat är, och närwahrende tillståndh; Wåre Commoditeter och incommoditeter; Fiendens och affalne wenners desseiner och förehafuende; så och andre wåre wenners och bundförwanters vpsått; och huad oss aff dem gott eller ondt är att hoppes eller befahra. Hwillked med mehra beständ och lius mundtlig kan ähn genom skriffter vthföras; och där man än andre sender, så hafuer ded

doch icke ded lagett. 2. Att resolution till fridh och krieg måtte rätt fattas och på alle händellsser så dirigeras att den som wärckedt sedhan skall förestå, må blifua rätt adsisterat, och gåå en rätt och oturberat gång. 3. Att och her lijtett hop ähr till fredh, och Wintern genom föga annadt ähn ett defensive örlig föras kan: troor ochså att i ded nährmaste ded mesta på Siöökanten och Stadzmurarne ankomma moste. 4. Och fördenskulld icke synes att min nährwahru äfwen nu så högnödig här wara skulle, synnerlig nähr her Johan Baneer blifuer hoos Krijgsfollckedt, Lindar Tårstensson hoos her Steen Bielcke, och her Lessle i förPomern.

10. Doch hindrar mig dervthj icke lijtet att Jag moste befahra ded man på ded falledt härvthe min affreesa måge calumniere; och gifua sedhan skullden på mig, såsom hade iag tractaterne hindrat medh min affreesa: effter som här allt till calumnier ähr draget.

11. Men såsom Jag ähnnu inthet wist kan schrifua; vthan will affsij hwart vth dette will, och om Jag någerlunda kan vthan Statens skadha affkomma, och på ded falledt stella allt i öfuerwägende medh Felldtmarschallcken och effter hans goda råd anten förblifua quar och sökia schrifftlig vnderrättellsse, eller och begifua mig

öfuer till Swerige att sielff göra relation och taga beskeed.

12. I medler tijdh står min högsta åhuga derpå huruledes Siöökanten, eenkannerligen Wissmar, Strålsund, Grijpswolld, Wollgast, Stettin och Colberg, sedhan Passen in i Pomern och hijt till Mechelburg måge rätt fattas; med folck, proviant, follkssens vppehälle i penninger, ammunition och andre nödtorffter rätt försöries; Fiendens inträngende affwändt; och wår armee, ehuru illa affectionerat hon ähr, lickwäl hollen att icke särrinna, och fiendens tillwäxa.

13. Medh armeen måste tracteras ex re natâ och som tijdhen gifuer; Men garnisonerne moste wara försörgde, åthminsta ad 1:te Maij i tillkommende åhr.

14. Åhr därföre aff nöden att effter:ne Pertzeler i höst hijt skaffas, sampt vthur förråded i Pryssen, samptt ded där felar, vthur Swerige eller Lijffland.

1. Rog och Miöl, åth minsta till 8000 Swänska tunner.
2. Malltt till twå eller 3000 tunner.
3. Andre Prowiant pertzeler ähre gode, huad som man kan komma tillwäge.
4. Skoo och Strumper till 6000 par.
5. Peltzar till 3 eller 4000 stycke.

6. StångeJärn till 100 Sk⁊.
7. Sågebräder 100 Tolffter.
8. Wedh och Palisader hwad man kan komma tillwäga.
9. Krutt, Lunta, Bly, allehanda redskap och materialier, Wapn och gewehr, effter de förre öfuersende förslag.

Detta allt måste nu strax och för ähn Sióön tilläggeș öfuersändas, och så fördeles att alltid 2 delerne sendas på Strålsund och Pomern, och een treding på Wissmar.

15. Huru starck Feltmarskalckens armee ähr aff Regimenter till häst och foot, ded synes aff N:o 1. Hwad han hafuer att lijta sig opå, heller fast mehra hwad han sielff meenar att konna lijta sig opå, ded synes aff hans egit breff till mig: ehuru wäl att han och dervthi kan blifua bedragen. Huru Jag meenar att man Siöökanten skall besättia, och Platzerne fatta i Pomern och Mechelnburg, ded wijsar vth förslagedt vnder N:o 2. Huru man skall konna författa armeen vnder Lindorm Torstensson, wijsar vth förslagedt vnder N:o 3. Sedhan huad som till Garnisonerne will monatlig, förslagedt N:o 4. Hwad som till Tårstenssons armée, förslagedt N:o 5, och ded allenast i lähninger förvth, Hwad

hielp Felldtmarschallken moste skee då och då, och huad andre vthgiffter extraordinarie falla.

16. Felldtmarskallckens armee moste fuller vnderhollas vthur Quarteeren; Ty såsom i den militien all oordning ähr inriten, så öfuergåår hon och wåre kraffter, och är föga att tenckia på den armeen, till att vnderholla henne ordentlig. Men Torstenssons måste conserveres i disciplin, och fördenskulld blifua medh sine lähninger försedd: Ty elliest är hela wår Stat på Krigs continuations falledt förloratt. Och ändoch därtill fuller Quarteeren något konne hielpa, lijckwäl moste icke all Stat däropå giöras, alldenstund Quarteeren i fiendens nährwaru blifua turberade, och man desförvthan icke heller kan behålla obediencien hoos follkedt. Garnisonerne de wele wara ordentlig vnderholldne, och därtill moste peninger och annen nödtorfft skaffas vthur Swerige, alldenstund inge medell härvthe mehra ähre att förmoda.

Axell
Oxenstierna mp.
(Sigill.)

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Wismar den 18 Oct. 1635. (Præsent. 28 Novembris.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken,

Eders Kongl. Maij:tt hafuer Jag vnderdånigest för några dagar sedan med min Son Johan tilstånded vthi desse Örter omständeligen öfuerschrifuit, och acter öfuer ett och annadt, som passeret ähr, ödmiuckeligen tilskickat; Hoppes E:s Kongl. Maij:tt der af vthi ett och annadt, när Gud förhielper honom tilstädes, skall hafua till att taga liuss vthi sine consilijs.

Att nu E:s Kongl. Maij:tt må weta huad som sijdermehre är förefallet, håller Jag före inthet bättre att skee kunna ähn att huad som sedan är inkommet E:s Kongl. Maij:tt Jag vnderdånligen här hoos öfuerschicker. Och ähr först een Hertigens af Brunsswijck Gesandter hijt till mig kommen; huad hans Proposition hafuer warit, ded täckes E:s Kongl. Maij:tt allernådigst att sij vnder lit. A, och mitt Swaar vnder B. Huru tilstånded ähr hoos Feldtmarschalchen Banner, och i Pommeren hoos Linnart Torstensson, ded wijser begges deres breff vnder C. och D. Jag hafuer och hafft her Strassburg hoos Herti-

gerne af Mechelburg vnder ett annadt tilfälle till att låtha dem något omständeligen repræsentera min process vthi E:s Kongl. Maij:tz nampn med Churfursten af Saxen, så mycket mehra till att iustificera E:s Kongl. Maij:tz saak, och derhoos' att förnimma något bättre deres resolution. Dee hafua widlyffteligen contesterat sin affection till E:s Kongl. Maij:tz tienst och wälfärd, och sagdt sig willia sine Gesandter straxt igen till mig skicka; Huad dee bringandes warde, ded gifuer tijden. Elliest är i gåår Konungens i Franckrijkes Extra Ordinari Ambassadeur Marquisen af S. Chaumont hijtt till mig kommen, huad hans anbringande ähr, ded will E:s Kongl. Maij:tt Jag vthi ett breff a part vnderdånligen förebringa. Befaller E:s Kongl. Maij:tt här med i Gudz dens Aldrahögstes milde beskydd till all långlig, stadig Lijfzhelssa och wälmåge, så och rolig, god och lyckesam Regering, sampt mig och dee mine i E:s Kongl. Maij:tz Nåde och gunst, underdånigst. Datum Wissmar den 18 Octobris Anno 1635.

E:s Kongl. Maij:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna, Stockholm den 24 Oct. 1635. (Præsent. j Strålesundh den 22 Novembris.)

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Wij hafwe i går bekommit eder skrifwellsse, her RijkzCantzlär, aff den 28 och 30 Septembris, medh her Ture Ochsenstiern, och ther af förnummit förlopet af sakerne ther vthe sedan den 10 och 14 ditto, så och hwadh skääl eder hafwe beweekt at siellfwe ryckia nidh till siökanten, och j synnerheet hwar opå J ännw resolution och vndsätning här ifrå begären. Till nådigt swar, ähr oss först behageligit at armeen maintinerar sigh op j landet, och j siellffwe fatta siökanten, aldenstund thet kommer öfwereens medh wår sidst öffwersände ordre aff then 12 Octobris. Hwadh edre frågepunchter wedkommer, så kunne j ock ther opå af be:te wår skrifwellsse något så nähr, och ju ådt minstonne generaliter, förnimma hwadh wår meeningh och willia öfwer allt ähr. Hade ock fuller med denna post specialius welat oss förklara, men aldenstund saken är j förgår Ständerne föreställt (såsom j af innelagde propositionens Copia seendes warde) hwilkes betänckiande wij j öffwermorgon förwänta; Så weele wij strachs ther opå aduisera eder medh een ex-

press hwad wijdare nödigdt kan synes. Dessemellan see j aff medfölliande lista vhr Cammaren, hwad ammunition, proviant och andra medell wij här ifrån j höst præstera kunne, och ther j ther offwan på kunden handla med Petter Spiring om een ahnsehnlig post peninger, så må j försäckre honom emot wåhren på 1000 skipp:d koppar, at han skall af Compagniet här eller j Holland therföre bekomma så monge peningar som thet sigh belöper. Eder heemkompst hade wij med thet första mechtog gerna, men ther j någon lijknellsse sågen att för här och något snart kunna komma till ett fridligit beslwt, så såge wij ock fuller gerna at j thet siellffwe medhbrachte. Dessemellan rätter eder effter wår nästföregående skriffwellser, och förfahrer medh tractaten efter som j raijsonnabelst befinne. Wijdare ordre skole j med thet första förwänte. Gudh eder här medh nådeligen befahlandes. Aff Stockhollm den 24 Octobris Anno 1635.

Högstbe:te hennes Kongl. Maij:tz sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndare och Regeringh.

GABRIEL OXENSTIERNA GUSTAFFSONN
Sweriges Dråttz mp.

JACOBUS DE LA GARDIE mp.
Sueries Rikes Marsk

CARL GYLLDENHIELM
Riks Ammiral m. p.

PÄR BANER,
i RijkzCanzlerens Stelle.

GABRIEL OXENSTIERN, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Wismar den 24 Oct. 1635. (Præsent. 14 Novemb.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken,

Eders Kongl. Maij:tt hafuer Jag vthi mitt breff näst för detta af den 18 huius vnderdånigst notificeret, att Konungens i Franckrijke Extra Ordinari Ambassadeur Marquisen af St. Chaumont war dagen tilförende hijt anlangat, och att vthi ett breff a part E:s Kongl. Maij:tt Jag om hans wärff omstendeligen wille avisera. Ded som E:s Kongl. Maij:tt af detta effterfölliande Allernådigst täckes att förnimma.

Han är till mig kommen med ett sådant breff som Copian vnder lit. A. vthwijsar: Män sielfue wärfuedt och negotiationen befinner Jag på tw ting förnembligast wara ansedde. Först att han Chur-, Furster och Ständerne i Öfuer och Neder Sachssen skulle sökia att hålla wid dhe alliancer som med E:s Kongl. Maij:tt äre vprättade och den gemeene saken, och förhindra att dhe icke antogo den Pragische freden, vthan blefue beständige till dess saken kunde stå till een universal fred att bringa. Men effter dee nu till

actualitet äre moth E:s Kongl. Maij:tt skredne och han således inthet finner mehra sakerna in integro, vthan mehr i ett ruptur, så sijr han fulle att den rätte tijden för denne Legation är förbij lupen; Såsom han och eendeles der vthi något att vthretta fast sielf desperer. Icke deste mindre effter han säger sig hafua in specie Commission till att draga till Churfursten af Brandenburg, han och till att förnimma be:te Churfurstes mening, om hans ankompst begäres eller eij, hafuer allareedo een af sine adelssmän dijt affärdat; och där hon antagas, ährnar straxt begifua sig dijt, förnembligen till att försökia, om han honom till detta Partiet igen draga kunde, Så hafuer han begährat vthaf mig, effter Churfursten vthan twifuell något sådant warder förebärandes, att på E:s Kongl. Maij:tz wägnar Jag öfuer Pommersche Successionen någon declaration honom göra och medgifua måtte. Så endoch Jag fulle hafuer hafft några betenckiande där vthi; män öfuerwägendes att Churfursten antingen skall swårligen stå till att draga här till igen, på huilcket fall E:s Kongl. Maij:tz saak wore så mycket mehr iustificerat och E:s Kongl. Maij:tt hade sådan declaration sedan att andraga i framtijden emoth Churfursten; eller huar han derigenom beweekter will contra Partiet förlåtha, och träda till con-

junction med E:s Kongl. Maij:tt igen, hafuer Jag förmeent, effter som tilståndet sig nu något fahrligen anlåther, att ded kunde wara mödan wärdt och icke stode till att försumma. Hafuer derföre effter den Commission, som E:s Kongl. Maij:tt mig därvthi hafuer gifuit och optecht, sammanfattadt een declaration, förblifuandes doch in generalibus, och den be:te Gesandten öfuerantwardat, sådan som E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst täckes sij af bijfogede Copie vnder lit. B.

För ded Andra, befinner Jag hans wärff mäst gå vth på till att hålla E:s Kongl. Maij:tt engagerat, och ded ähn diupare om skee kunde, emoth dee gemeene fiender, särdeles att förekomma ded E:s Kongl. Maij:tt icke måtte förstå till någon fred eller accommodement med Keijsaren a part vthan communi consensu. Och hafuer denne sin begähran funderat, först på den alliance som med E:s Kongl. Maij:tz Salige Herfader, Högloffligst i åminnelse, och sedan där till andraget ded som vthi E:s Kongl. Maij:tz Nampn med mig seenast warandes i Franckrijke är wordet aftaalt. Jag hafuer däremoth remonstrerat, att den förre alliance war lijka som casserat, och kunde altså där vthur inthet tagas något fundament här till; och att dett sidste war af mig skeedt till E:s Kongl. Maij:tz behag och ratification; hwilcken

effter den ännu på ingen deere sijdan wore fölgd, kunde ded E:s Kongl. Maij:tt altså ringe obligera. Men effter sakerne befinna sig numehr vthi ruptur, hafuer Jag allenast med orden lofuet dessföruthan till att göra huad tijden och E:s Kongl. Maij:tz interesse kraffde. Der med han ochså hafuer någorlunda gifuit sig tilfridz.

Huad elliest förelupet är vthi Pommern, ded täckes E:s Kongl. Maij:tt Nådigst sij af Residenten Halleni breff vnder lit. C. Huad Feltmarschalcken her Banner hafuer hafft för een lyckelig rencontre med fienden på andre sijdan Elfuen för några dagar sedan, wijser hans bref vnder lit. D., och huad på denna stunden yttermehra inkommer för een rencontre på denne sijdan Elfuen wid Dömitz att wara förelupen, ded wijser och hans breff vnder E. Gud ware derföre wälsignat som E:s Kongl. Maij:tz rättferdige saak så Nådeligen anseer; Han gifue wijdare lycko vthi een och annan deel. Jag hoppas innan denne Post afgåår, att få här öfuer wijdare particularia, ded E:s Kongl. Maij:tt i lijka måtto vnderdånligen skall warda refererat. Och befaller E:s Kongl. Maij:tt här med vnder Gudz dens Högstes mildrijke beskerm, till all longlig och stadig Lijfzsundheet och wällmåga, sampt ett gott, lyckesampt och roligt Regemente, Och mig vthi

E:s Kongl. Maij:tz Nåde och gunst, vnderdånigest. Af Wissmar den 24 Octobris, Åhr 1635.

E:s Kongl. Maij:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
Axell
Oxenstierna mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund d. 5 Nov. 1635. (Præs. 23 Nov.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

E:s Kongl. Maij:tt hafuer iag de dato Wissmar den 24 octobris vnderdåhnigst refereret Extra ord: Ambassadeurens Marquisen af St. Chaumonts ankompst och wärff och derhoos bijfogat Copier af FelldtMarschallcken Her Johan Banneers breff till mig, aff huillka E. Kongl. Maij:tt den lyckelige och herlige victorien som de wåre wed Dömitz öfuer fienden händ är, allernådigest förstådt hafuer. Therpå iag straxt ifrån Wissmar hijtåth till Siöös är förreest, och den 30 Octob: wäl hijt anlangat. I medler tijdh är Jag något förhindrat worden så af reesan som förefallende beswär, att E. Kongl. M:tt Jag icke effter min skylldigheet

om allt omstendeligen hafuer kunnat tillskrijfua. Såsom och tijdhen icke heller ännu mig will tillräckia att Jag om Consiliis och tillståndet denne gången E. Kongl. M:tt vthförligen som Jag gerna wille kan referera. Bedher ödmiukeligen E. Kongl. Maij:tt allernådigst will wara medh mig tillfredz, och skall dedh medh första lägenheet icke försumma: Men effter Öfuersten Edell och wälb: Anders Koskiel reesar medh denne lägenheet till Siöös öfuer till Swerige, hafuer Jag icke bordt låtha gå honom till E. Kongl. Maij:tt vthan breff. Och hafuer E. Kongl. M:tt till vnderdåhnigh continuation vthur Copien af Felldtmarskallckens sijdermehre breff herhoos bijfogat allernådigst till att see, huruledes ded wijdere lyckeligen är afflupet medh den Sächsische Elffbryggens wed Lentzen ruinerende; Såsom och för huad orsaker skulld FelldtMarschalken nödwendigt armeen hafuer något lijtet måst låtha rasta på den vthståndne continuerlige travaglie. Han hafuer henne logerat vthi de öhrter längss ifrå Dömitz och till Waren, där han sitt hufwud quarteer taget hafuer, williandes förwänta den Prysische armeens conjunction. I medler tijdh äro mig i gåår tijdender af FelldtM: tillhanda kompne, att Churfursten allaredo är med sitt follk öfuer Elben

wed Werben, och sedan Haweln gången och att han sig några mijl på denne sijdan Hawelberg logerat hafuer. Hwarföre FelldtM. hafuer måst låtha armeen komma tillsamman igen, och hafuer fattat een Post wed Mallchin till des att de Prysische troupper, som taga sin marche ifrån Wollin öfuer Ysedom, kunne wed Demin, effter som ärnat är, till honom stöta. Gud gifue wijdere lycka vthi een och annan deel. Hwad här på fölliende warder, såsom och om Consiliorum rationibus vthi ett och annadt, skall Jag antingen medh första lägenheet ödhmiukeligen skrijfua, heller, effter som iag förhoppas innan några dagar att kunne komma aff, sielff E. Kongl. Maij:tt vnderdåhnig rapport bringa. Bedher ödhmiukeligen E. Kongl. Maij:tt täckes vnder dess min endskyllan med Nådher förståå. Och befahler hermedh E. Kongl. Maij:tt i Gudz thens Alldrehögstes millderijke beskydd, till all wellmågo, och eet gott rooligt och långsampt Regimente vnderdåhnigsth, förblifuandes

E: Kongl. M:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

Datum Strålsund d.
5 Novemb. 1635.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna, Stockholm den 15 Nov. 1635. (Præsent. j Strålesundh den 8 Decembris.)

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Den sidste skrifwellsse wij till eder låte afgåå, her Richs Cantzlär, war af den 24 Octobris. Sedan den tijden ähr eder Sohn her Johan Ochsenstierna här ankommin, och hafwer förledne 6 Novembris lefrerat oss eder Memorial öfwer några ährender j hafwe funnit nödige oss igenom honom at communicera, spörie ther vthaff eder waanlige gode omsårgh till wår och Fädernesslandzens tiänst, och betacke eder nådeligen att j ingen tijd eller lägenheet låte förbij gåå oss så omständeligen om alle saker at gifwa tillkänna. Wij hafwe derföre sedan oss någon lufft ähr gifwen efter denne nu mehre wäl öfwerståndne Richsdagh, inthet weelat fördröija med wårtt swar at gifwa vppå hwad som thervthinnan bliffwer ihugkommit. Och såsom j dette holle wara thed förnembste, att wij en wiss resolution tage till fredh och örligh, och der freden præsenteras, att J må weetta the yttersta Conditioner, hwar widh j stanna skole, så hafwe wij af den 12

Octobris sidst förleden öpnat eder så wåre tanckar, som siellffwe extrema dervthinnan, Wette icke heller nu något der till at läggia, annat än thet wij ähre af lijka intention som då, och at wij nu sände eder copijligen här iämpte then resolution som vthaf Ständernes Vtskått ther vppå är fattadt. Moste allenast beklaga thet en partt så vthan försyn vnderstå sigh at fylla werlden med lögn, och föregifwa om månge ståtlige conditioner till freden som af eder blifwe förskutne, Och holle wij fördenskulld emot sådant wara thet bästa remedium att taga, ded j till at wijsa werlden wår rättfärdige saak, så wäll som eder lämpa och billigheet vthj siellffwe processen, låte thet igenom öpne manifester divulgera af tryckedt, och then otack oss wederfares aff them som störste wälgierningerne aff Kongl. M:tt Wår Sahlige käre herr fader loffwärdigst vthj åminnellsse och oss hafwe vndfångidt. Så ähre wij och siellffwe resolverade innan någre dagar vthj samma argument att skrifwa vt till de Ewangelische Furster och Ständer j Tyskland, att betyga emot them wår begärligheet till sämia och wänskap, och huru otillbörligen emot oss procederat warder. Brefwen weele wij låta förskicka till eder med theres Copier, att hwar j med theres widare forttsändande inthet betänckiande finne, J tå

måge kunne bruka them eder till nytto, Eller och, ther j reeda ähre på hemreesan, att Commissarierne, som efter eder der quarre lempnas, gifwes ordre thedt samma med them at taga j acht. På thed sättedt holle wij före dedh j äntligen skole komma till en tractat, hwar icke Gudh serdeeles för wåre synder skull hafwer förhängt att wij ännw en tijdh vthj thet kriget moste fördröija. Belangande profwiantedt med the andre vthaf eder opsatte pertzeler, som af nöden ähre att j denne höst motte sändas dijdt öfwer, hafwe j vthaff medföllliande förslagh till att see, hwad som kan blifwa præsterat, och reeda ähr ställtt ordre öfwer, Elliest så ähr Pälsegärden Anno 1632 af Sahl. Kongl. M:tt siellff bleffwin afskaffadt, och meene wij att både skoor och strumpor der för mycket bättre köp än här skole kunne wara till fångz. *Men peningar dijt vth att* förskaffa, *ligger oss endeles insuperable difficulteter på händerne*, så att wij *eder för denne gången ingen förtröstning deropå giöra kunna.* Skole icke deste mindre arbeta ther oppå efter all möijeligheett, och framdeles sända eder en designation, hwad wij, på fall at thed krigett continuerandes warder, både j follck, peninger och andre medel troo emot wåren att skola kunna komma till wäga. Så hafwe wij och förledne Lördags förstådt ige-

nom twenne edre breff af then 18 och 24 Octobris, hwad sedan eder Sohns hijdtreesande ähr föreluppit och j synnerheet om the lyckelige rencontrer några wåre troupper hafwe hafft vthj Pommern och widh Ellfwen. Gudhj skee derföre låff och tackseijellsse, och förlähne ytterligare sin nådh och wällsignellsse thed wärcked lyckeligen att igenom gåå, Och ähre wij fördenskuld nu vthj åstundan begrepne om widare förfålget ther oppå att förnimma, och hwart intentionen af edre Consilier wid denne occurrentien kan wara dirigerat. Sidst hwad eder hemreesa widkommer, så ähr oss then samma fast behagelig, men moste ställa till eder egen diiudication then att lämpa efter som j finne wårtt wäsende ther vthe at wara beskaffadh, twifle och inthedt det j wid edartt afresande warde både på en ortt och annan lempnandes efter eder all god ordre, på thed wärcked så j eder från som nähr waru någorlunda må kunna hollas oprätt och gående. Och befale eder Gudh allzmechtig nådeligen. Aff Stockholm den 15 Novemb. Åhr 1635.

Högstbe:te H:s K. M:ts sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndare och Regering.

Gabriel Oxenstierna Gustaffsonn
Sweriges Dråttz mp.

Jacobus De la Gardie mp.
Sueries Rikes Marsk

Carl Gylldenhielm
Riks Ammiral mp.

Pär Baner,
i RijkzCanzlerens Stelle.

Gabriel Oxenstiern, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare.

Post Scriptum.

Effter som wij tillförenne haffue skriffuit Eder till, Her Rickz Cantzler, att der J kunde handla medh Petter Spiring om en ahnseenligh Post Penningar, då måtte J försäkra honom emot wåhren på Ettusend skeppund koppar, att han vtaff Compagniet, här eller vthi Holland, så månge penninger som det sigh belöper, derföre skall bekomma. Så haffue wij och nu Eder om det samma nådigst welet påminna, att J det samma, hwar så godt finnes, wele haffua vthi åtanckar. Elliest medan wij endeels afsee kunne att medh intagandet aff Licenterne vthi Lifland och Preussen här effter icke mindre ähn tillförenne måste hållas een lijkheet, så frampt elliest Riga och Räfle derigenom icke skole ruinerede bliffua; Wij begäre derföre nådeligen J wele widh Eder hemreesande taga b:te Spiring medh Eder, eller och, hwar J bliffue der oppehålldne, icke deste mindre den ordre ställa, att han sigh medh första lägenheet hijt öffuer begiffuer, så Licenterne i Lifland som dee andre Tollerne här i Rijket att hiellpa iempte Oss vthi godh ordre och richtigheet att ställa. Datum ut in literis.

Gabriel Oxenstierna Gustaffsonn
Sweriges Drättz mp.

Jacobus De la Gardie mp.
Sueries Rikes Marsk.

Carl Gyllden hielm
Riks Ammiral mp.

Pär Baner,
i Rijkz Canzlerens Stelle.

Gabriel Oxenstiern, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund d. 20 Nov. 1635. (Præs. 12 Decemb.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

Huru altt förlupett är hervthe emillan mig och Churfursten aff Saxen och andra in till den 13 Octobris, ded haffuer Jag vthur Magdeburg, sedhan vthur Wissmar först med min Brodersohn Tuhro Oxenstierna, sedan medh min Sohn Jahan Oxenstierna vnderdåhnigst och flijtigtt öfuerskrijfuedt, och sielfue saken vthur acterne förklaratt: Hwad sedhan är passerat hafuer iag ochså medh Ordinari Posterne doch något sparsamare aviserat. Nw effter så mine Consilia som sakerne sigh mykedt hafua förandrat, hafuer Jag icke kunnadt låtha, något omstendeligere Statum rerum et consiliorum att beskrijffua.

Eders Kongl. Maij:tt warder aff mine förre ödmiuke skrijffwellsser hafua förstått, ded Jag resolverat war att begifua mig öfuer till Swerige, att giöra E: Kongl. Maij:tt een vthförlig vnderrättellsse om alla saker, deres förlop och rådslag som förehadhes, på ded een rätt resolution fattas måtte till Fred och Krijgh, effter som tillfället

sig kunde præsentera: Och bleff Jagh därtill förorsakadt däraff att Churfursten af Saxen hadhe i OschersLeben på den Käijserlige Gesandtens her Kurtzes anhållende resolveret till krieg emott oss, och där gifuedt vth, som de henne sielff kalla, den första blodh ordern, och deropå falledt dem wåre i Quarteeren och ruinerat öffwersten Pfuel 2 Compagnier Ryttare. Förvthan ded syntes aff alle Churfurstens schrijffuellsser och resolutioner att han till ingen fredh, som med ähran och säkerheet wedertagas kunde, wille förståå, att Jag alltså fast alltt hopp till fredlig affhandling hadhe förloratt. Så kom och ded där till att Gudh gaff Felldtmarskallken her Johann Baneer den märkelige lyckan wed Dömitz, att Churfursten der blefue slagne och fångade öfuer 5000 hans bästhe knechtar, och wåre Solldater sigh i altt anstellte såsom wore de willige till E: Kongl. Maij:ttz tiänst, och Jag hoppades att man Quarteer nog få och erhålla skulle, och fördenskulldh min nährwahru här icke stoort att behöfuas: Hwarföre iag heeltt resolverade till reesan, och fördenskulld begaff mig ifrån Wissmar den 27 Octobris till watns och ankom hijt till Strålsundh den 30 ejusdem, att giöra all disposition, så att min frånwahru E. Kongl. Maij:ttz saker och Stat hervthe icke skadha måtte; Men så ähre mig

någre merckelige hinder i wägen fallne, som mig mitt förehafuende att förandra och här att quarr blijffua hafuer nödträngtt: Först sijr E. Kongl. Maij:tt aff Felldtmarskallckens breff vthur Grabo den 26 Octobris vnnder lit. A. att han hafuer måst förandra sin intention att gåå op åth Haff-weln, och aff huad orsaker; Ded hafuer icke heller länge blefuedt därwedh, vthan såsom han sigh till Malchin medh armeen hadhe retireret, och ett partie war vthskickat emoot fienden, hafuendes sex hans Regemente till hästh för sigh i Quarteeren och dem kunnadt oförwahrendes ruinera, hafuer wåre officerer inthet weladt fechta; Men skrijfuedt Felldtmarskallcken een libell till, dirigerat emott mig, såsom E: Kongl. Maij:tt sijr vthur litera B. C. Nw kunde Jagh fuller döma att sådant alltt vthur ded Säxiske lägredt och aff een Partt wåre officerer, som oss heela sommaren medh deres particular tractater hafua tucheret, wara härkommedt: Men såsom sådane meutinationer icke låtha sigh vthan peninger remedera, allttså att stilla dem så myckedt Jagh kundhe, hafuer Jag swarat Fellttmarskallcken, och så skickat till Soldatescan Paul Strassburg och General Major King medh sådhan breff och skrijffuellsse som lit. D. E. vthwijsar, och gaff iag dem befallning att mundtligen förklara saken

och elliest sökia medell att stilla dem; desse hafua deres commission förrättadt, och där funnedt difficulteter nog, så att och några ähre fundne som hafua sigh låthet förlydha att wela gåå medh Regementerne sin koos; haffua doch tillijka medh mine vthskickade afferdat till mig twenne Öfuerster Jarotzski till hästh och Goltz till foot, och gifuedt dem een sådhan Memorial medh som lit. F. vthwijsar. Jag hafuer söktt att göra dem ded besthe contentement Jag hafuer kunnadt, effter som denne tijdhen inthet annadt kan tåla, och gifuedt dem igen till swar som är att sij af lit. G. Och eliest söktt så myckedt medh orden hafuer kunnadt skee, att stella dem till fredz. Sedhan hafuer iagh inthet hörtt aff dem och will förmodha att de på någon kortt tijdh gifua sigh till fredz. Men så hafuer Jagh lijkwäl den resolution most fatta, att Jag till att förtaga Soldatescan all orsak heller tillfälle att calumniera, hafuer insteltt min reesa åth Swerige, seerdeles att dee icke aff den måtte göra sigh orsak att löpa säär, och således kasta hela Staten här öfuer ända.

Förvthan dette Soldaternes heller nährmare att säija een partt officerernes malitie; så hafuer mig och här hollett den Fredztractat som Hertig Adolff Fridrich af Mechelnburg hafuer reassume-

rat och begynt att drijffua emillan Churfursten och mig. Ty sedhan hans sampt hans Broders Hertig Hans Albrechts och Hertigen aff Pomerns Sendebudh j Wissmar hoos mig wore och styrckte till fredh, och iag icke allenast declarerade E: Kongl. Maij:ttz benägenheet och willie därtill, och där jämpte vnderrättade dem om allt förlåppedt och E. Kongl. Maij:ttz meening, vthan rådde och därtill att Hertigerne sielfue, såsom Högste interessenter, slogo sig emellan och sökte att disponera Parterne, seerdeles Churfursten, till ded som billigitt wore: Så hafuer Hertig Adolff Fridrich tagit sig opå, och i egen person warit hoos Churfursten i Lägeredt, och såsom han där hafuer fått sin affskeed, hafuer han först skrijfuedt mig till, och åther fått swar aff mig därpå vnder lit. H. I. Och är därpå den 11 huius hijt ankommen, och mig strax communicerat sitt förrättande hoos Churfursten. Hwad Argumenta han brwkadt hafuer att öfuertala Churfursten af Saxen Fredztractaten, ähr att sij aff lit: K *). Hwad conference emellan hans och Churfurstens Rådh är hollen, af lit: L **). Sijst ett project aff een Fredz notell, som Churfursten hafuer låthet författa, vnder lit: M ***). Sedhan Jag allt dette

*) Londorp, l. c. 523. **) Ibid. 526.
***) Ib. 527.

hadhe öfuersedtt, kunde iag inthet mindre ähn berömma hans affection och flijt, remonstrerade i Churfurstens concept åtskillige fauter som stridde med E: Kongl. Maij:ttz reputation och heder så och medh dess säkerheet; och badh honom att wela sielff låtha concipera en notel, som han dömbde att wara skählig, och någorlunda på bådhe sijdhor förswarlig: Hwillked han och giorde och mig lätt communicera, vnder lit: N. Jag den öfuerseendes fan henne någott bättre; men doch accommoderat största deels till Churfurstens concept; Befallte strax att föllia samma concept effter i ded som mig tyckte att kunne förswaras; Och författade min meening i ett annadt concept bequämendes mig, så wijdt Jag någen sin trodde att kunna förswara, effter denne tijdz olägenheet. Såsom mitt concept är att sij vnder lit. O *). Däröfuer hafuer iag waritt medh Hertigen och hans Rådh till conference, och lupet alle puncterne flijtigt igenom. Jag hafuer twenne puncter infördt som Hertigen wille hafua här vth, den 5:te och 6:te, om E. Kongl. Maij:ttz satisfaction och Soldatescans contentement. Hertigen meente dedh Churfursten öfuer dem bådhe skulle wela tractera medh mig à part, och låtha vprätta där-

*) Ibid. 528.

öfuer special instrumenta, effterdy de Käisaren inthet anginge, och han eij heller däraff weta wille. Jag ogillade ded inthet, hållandes därföre lijka wara om dedh skedde i Huffwudpacterne heller Bijrecessen en heller fleere. Allenast att Jag lijkwäl höltt aff nödhen dedh Jag dem i mitt concept mentionera skulle: Ty elliest skulle Churfursten meena och hållatt före, såsom achtade wij dem inthet; Men lijkwäl kunde Jagh wäl lijdha att der Churfursten stodhe opå special accord och instrumenta, att Hertigen däd wäl kunde giffua förtröstning på. Sedhan föll och quæstion öfuer Soldatescans försäkring så och alle E:s Kongl. Maij:ttz allieredes Ständers reception i amnistiam: Desse höltt så Jag som Hertigen skählige: Men effter Churfursten medh sin Pragiske fredh sig hadhe förlupet, twijflade Hertigen om man honom wijdhare bringa skulle, efftersom iag ded och sielff nepligen troor. Jagh hafuer därföre resolverat och den ene om Soldatescans försäkring skutet till affhandling med dem sielff, på ded de icke mig måge beskylla; den andre om de vthsluthne Ständer recommenderat hertigen: Ty ändoch däd gott wore att få dem där in i krafft aff pacterne, lijkwäl om ded inthet kan gåå, så meenar Jag icke heller skähligt wara, sedhan mäst alle Ständer äre ifrån E. Kongl.

Maij:tt affallne, att blijffua i krijgedt inweklatt för någre fåå skulld, som doch för sigh sielffue alltt fortt tractera, och felar på ingens wilie, om de allenast kunne komma därtill. För vthan dette wille de och hafua i den artikuln om fremandhe Potentater och Republiker anten tillsatt: så frampt de vnne Römiske Rijckedt deres Landh och Lähn; eller och artikuln heelt vthelycht. Ded ene war captiost, ded andra betenckeligit: Vnder ded första sökte Churfursten krieg emoot Franckrijke och Nederland; ded andra synes också wara emoot sedwana; Jag stodh foort opå Artikuln, men hölltt lijkwäll, där ded inthet annars kundhe wara bettre och förswarligere att Artikuln heelt vthlyckes, än att man så captiost låther föra honom in som Churfursten begärer: Hafuer fördenskulld gifuedt Hertigen en förklaring, doch ovnderskrijfuin, huru wijdt han måtte sig tillempa och gifua förtröstning, om han i ded öffrige såge inclination till een godh affhandling, såsom är att sij af lit. P. Eliest ähr Jagh och medh Hertigen kommen i discurs öfuer E: Kongl. Maij:ttz satisfaction, och effter som den anten i Land heller peningar måste skee, och öfuer landen nu lijtet hopp är, så sijr Jag fuller att där något nåås skall, måste ded skee i Peninger; Wij ähre öfuer quanto till discurs kompne; Och

ändoch Jag hafuer remonstrerat den stoora skadha och omkostnad som E: Kongl. Maij:tt hafuer lijdet och vthstått wed dette kriegedt, och ded compareret medh andres prætensioner, som Churfurstens aff Saxens, så och Hertig aff Beijern, Drottningen aff Englandz och andres, som adsistence åth deres wenner giordt hafua; Så att E: Kongl. Maij:ttz prætension kundhe på månge millioner liquideres, oemottseijelig: Men effter Hertigen begährade aff mig till att weta summan, som E: Kongl. Maij:tt på sijdstonne wille stå opå, då kundhe Jag fuller hafua betenkiande att gåå så wijdt; Men till att winna tijdh, och hielpa saken deste för aff, så slog Jag först före 8 millioner Rijksdaler, sedhan 6 millioner. Men på sijdstone gaff Jag honom den beskeed att där Soldatescan bleffue oss afftagen till betallning och contentement, så håppades Jag hoos E. Kongl. Maji:tt derhän att disponera sakerne, att E. Kongl. Maij:tt sigh medh 4 millioner skulle benöija låtha; Allenast att E. Kongl. Maij:tt realiter blefue försäkratt, och på wisse terminer betaltt; Och skulle E: Kongl. Maij:tt sigh i terminerne fulle så låtha behandla att E. Kongl. Maij:tt åhrligen 4, 3 eller 2 tunner guld gifuas måtte, hwillkedt Ständerne inthet kunde swårtt falla. Därmedh ähr Hertigen affreester, såsom han hafuer giordt

mine, medh gott contentement, och förhåppades att bringa saken till tractat och affhandling, därtill han destinerade Rostock Stadh, och låfuade sig wele genom natt och dagh begifua till Churfursten ochså innan kortt tijdh weta mig beskeed. Hwad häropå föllier gifuer tijdhen, och hafuer ded och warett een orsaak att Jag ähr quar bleffuen, på dedh ingen tijdh aff mig motte försummas, att hielpa dette krijgedt aff, om ded sig någorlunda giöra låther.

Om Churfursten aff Brandenburg skulle Jag fuller och någott schrijfua; han gifuer lijtet bettre ord ähn Churfursten aff Saxen, men j gerningen är han den andre lijk; E: Kongl. Maij:tt kan någorlunda sij hans processer och art aff Rådslag, vthur mitt breff till honom, och hans swar till mig, så och vthur hans breff Hertigen af Pommern vnder lit. Q. R. S. Hwad han och mig tillskrijffuedt hafuer om de Prysische och andre saker, ded sijr E:s Kongl. Maij:tt aff lit: T. V. W. och mine swar vnder lit: X. Y. Z. Jagh hafuer inthet mott läggie mig in i Conference öfuer de Pryssische saker alldenstund iag deröfuer ingen commission hafuer, och dessförvthan mehr ähn nog är här graverat.

Elliest hafuer och den Frantzösiske ambassa-

deuren St. Chaumont schrijfuedt mig till och sendt een express till mig, begährendes att Jag honom i Wissmar möthe wille, alldenstund han synnerlige wärff aff sin herre hadhe bekommedt, som bägge Chronorne högtt anlägne wore; Nu ähr mig den reesan att förrätta omöijelig och dessförvthan osäkert, sedhan Churfursten ähr kommen i Mechelburg medh sin armee. Dessförvthan kunde Jag fuller tenckia henne till inthet annadt wara ansed ähn att holla mig ifrån tractat medh Chur Saxen. Jag frågade fuller hans vthskickade om han icke wiste contenta aff wärffwen; Så gaff han mig så myckedt till förstå att han wille gifua mig wed handen huru allt i Tyschlandt wore att redressera; Och sedhan att communicera medh mig ded Kongen i FranckRijke sloges een Fredztractat före, men han ingen wele ingå vthan medh E: Kongl. Maij:ttz weetskap och consens. Jag hafuer deropå resolveret att senda Residenten i NederSaxen Lars Grubbe dijt till Hamburg, och så försökia om han kan få weta huad ded ähr som Gesandten hafuer att föreslå, Och skall sådant E: Kongl. Maij:tt medh första blijffua i vnderdåhnigheet förstendiget. Dette ähr nu så huad iag denne gången hafuer att ödmiukeligen avisera; Wille önska att iag motte E: Kongl. Maij:ttz meening och intention i ett

och annadt rett råkat hafwe; Mig kringstå sådane store beswär, att Jag sielf inthet weet huru iag mig comporterar, att iag seglandes emillan desse klipporne icke anstöter; och ingen är som mig weet att råda: Så löpe och sakerne så att för ähn informationen till E:s Kongl. Maij:tt kan skee och Jag få resolution igen, hafuer sigh altt förandrat, och omstendigheterne sigh omskifftet. Gudh gifue E:s Kongl. Maij:tt kunde skée så god tiänst, och bära där så gott behag till, som iag ded trooligen och hörsambligen meenar, och skall vthan consideration aff egen fahra eller beswär, sökia att arbeta E: Kongl. M:ttz och Fäderneslandzens tiänst igenom, och resten befahla i Gudz hender. Den högste Gudh gifue gode consilia på alle sijder och lyckelig vthgång; Och hafue E:s Kongl. Maij:tt mildeligen befalt vthj sitt skydd till all stadig lijffsundheet, god wälmågo och lyckelig Regering. Af Strålesund den 20 Novembris Anno 1635.

E:s Kongl. Maij:tts

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund d. 20 Nov. 1635. (Præs. d. 5 Jan. 1636 Per Erich Larsson von der Lind.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

Efftersom E: Kongl. Maij:tt allernådigst drager till minnes huruledes och af hwad orsaker Welb: Erich Larsson i förledne wåras ähr affärdatt att sökia ett Compagnie härvthe eller i Hålland som antogo all den deponerede Kopparn, och skelde Chronan wed dess gelld och interesse, och sedhan på någre åhr antoge huad oarbetatt Koppar vthur Swerige gåå kunde; Till hwillken ände han icke allenast genom HoffCantzlern her Salvium skulle adsisteras, vthan ähr och till mig af E:s Kongl. Maij:tt förwijst att brwka mitt rådh, och effter som E: Kongl. Maij:tt hafuer behagatt att han och dervthinnan min ordre föllia skulle. Alltså är och Erich Larsson jämpte HoffCantzlern till mig kommen vthj Stade vthj förledne Junij Månad, med mig effter E:s Kongl. Maij:ttz nådige befallning altt öfuerlagtt; Och ändoch saken icke alldeles kunde wara vthan betenckende; Lijkwäl betrachtendes icke allenast

tillståndedh och ded på den tijd tillstundande kriegedt med Påland, vthan och dette Tyske owäsended så och alla Commerciers i hela Europa perturbation som sigh sedhan mehr och mehr hafuer förwerratt, hafuer iag icke annars kunnat finna ähn att en sådhan negoci effter denne tijdz lägenheet wäl wore att sökia, och om ett sådant compagnie funnedz, ded dedsamma billigt skulle accepteres och på några åhr accorderes. Jag hafuer och med dem förb:te öfuerlagtt conditionerne, och Erich Larsson en memorial medgifuet att gåå efter, effter som HoffCantzlern vthan twijfwel för dette hafuer berättadt; I conditionerne hafuer iag enkannerligen sett på effterföllliende puncter. Först att alle manufacturer i Swerige måtte blifua förbehålldne att sterckies och ökes ded besthe man kan, och huad traffiq därpå kunde anstellas vthan landz, wara frij och oförwägrett: Sedhan att Kopparn kunde hållas i eett måteligett prijss, och bergsmannen wed en skählig betallning, E:s Kongl. Maij:tt och Cronan wed en anseenlig och säker Tull, och ded Swenska KopparCompagniedt, som E:s Kongl. Maij:tt ähr till sinnes att anrätta, wed een måttlig och contenterlig winst: Till ded Tredie, att E:s Kongl. Maij:tt behölle förmedellst KopparCompagniedt och manifacturerne i sitt wålld att

sättia prijss på Kopparen och icke tillåtha att ded vthlendske Compagniedt så högt måtte stegra Prijsedt (der ähn occasion sig præsenterade), att andra Bergwärck, som nu näst liggia obrukade, kunde medh profijt tagas op: vthan att ded E:s Kongl. Maij:tt i prijsedt affgåår, må i quantiteten åther winnas igen. Sijdst att Trips Rekninger à part måtte tagas och medh dette Compagniedt inthet hafüa att bemängias. Medhan nu Erich Larsson min memorial stricte hafuer observeret, och eenkannerligen desse desseiner flijtigt tagett i achtt, och effter een lång tijdz negociation på sijdstone icke vthan beswär brachtt saken därhän att han ett fast och gott compagnie i Amstelredam haffuer anråkatt, och en Contract slutet på 3½ åhr effter E:s Kongl. M:ttz ordre såsom den i sigh siellff vthwijsar; Jagh och den hafuer medh flijt öfuerseedt, och finner inthet annadt därvthi ähn ded som E:s Kongl. Maij:ttz dessein hafuer warett lijkmätigt, och iag inthet twiflar att skole lända, der den så blifuer strengt Executeret, till E:s Kongl. Maij:ttz, Bergslagens och mångens nytta och tiänst; Hwarföre kan Jag inthet mindre giöra ähn i vnderdåhnigheet recommendera hela den saken till E:s Kongl. Maij:tz Allernådigste ratification och favorable disposition, inthet twijfflandes att den föllier oförtöffuatt, på ded dette

helssosame Werckett må hastigt winna sin fortt-gång, och så andre, som en annan gång kunne solliciteres, måge få orsak, sig deste stadigare att förlåtha på de tractater som medh dem anställas.

Effter och Trips räkninger ähre i godhe mäns närwahru öfuersedde, Räntan på Ränta aff-skaffatt och vthsatt, och något bettre justerat, så wore gott ded E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst befallte dem i Cammaren flijtigtt att ofuersees, och der den richtig och odisputerlig befunnes, att clareras, och så medell betenckias att giöra honom på sådane terminer, som Erich hafuer af-taalt, contentement, alldenstund Jagh sijr och för-nimmer ded förb:te Elias Trip den förnembste ähr som dette Compagnie hafuer förorsakat, i hopp-ning att deste willigere komma till sin betallning.

Till beslutt, förnimmer Jag aff nödhen wa-ra att ett KopparCompagnie, som Kopparen wed Bergedt inkiöper, gårgiöra låther, och till Amsterdamske Compagniedt försällier, blijfuer re-assumerat och anrättadt igen, och sådant vthan drögsmåhl, aff orsaker som inthet behöfues wijd-lyfftigt att införes: Och därtill will ett medell-måtigt capital: Hwarföre ähr aff nöden att ett nödtorfftigtt capital strax till sammans brachtes för inkiöped och Gårmakended skulld; att och ett patent vthginge, dermäd alle man blifue budne

att sätta där in innan en wiss termin; på ded ingen medh skähl kunde klaga sig wara förbijgången: men sedhan förbiuda att ingen oarbetadt Koppar hereffter vthskippas motte; vthan allt sällies till Compagniedt: Men att manufacturerne blijfua frij: Sijdst att man i medler tijdh öfuersågo de gamble privilegierne, dem reassumerade, och denne tijdh så och denne i Holland slutne accord accommoderede eller förandrade, som ded sig till nährwahrende traffijq och handell bäst skickar.

Belangende Capitaledt in specie, synes ded i begynnellssen huarken större eller mindre kunne wara ähn etthundrade tusendhe Rijksdaler. Icke mindre, ty elliest Kopparbergedt och Gårmakended icke wäl medh sine omkostnader kan bestellas, och will doch wara af nöden att alltidh bergedt må wara bestellt medh redha Peninger och inthet kiöpas på borgen. Icke större ähnnu för ähn man på fleere handlinger kan sättia öga; Ty elliest lijtet eller ingen winst will föllia, hwillkedt skall förorsaka att inge månge skole wele sättia där in: Hwarföre man på desse begge moste hafua öga. Jag håller oförgrijpeligen därföre att i begynnellssen moste fuller E:s Kongl. Maij:ttz trogne Män, Regeringen, Råded och andra Officerere giöra ded bestha, så länge

ded kommer på gång: Sedhan skall ded wäl skicka sigh sielff, nähr follkedt sijr att ded gåår wist, och de effter förlop aff ett åhr förnimma andra att niuta winst. Åhr ded nu så att andra E:s Kongl. Maij:ttz Officerer och tiänare göra sitt till saken, effter som iagh derom inthet twijflar, så skall Jag inthet låtha att läggia ded mine och därtill, efftersom Jag mig emoot Erich Larssen medh een Special Zedell förklarat hafuer; Önsker att Gudh wille gifua lycka därtill att alltt måtte lända Gud till ähra, Hans kyrkia till bestha, E:s Kongl. M:tt sampt fäderneslandet till wälfärdh, och Bergslagen sampt vndersåtere till förkoffring. Och befahler hermedh E:s Kongl. Maij:tt i Gudz krafftige beskydd till all warachtig wälmågo och ett gott rooligit och långligit Regimente, och i dess nåde migh vnderdåhnigst, förblifuandes

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Strålsund den 20
Novembris A:o 1635.

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 21 Nov. 1635. (Præs 5 Jan. 1636 per Erich Larsson von der Linde.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken;

Eders Kongl. Maij:tt kan Jag vnderdånigst eij förholla, att sedan E:s Eongl. Maij:tz trogne Man, Commissarius och General Receveur, Edle, Wälbördig Erich Larsson von der Linde till Segersiöö etc. ähr till mig hijtt ankommen, och hafuer giordt relation öfuer sitt förrättande vthi Holland, huilcket Jag för min person befinner så wara beskaffat, att thet wäll kan E:s Kongl. Maij:tt och Fäderneslandet till tienst och goda anwändes och nytties; Så hafuer han ibland annadt mig berättadt, huruledes han i nästförledne Tw Åhr een anseenlig Summa reede Penninger till E:s Kongl. Maij:tz och Chronones tiänst hafuer förstreckt, begärandes af mig, att Jag wille för honom hoos E:s Kongl. Maij:tt vnderdånigst intercedera, thet han till sijn betalning så mykit snarare Allernådigst motte förhielpas. Jag kan wäll besinna E:s Kongl. Maij:tz stoore beswär och angelegenheeter, som E:s Kongl.

Maij:tt wid thenne tijden förhindra, att betalningen icke alltijd kan så richtigt præsteras, som man gerna wille, och crediten elliest fordrar. Män doch liquäll såsom han von der Linde ähr williog till E:s Kongl. Maij:tz och Fäderness-landsens tiänst sådan sijn betalning att anwända, allenest att han therigenom sijn credit nogorledes kan lätta: Altså hafuer Jag honom hans begäran så myckit minder kunnadt vthslåå, vnderdånigst bediendes, att E:s Kongl. Maij:tt honom then gunst Nådigst täckes bewijsa, och göra then förordning, thet han sin billige betalning med thet förste motte bekomma. E:s Kongl. Maij:tt påminner sig elliest sielf Allernådigst, huruledes han hafuer för thette låthet sig bruka i E:s K. M:ttz Salig Her faders, Högloffligst i åminnelses Lijfztijd i Hans Salige K. M:ttz och Chronones tienst, och igenom sitt förhollande sig Hans Sal. Kongl. Maij:tz Nådige faveur och allahanda avancement förwärfuadt. Så althenstund han ännu ähr williog ther vthi effter sin plicht och skyldigheet med all trooheet och flijtt att continuera; Så hafuer Jag och inthet kunnadt vnderlåtha, E:s Kongl. Maij:tt hans Person wid förefallande occasioner, ther vthi E:s Kongl. Maij:tt och Chronan han nogor tienst göra kan, till nogor god accommodation och gunstig befordran vnderdå-

nigst att recommendera, Efftersom Jag will förhoppes, att han sig ther vthinnan så warder förhollandes, att E:s Kongl. Maij:tz yttermehre gunst och nåde han effter sin devoir alltijd må meritera. Befahler E:s K. M:tt här med i Gudz dens Aldrahögstes milde beskydd, till stadig Lijfzhelsa och wälmåge, så och roolig, god och lyckesam Regering, och mig i E:s Kongl. Maij:tz gunst och Nåde, vnderdånigst. Af Stralsund den 21. Novembris, Åhr 1635.

Eders Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
AXELL
OXENSTIERNA mp.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 23 Nov. 1635. (Per Erich Larsson Præsent., och opläsit in Senatu 20 Febr. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

E: Kongl. Maij:tt warder sig vthan twifuell Allernådigesth ihugkommendes, huruledes wälb:

Erich Larsson von der Linde för dette af E:s Kongl. Maij:tt är nådigest wordet befallt, att accordere medh Cronones Creditorer j Lübeck, hoos hwillka Kopparen der hafuer stådtt in deposito, och att effter sådhan hans accord skulle föllia een richtig bethallning. Medhan nu han Erich Larsson sådhan E:s Kongl. Maij:ttz nådige befallning numehr vnderdåhnigst hafuer effterkommedt, och medh Jacob Kriwitz så wijdt är worden eense, att honom all hans försträkning och fordrande, bådhe ded han medh Johan thor Westen på Sal. Kongl. Maij:ttz nådigste breff och befallning hafuer liquideret och bethallt, så och den Post som han Sal. Petter Gröhneberg till Crohnones behoef vthi reede peninger hafuer försträckt, tillijka medh den Rästh som honom dessförvthan åtherstodh på den depositerede Kopparn, skall blifua bethallt innom Trij åhrs tijdh ifrå närwahrende dato, och ded således, att han Kriwitz vthi be:te 3. åhrs tijdh åhrligen bekommer een tredie deel af den Summa, som han således effter liquidered rächning bewijssligen kan hafua att fordra, medh dess billige Interesse. Såsom nw E:s Kongl. Maij:tt allernådigst weeth huad machtt der opå ligger att E:s Kongl. Maij:ttz och Crohnones Credit tilbörligen må repareres, och alltijd hållas in salvo; Och iag wäl kan

tänckia att han Kriwitz en sådhan försträcht Summa vthur sine nährings medell icke vthan afsaknad skall kunna vmbähra. Jag hafuer fördenskulld icke kunnadt vnderlåtha E:s Kongl. Maij:tt dätte hans skählige fordrande i vnderdåhnigheet att recommendere. Täckes E:s Kongl. Maij:tt allernådigst låtha honom i detta wederfahres något contentement, bewijsar E:s Kongl. Maij:tt honom icke allenast en stoor nådh, vthan och icke ringa animerer honom och andre af hans medell på en och annan ortt, till wijdere willigheet, när så behöfuas kan. Låther ded fördenskulld billigt wedh E:s Kongl. Maij:ttz egen allernådigste disposition i ded öfrige förblifua. Och befahler hermedh E:s Kongl. Maij:tt i Gudz thens Alldrehögstes beskydd till all warachtig Lijfzhellsso och wällmågo, ett gott Lyckosampt rooliget Regemente, och i dess nåde mig vnderdåhnigst, Förblifuendes

E:s Kongl. Maij:ttz

Stråļsund den 23 Novembris Anno 1635.

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere

Axell Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 23 Nov. 1635. (Præs och opläsit den 22 Januario 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

Endog Jag fuller kunde hafua mitt betenckiende wedh desse margfalldige beswär och dagelig infallende ährenden bemödha E:s Kongl. Maij:tt med några mine Skrijfuellsser och intercessioner, håller dem och för den orsak någorledes fåfengie, effter Jag weett att E:s Kongl. Maij:tt desförvthan allernådigst ähr benägen att wed förefallende occasion alltid till ded bästha ihugkomma sine trogne tiänare; Men effterdy jämpte andhre skäl mitt dragende kall lijka som förplichtar mig till att ihugkomma dem till ded bästha, som wed Cancelliedt och des angående charger sigh låtha finna willige, och till E:s Kongl. Maij:ttz tiänst ingen tijdh eller tillfälle försumme, Och däribland serdeles nu een godh tijdh bortt åth sigh hafuer brwka låthet E:s Kongl. Maij:ttz troo tiänare Secreterer aff Staten och Resident i Neder Saxen, Edel och Wälbördig Lars Grubbe, först wed den Prysische Regieringen een godh tijdh, sedhan worden E:s Kongl. Maij:ttz Sal. hoos Gudh

käre Her faders Christelig i åminnellsse Secretarius, och hans Sal. Kongl. Maij:tt warett i alle des wäg- och reesor så i Pryssen som sedhan här vthe i Tyskland följachtig, och där i många Commissioner hoos åthskillige armeer, Förstar och andre förskickader, hwillka han och till Högst offtebe:te hans Sal. Kongl. M:ttz contentement och tiänst förrättadt hafuer; Effter des Sal. affgång och vthi desse förwirrade tijdher sin oförtrutenheet, skylldige plichtt, discretion, troohett och flijtt i alle förefallende occasioner märkeligen låthet påskina, hwartt anten E:s Kongl. Maij:tt sielff, eller å des wegner Jag honom förordnet hafuer, alttså att där ded icke des förvthan witterligit wore, Jagh honom så hans troo-heetz och Idkesamheets såsom och discretions och experiences wittnesbörd wäl medh sanning gifua kan. Effter Jag nu weet att E:s Kongl. Maij:tt så wijdt ded vthan dess store skadha skee kan, sådane sine trogne tiänare icke allenast gerna och allernådigst beneficerer, vthan och förmedellst sådane exempel andhre där till ochså icke nödigtt lijkasom retar och lockar, och sig en occasion præsenterer att högelig och på ett fall vthan E:s Kongl. Maij:ttz skadha eller någons annans affsaknadt be:de Secreterere Grubbe att benåde, i ded E:s Kongl. Maij:ttz högdtährade

Sal. käre herfadher för dette hafuer gunstelig förähradt ett stycke godz åth Edle och wälbördig Frantz Wackerbard, vnder condition på dödzfall vthan manlige Lijffsarfwinger att åther falla till E:s Kongl. Maij:tt och Crohnan igen; Och nu mehra icke stoortt hopp synes ded Barn och Lijffzarfwinger där kunne wara att förmodha; Hwarföre där E:s Kongl. Maij:tt Secretereren Grubbe och hans Erffwinger exspectancen på för:de Frantz Wackerbardz godz allernådigest vnna och gifua wille, hadhe han ded för een stoor gunst att skatta och vptaga; Och hafuer E:s Kongl. Maij:tt sigh att försäkra ded han medh trogen och plichtig tiänst warder sökendes sådhane nådhe att förtiäna så längie han lefuer, och Jag, der Jag ded med min ringa intercession kan till wäga bringa, hafuer ded att hålla som wore mig den nådhen aff E:s Kongl. Maij:tt sielff wederfahren. Och befähler hermed E:s Kongl. Maij:tt vthi Gudz thens alldrahögstes mijllderijke beskydd, till all god wälmågo, ett gott rooligit och lyckosaligt Regemente, och i dess nåde mig vnderdåhnigst, Förblifuendes

E:s Kongl. Maij:tz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
Axell
Oxenstierna mp.

Strålsund den 23
Novembris A:o 1635.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 24 Nov. 1635. (Opläsit in Senatu den 22 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

Effter att genom Pryssens restitution den tiänst som E:s Kongl. Maij:ttz Secreterare och Commissarius Johannes Nicodemi där nu een anseenlig tijdh förestådt hafuer, vphäfuen warder; och han således till E:s Kongl. Maij:ttz wijdare förordning föga bettre ähn tiänstlöös blijfuer; migh icke deste minder kunnogtt ähr, med huad godhe och beqwämlige qualiteter förbe:te Nicodemi är försed; hwad godhe tiänster han een tämmelig tijdh här giordt hafuer; i hwad æstime E:s Kongl. Maij:ttz Sal. hoos Gudh högttährade käre herfader Christelig i åminnellsse honom hafft och hållett hafuer, i ded hans Sal. Kongl. Maij:tt honom här vthe i anlägne ährenden hafuer brwkatt, och vthaff hans wälförrättende fattadt den gunstige benägenheet att honom ähr worden Commissariaten jämptte Secretariaten vthi Pryssen förtrod så vthi Regerings som Finance sakerne; strax derpå, jemptte andre, legationen åth Påland på Vaaldagen förtrod; den han och för herr Sten

Bielkes infallne siukdom skulld mest förestått hafuer; sedhan ochså ähr aff E:s Kongl. Maij:tt icke allenast i sine Pryssische ordinari tiänster continuerader, vthan och till denne nu mehra lyckeligen förrättade fredztractaten andre E:s Kongl. Maij:ttz Rådh och tiänare bijfogader worden, och därvthi pennan således fördt att förhoppligen E:s Kongl. Maij:tt hafuer tagett ett nådigtt contentement däraff.

Effter Jagh mig nu ihugkommer, ded twenne Secretarij Status effter Regierings Formen wara skole; såsom de och i Rijkedt wäl behöfuas. Så kan Jag icke låtha, hans Persohn E:s Kongl. Maij:tt vnderdåhnigst att recommendera: Bidiandes ödhmiukeligen ded E:s Kongl. Maij:tt hans giorde och förrättade tiänster så och annan hans capacitet allernådigst wille ahnsee, och then platz aff Secretario Status som ähnnu är öpen honom fram för andre gunsteligen vplåtha: Jag såsom E:s Kongl. Maij:ttz owärdige Cantzler kan ded fuller medh sanning betyga att såsom ingen nu finnes som bätter den Platz hafuer förtiänt, alltt-så eij heller någon med mitt weet till de åhr och Experience kommen ähr, som den better och till E:s Kongl. Maij:ttz tiänst och nytta kan förestå; Icke twijflar Jagh heller att han sigh elliest

så hereffter som här till warder förhållendes att E:s Kongl. Maij:tt till mehra och mehra nåde emoot honom skall blijfua förorsakadt. Och will heropå förwänta E:s Kongl. Maij:ttz allernådigste favorable swar och resolution. Och befahler hermedh eders Kongl. Maij:tt i Gudz thens alldrehögstes millderijka beskydd till all wälmågo, och ett gott rooligit och Lyckosaligt Regemente, och i dess nåde mig vnderdåhnigst, förblifuandes

E:s Kongl. Maij:ttz

Strålsund den 24.
Novembris A:o 1635.

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 25 Nov. 1635. (Præs. 5 Jan. 1636 per Erich Larsson von der Linde.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken

Eders Kongl. Maij:tt ähr vthan twifuell witterligit, huruledes att Feldtherren hafuer igenom Isaac Spiring låthet draga nogre anseenlige Wäx-

ler opå E:s Kongl. Maij:tz Commissarium Wälbördig Erich Larsson von der Linde af then Kopper, som till Pryssische Staten vthsändes skulle, att betalas. Så endoch att af samma Koppar ännu litet ähr vthgånget, och Erich Larsson således hafuer warit mächta beswärligit, sådane Wäxler att acceptera. Liquäll medan Jag hafuer nogsampt kunnat considerera, att E:s Kongl. Maij:tz tiänst thet i gemeen fordrar. Och i synderheet där Marskens förordning och med Spiring slutne accord skulle blifua till inthet, och Wexlerne med protest gåå tilbakars, skulle icke allenast Spiring ruineras, och göras till all tiänst onyttig, vthan och E:s K. Maij:tz Credit heelt förfalla, Eenkannerligen Jag wed denne beswärlige tijd settie i sådane difficulteter, att och den lille Credit Jag här till hafuer hulpet sakerne igenom med, skulle heelt förfalla, och E:s Kongl. Maij:tz interesse här vthe i denne Winter ruinerat. Så hafuer Jag therföre förmådt Erich Larsson ther till, att han hafuer giordt Anordning, så att the Wäxler, som dragne ähro, blifua tilbörligen accepterade. Såsom nu Erich Larsson hafuer härvthinnan sin williogheet betedt, och mig sådant till E:s Kongl. Maij:tz ytterligere tienst mächta wäll kommer till pass, så frampt han till rättan tijd kan få medell the förordnade

Wäxler att contentera: Alltså hafuer Jag intet kunnadt vnderlåtha, E:s K. M:tt vnderdånigst och flitigst att recommendera, att E:s K. M:tt then gunstige förordning täckies låtha anställa, thet mehrbe:te Erich Larsson må i tijd och fram för alla andra med nödtorfftig provision till betalningen blifua försedd, effter then Rächning som han ther öfuer sielff E:s K. M:tt vnderdånigst öfuergifuandes warder. Thet kommer E:s K. M:tt sielf till gagn och goda: och förorsakar mig mehr adsistence: Therföre Jag och förmoder och ödmiuckeligst beder, att E:s K. M:tt Allernådigst täckies thenne min recommendation med favorabel resolution gunsteligen deferera. Befahlandes E:s K. M:tt här med i Gudz dens Högstes milde beskydd till all god Lijfzsundheet, Stadig och långwarig wälmåge, rolig och Lyckesam Regering, Sampt mig och dee mijne i E:s K. M:tz Nåde och gunst, vnderdånigst. Af Strålsund den 25. Novembris Åhr 1635.

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna; Stockholm den 26 Nov. 1635. (Præsent. j Strålesundh den 12 Decembris.)

(Efter originalet i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Eder sidsta skrifwellsse, her RichsCantzlär, war af den 5 Novemb. then wij hijt bekomme medh Koschel. Så änduch wij icke weete huru sakerne sigh j ett eller annadt sedan den tijden förandradt hafwe, Lickwäll hafwe wij godt funnet, effter som sakerne tillförende wore beskaffade, at låta fatta sådane skrifwellsser till Chur-Sachsen, Brandeburgh, Mechellburgh och Pommern, som innelagde Copijer vthwijsa. Wij sände eder them alle först tillhanda, på thet, att om j finnen them så stiliserede som tiden kräfwer, och the kunne edre desseigner j någon motto facilitera, J tå låthen them affgå hwar till sin ortt, heller med Cammer Junckaren her Bengdt Skytte, såsom genast härifrån kommande, än någon annan. Men ther tijden hafwer sigh sedan i någon motto förandradt, at eder till äfwentyrs synes kunde, denna stilen nu icke komma à propos, eller mera hindra än facilitera edre Consilia, Så ställe wij ock thet till eder discretion, om j weelen them tillbakes holla, och oss eder meening

först ther öfwer tillkenna gifwa. Wij hafwe ock icke orådeligit erachtet, att senda her Gustaff Oxenstierna till H. K:t Konungen j Danmarck och Hertigen af Hollstein, med sådane breff, som och innelychte Copijer vtwijsa, mehr at iustificera wår saak och beswära oss öfwer Chur Sachsens obillige procedere, än till någon annan ända; weele förmoda, hwar the inthet nytta, the jw ingen skada göra skole. Åhre ock j wärckedt, att j lijka motto skrifwa till H. K:tt Konungen j Engeland och Staterne j Nederland, och kan skee flere vttländske herrskaper, serdeeles för den orsaken skulld, att efter wij hafwe mäst här till låtedt alla sådana fremmande Correspondentier ahnkomma på eder allena, såsom wår Legat, och nw förmärkia, at wårtt eget stilletijgande länder eder till förfångh, såsom giorde j myckett ther vthe twertt emot, eller ju vthan wårtt weett och willia, att werlden jw lickwäl någorlunda må see, thet wij hafwe iw icke alldeeles ingen weettskap eller åhoga om sakerne j Tyskland, och j sielfwe så myckett mehre äntskyllad ware måge, att wij edert procedere så widha oss ahntaga och justificera. Ther j snart siellffwe heemkomma kunden, effter som wij eder alla dagar förwänte, ärna wij något annorlunda sådane fremmande Correspondentier att ahnstella; hwar ock

icke, då begäre wij nådeligen, att j gifwen óss edert Consilium skrifftligen tillkänna, huru wijda j meenen Oss ther vthinnan gå kunna, så at wår och eder Correspondens j thet närmaste måge wara aff en Consonance. Och befale eder här medh Gudh Allzmechtigh nådeligen. Aff Stockholm den 26 Novembris Anno 1635.

Högstbemällte Hennes Kongl. Maij:tz sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndare och Regeringh.

GABRIEL OXENSTIERNA
GUSTAFFSONN
Sweriges Dråttz

JACOBUS DE LA GARDIE
Sueries Rikes Marsk
m.p.

CLAS FLEMINGH
i R Admiralens
stelle MPria

PÄR SPARRE wthij
RijkzCantzlerens stelle
m pr.

GABRIEL OXENSTIERN, Frijhärre
Till Möreby och Lindhålm mp.
S. R. Skattmästare.

Axel Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund d. 30 Nov. 1635. (Præs. 12 Decemb.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken.

Huad Eders Kongl. Maij:tt hafuer techts vthur Stockholm af den 12 Octobris sijdstleden i breff och postscripto, och sedan af den 24 ejusdem, mig Allernådigst swara på mine vthur Magdeburg och sijst vthur Wissmar med min Broder Son her Tuhre Oxenstierna öfuersende schrifuelser; Och huruledes E:s Kongl. Maij:tt sig öfuer Fredztractaten med Churfursten af Saxen hafuer resolveret, och mig sin ordre och befalning lathet tilkomma, ded hafuer Jag vthur brefuen och dupletterne, som fast wed een tijd i kortt förledne dagar ähre ankompne, wäll och vnderdånigst förstådt. Jag förnimmer ödmiuckelig och gerna ded E:s Kongl. Maij:tt sig nådigst lather behaga, huad som till den tijd af mig hafuer warit drifuet: Jag hafuer mig på ded flitigste och effter min skyldigheet lämpat effter den ordre och Instruction som Jag för dette af E:s Kongl. Maij:tt hafuer bekommett; Men sedan Churfursten af Saxen icke allenast slött freden

vthan communication med E:s Kongl. Maij:tt, mycket mehra vthan dess wilia och consens, och Churfursten af Brandenburg speelte vnder samma tecke; De andre Furster och Stender i Öfre och Neder Saxen strax förklarede sig där till, och fölle allt så alle ifrån Oss af; vthan ded som högst att lasta ähr, strax och oåthwarnadt förklarade sig fiender, och vthan föregående, eller tilbiudande af tractat tastade Oss fiendtligen an; Då hafuer E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst att besinna, huruledes alle mine vndfongne förrige Instructioner wore turberede, och Jag af dem ingen rettelsse hafuä kunde. Mine Instructioner gå alle på Krig emoth Keijsaren och Ligan och på Fredztractater wed occasion med dem; gåå på E:s Kongl. Maij:tz wenners adsistence och att fordra satisfaction aff dem effter alliancer och för vndfongne beneficia. J ded sig nu fienden med ett artigt artificie, förmedelst een stoor deel af dee allieredes obetencksamheet och lättferdigheet, krigedt till största deelen vndrog, och kastade E:s Kongl. Maij:tz egne Bundtsförwanter emoth E:s Kongl. Maij:tt, Så ähr mig och fast heela nooten förweklat worden; Och icke ähr mig heller tijd gifuen af Churfursten rättelig att förfråga mig. Så att der ähn något af mig ähr förseedt, will Jag förhoppes och ödmiucke-

ligen bedia, att sådant min wilie, försumelse eller discourage icke må tilmäthes, vthan att ded måtte öfuersees med nåder, och der före holles, att een sådan hastig oförmodelig förandring i hufwudsaken icke hafuer kunnet aldeles föresijes, och skall desslijke inthet månge finnas i historierne, som med sine omstendigheeter denne lijk ähr; och fördenskuld lättelig i rådslag att hafua kunnet wilfaras. Wed den conjuncturen, serdeles effter man Oss icke allenest med afwuge wapn, vthan och serdeles med Soldatescans debaucherande, oändelige calumnier och skamlige lögner förfölgde, hafuer Jag först most sij opå, huruledes E:s Kongl. Maij:tz wapn och andre här till förde consilia motte för werlden justificeras; Och fördenskuld hafuer Jag mykidt most göra, seija, höra, tåla, ded Jag i ett annadt tilstånd inthet lijda, mycket mindre råda eller göra wille: Sedan hafuer Jag och nogsampt kunnet döma, att dette krigedt på sådant sätt att föhra, skulle falla E:s Kongl. Maij:tt och Chronan i längden odrägligit för månge orsaker skuld; Och derföre hafuer Jag, att icke brytha wenskapen och förorsaka een ruptur, dragit skuldrone åth mig, tillämpat mig humorerne af folckedt, och de onde tijder Jag war råkadt vthi, och sökt att holla tractaterne gående, i den acht och meening

att tractera wäsended igenom, om ded möijeligt wore, heller jw att draga vp saken, till dess Gud någon annan casum humanum techts inschicka. Sidst effter Churfursten af Saxens oskälige procedere nogsampt vthwijste inthet eller lithet där wara att förmoda, att Jag då icke tillijka motte förderfua saken hoos Franckrijke, och således settia wår Stat här vthe emellan twenne stolar i askan; förorsakandes hoos den eene fiendskap och åthlöije, och hoos den andre föracht. Att segla emellan desse klipperne och icke stöta an, warder E:s K. M:tt sielff Allernådigst öfuerwägandes med huad beswäär ded skee kan, och fördenskuld där något wore förseedt, oförståndet och dee otractable tijder, Jag ähr råkadt vthi, tilmätandes. Huru alle saker nu ähre förlupne, och huruledes allt sig ifrån den ene dagen till den andre hafuer förandrat in till dette dato, warder E:s Kongl. M:tt *(förnimmande)* icke allenast af dee inlefuererede mine schrifuelser, vthan sijdermehre af dem som min Son Johan hafuer öfuerfördt, och Jag för några dagar sedan Erich Larsson att öfuerföhra allerede handfångit hafuer; Och hoppas Jag att hafua E:s Kongl. Maij:tz intention i ded nährmeste råkadt. Jag hafuer alltijd satt mitt öga på trenne puncter, såsom Hufwud Puncter; den första ähr fred med Keijsaren och hans adhæ-

renter; den andre Soldatescans contentament, och ded vthan E:s Kongl. Maij:tz beswär; den tridie E:s Kongl. Maij:tz Satisfaction: Öfuer desse try hafuer Jag fulle hafft öga på dee Stenderne här vthe, som ähnnu icke ähre i Prageske freden inslutne, så och på Franckrijke, doch icke så högdt att Jag hafuer meent för dens skuld att låtha särgåå werckedt. Aldenstund dee inthet kunde nu mehra rebus sic stantibus hjelpas, och dessföruthan söktte doch hwar tractat för sig sielff. Effter Jag nu förmedelst desse E:s Kongl. Maij:tz breff hafuer förstådt dess wilie, så skall Jag mig och effter minn plicht där effter rätta och om ded möijeligt ähr, och wederpartens malitie mig icke förtager alle medell, skall Jag allt arbeta derhän, ded E:s Kongl. Maij:tt någorlunda med reputation och säkerheet må kunne dragas och wecklas vthur dette krigedt. Skeer ded och icke, så skall E:s Kongl. Maij:tt wisserlig förfara att Jag der vthi ingen skuld hafuer, och att ded ordspråkedt santt ähr, En att kunne böria krig, men twå höra där till om fred skall warda. I allt annadt sijr Jag mig hafua observerat E:s Kongl. Maij:tz befalning allt här till, och hafua rem in integro, att kunne fölia dess ordre: Men ded E:s Kongl. Maij:tt befaler mig skole fordra Churfurstens fullmacht af. Keijsaren gifuen, wille

Jag önska, att Jag den ordre hade hafft tillförende, då Jag den stricte skulle hafua effterfölgdt; Men hafuer för ähn dette brefuet ankom, något most remittera där vthi, och tractera sub spe rati. Fördy om Jag hade skolet stå på Fulmachten, så hade Jag fått så mycket öfuer Fulmachten till att göra som öfuer hufwudsaken, effter Jag hade med een Commissario till att göra, som ægalerer sig med Konungar och hafuer wapnen i henderne; Sedan kunde lättelig i Fullmachten någon Clausul wara införd, som skulle förorsaka så månge disputer som hufwudsaken, och kastade där jempte handelen på långe bäncken; Icke war heller denne striden af den arten som den Polniske, att man vthur Fullmachtens aftaal i hufwudstriden något winna kunde; huarföre Jag och hafuer lathedt ankomma på Keijsarens ratification, huilcken, där hon stellas in forma rätt, såsom Jag fuller skall hafua öga opå, hafuer Jag icke kunnadt finna något præjudicium E:s Kongl. Maij:tt eller saken att skole skee, så mykit mindre effter som eij heller Jag på ded falledt någors Fullmacht skall framwijsa eller tee, och således holla allt i lijke terminer: Will ödmiuckeligen förmoda att E:s Kongl. Maij:tt, där Jag faar wilse härvthi, icke tager mig till misstycke eller onåde; Och skall Jag doch allt wäll så laga, att

allt till E:s Kongl. Maij:tz frije disposition och ratification skall erhollas. Allt huad E:s Kongl. Maij:tt mig eliest befaler att taga i acht skall Jag inthet låtha, vthan effter min plicht gifue acht på E:s Kongl. Maij:tz tiänst, försökia om Jag dess condicioner kan göra bättre, ähn dee mig föreschrifuas, men jw inthet att träda wijdare, och mig dess befalning hörsamligen efterrätta.

Men att E:s Kongl. Maij:tt befaler mig att holla armeen ifrån Siökanten, ded hafuer Jag med all flijt giordt, så länge ded hafuer sig lathet practicera, Men för dee orsaker skuld, som mine förre breef vtwijsa, ähr lasten weltradt hijt neder, Och gör Jag all möijelige flijt att skiutat hädan igen. Huru wijdt nu sådant sig göra låther, gifuer tijden med.

Att E:s Kongl. Maij:tt till ded sidste tillather mig och Feldtmarskalchen wed occasion att sökia recompence hoos desse Ständerne, och där dedh icke skeer eller nåås, att med Nåder sielf lofuar att betenckia wår tiänst, deraf spör E:s Kongl. Maij:tz gunst Jag emoth mig och Feldtmarschalchen vnderdånigst. Wår recompence wij här hafue att förmoda, ähr otack och ondt eftertaal; kan dette förandre sig förmedelst een god Afhandling emellan Stridande partierne till bettre affection, favor och een hederlig Af-

skeed, wore ded här een stoor recompence. E:s Kongl. Maij:tz gunst och Nåder hafuer Jag mig försäkrat, och sätter näst Gud där på min största lijtt: Förhoppas och beder ödmiukelig, att blifua nu vnderstödd vnder denne bördan, på ded Jag henne till E:s Kongl. Maij:tz contentament och tiänst och vthan min ruin må kunne vthföra; Huilcket allt Jag för min största Wedergeldning skall holla, och blifua effter min plicht altijd redebogen och willig till E:s Kongl. Maij:tz tienst och nådige behag. Den högste Gud E:s K. M:tt i dess milde beskydd, till all god Lijfzsundheet, Stadig och långwarig wälmåga, roolig och lyckesam Regering, sampt mig och dee mine i E:s K. Maij:tz Nåde och gunst, vnderdånigst befallandes. Af Strålesund den 30 Novembris Anno 1635.

Eders Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
Axell
Oxenstierna mp.

Post scriptum.

Huad som sedan sidste relation, vhr Holland, Strassburg och andre orther om allehanda

tilstånd är inkommet, ded täckes E:s Kongl. Maij:tt Aldrenådigest förnimma af bijlagde Copier vthaf H. Camerarij, Residentens H: Möckels och andras sijdst insinuerede schrifuelser, Så och huru Feldtmarschalchen her Baner try Regiementer af den ChurSächssische i desse dagar genom ett infall i Quarteren lyckeligen hafuer ahngripet, skingrat och bracht på flychten. Huad ähnnu wijdere passerer, skall effter handen föllia. Ut in literis.

Axel Oxenstjerna till Riksdrotsen Gabriel Oxenstjerna Gustafsson, Stralsund den 30 Nov. 1635.

(Efter originalet å Kongl. Bibliotheket i Stockholm.)

Wälborne käre Broder.

Åhogan Jag bär om min Drotning och fäderneslandh, så och mitt blodbandh, som knepper mig samman medh dig, twingar mig till att idkeligen tenkia på deras erhollande, och lather mig icke till att dölia mine tankar för dig. Nu sedhan Pryssen är borta, och licenterne oss sletne vthur henderne, så åhr halffua Rijksens macht och styrke sin koos, ded man innan kort bettre skall förfara, och blijffua warse att Jag intet

linger: Så att där icke flere och bettre medell kone finnes inrijkes, och dem wij haffue, merkeligen bettras, då moste altt i Rijkedt minskas och dragas tilsammans; först Embeten och deras Löhner; sedhan Academier och Skolor; så Krigsfolkedt; serdeles moste Flåtan förminskas, alle nybygningar på holmen instellas, och vnderhollet reduceras till ded gambla; så och alle andre omkostnader förminskas. Skeer dette, så kone wij intet vthhärda, vthan ähre dens första wår grannes, som oss antastar, roff. Skeer ded intet, så förfalle wij vnder wår egen börda. Och J som wedh Regeringen sittia, eller Rådslagen föra eller bijwistas, skole på lychtone hema blijffua illa eftertaalte och kan skee förfölgde, och vthrijkes sampt aff Efterkommanden blasmerade, och giffua där igenom tilfelle till förandring i Rijket, och edre efterkommandes servitut. Att förekomma dette, ähr aff nöden att alle edre tankar måge gåå på inkompsternas bettring och tilökelse: Jag hafuer fuller för dette giffuedt Regeringen och Råded mine tankar tilkenna, men merker nog att ded lijtedt achtas; kan och fuller henda, att mången finnes, som mehra ansijr ett lijtet enstaka interesse, ähn en stoor Chronans nytta; Hwilkedt godhe rådz Effect mest pläger förhindra. Wiltu

nu tage mine förrige rådh och memorialer för dig och dem löpa igenom, sijr du mine tankar och hafuer dem att affdöma, och så mykedt sökia att stella an som du gillar och androm kant öfuertala. Dette wille Jag allenast denne gong enkannerligen hafua påmint: Andre medell blijffua i sitt werde och böre tagas i noga acht, efter som wår tarff ingen försumelse tillather; Men ded högsta, däraff i framtijdhen något merkeligt ähr att hoppas, ähr Städernes och enkannerligen Stokholms bygning och förökning; Så och, ded medh ded förre öfuer eens kommer, Commerciernes tilwext och sterkning: Aff desse twenne kone Siötullerne, Småtullerne och acciserne merkeligen wexa, som ähre ded förnembste wij kone medh hopp arbeta opå.

De förnembste Siöhampnar wij haffue i Swerige att sij opå, ähre Stokholm, Götheborg, Norköping, Åboo, Wijborg, Riga, Reffle och Narffwen: Och desse kone wij göra oss stoort hopp om att bringa dem up till merkelige handelsstäder och depositoria eller staplar. Förvthan dem, så kan Seglatzen vthlendes tilstädies Nyköping, Westerwijk, Calmare, Helsingefors, Borgo och Pernow; Men sosom desse anten haffua ringa landh baak om sig, eller bliffua aff andre nährliggende mechtigere Städer hindrade, altså må och kan

på dem arbetas efter lägenheten, och så mykedt förmedelst gòdh ordre och disciplin kan skee, men icke att göra sig hoppning i dem till någon stoor handell heller stapelrätt. På Stokholm ähr högsta öga till att haffua, för orsaker som intet göras behoff att här ihågkoma. Medell att populere Stokholm ähre månge andhre, men Jag will här allenast någre ihågkoma, som aff Commercierne härröre, och landed tillijka beneficere, och dette korteligen pro memoriâ.

1. Att KopparCompagniedt må hastigt blijffua dresserat och anstelt; Capitaledt tillsammanbracht, och kopparens inköp och gåårgörande nu strax anordnadt; ded Jag så för kopparens och werldennes (?) nährwarende tilstondh skuldh råder, som att förmedelst Compagniedt mången i Rijkedt kan sine Peningar säkert och medh profijt anläggia, och skulle däraff månge handlingar sig anspinna.

2. Att Kopparn göres gåår wedh Sätra, men alle manufacturerne anstelles i Strömarne näst kring om Stokholm, bådhe för sparning på kålen i Bergslagen, sosom och att draga werken och Consumption till Stokholm.

3. Att inge förbudh härefter måge göras aff Regeringen, eij heller tilstädias Stådhollare och fougder, eller Borgemästarne, att göra på någre wahrur, som in heller vthrijkes föras kone eller

måge; Ty ändoch sådane förbudh ähre sedwanlige, och synas vnderstundom att haffua en skijnlig orsak, att förekoma dyr tijdh heller andhre fel, heller att drijffua profiten ifrån fremmandhe på wåre egne; Så ähre doch samme förbudh i sanningen inbyggernes skadha, och en förwirring i Commercierne: Och blijffua doch aldrig holdne, vthan aff några spyflogar och egennyttige misbrukade till fleres skadha och affsaknadt, och förwirrar och hindrar ährlige mäns nähring och bärning så å landed som i städerne.

4. Att all vthlendsk Seglation bleffue vphäffuen och instelt nor om Stokholm och Åboo, så att vthur Roslags Städerne, så och Städerne j Norlanden, Österbotn och altt Finlandh inge skep heller fahrkostar mehra lupe vthlendes, och inge fremmende tilstaddes att segla på dem, men att för:te Städer inrijkes motte sökia hwadh loffgiffne Siöhampnar och Städer de wille. Att och i lijke motte all Seglation så wäl för Borgare sielff, som vthlender till dem på Södre Telge motte förbiudas och casseras, för ded store vndersleff som sker j tullen, för ded hinder som skeer j Stokholms commercier skuldh, och att hwarken de sielffue eller Chronan medh den handell ähr tiänt: Och ähr därhoos att besinna att tryggiare ähr för Rijkedt, ded Telge Seglatz

blijfuer obrukat och okunnog, ähn mykedt frequenterat, efterdy Rijkedt ingestädes ähr swagare ähn där.

5. Att däremot och till wederquickelse bleffue j Stokholm en Frijmarknadt anstelt, som warade j 3 wekor jfrån den 24 Augusti in till den 14 Septembris, och att den bleffue frij emellan Adell och oadell, Borgare och Bonde, Fremmande och Inlendske, werd och gest. Denne ähr ingen till skadha; landh och Städer till godha; Stokholm till en merkeligh vpwexst, och Chronones inkompster till förökelse.

6. Att och ett omslag ansteltes och privilegerades j Stokholm att hollas på helge tre konge heller Kyndermesse tijdh, och warade j 14 dagar: så att alle betalningar till den tijdhen emellan handlande heller eliest Contraherande män dijt bleffue satte, och då godh giordhe; serdeles vthij ded som härefter skeer. Men hwadh härtill wore förelupedt, att ded anten efter handschriffterne och lyfften betaltes å satt termin, heller där ingen termin wore giordh, att man då efter som Contracten hafuer warit till, anten j rede Penningar, heller j wahrur, heller som desse haffue warit satte, j godhe förordnede mäns nährwaru och efter deras interposition bleffue accorderede öfuer betalningen j ett, tw, try, ja

fyre åhr och terminer att göra. Dette omslag skulle göra mången klokare ähn han ähr; göra mången husligere ähn han ähr, och förtaga mångens ährlig mans förderff, som sig medh ähran gärna nähra will, och aff ond betalning vthan sin skuldh kommer på olycke.

7. Att man ansteller j Stokholm en Bänk aff Lähningar, vthij hwilken man för Pant och emot ett skäligt interesse kan få Penningar till lähns, vnder wisse wilkor och betalning, därmedh till en del att slippa den Penningenödh som eliest finnes, sosom och att haffua ett medell, där en ährlig man sine Penningar kan inleggia medh säkerheett, och icke holla dem hoos sig onyttig. Hwar och ett sådant Capital icke eliest kundhe nåås, menar Jag att ded vthur KopparCompagnidt skulle kone fourneres vthij begynnelsen.

8. Att och ett Mynt bleffue anrättedt, och Myntmästaren frijtt giffuedt att mynta hwadh han orkade, doch vnder Rijksens Lodh, skroot och valvation, och medh sådan profijt för Chronan och Myntmästaren sielff, som bleffue accorderet. Dette skulle göra Chronan en merkeligh nytta, och befordra landed.

Käre Broder, desse ähre de medell och sätt, som mig nu infalla att kone practiceres; Aff huilke Jag förmodhar, där de j werkedt stellas,

att du och andhre flere skole spöria en merkelig förbettring på Commercierne och enkannerligen j Stokholm, och däraff landed och inkompsterne att skole wexa: Och hafuer Jag wedh dette tilfelle taaltt medh Erich Larsson om alle desse puncter, min mening honom mundtligen berättedt, och han på sig tagett medh dig, så och Marsken sampt flere, som affectionerade ähre härtill, att Communicera och tilstyrkia. Ehuru ded ähr eller blijfuer vptaget, ded lather Jag därhen, allenast att Jag hafuer welat mig dechargere, och efter wårt förtroendhe dig intet aff mine tankar fördölie. Den högste Gudh ware altidh j ditt rådh och giffue godh krafft och eftertryck: Han dig och sampt de dine mildeligen beware. Aff Strålesundh den 30 Novembris Anno 1635.

Din trogne tiänstwillige
Broder altidh emädan Jag lefuer
Axell
Oxenstierna mp.

Kongl. Regeringen till A. Oxenstjerna, Stockholm den 1 Dec. 1635.

(Efter riks-registraturen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Efter som Wij sidst skreffwe eder till, Her Rijkz-

Cantzlär, aff den 26 Novembris, att Wij wille sända Her Bengt Skytte till ChurSaxen, Brandenburg, Pommern och Mechelburg medh sådanne breff, som Copiorne, då tillijka affgångne, dhett vthwijste; Så haffwe Wij och nu welat låtha dem gå sin koos, doch wår mening medh Skytten så wijda förandrat, att Wij Melcher Falckenbergh vthi hans ställe, aff serdeles orsaker, haffwe welatt förordna. Hemställe eder derföre nådeligen, att där ännu inge tractater aff ChurSaxen wore begynte, och J finne desse wåre bref så fattade som närwarande tijdh fordrar, och dee edre desseigner j någon motto facilitera kunne, om J dem då till dheres behörlige orther wele afgå låta. Elliest så achte Wij omtränt otta eller tijo dagar här effter att sända Her Bengt Skytte till H. K:t Konungen j Danmarck och Hertigen aff Hollsten medh sådanne breff som Copiorne aff offwanbe:te dato eder tillskickade bleffwe: Der hoos Wij honom wele Ordre giffwa, dhett han något j Helsingeör fördröijer, på dhet, der eder något betenckiande der widh infalla kunde, honom sådant dijt addresseras motte, och han kunna sigh der effter regulera.

Eder hemkompst åstunde Wij högeligen, men hwar medh henne ännu på någon tijdh genom

ett eller annat hinder kunde bliffwa förhalat, begäre Wij icke deste mindre nådeligen, så frampt ingen apparence lyser, dett J ännu något hastigt skole kunna snoo Oss vthur detta Tyska krijget, J tå genom något express budh wele låtha Oss vthförligen wetta edre tanckar, på hwadh sätt J holle dhet krijget vthi tillkommande åhr wara till att föra, på dett Wij sådant må kunna accomodera till Staten här hemma, och j tijdh läggia öffwer hwadh Oss görligit kan wara till att præstera eller inthet: Meene och att där någon Succurs vtaff folck j wåhr dijt skall försändas, moste fuller Liff- och Finland medh wärffningar och aff Landtfolcket i detta fallet göra dhet swåreste, så att Oss och derföre eder Communication der öffwer vthi tijdh ähr högnödigh. Så ähre Wij och resolverade att skriffwa till H. K:t Konungen i Franckrijke, Engeland och general Staterne vtaff dhet föreenigade Nederland, brukandes detta tillfället, att Wij tacke dem för dehres intermediation vthi dhet Polniske wäsendet, och att Wij j lijka motto gravere Oss öffwer dee procedurer vtaff ChurSaxen emot Oss dagh från dagh anställes; Wele allenast edert inrådande der öffwer förbijda, och hwar något mehra wore som meriterade där iämpte att ihugkommas, dhet då

medh ett omak motte bliffwa j acht taget. Och befale Edher Gudh Alzmechtigh etc.

G G O: J D: C F: P S: G B O:

J. M. *)

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 3 Dec. 1635. (Præsent. 26 Decembris.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,

Allernådigste Fröken.

Eders Kongl. Maij:tt hafuer Jag för några dagar sedan något vthförligen refereret tilståndet her vthe, och elliest mina tanckar öfuer ett och annadt, och serdeles huru Jag både för Soldatesquens owillighеet, och ded hopp Jag hade om wijdare tractat med Churfursten, hafuer måst inställa min heemreesa, i vnderdånigheet gifuet tilkenna, och sådant allt Erich Larsson (huilken i gåår her ifrå afseglade) medgifuedt; Han hafuer fuller fördrögt något länge här: Män allt af contrari wind vppehållen; will förmoda, effter winden honom nu så wäll fogar, att han så mycket

*) Johan Månsson, år 1638 adlad Silfverstjerna.

snarare lyckeligen skall kunna öfuerkomma. Jag hade och gierna ytermehre här wed welet recapitulere innehålled af ded förre: Män effter der ibland ähre många secreta som Jag icke dierfs för orsaker att låtha gå på Posten; Så hafuer Jag ähnnu något dermed welet innehålla, till dess Jag wijdere kan förnimma om Erich Larssons öfuerkompst. Och där sådant emoth förhoppning något wore wedkommet, skall Jag icke vnderlåtha E:s Kongl. Maij:tt ded med mehre per expressum wijdare i vnderdånigheet att insinuere. E:s Kongl. Maij:tt warder förhopplig Nådigest förnimmandes af be:te de förre, huru wijdt till den tijden war kommet med tractaten emillan E:s Kongl. Maij:tt och Churfursten, och hurulędes Hans Furstl. Nåde Hertig Adolph Friederich såsom een Interponent hafuer tractaten reassumeret att fortsättia, och till den ände öfuerlefreret mig wed sin ahnkompst ifrån Churfursten ett project som Churfursten, på Hertigens ahnhållande, deröfuer hafuer låthet författa. Men effter Jag ded fann så beskaffadt, att ded opå E:s Kongl. Maij:tz wegne icke stod till att gilla och wedertaga; Hafuer Jag, effter debatterende och hollen conference med Hertigen, der emoth fattad ett annadt och låthet öfuergifua Churfursten ded genom H. Furstl. Nåde, som E:s Kongl.

Maij:tt täckes Allernådigst att sij af medfölliande Copier sub lit: A: B: dem Jag på nytt in eventum här hafuer weledt bijfoga. Jag giorde mig fuller i förstonne något hopp om continuation af tractaten, och dess effect, effter som Churfursten syntes komma därmed något nährmare till hufwudsaken: Men aldenstund Hertigen (som wed sitt afreesande den 18 Novembris nästliden till Churfursten igen, tähmelig wäll låtz wara content med min resolution, och fördenskuld lofuade att maturere sin återkomst med Swar ifrå Churfursten) ähnnu huarken sielf är igenkommen, eller i medler tijd ded ringaste hafuer schrifuet om dess beskaffenheet, och han elliest icke längre ähn wed pass 14 eller 15 mijll är här ifrå stadder, gifuer ded mig icke obilligt dubieuse tankar, och något misshopp om wijdere effect. Doch måste Jag låthad komma på tijden ahn, och huad deropå fölier härnäst i vnderdånigheet referere. I medler tijd och sedan som Feldtmarschalchen är conjungeret med Linder Torstensson, och stärckt af hans troupper, hafuer han både till att giöra fienden afbräck, och elliest till att elargere dee änge quarteren, taget resolution att försökia sin lycka och gåå fienden så myket nährmere vnder ögonen, wethandes dess för-

uthan, att Churfursten något tilförende hafuer vthaf sine troupper sändt dee Keijsersche, som i Marck och Hinder Pommeren sig vppehålla, till hielp Sex Regimenter till Häst; Och alltså den 28 Novembris nästliden fallet in vthi fiendens quarteer wed Goldtberg, råkadt der tw af hans Regiementer till Häst, dem chargeret, bracht på flychten, taget een Öfuerste och Öfuerste Leutenandt med een god deel af andre Officerere, och wed Tryhundrade gemene, till fånga, dee öfrige mäst nederhugget, och alltså både Regiementerne fast med allo ruinerat, och ded tredie (som genom dee förres flycht ähr åthwarnadt och vndkommet) alla bagagier afjagadt; effter som E:s K. M:tt sielfue acten med omständer af hans eget bref till mig, der af Copian så här som wed ofuanbe:te min förre schrifuelse är bijlagd, Aldrenådigest hafuer att afsee. Huad som ähnnu i ett och annadt kan förefalla, ded skall E:s Kongl. Maij:tt effter handen i vnderdånigheet hörsambligen blifua notificeret. Befahler E:s Kongl. Maij:tt här med i Gudz dens Aldrahögstes milde beskyd, till all flånglig, stadig Lijfzhelssa och wällmåge, så och rolig, god och lyckesam Regering, sampt mig och de mine i E:s Kongl. Maij:tz Nåde och gunst, vnder-

dånigest. Af Stralsund den 3 Decembris Åhr 1635.

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere

Axell Oxenstierna mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 11 Dec. 1635. (Præsent. 2 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken.

Såsom E:s Kongl. Maij:tt Jag icke allenest för dette något omständeligen hafuer i vnderdånigheet notificeret tilståndet och allehanda förlop hervthe, genom een vthföhrlig relation som Jag Erich Larsson von der Linde wed sin depeche medgaf; förmodendes att han wed sådan continuerlig god wind numehr wäll skall wara öfuerkommen och E:s Kongl. Maij:tt sådant i vnderdånigheet insinueret; vthan och sijdermehre wed ordinari Posten den 4 hujus så mycket deraf re-

peteret som Jag med säkerheet hafuer dierfdz att schrifua: Alltså hafuer Jag och effter min skyldigheet icke welet låtha denne Posten gå förbij vthan continuation af ded som i medler tijd är passeret. Jag förmählte sijdst huruledes H:s Furstl. Nåde Hertig Adolph Friederich hade här hoos mig waret med ett Churfurstens project till reassumption af Fredztractaten, och huru wijdt på E:s Kongl. Maij:tz wegne Jag ded fan gillande och tildrägeligit; Och fördenskuld till wijdare continuation af tractaten läth deröfuer fatta min resolution vthi ett annadt project som Jag Hans Furstl. Nåde medgaf att insinueres Churfursten: Huaraf Jag då Copier E:s Kongl. Maij:tz i vnderdånigheet in duplo öfuersände; I medler tijd och effter ohngefehr fiorton dagars vtheblifuande, är Hans F. Nåde den 4 hujus ifrå Churfursten igen hijtkommen, refererendes bland annat förrättande huru H. F. Nåde genom een bewekelig admonition (deraf Jag Copian här hafuer låthed bijläggia sub Lit: A. *) hafuer söckt att disponere Churfursten till någon lijdelig resolution öfuer be:te mitt ingifne project; Så endog Churfursten i förstonne skall hafua waret något trög och

*) Londorp, l. c. 531.

owillig, och ogerna welet förstå till sådane mine vpsatte puncter; Så hafuer han lickwäll omsijder effter debatterende låthed deröfuer författa sin resolution vthi ett annadt project, som E:s Kongl. Maij:tt till rättelsse Nådigest hafuer att sij af Copian sub lit. B. *) huilcked i ded nährmaste kommer med mitt öfuerens, vndantagande vthi någre fåå puncter, som lickwäll genom wijdare remonstrerende förhopplig kunna stå till att limitere och bringas i richtigheet: Men belangande de twå öfrige puncter som concernere E:s Kongl. Maij:tz och Sweriges Chrones Satisfaction och Soldatesquens contentament, effter som dee icke ahngå Keijsaren, och han fördenskuld icke heller skall wele något deraf wetha, vthan måste komma på de Euangelische Ständerne ahn, såsom dem der adsistence af Sweriges Chrona är wederfahren; Så hafuer Churfursten resolveret att dee måtte vthsättias vhr sielfue Hufwudrecessen, som till ratification framdeles blifuer Keijsaren öfuergifuen, och blifua icke deste mindre inserrerede vthi een Bijrecess a part: Huarmed Jag och hafuer på E:s Kongl. Maij:tz wegne låthed mig nöija, när deropå föllier een sufficient asse-

*) Ibid. 533.

curation af Churfursten och Interessenterne. Till huilken ände, och på ded därmed må kommas till någon richtigheet, hafuer Churfursten ärnadt att beschrifua alla Euangelische Ständer till Lüneburg emoth den 18 Januarij nästkommande 1636, der att deliberere öfuer förbe:te puncter med mehre, och göra på saken ett ändtligit sluth; På huilcken tijd Jag då vthi E:s Kongl. Maij:tz nampn will sökia antingen sielff att blifue deröfuer och wärcked handtere, eller andre capable subjecta förordna som ded skole wetha att negotiere, och taga E:s K. Maij:tz och Fäderness-landsens Interesse i tilbörlig acht; Jag skulle och fuller wed denne lägenheet hafua i vnderdånigheet öfuersendt E:s Kongl. Maij:tt min meening öfuer desse sidste Churfurstens opsatte Puncter och ded Jag på nytt deremoth ährnar att låtha öfuergifua Churfursten genom Hertigen; Män effter Jag ähnnu ståår deröfuer med Hans Frl. Nåde i daglig conference, och fördenskuld icke hafuer kunnadt ähnnu slutha något wist dervthi; Så vpskiuther Jag ded med mehre på någre dagar, och will då effter Hans Furstl. Nådes afferdande låtha E:s Kongl. Maij:tt sådant allt wed een Express i vnderdånigheet omständeligen förnimma.

Elliest hafuer Hans Furstl. Nåde der brede wed föreslaget på någon tijd, och medan tractaten hades för händer, ett Stillestånd emillan både partijen; Om ded nu af Hertigen således proprio motu skall wara skeedt, eller elliest af Churfursten herröra, kan Jag icke egentlig wetha, låther ded fördenskuld wara stellt på sin ortt, och skall E:s Kongl. Maij:tt Jag härnäst wijdare min meening i vnderdånigheet derom vpteckia. Önskar dessförinnan att Jag allt så wäll kunde vthföhra till E:s Kongl. Maij:tz Nådige behag, och Fädernesslandsens tienst, som Jag ded af hiertad gerna såge, och min skyldigheet fordrar. Huad elliest sedan min vnderdånige rapport, och ded infall Feldtmarschalchen her Baner hade giordt i fiendens Ryttere Quarteer, emillan både armeerne är förelupedt, och Feltmarschalchens förehafuande desseign, ded hafuer E:s Kongl. Maij:tt vthaf medföllliande hans brefz Copier Alldrenådigest att afsee. Hafuer alltså E:s Kongl. Maij:tt för denne reesa dette såsom ad interim i vnderdånigheet hörsamligen welet förständige. Och befahler här med E:s Kongl. Maij:tt i Gudz milde beskyd, till all långlig, stadig Lijfzhelsa och wällmåge, så och roolig, god och lyckesam Regering, sampt mig i E:s Kongl. Maij:tz

Nåde och günst, vnderdånigest. Af Strålsund den 11 Decembris Åhr 1635.

E:s K. Maij:ts

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere

AXELL OXENSTIERNA mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 17 Dec. 1635. (Præs. 9 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken

Wed sidste Postdag, som war den 11:te passato, skref E:s Kongl. Maij:tt Jag i vnderdånigheet till, och refererede huru Jag ändå stod med Hans Furstl. Nåde Hertig Adolph Friederich i conference öfuer ded project som han med sig förde ifrån Churfursten. Jag lofuade och då med aldreförsta per expressum att notificere E:s Kongl. Maij:tt i vnderdånigheet min endtlige resolution deröfuer, och ded Afskeed Jag förmeente att göra med Hertigen till wijdere continuerende af tracta-

ten: Men effter Jag ähunu för allahanda orsaker icke hafuer kunnadt alltså finaliter resolvere, och lickwäll icke weladt vthan schrifuande låtha denne Postdagen gå förbij;

Så hafuer Jag dette allenest till continuation och såsom ad interim i vnderdånigheet welat påminna, och skall E:s Kongl. Maij:tt ded öfrige med be:te Express Nådigest hafua vthförligen att förwenta. Hertigen hafuer fuller vnder wahrende conference städes deropå urgeret, med många motiver, att endoch dee twänne puncter som ahngå E:s Kongl. Maij:tz och Sweriges Chrones Satisfaction, så och Soldatesquens contenterende, blifue vthur sielfue Hufwudrecessen vthsatte, och doch (som han meenar) fuller warde wed den Conventen som Churfursten ährnar i Lüneburg att ahnställa, deres richtigheet winnandes, Jag då icke deste mindre till att så mykit mehr skynda och facilitere tractaten, måtte nu strax resolvere till ett final Slut, HufwudRecessen vnderschrifua och strax stella till ratification och Execution. Men effter Jag fann ded allt för captiost, och icke obilligt befahrade dee månge inconvenientier som af sådant præcipiterende föllia wille, Enkannerligen kunde Jag icke halfft aftala och slutha, och halfft låtha oaftaltt och oförlijkt; Huilcket der ded icke i allt komme

till ända, wore ded inthet giordt, vthan allt handlat elusorié och vthan effect. Dessföruthan wille Jag ogerna förlåtha, vthan fast heller sökia wed sådant tilfälle att indraga vthi amnistiam dee Euangelische Furstar och Ständer, som med E:s K. Maij:tt beständigt hafua coopereret, och deröfuer ähnnu ähre der vthur vtheslutne; förmeenandes alltså att kunna annullera och till inthet göra den Lista och förtecknelsse som Keijsaren wed Prageske Fredzsluted deropå hafuer låthed öfuergifua Churfursten; Wäll wethandes derhoos att i sådant fall fast lättare ähr att gifua något effter af reservatis, nähr så omtränger, ähn att taga igen ded som een reesa ähr cederet och efftergifuedt; Hafuer mig fördenskuld i så måtto till dato icke kunnadt wijdare vthlåtha, ähn huad Jag förmedelst ett project Hertigen hafuer föreslaget och skriffteligen öfuergifuet, till att wijdare insinueres Churfursten, som E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst täckes att sij af copian sub lit. A *). Huar med Hertigen i går ähr härifrån till Churfursten igen afreest. Huad nu Churfursten wijdere här vthi warder resolverendes, berättar Jag effter handen i vnderdånigheet.

Jag twiflar elliest inthet att E:s Kongl. Maij:tt

*) Londorp, l. c. 535.

Allernådigst warder med omständer förnimmandes af be:te mitt sidste och dess Bijlagor, den lyckelige rencontre som Feldtmarschalcken her Bauer den 7 hujus hafuer hålledt med dee Churfurstlige wed Kiritz icke långt ifrå Hawelberg, tränndt och fast ruineret deraf Siw Regiementer till Häst; eröffradt tijjo Standarder och alla deres bagagier och fast wed Twtusend taget till fånga; till hwilckes continuation Jag icke hafuer kunnadt vnderlåtha att tilläggia den gode success som deropå är folgd med Hawelbergs occuperende den 9 huius, och huru Feldmarsch. wed dess dedition hafuer på Domen öfuerkommedt wed pass Sex hundrade Knechtar som sig godwilligt hafua vnderställdt, som E:s Kongl. Maij:tt af Feldtmarschalchens egen Relation, der af Copian sub lit: B. här medfölier, Nådigest warder förnimmandes. Om han nu effter sådan success wijdere föllier fienden effter, att prosequere Victorien, eller huad han elliest med armeen företager, skall E:s Kongl. M:tt med mehre wed näste lägenheett blifua i vnderdånigheet insinueret. Och befaller E:s Kongl. Maij:tt här med i Gudz dens Aldrahögstes milde beskydd, till all långlig, stadig Lijfzhelsa och wälmåge, så och rolig, god och lyckesam Regering, sampt mig och dee mine i E:s Kongl. Maij:tz gunst och

Nåde, vnderdånigest, förblifuandes emedan Jag lefuer

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere
Axell Oxenstierna mp.

Datum Strålsund den 17:de Decembris Anno 1635.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna, Stockholm den 18 Dec. 1635. (Præsent. Strålsund d. 6 Jan. 1636.)

(Efter en bestyrkt afskrift i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerlige ynnest etc. Den 12 Decembris haffue Wij bekommit twenne Edre Skriffuelsser, Her RikzCantzler, sambt medh bijlagorne aff den 20 och 30 Novembris. Hade fuller om denne thiden förwänt eder sielffue hijt heem; män effter wij see huad högt anlägne skääl Eder ther qwarre holle, så måste Wij så thär medh wara tillfridz, önskande at Gud wille giffua lyckan till alt, thet j *snart* kunden *giöra een god ende* på *saken*, och så *komma heem medh godhe tijender och wäl* förrättade ärender. Wij haffue Oss föreläsa låtit *ChurSaxens och Hertigens aff Mechelburgs och* edert egit *Concept* på

fördraget, och endoch j the första kunne wara några betänckelige saker, så synnes Oss dogh, at *de begynna apprehendera fahran* närmare, och litet annorlunda *betenckia sig*. *Wår förklaring* öffuer ett och annat haffue j tillförende nogsampt förnummit; Ther *möijeligit* wore, at så gå wille, som edert *Concept* nu lyder, då wille Wij ingen *bettre Frid önska*. *Men* huar och *icke* alztinges, då är dätta Wår kortelige meening än widare.

Först, det Wij tillförende haffue befalt Eder *inthet tractera med ChurSaxen*, med mindre han *tedde sin fullmacht* ther till *af Keijsaren;* Sådant haffuer hafft sine gode skääl, ähre doch *wäl tillfredz* att j aff the *motiver* som j denne eder Skrifuelsse förmäles, haffue *inlåthet* eder *medh honom sub spe rati*, och kan wara lijka myckit, ther alenast *Keijsaren ratificerar*.

Ther nest, huad *ingången* wedkommer, wore *bäst* at *titlarne* så *complet* sattes, som j them *conciperat* hafue, för månge *consequentzier*, the eder sielfue bäst kände äre; *Men* kan thet jw *inthet* annars *wara*, hwar öffuer *wij* lijkwäll ingen stoor *difficultet förmoda*, Så motte thet dogh äntligen *passera*, at the sattes *abbreuiate*.

Sielffue *saken belangende*, så giöre j först wäl j thet j *fatta Freden* j *wårt och Keijsarens nampn*, *och emillan oss bådhe såsom principaler*, *och* införe

ChurSaxen och eder, *som bådhe Parternes Commissarier.* Ty thet fordrar både *wår* sambt *Rijkssens högheet och säkerheet, och* är ett thet *principaleste stycket* j denne *handelen.*

Kunde j nu theröfuer nåå the *fyra millioner, eller mindre, till satisfaction eller recompense,* wore thet så myckit *bettre.* Och gör thet Oss lijka, anten detta införes vthi sielffue *hufwudfördraget,* eller theröffuer *oprättas ett särdeles instrument; Men* ther j och ingen så *stor satisfaction* nhå, så bliffuer thet j then *puncten* widh *wåre* offta förra gifne *förklaringar.* Allenast *Soldatescan* (och ther eder så synes, *Creditorerne)* få der *vthe* sijn *billige bethallning och Contentement vthan wårt beswähr.* Och ther *möglligit* woro at *nåh,* thet all *Soldatescan,* som sädan *anno 1648* på den *Evangelische* sijdan *tiänt* hafuer, begrepes j *Freden,* såge wij thet gärna, effter som j weeten huad *blasme och effterlaal* på den sijdsta *lybske friden war,* för thet at the ther *vtheläthes. Men* står thet *inthet* at *nåh,* så kan thet och wara nogh, at j *allenast salvera* them, *som oss* sedan *a:o 1630* och j detta wårt sidsta *krieg tiänt hafua:* Och giöre j mächtogh försichteligen ther vthi, at j låte sådant *allt till een deel ankomma på tractaten* med be:te *Soldatesca och armeerna sielffwa.*

Lijka beskeed hafuer det och j den *ottonde*

puncten medh de allierade Ständer j Tyschlandt, kunde *de alla begrijpas* j *amnistian*, tiente thet myckit til wår sijdes *reputation och affection.* Huar och *icke*, då haffue *de sig* således *emot oss förhållet*, at *wij* för theras skuld *ingen orsak hafua* at *länger* blifua *i krijgedt.* Doch är wäl giort, at j med *flijt recommendera dem tacite Hertigerne aff Mecheln-burg och ChurSaxen.* Eliest sågo wij mächtogh gerne, det the *fremmande Potentater*, såsom j den *elffte* eder *punct* förmäles, *enkannerligen Franckrijk och Hållandt, j Freden begrepes.* Icke alenast therföre, at the *bådhe* hafue giordt *oss godh assistenz* j detta *krieget, vthan och* at sådandt är *alliancerne och wår Correspondence lijkmätigt, och j synnerheet* för den *orsaken skulld*, at the twenne *Status* ähre the, huilkes *wänskap wij* mäst kunne haffua j *fram tijden* at bruka och *lijta* till. Och welen j icke vnderlåta på den puncten at arbeta. Män för än den *conditionen och clausulen* som *Chur Saxen där till sätter*, skulle *accepteras*, förr wore *better* man aldeeles vthelåte *denne puncten. Ty den Clausulen* torde till äfuentyrs *j längden icke allenast på dem, vthan och på Lijffland och Estlandh* weele *extenderas*, huilket *inthet* ringa *præjuditz effter sig* drogo.

I thet öfriga hafue Wij intet synnerligit at påminna, effter som Wij see eder Wåre meeningar

rätt fattat och alt wäl och wijsligen anstelt hafue. Kunde nu ther opå *följia, icke allenast Keijsarens, vthan och Ständernes Comitial ratification*, så wore alt så myckit *fastare och säkrare, och stabilieredes Ständernes authoritet myckedt* theraff, ther the iämpte *Keysaren allt ratificerade.* Huarföre Wij och *inthet twijfla*, at the thet så myckit heller göra skole, som thet ett ibland the *höchste imperij och libertatis Germanicæ tecmeria* .ähr. Men ther *Keysaren* skulle sig *mycket deremoot* lägga, kunnen j thet så lämpa och laga, som vthi förra *tyske freder med* andre *deras grannar* hollet, och elliest *säkrast* wara kan: Effter som Wij så detta som alt thet öfrige eder egen goda *discretion* wele hemstäldt hafua, således at *drijfua och genomgåå*, at *wij* jw förre jw heller motte något så nähr *medh ähra och säkerheet komma dervth.*

I alt såge Wij gerne at J *communicerade med Hans Kierl:t Kongen i Franckerijkes Gesandt S:t Chaumont*, och så myckit *möijeliget* wore, giordet *medh hans contento*, effter som *hans Kiärligheet* hafuer nu *en gesandt her hoos oss*, *d'Avaugour* be:d, som *på hans Kierl:tz Credititiff aff* förledne Majo, *solliciterar om ratification* så wäl på thet som *Leffler och Streuff* Anno 1633 *slöthe*, som det *j sielff i Compiegne* sidst *tracterade*, derpå Wij ärna gifua *honom dilatorisk swar*, thil thes Wij

edert *advis och mening* heröfuer tillbakers förnimma. Och ähr altså detta *om Fredz tractaten.*

Män ther, öfuer all *förhoppning*, *inthet möijeligt* woro at såleedes något så nähr *nåh een säker och reputerlig Fred, vthan* at *wij måste längre continuera j krijgedt*, så haffue Wij sänt eder *förslagen vthur Cammaren*, *huadh follk och medell* Wij ther til ährne at *emplojera*, med nådig begäran, j wele oss medh första lägenheet edert *consilium* omständeligen *optäckia*, huad j om be:te *förslag*, så wäl *j follk* som *medlen*, *iudicera*, *och* in genere huru j bäst hollen at sådant *krieg hereffter angrijpas*, *genomföras och till god ende bringas* skulle.

Och mädan *licenterne j Rijga och Lijffland*, så wäl som *Tullerne* här *j Swerige* ähre ibland *medlen consider*able, huilke Wij och fördenskuld gärna hade satt j et annat lag, ther *Spiring* hade kunnat hijt inkomme; Män effter han ännu ickie är så snart förwentande, då begäre Wij nådeligen at J welen och ther öfuer låta fatta edre och hans tanckar, och Oss them med thet forderligeste tilsända, huru J menen at med bägge delerne här effter bäst hollas skall, på thet wij alt deste bättre, nu mädan wintern påstår, anrätta och till wåhren j wärcket ställa kunnom.

Dätta ähr altså huad wij denne gången haffue nödigt achtat på offuanbe:te edre skrifuel-

ser at swara. Och befale eder här med Gud Alsmechtig Nådeligen. Aff Stockholm den 18 Decembris A:o 1635.

Högstbe:te Hennes K. M:tz sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndare och Regering.

GABRIEL OXENSTIERNA
GUSTAFFSON
Sweriges Drottz.

JACOBUS DE LA GARDIE
S. R. Marsk.

CARL GYLDENHIELM
Rijkz Ammiral.

PER SPARRE vthi
R. Cantzlerens stelle.

GABRIEL OXENSTIERN,
Frijherre til Mörby och Lindholm
S. R. Skattmästare.

Post Scriptum.

Wij haffue och vhr bijlagorne Oss föreläsa låtit, huad Hans K:tt *Churfursten aff Brandenburg*, så elliest som i synnerheet om *Pijllower Schantz* och the *Memelisches skuldfordran* eder tillskriffuit hafuer. Och ändoch sådandt icke angår *ded Tyska wäsendet*, huar med j thes föruthan till öffuerflöödh ähre beswärade; Lijkwäl mädan thet ähr en *sak aff importanze*, som kan j framtiden lätteligen förorsaka widlyfftigheeter, huar hon icke ännu rätt accommoderades; Så haffue wij för nödigt erachtadt, huad j så måtto wed den *Prysi-*

sche tractaten kan wara försumat eller förgätit, at recommendera eder, med nådig begäran, j welen sökia huad *occasion* J *ännu* kunne, at treffa theruthinnan med *Hans K:t* någon *richtigheet.* Först hade wij fuller effter edert första råd absolute åhrnat *rasera Pillower Schantz*, ehuad och therföre *bödes*, mäst vthaf det *fundament*, at ther wij *ännu een gång* skulle *råka j krieg medh Polen*, det hinder måtte då icke liggia oss der j wägen. Så hade eij heller *Hans K:t* sig j thet *Tyska* eller *Pålnische* owäsendet så moot oss förhollet, at wij hade stoor orsak at *gratificera hans K:t* ther medh. Män aldenstund wij sädan så aff Fältherrens och Commissariernes relation, som åtskillige Her Wrangels och Nicodemj skrifuelser förnimme, först at ther wij thet än skiönt *raserade*, så skulle doch *Chur Brandenburg* inge *medell fehlas*, at lätteligen *bygga ded vp igen, bättre och icke wärre;* sädan, at the förmente nåå ther en *anseenlig summa penninger* före, om the låta thet blifua bestående; Så haffue wij gifuit dem then ordre, at ther the kunne *nåh* åt*minstone etthundrad Tusend Polnische gylden* derföre, och theruthöfuer *clarera* all *Chur Brandenburgs praetension* på *Tullen* och elliest emot Oss, då måtte the det låta bestå. Nu förnimme wij aff Her Wrangels sidste skriffuelse (huar af wij sände eder jnnelagde copia)

at *Hans K:ts Fullmächtige* wele fuller låta *falla* deres *praetensioner,* män intet mera *gifua* ther till: Sädan at *wattnet* står nu så *högdt,* at ther *wåre* än *raserade* thet som *öfuer wattnet* står, så kan doch *fundamented inthet ruineres,* vthan wij måste thet låta bestå, huad heller *wij wille eller icke.* Och kan *hans K:t* lätteligen ther opå låta *vpbygga rästen* (effter som *öfuersten Wenss* ähr nu och til dän ända trädd i hans *tiänst).* Wij vthrätta ther med *inthet annat* än at *wij* låta see *wår onde willie moth hans K:t,* och thet som *wärst* är, *han* behåller tå och alla sine *praetensioner emoth oss oklarerade.* Huarföre haffue wij j desse dagar skriffuit *wår* sidste *resolution* till Her Wrangel, han får ther til *peninger eller icke,* så skal han lickwäl låta *werken bestå* (för offuantalde *orsaker skulld), allenast alle Churfurstens prætensioner deremoth* aldeles *ophäfues.* Åhr nu *res in integro,* när dätta kommer eder tilhanda, så welen j både hoss *Churfursten* så wäl som Her Wrangel alt till den ände *drijfua.* Män huar *saken inthet* wore nu mehr *in integro,* vthan *wärken* allareedo begyndt at *raseras,* då wille J, *occasione* aff den *Pommerske tractaten,* sökia alle *medell och wägar* till at *vphäfua alla Churfurstens praetensioner,* så at *ingen materia litis* ther må

tempnas j Askan ovthsläckt, som j framthiden till äfuentyrs kunne *tenda een stoor elld* vthaf sig. Huru j thet alt bäst förrätta skole, thet stelle wij alt vthi eder egen discretion. Och befale Eder Gud Alssmechtig nådeligen. Dat. ut in l:ris.

Gabriel Oxenstierna Gustaffson
S. R. Drottz.

Jacobus De La Gardie
Sweriges Marsk.

Carl Gyldenhielm
R. Ammiral.

Per Sparre vthi
RixCantzlerens stelle.

Gabriel Oxenstierna
Frijherre til Mörby och Lindholm
S. R. skattmestare.

Concordare et literas ipsas et post-scriptum cum Originali, attestor

A. Gylle
m. p.

Kongl. Regeringen till Axel Oxenstjerna; Stockholm den 19 Dec. 1635. (Præsent. Strålsund d. 6 Jan. 1636.)

(Efter en bestyrkt afskrift i Oxenstjernska samlingen.)

Christina etc. Wår synnerliga ynnest etc. Sedan wij hade lychtadt wårt förre breef till Eder, Her Richz Cantzler, haffue wij *delibererat*

hwadh man skulle giffua den *Frantzösische vthskickade* till *resolution på hans begähran*, att *ratificera de både allianceer*, och det tridie som *han fordrar*, att *förbinda oss* till att hålla *ett wist taal follk emoot Keijsaren*, det wore intet annat ähn att *fördiupa oss* widere *j krijgedt* och *binda händerne* på *oss*, att *wij inthet* kunde *skillias* der *vhr när wij wele*, eller förr ähn *hans kiärl:t Kongen i Frankerijke* så behagade: Hwilket *oss wedh* denne *tijdernes beskaffenheet olägligit* faller. Att alldeles *vthslå ratificationen*, det skulle och *stöta hans Kärl:t* för *hufwudet*, hwilket wij eij heller *rådsampt finne* widh dette *ännu twiffuellachtige tillståndet j Tyschland.* Hwarföre på det *wij* ännu något *litet* må *hålla saken in integro* till thess *wij* fåm *see*, hwadh *wår stat forderligest* wara kan, så ähre *wij* i dagh *till rådz* wordne, att gifwa *honom detta allenast mundtligen* till *interims swar:* Att alldenstund *wij see*, 1:o Att detta *hans Creditiff* ähr *öfwer ett halfft åhr gammallt*, *dateret* j förledne Majo, och förnimme att *Marquis de S:t Chaumont* ähr nu sedan *och nylig ankommen till* eder *medh nya wärff;* 2:o Att *sakerne* haffue sigh nu sedan så *märkeligen kastadt och förandrat i Tyschland*, att dee *förre allierede*, som *Swerige och Frankerijke* hade sigh i desse *allianceer* (hwilkes *ratification han nu begährer)*

förbundet till att *assistera och restituera*, wele *nu icke allenast ingen assistence mehr hafua*, *vthan* sättia sigh *och fiendtlig deremoth*, och alltså *fidem foederis* wara största delen *vphäfuen* eller jw *betagen;* 3:o Att *Hans Kierl:t Kongen i Franckerijke* skall och *på Påwens* anhållande *och interposition* haffua *andra tractater* före: Derföre kunne *wij ännu inthet fullkombligen resolvera på hans begähran*, förr än *wij* få widere *advis från eder*, hwadh *S:t Chaumont proponerer*, huru medh dee andre *Frantzösische tractaterna* (som doch än intet *med oss communicerede ähre)* hålles, och om be:te *alliancer* behöffues nu mehr *på* det *sätt som de* tilförene *inrättade* ähre *ratificeras*, eller skall man *nu*, effter en så *stor sakernes och tijdernes förandring*, och dem *förandra*, *och öffwer andre alliancer och conjunctioner på nytt tractera.* Dessemellan sij han siellf aff *publike acterne* och det som dageligen *i Tyschlandt passerer*, att wij här till dags och ännu *icke allenast in effectu præstera* allt det samma som *af eder* vthj be:te *alliancer vthlåfuadt* ähr, *vthan och myckedt mehra;* Jntet twiflandes att *Hans Kierl:t Kongen i Franckerijke* och bliffuer widh samma *mening*, och låter sigh allt sådant wäl behaga.

Så medan J här af see, att Wij *vpskiuta saken* till Eder, att *winna tijdh*, till dess Wij få *eder*

relation tillbakas, Dy begäre Wij aff Eder nådeligen, först att *j* giffua *oss med* det *forderligste* tilkenna, huru offuanb:te *saker* sig dervthe kasta, *huad wår status* här effter ther i kan *fordra*, och huadh J alltså menen Wij skulle widere *gifua honom till endtlig swar*, så att *wij i alle wåre resolutioner*, *både där och här*, bliffua *oss alltidh* i thet *närmaste* sielffue *lijka*. För det andre ähre wij fuller sielfwe nästan i den mehning, och kan skee Edert consilium kan icke gå långt der ifrån, att *wij huarken kunna eller* ähr det i sigh siellf *nödigt* att *ratificera* offuanb:te *alliancer* såsom the *nu lyda*, *och tijdhen* sigh sedan *förandrat* haffuer. *Men* aldenstund wij haffue lickwäl dess förvtan *månge bådhe status* och *commerciorum rationes* (hwilke eder icke ähre obekände), för hwar skulld *wij nödigt erachte* att *alltid blijffua i god wänskap och Correspondence med Frankerijke*, Så begäre wij och nådigst *edert concilium*, först (såsom sagt ähr) huru *wij med bästa lämpa* skulle kunna *vndraga oss* att *inthet ratificera* b:te *alliancer och beholla frija händer* till att kunna sluta *freden i Tyschland när oss till pass kommer*, vtan *hans kierl:t Kongen i Frankerijkes offensio*. Sedan om icke en nyttigh ting wore och huru widh *denne occasion bäst practiceras* kunde, att wij elliest *slöthe ett foedus medh Franckrijke* till *begge wåre staters*

mutuelle säkerheet och vndersåthernes förkoffring i allahanda *commercier pro futuro*, och *på huad sätt* j fuller meente att *ett sådant foedus bäst fattas borde*. Öffuer allt detta hade wij gerna *eder consilium i de Frantzösische sakerne*, och medan Wij om *Richsens styrckia förmedelst sådana fœdus röra*, då faller Oss icke obilligt in att betänckia, om, nähr och huru man skulle *åther begynna tala medh Hollandt och England om de hoos* them *för dette desseingnerade alliancer*. Wij begäre fördenskulld nådeligen, J welen *widh giffwande lägenheet tänckia ther på*, och i lika måtto, såsom sagdt ähr, om den *Frantzösische alliancen* giffua Oss *edert goda råd* der öffuer tilkenna. Wij bliffue Eder alltijdh medh nåder bewågne, och befalle Eder Gudh Allzmechtigh synnerligen nådeligen. Aff Stockholm den 19 Decemb. A:o 1635.

Högstb:te H:nes K. M:tz sampt Sweriges Rijkes respective Förmyndere och Regering.

GABRIEL OXENSTIERNA GUSTAFSSON
Sweriges Drottz.

JACOBUS DE LA GARDIE
Sweriges Marsk.

CARLL GYLDENHIELM
Rikz Ammiral.

PER SPARRE i Rikz-Cantzlerens ställe.

GABRIELL OXENSTIERN, Frijherre
till Mörby och Lindhollmen
S. R. Skattmestere.

Post Scriptum.

Wij see elliest aff eder skriffuelse, Her Rickz Cantzler, det *eder privat status faller* eder *något swår till vnderhålla;* så förnimme wij och aff *Grotii skrijfuellsse* till eder, *och Camerarij till oss* siellffue, att *de bådha lijda och nödh på peninger.* Nu kunne wij fuller tänckia hwadh *eder olägenheet* ähr, och wele så snart Erich Larsson ahnkommer, medh honom afftala, hwadh *rådh* man bäst *finna* kunde, att *entsättia eder,* och der J dess emellan kunden *sielff något vpbringa på credit* till *ypet watten,* wele wij det nådigst gerna *gott giöra låtha;* men alldenstund *Camerarius och Grotius* behöffue och *åhrligen store summer,* der wij doch på dee platzerne *inthet högre* än *Resident gage j Staten* förordnat haffue, the och intet mehr haffua *aff subsidierna* der *vthe till förmoda,* och will elliest *knapt nog falla,* att i rättan tijdh här ifrån *fournera* tijt vth b:te *Resident gage;* Hwarföre på det *de inthet* måge *liggia* der *oss och Cronan till wanheder* och them *sielff till skada,* då begäre wij edert betänkiande, effter sådant till edert *Collegium hörer,* om icke en ting wore, att wij *dem både i tijdh affskaffade* och goffue *dem allenast een privat Rådz gage vom Haus aus,* och förordnade j *hwar theres*

stelle agenter eller jw Residenter å både platzer. Datum ut in literis.

GABRIELL OXENSTIERNA GUSTAFFSON
Sweriges Drottz.

JACOBUS DE LA GARDIE
S. Rikes Marsk.

CARLL GYLLDENHIELM
Rikz Ammiral.

PER SPARRE i R.
Cantzlerens stelle.

GABRIELL OXENSTIERN, Frijherre
till Mörby och Lindhollmen
S. R. Skattmestere.

Concordant et literæ ipsæ et post-scriptum cum Originali

A. Gylle
m. p.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 24 Dec. 1635. (Præs. 16 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drottning,
Allernådigste Fröken;

Jag är vthi full beredskap begripen till att innan några dagar fulleligen kunna depeschera een Express till E:s Kongl. Maij:tt, effter som Jag där om vthi mine förre breff rördt hafuer;

Med den E:s Kongl. Maij:tt Jag tilstånded vthförligen skall vptäckia och acternar öfuer ett och annadt i vnderdånigheet öfuerskicka. I medler tijd täckes E:s Kongl. Maij:tt Allernådigst förnimma vthaf bijlagde Copie vnder Lit: A. af Feldtmarschalcken her Johan Baners sidermehre breff, den lyckan som Gud honom yttermehre förlänt hafuer till att occupera Hawelberg Stad, och huad wijdere där är förelupedt. Såsom och huruledes Churfursten af Saxen hafuer hoos honom inständigt låthet sondere och anhålla om ett Stillestånd, därvthöfuer han sig ochså med honom vthi tractat hafuer inlåthet. Huad nu där vthi warder förrättadt, ded skall E:s Kongl. Maij:tt med första lägenheet vnderdånigst berättadt warda. Vthaf bijfogade Extracter vnder Lit. B. hafuer E:s Kongl. Maij:tt och så Allernådigst till att see huad vthi Cantzelijedt ähr inkommedt öfuer tilstånded där vppe i Landed. Där med Jag ödmiuckeligen beder E:s Kongl. Maij:tt will Nådigst för denne gången wara till fredz och icke med onåde vptaga att Jag ded öfrige allt besparar till be:te min expresses afreesande. Och befahler här med E:s Kongl. Maij:tt i Gudz dens Aldrahögstes milde beskydd till all stadig Lijfzhelssa och wälmåge, Så och rolig, god och Lyckesam Regering, Sampt mig i E:s Kongl. Maij:ttz Nåde

och gunst, vnderdånigst. Af Strålsund den 24 Decembris Åhr 1635.

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

P. S.

Till continuation aff herr FelldtMarschallckhens godhe success emoth fienden, hafuer iag icke kunnadt vnderlåtha att notificere E:s Kongl. Maij:tt i vnderdånigheet den lyckelige rencontre, som han hafüer hållet medh dee ChurSachsische wedh een lijten Stad Kiritz be:dh, icke långt ifrå Hawelberg, den 7 huius, och mig nu på stunden, sedhen dette war sluthed, ähr adverteret ifrå armeen, som E:s Kongl. Maij:tt allernådigst wijdere kan sij aff jnnelychte Copier aff welbe:te her Johann Banners och Gen: Major Kings deröfuer inkompne breff. Ut in lit:

Axell
Oxenstierna mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 30 Dec. 1635. (Præs. 25 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

Sedhan Erich Larsson von Linden (den Jag förnimmer wäl wara till Dannmarck öfuerkommen, och nu förmodar att wara i Ståckhollm) war affreester med mine vthförlige skrijfuellsser öfuer tillstånded hervthe och dee Consilier som då föreginge een och annorstädes så i Krigedt som Fredztractaterne; Hafuer Jag nu medh trenne Poster effter huart annadt vnderdåhnigst adviserat E:s Kongl. Maij:tt ded som passerat ähr, doch kortteligen och så wijdha Jag hafuer ded toortt förtroo Ordinari Posten. Nw alldenstund sedhan sig sakerne merkeligen hafua förandrat i desse förledne fem wekur, och fördenskulld Rådslagen däreffter måst lämpas, hafuer Jagh hållett een nödtorflt alltt omständelig E:s Kongl. Maij:tt ödhmiukeligen att berätta, så öfwer Fredztractaterne som Krigsloppedt, huruledes och aff hwad occasion Hertig Adolff Friederich till Mechelenburg hafuer sigh opå tagett Fredzförmedlingen emillan mig och Churfursten af Saxen vthi E:s Kongl.

Maij:ttz och Keysarens nampn och wägnar, och huru wijdt ded kommett war wed hans affreesa ifrån migh den 18 Novembris, ded ähr aff mine förrige schrifuellsser att sij. Sedhan hafuer han warett hoos Churfursten aff Saxen i Parchim, Hertigens egen Stad (der Churfursten hadhe een godh tijdh sitt Huffwed quarteer) och der negocieret öfuer Fredhen, såsom synes medh myken mödha, öfuer 10 dagar alltt intill den 29 Novembris. Åhr sedhan här ankommen till mig den 4 Decembris och giordt den vnderrättellsse, först att han hafuer medh Churfursten så och hans Rådh och Officerer myckedt hafft att giöra, i ded de hafua stått på Churfurstens förrige Concept, och Hertigen driffuedt att mitt måtte wedertagas; På sijdstone effter långlig och månge dagars conference, hafwer Churfursten wedertaget mitt Concept öfuer de förste fyra Puncter om Fredhen, vndantagendes ett ord i den förste puncten: Hafuer sig och accommoderat till een stoor deel i dee andhre: Allenast att de 2 Puncterne om Sweriges Crohnos Satisfaction och Soldatescans contentement ähre blefne vpsatte till een affhandling medh dem Evangel. Ständer; Hwillka Churfursten will öfuer heela Römische Rijkedt förskrijfua till den 18 Januarij vthi tillkommande åhr 1636 till Lüneburg, der med dem att aff-

handlas och i een bijrecess införes, så framptt ded mig så behagade, och wij öfuer ded andra bleffue eense. Elliest ähr fuller något i dee öfrige puncter och förandrat, men föga i dem som E:s Kongl. Maij:tt och Sweriges Chrono ahngåå in specie: Serdeles ähr den puncten om de fremmande Potentater heelt vthelåthen, och den om de vthur amnistiam vtheslutbne Tyske Ständernes intagende heelt förandrat och vthi een annan meening införd; Effter som E:s Kongl. Maij:tt aff Conceptedt, som Churfursten hafuer författadt och bewilliadt, och mig aff Hertigen är håndfånget wordet, Allernådigst kan sij aff Lit: A. *) derhoos Jagh vnnder Lit: B. **) förfoga låthet huad Hertigen, till att beweka Churfursten till wår accommodation, honom för argumenta hafuer låthet schrifftligen öfuerantwarda och mig här communiceret, effter som Jag härhoos lägger ett breff vnder Lit: C. som Hertigen om ett armistitio Felldtmarschallcken her Johan Baneer hafuer tillschrefuedt, vthan twijffwell aff Churfurstens ingifuande, eller jw som han sielff föregiffuer aff egett bevåg. Häropå hafuer Hertigen mig recommenderet huffwudsaken, att Jag på E:s Kongl. Maij:ttz wegnar wille wara medh dette Concep-

*) Londorp, l. c. 533. **) Ibid. 531.

tedt tillfredz, alldenstund han inthet wijdare wiste därmedh att komma; och så strax göra klartt medh Churfursten om vnderschrifften och ratificationen, Så och restitution på Magdeburg, Nienburg och Dömitz: Hertigen berättade och att ded innfall Felldtmarschallcken giorde den 27 Novembris i Churfurstens Ryttare quarteer, hadhe icke lijtet hullpett till denne hans favorable resolution. Sedhan att där och i lägredt war kortt tillförende ankommen een Gesandte aff Keysaren, en Greffwe af Swartzenburg (som för detta war brukadt för Keyserlig Commissarius i den danske Fredzhandlingen). Hwillken ehuru wäl befarende war att han skulle sigh emoot sättia tractaten, så will lijkwäll Hertigen der före hålla, att han mehra till affhandling ähn ifrån styrckt hafuer, Hwillked Jag låther wara i sitt wärde, icke wetandes rättelig huad till trooende ähr.

Förbe:te Concept hafuer iag collationeret medh ded förrige mitt öfuerantwardade; och wäl noteret alle differentier; Sedhan så hoos mig öfuerlagdt saken, som begifuedt mig öfuer ett och annadt i samtaal så medh Hertigen som hans Rådh, och på sijdstone de tweune puncter om E:s Kongl. Maij:ttz och Cronones satisfaction och Soldatescans contentement steltt till een particular affhandling medh de Ewang. Ständer, doch till Keysarens

Special ratification, så widt någott aff Ständerne giöres och bewillias, som Keysaren och Rijkedt i gemeen angåår. Men att fullgiöra och exequera denne Fredz och Huffwudrecess, för ähn de andre puncter ochså wore afftaalte och richtige, kunde aff mig medh skähl inthet begähres, och mindre bewillias. 1. Att ded wore ohörtt och obrukeligit att slutha een deel aff krijgedt och lempna rästen oafftaalt. 2. Att Jag ded inthet kunde förswara, där Jag lethe fördelerne lefreres vthur henderne, för än Jag på alle twisterne sågo een ända, och den wore försäkradt. 3. Att ingen ratification wore hoos E:s Kongl. Maij:tt till att förmodha för ähn alltt hadhe sin richtigheet. 4. Att Jag för detta vthi min förklaring Hertigen medhgifuen, vthtryckeligen hadhe förbehållet, ded Fredhen fuller kunde afftales förr, och desse twenne puncter stelles i een bijrecess, men doch allt pari passu och tillijka fullbordas, medh fleere sådhane skähl; Hwillkedt Hertigen hafuer sökt att botha medh een sådhan act som aff Churfursten vthgifues skulle, som Hertigen hafuer låthet concipera och mig öfuerantwarda, och är att sij aff Lit: D. Men effter dy, där Jag mig medh een sådhan hadhe giffuedt till Fredz, hadhe de på må fåå och een owiss vthgång brachtt E:s Kongl. Maij:tt vthur alla fordelar deroppe. och

armeen hijt neder i trengzlen; Och där de hadhe fått mig medh armeen i desse difficulteter, hadhe iag fuller på deres Convent lijtet hafft att seija. Förvthan dedh är en Hufwudpunct i Huffwudrecessen att alla innehafuende platzer skole restitueres, och där finnes ingen exception heller condition hoos. Sådant nu att wedertaga för ähn man weet huru E:s Kongl. Maij:tt skall få satisfaction, och Soldatescan contenteras: Ded skolle anten förorsaka att man medh præjudicio och spott skulle most gifua Hufwudrecessen sin Execution, heller och, där man sig difficulterade, gifua Keysaren och wederparten orsaak att beskylla oss för Fredbrytning, och vnderkasta sig allahanda calumnier, effter som man och på ded falledt een meutenation hoos Soldatescan hadhe att befahra. Sedhan hafuer Jag därnäst warett högtt bekymbrat öfuer de Stender och allierede i Römische Rijkedt, som ähre förmedellst dette krijgedt kompne ifrån deres Lannd och lähn, och icke sielfue hafue kunnadt accordere medh Keysaren, vthan finnes ähnnu vthesluthne och exciperede vthur den Pragische Freden. Jag seer irraisonabelt wara, att E:s Kongl. M:tt och Sweriges Chrono skulle settia sig och sin Stat allena i hazard, seerdeles nu sedhan Bundet är sönderrijfuedt, största deelen fallet Keysaren bij, och

ingen som myckedt gott hafuer aff E:s Kongl. Maij:tt meriteret. Men effter iag öfuer de andre puncter icke är försäkrat, seerdeles öfuer Soldatescans contentement och Cronones Satisfaction; Sedhan så sijr iag och i huad fahra icke allenast ded Ewangel. wäsendet hervthe, vthan och naborlige KongeRijken och deribland Sweriges Crohno skulle råka, så frampt deres Stat hervthe icke någorlunda tijdheligen blefue fattadt; Ded skulle och lända till E:s Kongl. M:tz och Rijkssens trefflige reputation, om de Stenderne förmedellst E:s Kongl. Maij:tz intervention blefue hullpne och restituerade, och ded så myckedt högre som deraff Kongen i Danmarck och flere hafua waret förgätne: Däremoot huar man icke starckt därpå dreffue, skulle ded allmenneligen ländha E:s Kongl. M:tt till disreputation: Så ähr och een adparence att man öfuer de mäste Ständer skall kunna nå een godh resolution, vndantagendes Chur Pfaltz, där ingen giör sig hoppning opå. Och sijdst där ded inthet will gåå, så kan man alltijdh medh mehra lämpa slå ded aff och wijka, ähn att man när ded en gång är falledt kan reassumerat igen. Derföre hafuer iag denne punct icke weladt sättia vth, vthan något moderera honom öfuer mitt förre Concept, och insättian medh lin-

drigere ord, men lijkwäl in effectu obligatori; Och waret deröfuer något starckt i conference medh Hertigen och hans Rådh, hwillka fuller gerna sågo att han erhålles, men för begiärligheet till Fredh skulld glöma bortt deres höge interesse de hafua därvthi. Om de fremmande Potentater och Republiker att begrijpa där i, är fuller seed, och hafwer iag giordt min flijt, men effter de nu ståå i oppenbahra fegd medh Franckerijke och föga annars med Nederland, är ingen adparence att fåå saken der till, effter som ded och des förvthan är vthan effect, eller måste införes medh sådane ord, som samma Potentater och Republiker inthet kunne wara weldt, hwarföre bettre hafuer synts att låthat heelt vth, ähn dem præjudicera. Jag hafuer fördenskulld låthet concipera pacterne eller Huffwudrecessen och moderera den på sätt som Lit. E. *) vthwijser och den Hertigen öfuerantwardat; Såsom och därjämpte mine rationes och skähl öfuer een och annen punct, vnder Lit. F. Deropå hafuer Hertigen replicerat vnder Lit. G. H. **) Och Jag åther gifuedt in mitt betenckiande vnuder Lit. I ***) Dermedh är nu Hertigen afferdat, så tämeligen, såsom han syntes, content, affresendes den 16

*) Londorp, 535. **) Ib. 536, 537. ***) Ib. 539.

hujus, och förmenandes att strax taga sin wäg vp till Churfursten och försökia huad han kan vthrätta. Att Jag icke strax wille cathegorice och simpliciter låtha fullborda Huffwudrecessen för ähn de andre puncter wore afftaalte, ded turberede denne Hertigen något; Skijner att de gärna hadhe oss vthur wapnen för än de medh oss om Satisfactionen tractera wele, hwillkedt Jag märkandes så mycket styfuare hafuer stått därpå. I ded öfrige hafuer Hertigen hafft ett gott hopp; Och ändog man deröfuer inthet kan seija eller lättelig döma, serdeles wed denne werldenes conjunctur; myckedt mindre bör man något afflåtha aff sin flijt till maintenera sakerne: Lijkwäl meenar Jag att man hoppedt om afhandling icke hafuer orsak att affläggia; vthan förtröster på Gudh den högste att man till en honorabel fredh komma kan, sedhen mig E:s Kongl. M:tz jämpte Ständernes resolution till rättellsse och ordre är tillkommen: Hwilken att menagera till E:s Kongl. M:tz och Rijkssens tiänst och säkerheet Jag mig effter min plicht, yttersta krafter och förstånd skall låtha wara anläget. Dette är så huad i Fredztractaterne är passeret. Ty om Stilleståndet ähr aff orsaker som föllier inthet mehra rörtt wordet.

Jag hafuer skolatt för dette i vnderdåhnigheet notificera E:s Kongl. Maij:tt hurouledes den tijdh Jag i Sommers hadhe skickat Greffuen af Brandenstein öfuer till Churfursten i Lägredt medh Fredzpuncterne, ähr han såsom privatus och bekend kommen i discurs medh den Keyseriske Gesandten Her Kurtz, som då war där, hwillken ibland annadt förmällte Keysaren inthet wara obenägen att affhandla låtha denne stridh, om honom gifues tillfälle därtill; Hwarföre effter sakerne såge här så heeltt illa vth, och Jag merkte att Churfursten giordhe myckedt aff egen inbillning; meente iag att försökia ett annadt medell, att nå ded Jag intenderade, anten en redlig Fredztractat, eller att sij huadh Contenance de wijste, och fördenskulld vthur Magdeburg schrijfuedt Keysaren sielff ett breff till, och offererat mig på E:s Kongl. Maij:ttz wägne till Fredztractat medh honom: såsom Copian vnder Lit. K. vthwijser: Men för de märckelige difficulteter Jagh i Magdeburg drogs medh, hafuer iag min skylldigheet att öfuerskrijfuat förgätett. Jag kundhe fuller hafua hafft betenckiande att skrijfua således; Myckedt mehra att sendha dijt till Wien legater: Men såsom Jagh hadhe Exempel aff Kongen i Franckerijk, som sende sine till Regenspurg; Sedhan wille Jag gerna turbera Churfurstens con-

silia, och fördenskuld meent ded inthet skadha, huad heller ded ginge an eller icke. Ginge ded an, kunde man säkert få ända på krigedt; Huar inthet, woro inthet förlohrat; Effter som Sal. Kongl. Maij:tt sielff vthur Stokhollm Kongen i Påland medh et sådant breff mutatis mutandis A:o 1613 besöckte: Beder fördenskulld ödhmiukelig att dette måtte medh nådher såsom iag trooligen meent hafuer vptages. Men så berättar Hertigen att dette breff hafuer förtrutet Churfursten, och höltt han därföre att Keysaren därpå hadhe Churfursten befaltt att hiellpa saken aff, eller han måste sielff giöra där till. Kortt för än Härtigen ankom, hafuer (som iag i min förrige breff förmällt hafuer) den Frantzösische ambassadeur St. Chaumont fordrat mig emott sig till samtaals till Wissmar, som Jag fuller märkte, att divertera mig ifrån Fredztractaterne; gifuandes före sig wele communicera medh mig, och wijsa mig medell att redressera sakerne i Tyschland i ded stånd der ded för dette vthi warett hafuer; då Jag frågade hans vthskickade huru ded skulle gåå till, swarade han sig sådhant inthet wetha, allenast in genere sigh wara befallt ded att säija, och enkannerligen att Jag skulle få den resterende subsidij terminen, och därtill een notabel Summa Peninger. Jag, kennandes Frantzosernes

processer och deres konster att draga sakerne vp, och sperra vp munnen på een och fylla den medh wäder; Excuserade sammangången för wägarnes osäkerheet skulld och andra mine åliggande ährenden; Hwillke mig eij heller i sanning tillethe att göra denne gång den reesan; låfuadhe att sendha Grubben dijt till Hamburg, att förnimma huarpå hans föregifuande sigh grundade: Men effter Grubben bleff aff andre ährenden förhindrader, sende iag några dager effter Secreteteren Petrum Smalzium till honom medh breff och instruction *), som ähr att sij aff Lit: L. M. I medler tijdh är rychtet kommett till Hamburg om Hertigen aff Mechelnburgs interposition, och att man gott hop om Fredztractaten hafuer; deropå sende han hijt en sin vpwartare medh ett sådant breff som Lit: N. gifuer tillkenna; och derhoos leth drijfua hoos mig att icke inlåtha mig i någon Fredztractat medh Churfursten, funderandes sig på ded afftaal Jag i Compegnie giordt hadhe, och sedhan på myckedt store hop, som man mig här wille gifue, och att altt på een General tractat förskiutas måtte; begärendes allenast af mig försäkring på E:s Kongl. Maij:ttz wegnar att Jag inthet tractera wille. Jag swara-

---

*) Se Bilagan.

dhe honom mig inthet annadt här till giordt hafue ähn hwadh Cardinalen aff Richelieu och andhre Kongens ministri i Franckerijke giöre, som där alle dager negociera öfuer; Mitt afltaal i Compegni inthet strida emoot ded Jag gör och tracterer medh Churfursten och andre Evangelische Ständer, som inthet hafue warett wåre fiender för dette, ja dem wij effter Compegni afftaal skulle hiellpa och inthet föra krieg emoot; Sakerne och merckeligen wara förandrade, och alltt i een annan Stat; Mig och förlåthen emott lyffte och tillseijellsser, så vthi Penninger som Rådh; och den Frantzösische ambassadeuren inthet wara kommen för ähn altt syntes förloratt och desperat: Förvthan ded att pacterne, som till ratification ähre satte, inthet ähre ähnnu aff principalerne gillade och confirmerade. Gaff honom så ett breff som Lit. O. vthwijsar. I medler tijdh och för än han war sin koos, kom Hertigen aff Mechelburg an; Hwarföre han somptt aff sig sielff bleff quar, sompt höltt iag honom här, att vndwijka den misstanckan, såsom ginge Jag i fåfängen för secret om medh saken, och låfuade så communication öfuer Hertigens anbringande. Då nu Hertigen hadhe waret hoos mig och refereret sitt förrättande; gaff iag den Frantzösische vthskickadhe ett annadt breff vnder Lit. P. och ded

samma mundtlig vthtydde. Därmed wardt han depecherat. Något däreffter kom Secreteraren Smaltzius igen ifrån Hamburg; förde mig ett handbreff af St. Chaumont, såsom är att sij af Lit. Q. Berättade där jempte att ambassadeuren hadhe waret myckedt otålig, för ded Jag icke hadhe anten kommedt sielff, heller sendt een medh fullmacht att tractera och slutha; Och giöra honom försäkring ded iag inthet tractera wille medh Churfursten aff Saxen: Mente mig giöra orätt och emoth afskeed där vthi, och göra ded som iag hadhe lastat på andhra. Doch gåendes altt därpå vth att affhålla mig ded Jag icke wille tractera. Han endskyllade med inthed annadt att den resterende terminen inthet war erlagd, vthan att man wille sij först huad iag wille giöra; att han i tijdh inthet war ankommen, ded war res facta. Ratificationen will han eludera, den inthet göres behoff; Lijka så den Påwiske Legatens Mazarini negociation, och den Frantzösische Residentens i Wien, och den Keyserskes i Parijss handell bemantlade han. Mente dette allt wara nog att affhålla mig ifrån tractaten. På sijdstone kom han därtill, att om Jag wille försäkra honom ded Jagh ingen tractat wille inlåtha mig vthi, så wille han göra ordre på den resterende terminens erleggiendhe; Sedhan måtte Jag föreslå sielff på

huad sätt Jag meente att Kongen i Franckrijke skulle hielpa vnder, i Peningar och Follk; Så wille han och negociera hoos Ständerne att åther draga dem på wår sijdha: Wille stella de Frantzösiske troupperne, som nu äre i Nederland, vnder min direction att bruka dem huar Jag will. I een summa, han hafuer tillbuded gyllene berg, Så högtt är dem anläget att wij inthet komma vthur dette Krijgedt för än de, och på ded de deres conditioner deste bettre giöra kunne; heller seendes att all moles belli wälltras på oss, ähn på sigh, där vthi de icke obetänckte ähre. Näst dette, och huadh medh promesser ähr giordt, hafuer han och warit otålig och något lijtet tempesterat, föregifuandes att om ähn E:s Kongl. Maij:tt öfuergifuer detta krijgedt, wille han fulle få andra som toge wed ded: Och han wille ändå inthet låtha att negociera: Han skötte eij heller så stortt derom, och huad mehra sådane Fransösche rodomontader hafuer waret; Doch hafuer han synnerlig på sidstone recommenderat mig att continuera i krijgedt och huad annadt sådannt mehra ähr: Och är så Smalzius dädhan skillder, och giordt mig denne rapporten: Allenast att han hafuer bedet att blijfua förwissadt om Jag will tractera heller icke; Ded han aff mitt breff, så wijdt som behoff görs för denne gång, att seija

honom, nogsampt hafuer förstått. Mig tiännte öfuer dette att wara aff E:s Kongl. M:tt om des endtlige willie och befallning vnderrättadt och instruerat.

Belangende Krigswäsended härvthe, så will Jag förmoda ded E:s Kongl. Maij:tt medh ordinari Posten hafuer förloppedt till een godh deel förfarett: Men att fatta altt tillsammen kortteligen, så hafuer Felldtmarschallcken Her Johann Baneer, sedhan Churfursten aff Saxen medh heele sin armee war wedh Sandow gången öfwer Elffwen, och wed Hawelberg öfuer Haweln, och så begynnte att avancere in i Mechelnburg, måst wijka vnden och åth Malchin, hijt emot förPommern: alldenstund E:s Kongl. Maij:ttz armee icke allenast war swag, och den·Churfurstlige i Infanteri icke lijk, men i Cavalleri icke vthi helftene att lijkna. Hafuer alltts å tagett wåre fördeler i achtt, först af situ loci ett säkert quarteer, så att der Churfursten wille gåå på honom, han då kunde hafua styrke aff Strömmarne och Siögarne; Sedhan att kundhe sterckias vthan fahra aff den Prysische armeen som Lindar Torstensson förde. Churfursten tog sitt huffwudquarteer i Parckim; Intog medh wålld Plaun, som war besatt med 2 Compagnie wåre draguner; och logerade sig så medh sitt footfollck baakom Elden, och cavalle-

riedt kastade han förvth emoot Felldtmarschallcken. På dätte sättedt passerede mest Novembris Månadt, Och kom Lindorm Torstensson medh sitt Rytterij och 2 Regimenten Knechtar (ty de öfrige wore förlagdhe wed Passerne i fästningarne) till Felldtmarschallcken, däremoot Churfursten hadhe till sig draget try Regimenten till Hästh aff Churfursten aff Brandenburg, och såsom seijes någott aff Hertigen aff Lüneburgs follk; Och effter ded Säxiske follkedt, serdeles infanteriedt, begynnte myckedt att minskas somptt af förlöpande somptt ochså af siukdom; Och Churfursten förnam ded Felldtmarschallcken Her Johann Baneer war medh Torstensson conjungeradt, och giordhe altt tillredz att avencera opå honom; Fordrade han ochså till sigh den Keyserlige Felldtmarschallcken Marazin, som låg i HinderPommern och wed Garts, att komma till sigh medh sin armée. Wedh nu her Johann Baneer hadhe altt färdigt, hafuer han effter wårtt afftaal sökt att förekomma denne coniunctionen, och sij till om han kunde komma på Churfursten an, för ähn den andre ankomme; Hafuer hålledt rendezvous wed Grubenhagen den 25 Novembris medh all armeen; där lempnadt infanteriedt och stycken, och medh cavalleriedt giordt een cavalcade emott Golttberg och de byar där kring på Churfurstens Ryttere quarteer,

Hwillken så wijdt hafuer lyckas, att han hafuer vpslagett och ruinerat heelt och hållet ded Steinische Regimentedt, ett af de besthe; fått all deres bagage bortt, och öffwersten samptt Öfuerste Leutenanten sampt 3 Ryttemestare till fångar, och Majoren är blefuen på platzen: Hafuer och jagedt dedh Kallcksteniske Regimentedt medh något dess förlust, och fått bortt een deel af des och ded Deniske Regimenteds bagage. De öffrige Regimenter bekommandes alarm i quarteren, ähre strax rychte åth huffwudquarteredt, och genom natten salverede, såsom E:s Kongl. Maij:tt allernådigst kan sij aff Felldtmarschallckens breff till mig vnnder Lit: R. Som nu Felldtmarschallcken richtig kunskap hadhe om Churfurstens tillstånd och dessein aff fångarne, retirerade han sig till rendesvousen igen; och effter han icke kundhe för Passernes skulld bequämbligen komma på Churfurstens Läger an den genaste wägen, resolverade han att gåå vthan och kring om Waren emillan Churfursten och Marazin, som war i antog, och således marchera rätt på Churfurstens läger; Men då han war till Böke wed Waren ankommen, befan han på den wägen sådane Moratzer, att han medh stycken inthet kundhe forttkomma; Måste alttså förandra sin dessein, och den 3 hujus marchera tilbakars igen, sökiandes

medh wålld att impatronera sigh Lubitz, och der gåå öfuer Elden emott Parchim: I medler tijdh som Churfursten Felldtmarschallckens anmarcherende och dessein förmärckte, befarendes sig ded han skulle gåå på Hawelberg och skiära honom aff retraiten, Så och conjunctionen med Marazin, ähr han worden resolvereder att brytha op och taga sin retraite på Hawelberg, der att conjungeres medh Marazin, och fatta stånd, och är om natten den 3 huius vprychter. Som Felldtmarschallcken den 4 huius bleff warse genom fångarne Churfurstens vpryckende; Hafuer han resolveret att föllia honom, och hengia sig wed honom fast, och sij till om han honom till stånd bringa kundhe; Hafuer alle bagagen lempnat i Malchow, och är wed Lentz öfuer Elden den 5 huius marcherader med allt cavalleriedt, infanteriedt och stycken, såsom aff Lit: S. ähr att sij: Den 6 huius kommandes till Prijsswalck, och der förnimmandes att Churfursten allaredo war passerat på Hawelberg genom Perlberg; Hafuer han lempnat GeneralMajoren King medh infanteriedt och artilleriedt i Prijsswalck, och är gången medh Cavalleriedt den wägen åth Kiritz, att förnimma huadh ded lede med Marazin, och om han något aff ded Churfurstl. follkedt nåå kunde. Hafuer så lyckan favoriserat honom att den

Churfurstl. Generalen af Cavalleriedt Vitzthumb, sampt GeneralMajor Deen med 7 Regimenter Churfurstlige Ryttare der wore logerade, att vndfå Marazin, som till Rappin, halff tredie mijl därifrån, war ankommen: På dem är han gången; dem slagett, 10 Standarder och öfuer 2000 fånger bekommedt och all deres bagage, och föllgdt dem vnder Hawelberg, som Lit: T. vthwijser: Och der han strax hadhe hafft kundskap aff Marazin, hadhe denne warett i hans hender: Men så ähr Marazin samma dag, sedhan han här om kundskap hadhe bekommett, retirerader öfuer Åån wed Ver Bellin. Denne victorie att fulföllie, och Churfurstens armée att ruinera, seerdeles att fatta Hawelen igen, hafuer Felldtmarschallcken den 8 huius draget till sig infanteried och artolleriedt, och den 9. huius marcherat genast på Hawelberg, hwarest Churfursten hadhe begynt att förskantza sig meenandes att där fatta stånd och draga armeerne tillsammens: Hadhe och besatt Domen och Staden; och hölltt wachtt medh 2 Regimenten Ryttere vthan före; såsom war deribland en Baudisin sielff medh sitt Regimente: Men resten aff follkedt sampt artolleriedt hade Churfursten draget öfuer broon. I begynnellssen skedde några Skermitzler emellan Rytterne, så att een Öfuersteleutenant på wår, och

een på fiendhens sijdha föll jempte andhre, Men så snart armeen begynnte att synes, reet Baudizin vth medh Rytterne och öfuer broon till Churfursten, och Knechterne förlethe reduterne och flydde på Domen, Hwillcken sig och natten dereffter öfuergaff, såsom detta allt är att sij aff Lit. T. a. Deröfuer hafuer Churfursten retirerat sig på Sandow, och Felldtmarschallcken ähr kortt effter blifuen Stadhen Hawelberg mächtig, och sedhan råkat med de Churfurstlige Officerer i discurs om ett Stillstånd, såsom E:s Kongl. Maij:tt dette allt aff Felldtmarschallckens breff de dato den 13 Decembris hafuer att sij vnder Lit. V. och bijfogade acter vnder Lit. W. Huru sedhan Staden Hawelberg är intagen vthwijser Lit. X. Huru derpå Werben Skantz är igen fången synes aff Lit. Y. Och huruledes Churfursten sig hafuer retireret ifrån Sandow till Jerikow; der slagett een brygge, dragett till sig 5 Lüneburgiske Regimenten, 3 till Häst och 2 till foot, så och den Keyserske FelldtMarschallcken Marazin med sitt follk, och således förstärkt sig, men icke deste mindre driffwedt opå och begähratt att tractera om ett Stillståndh, Ded hafuer E:s Kongl. Maij:tt allernådigst att förnimma aff Residentens Eskens breff och bijfogade acter vnder Lit. Q. och A a. Däropå effter inthet annadt är märckt än idell

bedrägerij; ähr eij heller annadt föllgdt, ähn att de åther ähre kompne till Wapns, och Felldtmarschallcken foort gången och sig några Passer emott Berlin impatronerat, och nu i action stadd som E. Kongl. M:tt allernådigst kan förnimma af förbe:te Residentes Eskens breff vnder Lit: A b. Den högste Gudh nu milldig sin nådhe medh gode råd och helsosam vthgång förlähne, och låthe denne otrooheet som på E:s Kongl. Maij:tt bewijses, falla på desses egen hiessa. Hwad wijdhare förefaller berättar Jag vnderdåhnigst härnäst. Och befahler E:s Kongl. Maij:tt hermed i Gudz krafftige beskydd till all stadig och önskelig wälmågo, ett gott rooliget och Lyckosampt Regemente, och i dess Nåde mig vnderdåhnigst, Förblifuandes

E:s Kongl. M:tz

Datum Stralsund den 30 Decembris A:o 1635.

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere

Axell Oxenstierna mp.

Post Scriptum.

Vhr Pryssen hafuer Jag fuller på någon tijd ingen wissheet hafft ifrå Feldtmarschalcken om hans afmarcherende derifrå: Men såsom mig elliest

in particulari af andre blifuer öfuerschrifuit, skall han numehr effter all vndfången richtigheet hafua quitteret platzarna, och omtrent den 4 hujus nästliden draget allt folcked tilsamman på högden wed Marjenburg, och wara sinnader att begynna marchen hijt vth dagen der effter. Hoppes alltså numehr innan korte dagar att få om allt mehre wissheet; Skall och blifua E:s K. M:tt effter handen i vnderdånigheet wijdare insinueret. Ut in literis.

Axell
Oxenstierna mp.

Post Scriptum.

Allernådigste Drotning och Fröken

Sedan Hertig Adolph Friedrich af Mechelburg war kommen heem, hafuer han skrifuidt mig till, och ähnnu öfuer Fredztractaten, genom twenne sine bref, ett i Cantzelliedt schrifuidt, ded andre ett handbref, söckt hoos mig nährmare resolution, deraf Jag i vnderdånigheet E:s Kongl. Maij:tt copier tilsänder vnder Lit: Ac, Ad. Huad Jag därpå swarat hafuer, kan E:s K. Maij:tt också Allernådigst förnimma af Lit: Ag, Af; Huilcket Jag till wijdare vnderrättelse hafuer welet dem

andre acter bijfoga. Elliest hafuer Jag icke ähnnu kunnadt förnimma att Hertigen skall wara till Churfursten förreester, vthan allenast hafuer sendt dijtt sin Trumpetare att förfahra hwarest och nähr han Churfursten finna skall. Huad nu wijdere fölier, ded berättar Jag härnäst. Actum ut in literis,

Axell
Oxenstierna mp.

Bilaga.

Memorial

Huar effter Secretereren Petrus Smaltzius sig på reesan åth Hamburg, och hoos then Frantzösche Ambassadeuren Mon:r de S:t Chaumont rätta skall. Actum Strålsundt den 21 Novembris 1635.

(Efter en afskrift i Riks-arkivet.)

1.

Han skall begifua sig genest här ifrån med een convoij på Warnemynde, Och så frampt han ther förnimmer, att Landwägen på Wissmar och Lübeck icke wore aldeles säker, tå skall han ther taga een Skutha eller någor annor Farkost, och låtha sig ther med till Helighafen eller och någon annan ort på then Holsteinske sijdan öfuer-

settia, tiidan han geneste wägen åth Hamburg igenom Holstein begifua skall.

2.

Kommende tijtt skall han sig oförsummadt hoos Frantzösche Ambassadeuren anmähla, och hans Excell:es medgifne creditiff öfuerlefuerera låtha, sökiandes jw förr jw heller att komma med honom till talss.

3.

När honom thet tilstädies, skall han först afläggia the tilbörlige curialier opå Hans Excell:es wägnar, Och therhoos excusera Hans Excell:ce att Hans Excell:ce för allahanda infallne store hinder skuld icke hafuer förr kunnadt beskicka honom. Och endoch Hans Excell:ce hade ährnadt sända till honom Residenten Grubben, skall han doch förmähla, att hans Excell:e ähr igenom synnerlige orsaker therifrån blifuen diverterat, i thet be:te Resident ähnnu några dagar här moste oppehollas. I medler tijd på thet H:s Excell:ce Ambassadeurens mening förtroligen kunde förnimma öfuer the anlägne ährenden, therom han i sin schrifuelsse ihugkommer; Så hafuer H:s Excell:ce welet affärda och förtrodt Secret. att han sådant hoos Herren Ambassadeuren motte förfara, försäkrandes honom att sådant allt skall

16*

blifua Hans Excell:ce troligen och wäll rapporterat, och att Hans Excell:ce effter all möijeligheet sig till Herren Ambassadeurens contentement therpå warder resolverandes.

4.

Therhoos kan han nu höra huad Ambassadeuren hafuer att proponera, Och kan han tå wid förefallande discurs tesgmoniera, att endoch Hans Excell:ce war aldeles sinnad, sådant och högste nödtorfften fordrat hafuer, att Hans Excell:ce sig till Swerige motte begifua: Liquäll sedan Hans Excell:ce så Ambassadeurens egen schrifuelsse, som hans vthskickades rapport hafuer efftertänckt, Så hafuer Hans Excell:ce mäst och förnembligst för then orsaken thess reesa inställdt, att han kunde H. Ambassadeurens intention först förnimma.

5.

Vthi wahrande discurs moste han grant observera alla hans förslag. Och öfuer ett och annadt, som han hafuer att proponera, granneligen vthhöra och förnimma alla circumstantier och conditioner. Män sig liquäll huarken af eller till wijdare fördiupa, ähn att hans tesgmonierer Hans Excell:es gode affection, vthan alt taga an ad referendum.

6.

Blifuer af Ambassadeuren inthet rördt om Resten af subsidierne, eller och någor ny adsistence, Så må och han tijga therom aldeles stilla. Män om något tilfälle gifz af Ambassadeuren att tala therom: Så kan han förnimma, om Ambassad:n hafuer fått ordre att låtha erläggia then Post som ännu opå Subsidierne resterer, effter Hans Excell:es begäran för thette. Och så frampt han ther till iakar: Så kan han förnimma, huarest betalningen falla skall, antingen i Franckrijke, Holland eller Hamburg. Och må han tå urgera therpå, att Wäxlerna therpå motte lefuereres. Och om Penningerne lefuereres i Franckrijke; att tå Wäxlerna sändes till Höfft. Män om the skole erläggies i Holland eller Hamburg, så må han fordra Wäxlerna till sig, och bruka sig Jacques Verportens råd, huruledes saken ähr bäst att anställa, att samma Wäxell må richtigt accepteras och betales, Och att man icke ther vthi motte fallera. Män ähr thet så att Ambassadeuren antingen wid förre Restens erleggiende, eller och till någon ny adsistence föreslåår nogre conditioner och wilkor; Tå skall han om Penningerna wijdere intet urgera, vtan taga thet an ad referendum, remonstrerendes liquäll therhoos, huru nödigt thet är att man finge nogor adsistence,

för Soldatesquens swärigheet skuld, och att månge incommoditeter theraf ähre förorsakade, thet man för thette ähr i thet fallet blefuen skärsatt och förlåten.

7.

Begynner han något röra om fridztractaten emillan Keijsaren och sin Konung, så skall han och allt sådant taga ann ad referendum. Doch så widt han kan wäll per discursum låtha förstå, att Hans Excell:ce om samma tractat sig inthet wäll kan sielf resolvera vthan föregången communication med sine Principaler, althenstund Hans Excell:ce så wäll för Påfwens mediations, som rummedts oläglighet, ther vthi befinner wara en stoor difficultet.

8.

Ehuad nu sådan discurs förefaller eller eij, Så skall han doch ultro communicera Ambassadeuren på Hans Excell:es wägnar, huruledes Hertigen af Mekelnburg, moverat af then fahra och olägenheet, som hans Land nu igenom beggie Parters arméer öfuerhänger, hafuer warit hoos ChurSaxen och bemödt sig at disponera honom till fridlig Afhandling. Therpå han är kommen till Hans Ex:e, män doch inthet annadt medbracht, ähn att ChurSachsen ähnnu som förr will binde Sweriges Chrona till den Pragische freden.

Elliest kan han berätta, att Hertigen ibland annadt therigenom hafuer förnembligst welet persuadera H:s Excell:ce till accommodation, effter Sweriges Chrona numehr inthet föhrer Krijget emoth Keysaren, vthan emoth the Euangelische Ständer, som alltijd hade warit Hen:s M:tz och Sweriges Crones wänner. Och effter the nu wore så widt med Pragische friden contenterede, hafuer han förmeent Sweriges Crohna ingen orsaak hafua Krijget länger att continuera. Män effter Hans Excell:ce inthet hafuer kunnadt hans förslag acceptera; Åhr han åther reest till ChurSachssen igen, att sökia till att disponera honom något nährmere. Huad han ther wijdare vthrättar, skall han seija, att Hans Excell:ce framdeles will Ambassadeuren berätta. Elliest kan han förmähla therhoos, att Hertigen hafuer föreslaget Rostock, att ther motte emellan Hans Excell:es och ChurSaxens deputerede tracteras. Huilcket doch inthet ähnnu wore resolverat.

9.

När han således hafuer sonderet hoos Ambassadeuren om allt som han kan hafua att förebringa, skall han taga sitt Affskeed, och begifua sig then säkreste wäg han kan till Hans Excell:ce hijt igen tilbakars.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 31 Dec. 1635. (Præs. 23 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormächtigste Drottning
Allernådigste Fröken.

E:s Kongl. Maij:tt hafuer iag för dette wed åthskillige Poster, och sidst aff den 24 huius nästliden, i vnnderdåhnigheet refereret huruledes jag förehade genom een express att giöra E:s Kongl. M:tt een vthförlig relation om sakernes förlop, så öfuer Fredztractaten som tillståndet wed armeen; Förmällte och då korteligen om den gode success medh Hawelbergs intagende och ded Stillestånd som Churfursten däropå hafuer låthed sökia hoos Felldtmarschallcken her Baneer; Så och huad elliesth vthaff Correspondenterne ifrå een och annan ortt till ded dato war inkommedt; Önskar att sådant allt måtte blifwa E:s Kongl. Maij:tt till nådigt behag insinueret. I medler tijd och sedan dette, skall Churfursten hafua genom någre af sine officerere wijdare inständigt låthed anhålla hoos Felldtmarschallcken om Stilleståndet; hwaropå Felldtmarschallcken (seendes wår armee genom städige marcher och travaglie wara vttrött och affmattadt, och fördenskulld icke så

continuerlig kunna fullfölia victorien som han elliest intenderade, och fuller hade warett att önska) omsijder hafuer föreslaget Churfursten någre conditioner, till att sij huad alffwar dermedh wore: Men såsom Churfursten inthet annadt syntes dermedh sökia än tijdwinning och respiration, att recolligere i medler tijdh och vpfriska sine slagne och förströdde troupper; stärckia sig medh de Keyserl: och Lüneburgiske Regimenter; och dessförvthan icke hafuer weladt ingå de föreslagne conditionerne: Alltså skall och stilleståndet wara gånget till ryggia; Och hafuer Felldtmarschallcken deropå strax dragett sine troupper tillhopa igen, intaget Hawellpasset Betzow, tree mijl ifrå Berlijn, och wendt sig medh hela grossen emoth Berlijn, som E:s Kongl. Maij:tt allernådigest täckes medh mehra omständer att sij af innelychte Copia vthaff Residentens Eskens relation, som mig för twå dagar sedan är tillhanda kommen. Hwadh nu Felldtmarschallcken wijdare företager och huru alltt succederer, berättar iag i vnderdåhnighet effter mehre inkomande advis. Och är alltså ded som E:s Kongl. Maij:tt iag för denna gången till continuation hafuer weladt i vnderdåhnigheet föredraga, refererendes mig i ded öfrige på offtabe:te min relation, som jag i desse dagar ärnar wed een express i vnderdåh-

nigheet att öfuersända; ödhmiukeligen bediendes att E:s Kongl. Maij:tt medh nådher täckes förmärcka, att dermed något längie öfuer hoppning är wordet fördrögdt. Önskar dessförinnan att den Högste Gudh E. Kongl. Maij:tt nådeligen täcktes oppehålla wed långwarig Lijfzhelso och wälmågo, milldeligen förlähne ett gott, lyckesampt och roligit Regimente, och ett frögdefullt ingående nytt åhr, Efftersom E. Kongl. Maij:tt jag hermedh i Gudz krafftige beskydd, och mig med de mine i dess nåde ödhmiukeligen befahler, och förblifuer emädhan Jag lefuer

E:s Kongl. M:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Stralsund den 31 Decemb:
Anno 1635.

Axell
Oxenstierna mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 31 Dec. 1635. (Præsent. 25 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning,
Allernådigste Fröken,

Eders Kongl. Maij:tt hafuer Jag vthi serdeles breff i vnderdånigheet öfuerschrifuedt, huruledes

freden nu tracteras, huru wijdt man med den ähr kommen, och huad min ringa meening i ett och annadt öfuer den kan wara; Och holler där oförgripeligen före, att man freden moste effterjaga ded mesthe och besthe sig göra låther, för månge orsaker skuld, Men effter man fuller därpå moste arbeta, och settia sine consilia och desseiner derhän, men kan sig doch ingen försäkra på vthgången; Ja där Jag frijtt må öfuerschrifua min mening, ähr mykit mehra adparence till krijg ähn fred, och hafuer man freden inthet annars ähn een winst att skatta. Ty Keijsarens och de Catholiskes desseiner ähre inthet minskade vthan förmehrade, och hafua fått een stoor fårdeel i händerne af den Pragiske freden, och Ständernas Affall i Tyskland; Så att menniskelig till att seija, nepligen något finnas som dem kan ståå emoth, och fördenskuld icke wäll trooligt ähr, att dee skole sleppa dette tilfelle vthur henderne alle Euangeliske att vnderkufwa, helst medan de ded genom desse sielfue besth göra kunne. Så will wara af nöden, att man setter ett öga på Fredztractaten, men tw opå Krijget, och dette på all händelsse så formerar, att ded tiänar och ähr starckt nog till Werns, om så omtränger, men jw ähr bequembt och mechtigt att jaga fienden een fruchtan in, så dem Euangeliske att

blifua ruinerat, som Keijsaren och Ligan een ny fahra in, och fördenskuld att deste mehra trachta effter freden; Ty anderledes fåfängt ähr huad man hoppas.

Jag förstår nog och moste bekenna, att krigedt ähr Fädernesslanded serdeles på desse ortar beswärligt, ja odrägligt i lengden; Ty först om ded skall föras med någon wissheet och hopp, moste krafften af armeen bestå i wår egen nation, huilcken Rijkedt vthan sin store skada och afsaaknadt inthet kan fournera. 2. Eij kan heller Fädernesslandet anskaffa sådane medell som dette krigedt (om ded med skäll skall föres) fordrar. 3. Winnes här lithet annadt ähn een hoop och debaucherade landzmän med månge oordninger, som ähre till befara att bringa Rijkedt een gång på olycke. 4. Lärer och vtharma Rijkedt på Penningar. 5. Wij blifue hemma swage och bequeme åth wåre grannars öfuerfall, som nu sittia i fred och göra sig emoth Oss starcke. Med fleere skähl som wäll ähre till att taga i acht, för huilcke skuld Jag icke allenast freden råder, men skall mig winläggia på ded aldrehögste Jag kan, med ähran och säkerheet, effter E:s Kongl. Maij:tz ordre att komma där till. Finnes nu Churfursten af Saxens inclination till fred, och att där något alfwar vnder ligger, hoppes Jag så mesna-

gere ded werckedt vnder Hertigen af Mechelburgs interposition att ingen occasion till freden skall slippa förbij: Och där denne inthet tager laag, åhrnar Jag sij till om Jag icke HenseStäderne till interposition emellan E:s Kongl. Maij:tt och Keijsaren kan oförmärckt förmå, så att tractaten på ett annadt sätt må kunne reassumeres, och jw inthet läggias neder, warandes i ded hoppedt, att effter Keijsaren mykit betenckligit skall falla i lengden blifua engageret, och hollas inwekladt i krig med E:s Kongl. Maij:tt och Konungen i Franckrijke tillijka, ded han på lychtone skall heller med E:s Kongl. M:tt accordera, såsom den, emoth huilcken han för orsaker skuld minst kan vthrätta, hafuer ringaste trätan med, och åhr bequemest att göra honom nye vprörelsen i Römiske Rijkedt. Men på ded E:s Kongl. M:tt må kunne nåå dette förehafuende, åhr af nöden att krigedt här vthe med macht effter möijeligheet fattas, och allt settias i ett sådant postur, att Churfursternes af Saxen och Brandenburg med fleeres affallne Bundzförwanters antagne hopp till att köra Oss vth motte förfalna, och de sine fauter, så och förestående olycker merckia; Sedan att Keijsaren och Ligan måge sij, att dem också åhnnu någon fahra eller olycke kunde tilwexa af E:s Kongl. Maij:ttz wapn, och förden-

skuld sleppa ded föracht som dee fattadt hafne: Hwarhen där saken kan dirigeras, ähr förmodeligit att man, näst Gudz tilhielp, till lijdelige Fredzconditioner snartt komma kan; Allenast att där till hörer, jempte Medlen, deras, som förat skole, flijtt, courage och beständige resolution. Nu wille Jag fuller heller att Jag mine ringa råd förtijga, och allenast E:s Kongl. Maij:ttz ordre och befallning taga motte, såsom den där af desse beswärlige och differente sakernes här vthe förlop och vthgånger mehra ähr i mine rådslag förwirradt, ähn styrckt och förbettrat; Men aldenstund Personerne, förehafuanded, medlen, fienderne och wederwertige, så och sielfue wårtt och mothståndernes tilstånd ähr mig af desse longlige tijder kunnige, meenar Jag E:s Kongl. Maij:tt icke misshageligt wara, och jw min plicht lijkmätigt, mine tanckar oförgripeligen och till E:s Kongl. Maij:tz bettre Allernådigste godtyckia att vpsettia. Och ded mest till den ende, och för den orsak skull, att tijden och tilfellen icke med åther och fram skickande, så och långe deliberationer motte blifua försumede.

Allernådigste Drotning; Huruledes Jag meenar, att E:s Kongl. Maij:tz armee vnder Feldtmarskalcken her Johan Banner ähr i denne Winter att maintinera, och elliest sakenne där att

botha igen, ded hafuer Jag författadt i ett betenckiande och honom öfuerskickat, och för mehra vnderrättelsse skuld, och icke att vpreppa ded samme offtare, hafuer Jag fogat här hoos een Copie däraf vnder Numero 1. *) Med Garnisonerne här hafuer Jag mykit att göra; Hafuer den tijd Jag kom ifrån Magdeburg funnet alle Garnisonerne vthan provision på tijjo dagar; Huarföre hafuer Jag most, och med stoor möda vpborgat till Siw eller Ottotijo tusend Rijkzdaler, med huilke jempte andre tilhielper Jag kunde vppeholla Garnisonerne här i Pommern och Wissmar ifrån den 1 October i dette, till den sidste Februarij i nästhkommande Åhr: Sedan weeth Jag ingen råd. Föruthan ded hafuer Jag och most skaffa något till skoo, Strumper och Kläde åth arméen, icke till des fulle klädnat, vthan allenast att hielpa de nödsteltte, och wijsa krijgzfolckedt att man någorlunda bär sorg för dem; Derom Jag frambdeles skall göra nogare besked, och will behöfuas att där gifs achtt opå huruledes dette kan med första betalas af Chronan, crediten oppehollas, och provision göras till dee efterföllande Måneder. Huad elliest i proviant och ammunition inkommet ähr i höst af den an-

---

*) Se Bilagan.

ordning hijtt åhr giord vthur Swerige och Pryssen, ded sijr E:s Kongl. Maij:tt af medföliende designationer vnder Num. 2, 3, 4, 5. Och tiänar dette E:s Kongl. Maij:tt allenast till vnderrettelsse af Staten här vthe huru allt nu står, och huru man ährnar och hoppas honom i Winter att föra och holla.

Emoth Sommaren där krijget skall continueras, eller man icke kan komma så hastigt till Afhandling, som man gerna will: Will wara af nöden att directionen och consilierne med sine armar rätt fattas; 2. Krijgzwäsended rätt formeras med Hufwud och Ledemoter. 3. Garnisonerne föresijs och försöries; 4. Medell till armeernes vnderholdh skaffas tillhanda. 5. Artillerij och ammunition åhr i förråd; 6. proviant och victualier icke felas. 7. Siön blifuer maintinerat och Strömmar holne i E:s Kongl. Maij:tz hender. 8. Desseinen rätt stellt och fattadt.

Belangande Directionen i allmenneligheet och synderheet; Så åhr af nöden att den rätt blifuer bestält och informerat; Och sedan Bunded här vthe åhr lossnat och särgånget, alltt wendas till E:s Kongl. Maij:ttz och Sweriges Chrones respect och tiänst: Där till moste wara ett Hufwud som E:s Kongl. Maij:tt där till keeser, förfarit i heem-Staten, och Römiske Rijkedz och fleere Nabors

tilstånd, wilkor och förehafuande; Och att honom till Råd och Bijsittiare förordnas fyra förtrogne, beskedelige Män, mäst eller jw halfue Parten Swenska, som Rådslag serdeles öfuer Fredz och Stilleståndz tractater, Konungers, Försters och Ständernes, så och Republikers och Städers Beskickningar, Medlens anskaffande, så och Hufwudconsiliernes i krigedt direction, bijwistas, på ded allt måtte ordenteligen tilgåå, eens Mans dödzfall eller Siuckdom icke förorsaka någon skada, försumelsse och i synderheet sakernes owetenheet till E:s Kongl. Maij:tz præiudicio och förfong: Och att dette Collegium med Secreterare, Cantzellij, Cammer och andre nödtorffter till respect, krafft och sakens vthförende motte blifua försörgdt. Jag hafuer fuller här till stådt denne chargen före effter den Fullmacht Jag hafuer hafft af E:s Kongl. Maij:tz Högährede nu mehra hoos Gud Salige Her fader, så och sedan af E:s Kongl. Maij:tt, och där Jag sanning må seya med mehra och större macht, ähn E:s Kongl. M:tt rådeligt åhr att gifua fleere och offtare, eller mig heller een annan rådeligt att förat. Som sakerne wore för någon tijd sedan longt ifrån Fädernesslanded och beblandat med månge Bundzförwanter och armeer, som minst såge på E:s Kongl. Maij:tt

och Chronan, wille tijderne andre råd och artt inthet lijda; Men nu holler Jag inthet rådeligt på sådant sätt att E:s Kongl. Maij:tz och Rijksens wälferd vthi eens disposition att förtro. Föruthan dette, ehuru wäll så länge kraffterne tilreckia, Jag willigt och gerna skall göra ded E:s Kongl. Maij:tz och Fäderneslandsens tiänst fordrer, och icke mig i otijd vndraga; Så befinner Jag doch min förmögenheet af Åhr och arbete, så och af wederwertigheet så att aftaga, att Jag denne charge inthet drister mig länger att vthföra, vthan fördenskuld vnderdånigst beder att blifua, om Lijfuet tillrecker, afwexlat och här ifrån förlossat, een annan god karll i min stad förordnat, och honom, som sagdt ähr, ett Consilium af fyra gode Männ tilordnadt. I Pommern är högt af nöden att een Legat alltijd residerar som tager garnisonerne och sakerne nu och på Hertigens dödzfall i acht; Och kan Jag med sanning seija, att ingen finnes ibland E:s Kongl. Maij:tz tienare som med mehra nijtt, alfuar och discretion den tiänsten kan förestå ähn her Steen Bielke; Wore allenest till att önska ded hans Lijfzkraffter tillethe honom så att kunne executera allt, som hans wilie och förstånd inthet försumer annadt, ähn huad absentie af kroppen förorsakar: Men effter han vthur sin seng och stol inthet kan komma, och

blifuer vnderstundom, ja allt för offta med sweda och werck betagen, Så ähr fuller högt af nöden, att honom een god och discret Man motte till adsistent förordnas, som således blefue vnderrettadt om consilierne, lärde känna och handtera folckedt, och på dödzfall eller att her Steen icke förmotte länger ståedt före, kunde beträda hans stelle igen. Huru wijdt nu Fullmachten så och Instructionen dens enes och andras sig streckia skall, och huru wijda Generalerne för sig skole hafua att seija, eller Directorernes ordre att fölia och wara tilbundne, ded moste wäll öfuerleggias, och kräfuer länger tijd och betenckiande att beschrifuas, kan och af E:s Kongl. Maij:tt sielf best dijudiceras.

2. Krijgzwäsended belangende, wore fuller mykit om KrigzArticklernes, disciplinens och annadt slijkts redressement, så och om vnderholledt och gagen att schrifua, Ty där ähre hoos Höge och Låge sådan Oordning inriten, att med mindre den kan bothas, moste Krigzwäsended af sig sielf förgåås. Man låther ded till een annan bequemere tijd: Men will allenast om armeerne, som nödwendigt vprettas och holles moste, så och dens commendo för denne gong schrifua. Först moste Garnisonerne rätt och nödtorfftigt

anordnas vthi alle importante Platzer och Festningar wed Siökanten och där näst hoos: Sedan moste de trij Strömar Odern, Elfwen och Weseren fattas med twänne armeer, den störste wed Elfwen mitt vthi, och de andre mindre wed Oderen och Weseren. Huad mine tanckar ähre öfuer Garnisonerne ded wijser Num. 6. vth; Huru stoor Jag meenar armeerne på huar ortt med sine belagde garnisoner böre wara, ded wijser vth Num. 7. Huru nu ded Krigzfolckedt man hafuer effter Regement taalet på benen, inräknadt ded man förwenter ähnnu vthur Pryssen, däremoth ähr proportionerat, ded synes af N. 8. De Swenske och Finske Regementen moste completeras vthur Swerige och Finland, och står till E:s Kongl. Maij:tz Allernådigste disposition om de införde Regementerne kunne ähnnu komma hijtt vth eller icke till armeens sterckning: De Skotteske moste vthur Skottland werfuas: De Tyske moste recreuteras här vthe. Armeen wed Elfuen kunde Feldtmarschalken her Johan Banner, såsom nu skeer, commendera, den wed Odern Generalen Lindorm Torstensson; Och den wed Weseren Feldtmarschalcken Kniphusen, effter som, sedan allt begynte gåå galet för Stendernes affall och Soldaternes owilligheet skuld, Jag honom hafuer most antaga, och wäsendet i Westphalen

såsom förlorat förtroo, effter som E:s Kongl. Maij:tt ded af min honom gifne Fullmacht och Instruotion så och hans Revers Allernådigst hafuer att sij vnder Num. 9, 10, 11. Dee andre Generalerne kunde sedan fördeles imellom armeerne, effter som dee wore till. Och wore gott att Torsten Stålhanske motte igenkomma hijtt vth, med första wåårdag, effter han een god karll ähr, hafuer både hoos wårtt folck och fienden en god renommee, och kenner Landzens lägenheet. Där nu armeerne således, eller på annadt sätt blefue anstelte och formerade, förmeente Jag dem till E:s Kongl. Maij:tz Stats häruthe erhollande wara bequäme, och wäl till deres inbördes adsistence accommoderede.

3. Huad till Garnisonerne och Staten behöfuas wed Siökanten, ded wijser Förslaget vth vthi N. 12. Och moste dee mest försöries vthur Swerige, såsom ded här hoos på förslag af mig infördt.

4. I lijke motte ähr vpsatt N. 13, huad som behöfuas till armeernas vppehälle vthi Åhr och dag; Een Månadz Sold i Penningar (till huilcka inge andre vthwägar ähn Swenske vndsettning finnas) och Resten i Lähning och Quarteer. Ty huad andre medell discurreras om, ähr allenest een Winst och inthet att byggia opå.

5. Så följer och här hoos ett förslag på allt artilleriedt och ammunitionen, som behöfuas till Garnisoner och alle trij armeerne; Med förrådedt och felet, och moste dette i tijd tenckias opå och vpfyllas; såsom N. 14 vthwijser. Wed huilcken Punct dette ähr att ihugkomma, ded inge Ryttere eller SoldateHarnesk eller Pottar göra behoff att hijt sendas, effterdy dhe föga blifua brukade, vthan mest bortkastade för dee starcke marcher skuld man här ähr begripen vthi.

6. Proviant och Victualier moste anten in specie vthur Swerige hijtt till Garnisonerne förskaffas, eller där ded kommer hemma mehra med Frachterne till att stå, ähn ded skulle köpas här vthe, wore best att man Partzelerne hemma försålde och skaffade Penninger hijtt vth att köpa före, och proviantera Festningarne och Garnisonerne med; Ty mest allt ded som vthsendas in specie, ähr anten förlegat, förderfuat eller elliest icke af sitt halfue prijss, effter som allt Miölet som ifrån Norkiöping ähr kommedt ähr Biugmiöll, och Spannemåll mäst Korn, och ded icke ded besthe, fallerar i måål, och annadt slijkt, effter Prowiantmesternes och Fougdernes sedwanlige processer. Elliest moste och arbetas opå här vthe att af Landed serdeles till armeerne

magazin kunde anrättas, därom Jag så myckedt sig göra låther, arbeta skall.

7. Dee stora och kostelige så och dee mäste Örlige Skepen ähr best att dhe blifua hemma, och holles elliest tillredz på all nödfall, helst effter wij ingen fahra hafua i Siön; Men att dee små ÖrligSkepen, till Tolff eller Sexton sampt med Galeijerne och Strudzorne sendes hijtt vth att gifua wåre saker reputation, och att bemestra sig Strömarne på all hendelsse; Enkannerligen där wij nödgas skulle att fatta med armeerne Siökanten. Och effter deres och Skepens vnderhollande kostar lijka huad heller de liggia hemma, heller gåå i Siön, Så ähr dette så mykidt mindre betenkeligt, och skall gifua ett stoort roop och anseende, enkannerligen huar man i förstonne och vthi de beste Månaderne wille latha några aff de större Örligskepen löpa vth med, som effter een Månadz tijd i Junio eller Julio kunde löpa heem igen. Och behöfdes desse icke med Soldater vthan allenast med fult Siöfolck wara besatt.

8. Desseinen moste wara att stella sig i ett sådant postur, ded fienden må blifua förorsakadt och finna skäll att afhandla een god trygg och säker fred. Kan man penetrera med armeerne in i Slesien, Keijsarens erfland, In i Meissen och

Dyringen, Churfursten af Saxens Land; Och erholla Westphalen, och elliest jaga Keijsaren till sin propre defension, Wore ded till att önska, och hoppas een reputerlig vthgång, Men om ded sig inthet göra låther, Så moste förnembligste desseinen gåå därhen att man setter sedem belli emellan Elfuen, Oderen, Hawelen och Östersiön, och nyttiar desse Passar och commoditeter ded beste och lengste man kan; Försörier Siökanten wäll; Elargerer och widgar sig vth till sin fårdell, så wijdt ded skee kan, och jw åth minste beflitar sig om att holla werckedt så fast, att fienden på lychtonne till att skilia sig wed Oss, må låtha fölia de condicioner som E:s Kongl. Maij:tt och Rijkedt kunne wara tiänlige och profijtlige.

Desse ähre så mine tanckar föruthan att gifua något mått eller vthslag, huruledes krigedt för denne tijd, på continuations falledt, ähr att anställa och formera; Däropå i tijd att arbeta, och sig till een god vthgång att göra ett gott hopp; Bediandes vnderdånigst att där något icke rätt wore öfuerlagdt, E:s Kongl. Maij:tt ded bettre, och felet så Nådigt wille öfuersij, som Jag ded troligen meendt hafuer. Wille och så sedan lathe mig i tijd wetha dess Nådige wilie och behag, på ded Jag altt i rättan tijd dereffter diri-

gera motte. Enkannerligen att E:s Kongl. Maij:tt icke wille förgäta att göra Oss här adsistence vthi Penninger, aldenstund icke allenest garnisonerne kräfwie ett anseligt, och daglig månge Extra ordinarie vthgiffter infalla för tractatens, så och Soldatescans idkelige sollicitation skuld (dem man doch icke kan aldeles låtha gåå ohörd, med mindre man allt will sleppa handelöst) Och således hielpa sakerne (som elliest af mig nu inthet kunne hollas) att conservera. Den högste Gud E:s Kongl. Maij:tt mildeligen beware, styrcke och regere, och gifue i allt gode helsesamme råd, och lyckesam vtgång. Datum Stralsund den 31 Decembris, Anno 1635.

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere
Axell
Oxenstierna mp.

Bilaga.

Betänckiende

Huruledis Jag meenar att Feldtmarschallken her Johann Baneer sakerne nu angrijpa, och de elliest på Krigs Continuations falledt till att anställa ähre.

(Efter en afskrift i Riks-arkivet.)

1. Effter Gud hafuer gifuedt Hennes Kongl. Maij:tt wår allernådigste Drottning och Fädernes-

landed den lyckan, och Felldtmarschallcken den ähran och nåden, att bringa Churfursten af Saxen på retraiten och flychten, och derjempte fatta Hawelen igen; Och man hafuer att giöra sig ett gott hop till att fatta wåre saker igen (såsom icke lijtet hafue waritt förfallne och råkade i Extremiteter) och dem redressera till en rätt Stat; så att wij hereffter genom Gudz bijstånd kunne blijfua capabl till fredh, om den medh ährlige och säkre Conditioner kan nåås, eller till ett rättmätigt och fattadt krieg, om wij till des Continuation blifue twungne: Hwarföre ähr af nödhen att ded som hertill mäst hafuer hindrat, blijfuer föresatt och afskaffadt, ded öffrige till ded bästha, som sig giöra låther, bothat, och ingen god occasion försummatt.

2. Oss hafuer fuller myckedt tryckt, men låther sig icke altt tillijka ändra; måste till een deel tålas till bättre lägenheet: Män ded förnembsta är kommett, 1) aff Stendernes här vthe wanckelmodigheet; 2) aff Soldatescans, serdeles een part Officerernes wederwertigheet och Corruptel; 3) aff medlens feel och manquement. Desse trenne hinder synes mig således för denne gång kunne hiellpas och bothas.

3. Först kommer dette Stendernes almeena affall och wanckellmodigheet nu, sedhen Gudh

Felldtmarschallcken denne victorien så milldelig förlähnt hafuer, oss icke så stortt till skadhe som gagn, i ded wij nu inthet behöffua att hafua på dem och deres land så stoor respect, som härtill; De förnembste ähre wåre oppenbahre fiender, såsom Churfursten af Saxen, Brandenburg, Hertigerne af Lüneburg och andra deres lijkar; Mechelburg och Pommern giorde ded samme om de toorde. Hwarföre såsom deres owenskap och förfölliellsse hafuer waritt oss swår så lenge de hafua waritt mästare, alltså kommer oss deres affall till pass, der wij kunne erholla fältedt, i ded wij deres lannd frijare och vthan respect niuta; deres passer och Städer, som oss ähre till lägenheet, intaga och besättia kunne förvthan att gravera oss medh nya accorder och Conditioner. Hwarföre ändoch Felldtmarschallcken sigh så j deres som huad andre land han kommer, icke obilligt beflitar och winlägger om att hålla disciplin och justitie icke mindre än j ens egitt land, så wijdt sigh någon sijn giöra låther, och elliesth medh breff och annadt slijkt tracterar Fursterne och Landsåterne humaniter, lijkwäl är af nöden att han på Hennes Kongl. M:tz och Swergiges Cronos wegne giör sig mästare aff landen, Städerne, Fästningerne, Passerne, så wijdha han kan, medh godhe och onde vthan respect;

Sedhan att han inthet frågar fursterne om någen disposition; Och till ded tridie, att han kommer ifrån hwartt annadt och förskingrar allt ded follk till hästh och foot, som fursterne hafua på beenen och han kan komma åth, såsom och att han alla deres wärffninger och recruter förstörer: Och när någon aff Fursterne sig deröfuer beswärade, och han hadhe betenckiande att swara dem directe därpå, som fuller kan infalla, att winna tijdh, då Jag den saken så wille weta att moderera, ded dispositionen skulle blijfua frij, och de lijkwål icke alldeles sättias i desperation.

4. Dedh andra hindret, Soldatescans och enkannerligen Officerernes wederwertigheet, såsom den härtill hafuer giordt oss een stoor olägenheet, så är Gudh till tackendes, som hafuer vnderlig regerat wärckedt: Och är ingen bättre boot deremoot, ähn först att ingen, ehoo han ähr, blijfuer promoverat till någon General charge, som hafuer stoort interesse hoos desse Chur och Fursterne i Saxen, vthan den man ähr försäkratt opå att wele giöra sin fortun medh oss; Eller där någon för sin olägenheet eller andhre orsaker skulld wille eller måste quittera, att han doch icke gåår till wåre fiender och owänner; Och är i ded falled bättre, hwar man ändelig måste offendera, att ded skeer förr ähn en kommer till

en General charge, än sedhan. Sedhan att man sijr till, att Öfuerstarne så till foot samptt till häst, så och öffuerste leutenampterne och Majorerne, måge wara aff god intention och affection, och man på dem nogsampt försäkradt, hwarföre där någon finnes, som icke syntes affectionerat, ähr bäst att man den medh maneer söker att affskaffa, och af de Cavallerer, som gåå och achta på, honom substituerade den man kan förlåtha sigh på. För ded tridie, att de Regimenter, som ifrån oss ähre affträdde och sig till Hertigen aff Lüneburg slagett, och wed deres otillbörlige och oförswarlige affall blijfua beståndendes, seerdeles Officererne blijfua peremptorie citerade för General Krijgsrätten, och der försvara sig; och den som icke comparerade, eller sigh kundhe förswara, att han solenniter dömbdes till ährelös, edbruchig och infam, och blefue offendtlig proclamerat och anslagen androm till een warnagell och efftersyn, och att man vthj altt dette ginge stricte och vthan respect till personer, allenasth sättiandhe öga på skääl, rättwijsan och disciplinen: dem æstimerendes och accommoderendes som wäl giör och man hafuer orsaak att lijta opå; och dem andhre så myckedt mindre, effter som man icke tör eller kan sig på dem förlåtha; straffandes dermooth den som illa gör. För ded

fiärde, att alle hemlige Correspondentier och breffwexling, så och allt annadt omgenge förbiudes medh fiendhen eller des partier; och där vnderstundom sådant måste skee, att ded skedde medh Felldtmarschallckens heller dens, som partiedt commenderade, weetskap och effter hans ordre; hwem deremoot giorde, att han straffades effter Kriegs artiklarne, och sådhant blefue anslagedt i Lägeredt; Så ähr och fuller rådeligit att sådane Conventicula och möthen, som Officererne vthan General Commendantens weetskap och ordre detta åhr i Magdeburg hafue hållett, måtte affskaffas, hindras och förekommas; Ty elliest ähr inthet twijffwell att man skall råka vthur den ene difficulteten i den andra, som her till är skedt.

5. Medlens feel och manquement hafuer fuller causeret och förorsakar stadigt mycken olägenheet i armeen, och giör så mine som Felldtmarskallckens Consilia swåre: Orsakerne därtill äre månge och åthskillige, som icke göres behoeff att repeteres: kommer somptt aff oss sielfue, sompt aff Soldatescan, sompt af Stenderne, somptt af Landz och Stadzmannen, och somptt aff dem som oss ded skaffa skulle. Om huar gåår till sig sielff och examinerer sigh och andhre, så finnes någon skulld och brott hoos hwar. Men till att bothadt så myckedt sig göra låther, ähr

wetandes, att till krigedt hörer, först, follk; 2) peninger; 3) proviant; 4) artollerij; 5) ammunition, wapn och wärior. Desse ähre de principaleste requisita.

Så myckedt follkedt wedkommer; där man kundhe få till Sweriges Chronos devotion igen 3 eller 4 af de Regimenten Rytter, som hafue weladt accordera medh Hertigen aff Lüneburg; då ähre wij vthj Ryttare och Knechtar till Regements taledt och officerer öffrigt starcke: Och där så gott synes, meenar iag fuller kunna ähnu ett Regimente eller 2 till häst, och 3 eller 4 till foot komma vthur Swerige; Men att recreutera Regementerne, håller Jag derföre, på Regieringens i Swerige förbättring, att de Swenske och Finske Regementer som här vthe ähre, måste vthur Swerige och Finland recreuteras: de fremmande förmedellst anordninger opå quarteer göre sig complette igen: Hwillkedt Jag förmeenar deste bettre kunna skee, där man vthj vthdelning af Quarteeren ladhe hwar och een opå att complettera sitt Regimente och Compagnie, medh sådhan förord, att den ded inthet giorde innen en wiss tijdh skulle förwisas ifrån Regemente och Compagnien och profiten leffwerera sin Successori: Hwillckedt der ded med allffwar executerades, twijflar iag inthet att man skulle få godhe Regimenten.

Belangende peningarne; de låtha sigh swårast practicera. Men efterdy Peninger vthur Cassan eller qwarteeren ähre Soldatescan lijke godhe, och Gud genom denne förlänte lyckan hafuer öpnatt armeen ett gott hopp på tämelig quarteer; Så hölle Jag därföre, att man desse landen Chur-Brandenburg, Pommern, Mechelburg, Stifft Ratzeburg, Item Stifft Magdeburg och Halberstad, Hertigdömet Lüneburg, och så wijdt man sig någonsijn kan vthsträckia, skulle vthdela emellan armeen och Regementerne till Quarteer, och tilldela huart Regimente sitt, så dem som i garnisoner ligge, som dem i fälltt tiäna; på ded de som i feltt ähre kunne hafua sitt, och de i garnisonerne ligge, sitt vthan Cronones omkostnadt; öfuer huillkedt altt Jag min meening à part vthj ett förslag hafuer vptechtt. Sedhan moste man giöra sin flijt att Regieringen i Swerige på Cronones wegne kan skaffa här an till Sommarn huad FädernesLanded möijeligtt ähr i Penninger; och der man sedhan aff Stenderne heller Hense Städerne hervthe något kan vthpressa, eller aff andre bekomma till Brandskatt, och sijdst där man aff Engeland heller Franckerijke på ded falledt någott kunde mechtig warda, på hwillckedt altt Jagh flijtigt skall arbeta, och på krigs continuations falledt sökia alle medell som tiänlige finnes konne.

Ded tridie, proviantedt, måste däroppe i Landed och wed Strömarne giöres provision i tijdh opå, förmedelst en almen anlaga på spannemåhl vthi Magdeburg, och där man kunde få Alten Brandenburg fast: Så och vthj Stetin på Odern: Härnedre wed Siökanten kan man sompt vthur Landed, och där däd inthet tillräcker, giöra ett gott förråd vthur Swerige, icke allenast till fästningernes behoff, vthan och till armeens, om ded omtränger, såsom alleredhe een god begynnellsse giord ähr.

Ded fiärde, artollerij, felas oss inthet; ded är öfuerflödigt, och kan mehra hafuas om så behöfues. Ammunition och wärier så och allehanda redskap, är ett tämligitt vthur Swerige och Pryssen ankommedt. Hüad vthur Pryssen är sendt, ded weet Generalen aff artilleridt bäst; män huad vthj desse dagar vthur Swerige till Wissmar ähr öfuerkommedt, ded wijsar medfölliende designation vth. Få wij sommaren för oss, hoppas Jag att finna vthur Swerige och elliest råd till allt ded som artilleriedt, ammunitionen och artilleragen angåår och will behöfuas.

6. På ded nu alle desse Consilia deste bettre måtte kunna effectueres, så ähr först och främbst aff nöden att Felldtmarschallcken försäkrar sig

aff alle desse landen, som liggia emillan Öster-siöön, Ellfuen, Odern och Hawelen, och setter på desse landen lijka som ett Fundament aff wår Stat hervthe; best och mäst förskonandes dee landen och landzändar som näst till Siöön ligge, såsom dem, på hwilka wij på all händellsse lengst skole hafua att lijta. Effter Hawelberg är intaget, måste nu sättias öga på Werben Skantz, att befrije Ellffwen och deste bettre niutha Alte Marck, och hafua foten i Brunsswijk och Lüneburger Land: Sedhan att Felldtmarschallcken setter sin dessein på Ratenow, och att impatronera sig gamble Brandenburg, där att fatta huffwud quarteredt, såsom een ortt, dädhan man på Mechelburg och Pommern, Elffuen och Odern, Magdeburg Stad och Stifft, så och på ChurSaxen, Lausenitz och Slesien bäst kan sättia sitt öga, bequämast nyttia deres Land, klappa op deres quarteer. Och så snartt han Brandenburg kan warda mächtig, att han då föllier Hawelen så högtt han kan, drijfuandes Churfursten aff Brandenburgs follk vthur alla ohrter, och förläggiandes därin wårt infanteri, så wijdt och att, där han kan komma i Berlin, att han ded vthan respect giör, och icke af andre orsaker sig ded endholler, om han elliest kan komma därin, ähn där Churfursten honom åther tilbakars antwardar Spandow

och Landzberg i hender igen, såsom han ded för halfftannadt åhr sedhan bekommedt hafuer. Där nu Felttmarskallcken kundhe wara så starck att han förmåtte impatronera sig Franckfurth an der Oder, icke för dess styrke skulldh, vthan för quarteeren skulld och landed deste bettre att befrija, hölle Jag ded till Winterquarteren myckedt wara bequämbt.

7. Effter och förmodeligitt är att Passen på Magdeburg nu skall öpnas eller warda öpnatt; och ändog Jag icke weet i huadh postur Churfursten aff Saxen sig med sin armee wedh denne tijdh befinner, lijkwäl aff förloppedt dömandes, ded hanns Infanteri mäst skall wara consumerat, och hans Rytterij moste i hans egitt landh wijdt omkring förläggies: Så wille iag holla gott att ett lijtet Corpus vnnder någon aff Generalerne och serdeles General Majoren King förordnas på andre sijdhan Elffwen, och förladhes i bådhe Stifften Magdeburg och Halberstadt, och togo kring sig så wijdt de kundhe, och att Garnisonen i Magdeburg stodo vnder dess Commendo: Hwillken icke allenast maintinerede bådhe Stifften, vthan sig där kundhe stärckia, gofwo acht på de Churfurstlige och Lüneburgische, och så frampt något tillfälle gifues, klappade dem, och elargerade

wåre quarteer och wärffninger; och sådant altt effter som tijdhen och occasionen medgofue: Hwillkedt corpus måste wara wakedt och achtsampt, att slå dem som ringare wore, och om ded omtränger eller någon större machtt på dem ginge, att taga sin retraite på Magdeburg, och anten där aff Felldtmarschallcken blijfua vndsatt, eller att taga sin recurs till honom åth Brandenburg.

8. Skulle ded och finnas bequämare att ruinera Churfursten aff Saxen, och icke tillåtha honom att komma vp igen med sine recreuter och wärffninger (såsom iag fuller hölle ded bästha att wara, men töör icke rådha därtill, effterdy Jag icke weet huad armeen nu eller effter een Månadt tijdh kan tola) då på ded falledt att dette Consilium behagade, skulle en aff Generalerne med ett tämeligit Corpus blijfua liggende wed Brandenburg och Hawelen, att gifua acht på Marazin och hans armee, så och att behålla mestaredömedt i Marck Brandenburg; och att FelldtMarschallcken sielff med rästen aff armeen ginge öfuer wedh Magdeburg och på Hall och så åth Meisen och Dyringen; Slåendes vp alla Churfurstens wärfninger och Quarteer, och dem förwändandes till sin sterckning och vnderhålld; och på ded falledt wore gott, att någre aff de medhföliendhe redelige affectionerede Officerer,

som warta på occasion, måtte accommoderes medh Regementen, serdeles till foot: Ty där man kan hindra att Churfursten icke kan bringa een real armee i tillkommende Sommer på benen, så lärer alla hans kraffter falla oss till, och wij sedhan medh ingen annan ähn Keijsaren fåå att giöra; Hwillckens machtt, mädhan den deelt ähr och medh Franckerijke engagerat, skole wij wäl kunna proportionaliter fechta medh huar andra, och wår Soldatesca, serdeles de Tyske, mindre betenckiande hafua att fechta emoot dem, ähn emoot desse Evangel. Chur och Furstar.

9. Ded will och af nödhen wara att Magdeburg nu i tijdh måtte provianteres och försöries medh Miöl, Saltt, Kött och wedh, på ded wij den Passen måge kunne behålla öfuer Ellfwen.

Desse äre så mine tanckar doch oförgrijpeligen författade till FelldtMarschallkens dijudication, att han tager deraff hwad som han håller nyttigt och practicabelt, allenast att Jag, mädhan Jag icke närwahrende kan, dette memorialswijs hafuer weladt vpsättia, och önsker till alltt aff Gudh hellsosam rådh och lyckelig success. Actum Strålsundh den 17 Decembris A:o 1635.

A. Oxenstjerna till K. M:t. Stralsund den 31 Dec. 1635. (Præs. 25 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drottning,
Allernåd:te Fröijken.

E: Kong: Maij:tz allernådigste skrifwellsse af den 15:de Novembris är migh af Vice Admiralen Petter Blohm, och den andre de dato den 26. ejusdem, skickadt till siöös vthur Sundedt, kortt dereffter medh sine bijfogade acter wäl öfwerlefreradt worden; Och såsom iag vnderdåhnigesth och gierna förnimmer dedh E: Kong: Maij:tt sigh, hwadh hertill passeret är, alldrenådigesth låther behaga; Alltså är dedh migh vnder denne min börda min största wederqwekelsse. Hwadh för resolution E: Kong: Maij:tt hafwer taget öfwer Fredztractaten, och mig täckts gifwa för ordre, dedh hafwer iag för dette ödmiukeligen vndfånget, och skall wetha hörsambligen att rätta mig effter och effterkomadt, effter som iagh förmodher migh och i alltt som hertill är passeret, alldeles att hafwa E: Kong: Maij:tz alldrenådigste mehningh och intention hafft i acht; Och mädhan iagh sijr dedh Ständernes Rådh och resolution derhän måtta, Så länder migh och den communication till vnderrättellsse. Hwadh hertill är pas-

seret i Fredztractaten, dedh wijser vth mine förre breff, serdeles medh Erich Larsson öfwersände, och någott mehre dedh andre her bijfogede, Så att iag derföre håller att iag giorde orätt och förtreeteligit, om iag dedh här wille vppreppa, refererendes mig i alltt på dedh andre, medh ödhmiuk begähran, ded E: Kong: Maij:tt täcktes, så frampt någott wore försedt, i tijdh mig om dess willie vnderrätta, då jagh ähnnw förhoppes att finna remedium, och saken beqwäma till E: Kong: M:ttz willie och ordre. I resolutionen och ordren hafuer jagh inthed synnerligit att påminna, allenest att ett dubium eller tw infalla, att fordra nährmare beskeedh opå. 1. Der iag kan medh dee Ewangelische Furster och Ständer blifwa eense om en satisfaction för E: K: M:tt och Sweriges Crohna, förnimmer iagh E: K: M:tt häller ingen att wele hafwa, ähn ringare ähn Trettije tunnor gulldh; och der ded ringare komma skulle, häller inthedh, doch medh sådane conditioner som i sielfwe skrifwelsen vttryckes. Nw wille E: Kong: Maij:tt försäkra sigh opå, att iag skall i otijdh och vtan deste större skäähl icke komma så ringa, myckedh mindre ringare: Men effter iag förnimmer E: K: M:tt mästh sij på freden, effter som iag sielf bekänner dette Krijget oss inthedh myckedt tiähna i längden, för

orsaker skulldh, som inthedh behöfwes att mentioneres, då faller migh ett twifwell in, att där Ständerne contentere Solldatesquen, och skillia E: K: M:tt wedh dedh beswähr, och hölle då en stoor Satisfaction derjämpte att giöra, impracticabel, om man icke skulle sigh medh sådhan nöija låtha som man kunde fåå och erhålla? Jag märker E: K: M:tt sij på reputation att man icke tager för lijthedh emoth sådhan träffligh skadhe och omkostnadh. Jag bekänner dedh wara generost och ädellt: Men effter skadhan och omkostnaden alldrig kan warda fullgiordh och refunderet, vthan den måste wij fuller behålla; Då wille jag, till E: K: M:ttz alldrenådigste förbättring, achta någor Satisfaction bättre ähn ingen; Försth derföre, att och någott, der dedh parat gifwes, komme oss till pass att befrije Staten vthur sine beswär, och sättia oss hastigt på en gröhn qwisth igen; Sedhan och enkannerligen, mädhan bahre Peningar inthedh äre att förmodha, att man således kunde fåå en skählig prætext att fordra hypothek och blifwa i häfden af någon hampn och landh heruthe; hwillkedt annorlunda ähn på ett sådant sätt och af sådane orsaker inthedh kan skee; medh mindre andre humani casus kunne vpwäxa, dem wij ähnnu inthedh kunne vthsij: Så är och icke

mindre generost att låtha falla Summan till ett ringa, och dermedh accommodere sins wäns nödh, ähn som gifwa alltt effter. Drottning Elizabets af Engellandz exempel tiähner oss her wäl för ett effterdömme, att hon leth falla alla sina speser, giorde till dee föreenede Nederlandz erhållande och wern, in opå några och tiwgw tunnor gulldh Hollendsche Floriner, som wedh pass kunde draga en million Richsdaler, och behöllt till hypothek Briel i Holland och Flissingen i Sehlandh, de twå bäste och bequämeste hampner; Hwarföre är af nödhen att iag må j tijdh wetha E: K: M:tz endelige willie, om iagh hervthinnan icke må negotiere som iagh bästh kan, taga dedh mäste iag fåhr och likwäl på E: K: M:tz wegne contentere mig medh dedh sigh nååh låther: Eller om iag strictè wedh denne j be:te bref vndfångne ordre blifwa skall?

Till dedh andra, blifwer och föreslaget att iagh skall sökia hoos dee Ewangel: Ständer dedh de seija godh och försäkra E: Kong: Maij:tt dedh att skole hållas som Keijsaren och Ligan lofwa; Dedh kan fuller wara gott att man binder dem så myckedt sigh giöra låther, och heeter dedh, Clausula superabundans non nocet; Därom iagh och skall bähra sorgh dedh mäste iagh kan: Men hwadh krafft dedh kan hafua, weeth iagh

icke; Dy deres egen osäkerhet är störst, och kunne dee lijthed försäkra sigh sielfwe, sedhan andre; Åhre inthedh annadt ähn en sönderssliten qwasth; Förtryta när dem skeer någott emoth deres imaginationer; Hastige till att vpröras, och jrresolut att föhra någott vth. Håller för min persohn der före, att den sigh medh åhran en gång kan skillia wedh dem, han achte sig för deres conjunction i framtijden. Doch skall iagh inthedh låtha, effter E: K: M:tz befallning, att kneppa dem så gott sigh giöra låther.

Belangande de breff som E: K: M:tt hafwer j sinnedt att skicka till Kongen i Danmark, Hertigen af Hollstein, Cuhrfursten af Saxen, Hertigerne af Pomeren och Mechelnburg, och mig äre communicerede copier aff, så och de orsaker som E: Kong: Maij:tt dertill beweka, de äre skählige, och sielfue brefwen wäl och beqwäm till denne tijdhen och tijdens närwarande conjunctur conciperede; Der hadhe fuller här och där något kunnadt, sompt skarpare, sompt lindrigere, inföhras, effter som tijderne sigh här hastigt förandra; Men alldenstundh brefwen äre författade effter den stat som war wedh mine adwiser blefwe skrifne och åstadsände, Så hafwer dedh alltt sin skiähl. Allenesth att iag dette måste påminna, att desse Furster och Ständer äre alle lijka

godhe: affectionen duger hoos ingen: Men effter en partt äre starkere fattade ähn andre, Så tryckie dee sigh mehr som mindre kunne, och simulere bättre. Och kan fördenskulldh wara gott att E: Kong: Maij:tt desse i Mechelnburg och Pomeren något wenligere tillskrifwer; Men på E: Kong: Maij:tz alldrenåd:te förbättring och behagh, kan iag inthed finna gott att E: K: M:tt gifwer Cuhrf. af Brandeburgh ett sådant breff och wittnesbördh, att hafwa alltijdh sincere och trooligen coopereret medh E: K: M:tz S: her fadher (Christelig j åhminnelsse) och sedhan, eller skrifwa honom så wenligen och förtrohligen till; Ty oahnsedt naturen och blodhbandet Cuhrfursten af Brandeburg binder till E: K: M:tt, och månge andre skähl förknippar honom till E: K: M:ttz Stat; Jag och wäl måtte hafwa betänkiande annars att skrifwa: Men effter min plicht emoth E: K: M:tt och fäderneslandet förbinda mig till att skrifwa sanningen, så måste iagh seija som dedh är. E: K: M:ttz S. Her fadher är af ingen heruthe mehre ähn af Cuhrfursten af Brandeburg controulleret; och iag sampt andre E: K: M:tz tiähnere heruthe sedhan af ingen mehre vndertryckt ähn af honom, och alle wåre consilia turberede wordne. Jag hafuer fuller lefwadt j hoppedt att kunna vndgåedh; Sökt alle möijelige medell att

ställa den herren till fredz; ähre mig och mehre godhe ordh gifne wordne ähn af andre; Men Grefwen af Swartzenbergs consilia hafwe fått öfwerhanden; Och Cuhrfursten derföre på alla orter medh wåre wederwertige corresponderet och coopereret, och dedh så myckedt mehre, effter som alltt är bemantladh medh ett skeen af wenskap, allt in till han offentlig sigh den Pragische freden hafwer accommoderet; och då och alltt sedhan hafft sitt follk medh Cuhrfursten af Saxens och de Keijsersche emoth E: K: M:tt tillsamman, och ahnställtt sigh hembligen och vppenbahrligen för en E: K: M:tz argeste fiende i wärkedh och giärningen. Hwarföre iag icke rådher att E: K: M:tt ett sådhant sigh sielf præjudicerligit bref Cuhrfursten af Brandeburg tillskrefwe, vtan låther författa ett annadt mutatis mutandis effter sätt som till Cuhrfursten af Saxen, allenesth att E: K: M:tt dedh nähre blodhbandet och sin tillförsicht högre exaggererer: och öfuer hans wapns conjunction medh dem Keijsersche och Saxische klagar och sig beswährar, och samme bref medh en hast efterskickar. Ty dedh skall och facilitere tractaten medh Ständerne, och enkannerligen der man blifwer öfwer Satisfactionen eens, kan man medh så myckett bättre skiähl och rätt stå på hypotheken att nåh i Pommern.

Dette hafuer iagh inthed kunnedt låtha att ödmiukeligen påminna, bediendes vnderdåhnigesth att E: K: M:tt icke tager mig till onådhe att iagh dedh giör; Serdeles om dedh brefwedh kommer, att iag dedh vppehölle till dess E: K: M:tt ahnten sender ett annadt hijt, eller gifwer mig ordre att låtha dette forttgå. Och på dedh E: K: M:tt alla consilia och intentioner deste bättre må kunna sij och döma, Så sender E: K: M:tt iagh hermedh i vnderdåhnighet öfwer copier aff några breff, så och några extracter af bref som ähre wexlade emillan Cuhrfursten af Saxen, Cuhrfursten af Brandeburg och Hertigen af Pomeren, som iag hemligen hafwer vthpracticeret, hwillka gifwa E: K: M:tt rättellsse till een deel om deres desseiner: Hwilka dock måste hållas hembligen, på dedh sådant vthkommande icke förtager mig framdeles desslijkes wetskap. Elliesth att E: K: M:tt och så täckes att skrifwa om dedh till Engelland, Nederlanndh och andre orter, hafwer dedh fulle sin skiähl: Men håller likwäl gott, att effter wij ståå j tractat medh Cuhrfursten, dedh man så längie hölle in, till dess man såge hwadh vtgång tractaten wille taga; på dedh man consilierne hoos dee potentater och Republiker dereffter formere kunde: Ty effter de sielfue för sitt egitt interesse skulldh ogilla Cuhr-

furstens procedere, måste man sökia på krigzfallet att nyttia dem: Men på fredzfalledt caute gåå medh dem om, att man icke sielf och fåår något aff blasmen.

Sijdsth att E: K: M:tt hereffter sielf ärnar ahnställa correspondencen medh desse vthlendsche Konungar och Förstar, är i sigh sielfft beqwämbt; Och endog iag opå E: K: M:tz befallning nw strax gierna gåfwe deröfwer min mehning tillkiänna, huru och på hwad sätt dedh bästh wore att giöra, Så finner iag doch för migh någon difficultet rätt att vttryckia min mehningh, förrähn iag sijr vtgången af denne fredztractaten; Ty den skall subministrere rådh och sätt huru och medh hwillka correspondencerne bästh kunne ahnställas och hållas; Will förhoppes dedh E: K: M:tt så långt drögzmåhl alldrenådigesth sig icke låther misshaga. Befahler hermedh E: K: Maij:tt vthi den Högstes beskyddh till önskande lifzsundhet och welmåga, lyckosampt och rooligit Regimente, och mig sampt de mijne j dess nådhe vnderdåhnigest. Och förblifwer emädhan iagh lefwer

E: Kong: Maij:tz

Vnderdånigste trogne och hörsame tiänere

Axell Oxenstierna mp.

Strålsund den 31 Decemb. A:o 1635.

Post scriptum.

Allernådigste Drottning, effter mig och ähre några breff fasth tillijka af Grotio vthur Frankerijke ahnkompne och lefrerede, deraf E: K: M:tt staten och consilierne där kan sij; så hafwer iag achtadt nödigt att foga her hoos copier deraf, såsom bijfogade acter vthwijsa. Ut in lit:

Axell
Oxenstierna mp.

Post scriptum.

Allernådigste Drottning; Jag hadhe fasth ett förgätedh j vnderdåhnighet att förfråga migh. Jag befinner af föregångne acter och Cuhrfursten af Saxens resolutioner, dedh han alltijdh ӧrkiar opå, att emoth E: Kongl: Maij:tz och Sweriges Crohnas satisfaction skole alla reverser och obligationer, kan skee ochså aliancer, vthantwardas igen. Hwarföre twiflar iag inthedh att der wij om satisfactionen blifwe eense, han och de andre Ständerne deröfwer ahnhållandes warde; och är fördenskulldh af nödhen att E. K. M:tt sig alldrenådigesth resolverer, huru iagh mig dervthinnan på all händellse comportere och resolvere skall, på dedh iagh icke ahnten giör något

vthan eller emoth E: Kong: Maij:tz willie, och jcke likwäl bryther fredztractaten sönder, der iag vthan ordre skulle migh emothsättia. Datum vt in lit:

Axell
Oxenstierna mp.

A. Oxenstjerna till K. M:t, Stralsund den 31 Dec. 1635. (Præsent. 25 Jan. 1636.)

(Efter originalet i Riks-arkivet.)

Stormechtigste Drotning
Allernådigste Fröken.

Medan desse brefwen blifua förferdigade, och Jag tilsammans colligere lather, huad till E:s Kongl. Maij:ttz information ähr nödigt, Däröfuer en dag heller några henlöpe; Kommer åther till mig igen den Frantzösische Ambassadeurens S. Chaumonts vthskickade afferdat vthur Hadersleben med breff som lit. A. A. vthwijse. Hans rätte ährende och dessein ähr att divertera mig ifrån all Fredztractat och continuera i krijgedt, och jw förekomma att Wij icke sluta fred för ähn hans Konung kan blifua med sin tractat ferdig. Han gör gamble och nye offerter, och steller

mig åthskillige FrågePuncter före. 1. Biuder han betalningen på den Resterande Novembris terminen, som så ofta ähr vthlofuader och intet hollen: Men att Jag däremoth skall öfuergifua denne tractaten, och lofua intet att wele tractera, vthan skiuta alt till den universal tractaten, som Cardinalen af Richelieu med Påweske Gesandten å part förehafuer. 2. Biuder han een ny alliance an, och att ingen fred heller tractat ingå vthan med begges samtycke tillijka, dirigerat till een universal fred; 3. Biuder därpå att draga Försterne och Ständerne här vthe tilbakas på wår sijda igen. 4. Att sterckia E:s Kongl. Maij:tz armée med mehra folck; 5. Att gifua Åhrligen Femhundrade tusend Francker till armeens vnderhold; Begärendes att Jag deröfuer resolvera ville. Jag wäll seendes Frantzosens dessein, kennandes deres procedere, och att sådane obligationer inthet ähre E:s Kongl. Maij:tt nyttige; Enkannerligen sedan han nu så diupt sitter i krijget, och kan så swårt komma där vth som E:s Kongl. Maij:tt, Helst medan Jag weet af alle förrige deres procedere med fleere deres allierede att dee inthet hollat längre, ähn ded kommer dem till pass; Hafuer fordrat den resterende terminen, såsom ett debitum: De nye offerter, effter de

fordrade en ny alliance, hafuer Jag remitteret till E:s K. M:tt att dem vnderdånigst öfuerschrifua och förwenta dess resolution där öfuer; Effter såsom Jag dette alt i mitt schrifftlige Swar till honom hafuer infördt vnder lit: A. B.; Elliest hafuer han fordrat mig till möthes till Wissmar, ded Jag bewiliat hafuer med första lägenheet att göra; Hafuer begäret af mig att weta om den conventen i Lüneburg skulle gåå för sig? hwem som den vthschrefue? Huad där skulle tracteras? Om Jag kunde til wäga bringa att han dijtt motte fordras? Och sidst om Jag wille conjungera mine consilia med honom att äggia Försterne op emoth Keijsaren? Wore mechta captiose quæstioner. Jag gaf till beskeed: Ded Jag först inthet wiste mehra om den Lüneburger conventen, ähn att Hertigen af Mechelburg hade berättat, Churfursten af Saxen hafua i sinnedt att vthschrifuan; Dette att föregifuas dem wele tractera om Sweriges Crones Satisfaction, min authoritet inthet stoor wara hoos Stenderne och serdeles hoos Churfursten att förmå honom till att biuda någon dijtt, serdeles honom Gesandten, effter att och Konungen i Franckrijkes Resident hade most quittera Berlinske hofuedt. Doch där Jag något förmå skall Jag göra mitt bestha. Sidst at cooperera med honom till excitera Förstarne emoth

Keijsaren, skall af mig tagas i acht, enskylt och samfelleligen, med mindre saken eliest til afhandling komme och de göra E:s Kongl. Maij:tt contentement och afdrecht. Ambassadeurens afferdade wille fuller något seija, desse tractater löpa emoth alliancen, troo och lofwen; Men nähr Jag honom remonstrerede den alliancen, som E:s Kongl. Maij:tt med Konungen i Franckrijke hade, wara af Konungen i Franckrijke bruthen och casseret (huru wäll och rätt låthe Jag därhen), ingen ny wara giord; Mitt aftaal i Compegnie först inthet wara ratificeret, där ded sig doch på ratificationen expresse refererar; Sakerne efter den tijd wara heelt förandrade och i ett annadt model gutne; Sedan Konungen i Franckrijke icke hafue sig ähnnu i denne dag vthi något krijg med Keijsaren inlåthet, vthan förer ded allenast vnder annan prætext; Och blifue ähnnu både Parternes Residenter i Wien och Parijs ledne; Så och tracterar sielf alle dagar med fienden och försöker alle medell att componera saken; Sidst hafuer icke heller hollet sine lyfften att betala mig den Resterande terminen, och i tijd komma mig med Legationen här vthe till bijstånd förr ähn altt war desperat och öfueränd e, och inthet stod mehra till att botha och vpretta igen. Så

moste och ded considereras att alle alliancer ähre giorde och ansedde på de confoedereredes i Tyskland adsistence och icke emoth dem sielfue. Nu wore de allereede ifrån E:s Kongl. Maij:tt afträdde, och fördenskuld hade sielfue desseinen een ända; Och moste nu krigedt mehra emoth E:s Kongl. Maij:tz wenner föhras ähn emoth dess fiender; Huilcket att göra vthan högste twång och nöd, E:s Kongl. Maij:tz Estats raison icke tillethe. Hafuer så med desse och desslijke skähl, någorlunda stoppat honom munnen.

Eliest ähr Sadler i desse dagar kommen vthur Hertig Berendz armée genom Franckrijke; Berättar ibland annadt att man i Franckrijke inthet twiflar ded mäste striderne ähre slettade emellan Keijsaren och Konungen, allenast att Påwen icke wil förstå till Hertigen af Orlians Gifftermåls dissolution med Hertigen af Lotringens Syster, så att man nogsampt sijr huru allt arbetas där på freden. Huruledes sakerne där oppe i Landet, så och Nederland vthsij, kan E:s K. M.tt vthur nogre Sadlers bref, så och Mockels, Marinusses och Camerariusses Allernådigst sij, vnder diverse literis. Beder härjempte ödmiuckeligen, att E:s Kongl. Maij:tt sedan ded ene och ded andre ähr öfuerlagdt, wille Allernådigst opteckia mig sin meening och resolution,

huruledes Jag mig med desse och desslijke offerter, som skee heller kunne skee af Konungen i Franckrijkes Legater skall comportera, om Jag dem skall wedertaga och inlåtha mig på E:s Kongl. Maij:tz wegnar i nährmare alliance och tractat, heller om Jag dem skall vndwijka och mig excusera; Däreffter Jag mig hörsamligen skulle weta att rätta. Den högste Gud E:s Kongl. Maij:tt wed långlig, stadig Lijfzhelssa och wälmåge, så och rolig, god och lyckesam Regering mildeligen vppehålle, Effter som E:s K. M:tt Jag i Gudz milde beskydd, och mig i dess Nåde och gunst, ödmiuckeligen befaller. Datum Stralsund den 31 Decembris, Anno 1635.

E:s Kongl. Maij:ttz

Vnderdånigste trogne
och hörsame tiänere

Axell
Oxenstierna mp.

III.

Relation om hwad på Rijkzdagen i Stockholm förefallit åhr 1731. *)

Anno 1731 den 16 Jan: blef Riksdagen utblåster af Kongl. Maij:ts Pukare och 12 st. Trumpetare, alla på hwita hestar wäl monterade, och med nya silfwer Pukor och Trumpeter försedde. Registratoren Herr Engelken giorde utropet; och begynte effter middagen Ridderskapet och Adelen att angifwa sina namn och upwisa Fullmachterne, hwarmed continuerades den 18 dito, i Riddarhuset neder i mindre Salen.

Den 19 woro Ridderskapet och Adelen första gången upp i Salen, då Cammarherren Herr Johan Löwe förde ordet, som Fullmächtig för Grefwe De la Gardie, önskandes Adelen lycka til deras ankomst och wichtiga ährende, hwartil de woro på Kongl. befallning sammankallade och nu ankomne, proponerade sedan, om icke Landt-Marskalks wahlet nu först skulle företagas, hwilket bejakades, då strax 6 personer, 1 Grefwe, 1 Friherre och 4 Adelsmän satte sig til bordet,

*) Denna relation, som förvaras i Riksarkivet, har tillhört Svenske Envoyén i Haag, Frih. Joachim Fredrik Preis.

at emottaga voterings zedlarne. Derpå upropade CammarRådet Wulffenstierna Matrickeln ifrån början och til slutet, då hwar och en Adelsman effter upropet framlade sin zedel. Sedan blefwo zedlarne upbrutne och räknade, och fants för Hans Excellence RiksRådet Grefwe Horn 517 vota, för RiksRådet Lagerberg 20, RiksRådet Strömfelt 2, Presidenten Strömfelt 34, Presidenten Åkerhielm 21, Presidenten Conrad Ribbing 4, Presidenten Feif 1, Landshöfd: Ehrencrona 5, Törnflycht 1, Just: Cantzleren Fehman 1. Derpå affärdades en Deputation af 6 personer till Hans Excellence Grefve Horn upp i Kongl. Cantzliet, at honom det enhällelige walet antyda, hwilken straxt dem tilbaka följde til Riddarhuset, blifwandes af 6 andre Adelige personer i porten emottagen. När han war framkommen in för bordet i Salen, giorde åter bem:te Cammarherre Löwen en liten Oration för honom, présenterandes honom den nya silfwer stafwen, den Grefwe Horn sielf låtit förfärdiga til Ridderskapets tienst och en åminnelse at han warit deras Landtmarskalk, hwilken han emottog, och med ett wackert tal fägnade sig tredubbelt öfwer det förtroende Adelen til honom hade, som nu tridie resan utkorat honom at wara deras Landtmarskalk, tackade Gud för sådan underlig skickelse, och låf-

wade med hans tilhielp, at hans ålder och aftagande krafter ej skulle hindra, at bidraga alt hwad som kunde lända til Guds ähra, Fäderneslandets nytta och Adelens förmån etc. Så blefwo 12 personer, 2 Grefwar, 2 Friherrar och 8 st. af Adel afskickade til Hans Kl. Maij:t at i underdånighet notificera detta nya Landtmarskalkswalet, och under deras frånwaro giorde L: M: sin Landtmarskalks ed, den CammarRådet Wulffenstierna för honom stafwade. Landtm: berättade sedan at Präster- och Borgerskapet hade upsändt båd, at de utwaldt ErcheBiskopen och Borgm: Boström til deras Talmän, ty borde man dem ock tilbakas kundgöra hwem Adelen utwaldt til Landtmarskalk, hwilket skiedde igenom RiddarhusFiscalen, och så skildes Adelen åt emot kl. 3 eftermiddagen.

Den 20 gick en deputation af Adelen, bestående af 40 personer, upp til Hans Kongl. Maij:t, den Landtmarskalken sielf anförde, hwilken ock wid återkomsten berättade H:s Maij:ts nådiga swar. Straxt derpå kom en deputation af PrästeStåndet, 18 personer starck, den Biskopen i Strängnäs D:r Lundius anförde, och derefter en dylik af BorgareStåndet, nemligen 12 personer, dem Rådmannen i Stockholm Scherping förde ordet före, hwilka bägge på samtelige Stån-

dens wägnar önskade Adelen lycka til deras hälsosamma ankomst, och til önskeligit Riksdags ährendernes utförande, och slöt Rådmannen, at hos den i ymnighet församlade Adelen aldrig måtte tryta

Trogne män, som Cassan gömma,
Samwetsmän som folket dömma,
Kloka män som fatta slut,
Tappra män som förat ut.

För BondeStåndet, som äfwen aflade sin lyckönskan, bestående af 25 personer, talte den wid förre Riksdagen brukade Talmannen. När detta war beställt, gick en deputation af Adeln til de andre Stånden, 24 man starck, med dylika complimenter och lyckönskningar, dem Gr: Carl Bonde anförde. Derpå proponerade L: M: at en Introductions deputation skulle inrättas, som intaga skulle alla de, som gamle Kongl. bref och Resolutioner upwisa kunde, och blefwo der til 12 utwalde.

Den 21 war jag uti Introductions Deputation, då efterfölliande blefwo i Riddarehuset intagne, nemligen Öfwersten wid Nylands Cavallerie Baron Carl Hinrik Wrangel til Adinal, GeneralMajoren och Öfwersten wid Helsinge Regemente Herr Hinric Magnus von Buddenbrok, CantzliRådet Herr Johan Neresius, Secreteraren i

Kl. Cammar Expeditionen Herr Gustaf Heland, och Majoren Klick. Imedlertid war Adelen tilsammans opp i Salen, och hade för sig alla Ceremonielerne wid Processionen til Kyrckan och RiksSalen brukelige låtit upläsa. Emot middagen blefwo Cammarherrarne Gr: Leyonstedt och Bar: Düben af Hans Maij:t upsände at invitera Ridderskapet och Adelen, at föllia Hans Maij:t först til StorKyrckan, och sedan upp i RiksSalen. Och så skildes Adelen åt.

Den 22 blefwo ofwannämde Herrar vpp i Salen förde, och af L: M: ibland Adelen intagne, och til sina rum wiste. Blef jämwäl på Deputations remonstration GeneralMajoren och Landshöfdingen i Åbo Herr Otto Reinhold Yxkull såsom Friherre, och Lagman Herr Johan Kloo ibland Adelen placerad. Derpå gick procession an, efter Matrickelns uprop, då Adelen förfogade sig til StorKyrckan tillika med Hans Maj:t och andre Stånden, at göra den efter wanligheten wid Riksdagens begynnelse förordnade Gudstiensten, hwilken Biskopen i Westerås D:r Barchius förrättade, förklarandes Texten af 1 Petr: Ep: 4 Cap: 8 v., nemligen allenast de orden: Men öfwer all ting hafwer ju en brinnande kärlek inbördes. Sedan for Hans Maj:t i sin Kongl. Krönings habit opp til Hofwet igen, och honom följde samtelige

Riksens Ständer under en skiön Musique utur Kyrckan upp i RiksSalen, derest de wanlige och förut bekante ceremonierne förrättades. Kl. emot 1 marcherade åter Adelen til Riddarhuset igen, och de andra Stånden til sina anordnade ställen. Adelen tackade Landtmarskalken för det wackra tal han hållit för H:s Maij:t opp i Rikssalen, och Assessor Lilliestierna proponerade, om icke sådant genom trycket kunde blifwa mera bekant, hwilket emot Landtmarskalkens willia blef bewilliat.

Den 23 war Hennes Maij:ts födelsedag, då 40 personer af Adelen blefwo utnämde, särdeles af de främmande ankomne, som skulle göra sin lyckönskan til deras Maij:ter, hwilken suite Landtmarskalken sielf anförde. Men förut blef Förordningen om Riksdags ährendernes förkortande upläst, som skulle andra morgon på alla Predikestolar publiceras, at ingen skall andraga andra saker wid Riksdagen, än de som äro wärckelige Riksdags ärender. Derpå utdeltes polletter til samtelige Ridderskapet och Adelen efter Matriclens uprop, och så skildes Adelen åt.

Den 24 och 25 war Söndag och Påfwels mässodagen.

Den 26 proponerade LandtM: at 50 personer til Secrete Utskåttet, och 12 til Urskilnings

Deputation skulle utwällias, hwilket borde skie efter den gamla Riddarehus Ordningen, hwilkens 16 § angående Deputationers wälliande blef upläst. Detta blef igenom Fiscalen de andra Stånden antydt. Derpå bad LandtM: at de intet måtte skillias åt, innan 12 Electores wore utwalde, som skulle utleta desse omtalte 50 personer til secrete Utskåttet, 12 til Urskilnings och 12 til secrete Deputationen; ty blefwo 42 personer utnämde, nemligen en af hwardera bäncken, som nedergingo i den andra salen at wällia desse 12 Electores, som efter votering blefwo efterfölliande: Gr. Charles Emile Lewenhaupt, GeneralMajoren Gr. Axel Spens, StatsSecreteraren Baron Cedercreutz, Presidenten Baron Otto R. Strömfelt, Öfwerste Didron, Landshöfdingen Ehrencrona, Öfwersten Freudenfelt, ÖfwersteLieutenanten de Fritzki, StatsSecreteraren Bunge, Dito von Carlson, JustitiæCantzleren Cederbielke, CommerceRåd Hökerstedt. Kl. efter 12 blefwo desses namn upropade, då de straxt framstego, afläggandes sin ed, den CammarRådet Wulffenstierna för dem stafwade, och gingo neder i det förr omtalte rumet, med försäkran, at ej ifrån hwarandra skillias, innan desse woro utwalde, och skildes Adelen åt kl. half try efter middagen.

Den 27 upbröts Electorernes förseglade bref

af LandtM:, hwaruti Secrete Utskåttets Ledamöter woro utnämde, nemligen 8 Grefwar: Gr: Charles Emile Lewenhaupt, Landshöfdingen Gr: Carl Bielke, för Gr: Gyllenstierna Landshöfdingen Eric Wrangel, Öfwersten Gr: Arfwid Posse, GeneralMajoren Gr: Spens, GeneralLieutenanten Gr: Fersen, ÖfwerIntendenten Gr: Tessin, för Gr: Wrede Sparre Landshöfdingen Gust: Palmfelt. Friherrar: GeneralLieutenanten Zülich, GeneralMajoren Bennet, StatsSecreteraren Cedercreutz, Amiral Örnfelt, GeneralMajoren Fuchs, Landshöfdingen Stierncrantz, Öfwerste Dyring, Presidenten Strömfelt, GeneralMajoren Örnstedt. Adelsmän: Assessoren Åke Soop, Öfwerste Striik, Öfwerste Didron, Öfwerste Gyllengranat, Öfwerste Sinclair, Landshöfdingen Ehrencrona, Öfwerste Freudenfelt, ÖfwersteLieutenanten Wennerstedt, HofCantzleren von Kochen, Assessoren Adlercreutz, StatsSecreteraren Bunge, Schoutbynacht von Utfall, GeneralAdjutanten Ankarcrona, Assessoren Drufwa, StatsSecreteraren von Carlson, CammarRåd Lindcreutz, CammarRåd Dalman, Lagman Wattrang, Ryttmästaren Sigerot, Ryttmästaren Meijerhielm, HofRättsRåd Clerck, Öfwerste Stobée, HofRättsRåd Carl Ehrenpreus på Herr Fehmans wägnar, JustitiæCantzleren Cederbielke, CommerceRåd Hökerstedt, Assessor Ber-

genstierna, KrigsRåd Falker, HofRättsRåd Olivecrona, Landshöfdingen Brauner, Assessoren von Törne, CantzliRåd von Nerés, GeneralMajoren Budenbrok, GeneralMajoren von Rosen. Likaledes Secrete Deputations ledamöter, nemligen Gr: Wasaborg, Gr: Carl Posse, Öfwerste Bildstein, GeneralMajoren Adlerfelt, CammarHerr Falkenberg, CammarHerr Törnschöld, Lagman Wennerstedt, Lagman Rotlieb, GeneralAdjutanten Kaulbars, Landshöfdingen Grönhagen, Vice Landshöfdingen Ulric Frölich, ÖfwersteLieutenanten de Fritzki. Äfwenwäl de uti Urskilnings deputation, nemligen på Gr: Wachtmeisters wägnar Öfwerste Bror Rålamb, Lagmannen Gr: Gustaf Gyllenborg, Presidenten Conrad Ribbing, Öfwerste Ollonberg, Landshöfdingen Ehrenstrahl, Presidenten Åkerhielm, KrigsRådet Reuterholm, Assessoren Liliestierna, Lagmannen Cederholm, CantzliRåd Boneauschöld, GeneralAdjutanten Marks von Wirtenberg, Assessoren von Hofsten. Sedan desses namn alla woro utropade, frågade L: M: om icke eden som projecterades 1723 och 1727 för Secrete Utskåttet skulle upläsas, hwilket skiedde, och skickades listan på desse deputationer til de andre Stånden, då jämwäl, efter Landshöfdingen Palmfelts mening, BorgareStåndet påmintes, at ej andra än infödde Swenske til secrete Utskåttet

utwällias skulle. Derpå blef Instructionen för secrete Utskåttet och Secrete Deputationen, samt de senares tysthets ed upläst. Och derefter påminte Capitainen Westfelt, om det icke äfwen wore så nyttigt, at Consistoriernes protocoller skärskådes af Ständerne så wäl som RiksRådens, hwarpå L: M: swarade, at denne quæstion wore redan wid förre Riksdag Hans K. Maij:t remitterad, och kunde man emot Riksdagens slut widare der om raisonnera. Sluteligen uplästes Regerings formen och Konungens Försäkring, och så skildes Adelen åt.

Den 28 uplästes deras namn af Präste- och BorgareStåndet, som til Secrete Utskåttet woro utwalde; ochså RiksdagsOrdningen, sedan Reglementet om Riksdagens förkortande. Derpå giorde L: M: och de 50 af Adelen som woro secrete Utskåttets ledamöter, deras ed, med 2:ne upräckte finger, och som den äfwen innehölt, at de ej under den tiden skulle umgås med fremmande Ministrer, ty sade L: M: efter den aflagde eden, at han och de som woro wahne dem at besöka, skulle i dag taga afskied utaf dem, efter de andra dagen den 29 första gången skulle sammanträda i Secrete Utskåttet. Sedan gingo de 12 Electores neder at wällia 6 personer til Expeditions Deputation, och under deras frånwaro

uplästes Kgl. M:ts allmänne propositioner, som på Rikssalen blefwo upläste. Electores kommo åter up med de 6 personers namn, nemligen Lagmannen Gr: Gyllenstierna, Majoren Baron Stiernstedt, CantzlijRåd von Schantz, KrigsCommissarien von Seth, Assessor Benzelstierna och Secreteraren von Heland. Och så skildes Adelen åt.

Den 30, som var en lördag, proponerade L: M: at deputerade skulle om måndag utwällias til Deputation öfwer allmänne beswären, samt til Cammar- och Oeconomie deputation, likaledes til Bergs deputation, den en del wille skulle komma under Cammar deputation, men dock blef beslutit at en à part Deputation öfwer Bergswäsendet inrättas skulle. Derpå blef gamla Riddarhus Ordningen upläst. Och sedan giorde Secrete Deputations Ledamöterne sin tysthets ed, efter hwilken Assessor Adlerbet påminte, at hwar och en som trodde sig något hafwa lidit i Rådet, borde utan answar få gifwa sådant den Secrete deputationen tilkänna. Landshöfdingen Gustaf Palmfelt war af annan mening, at densamma borde något risquera, som gofwo något an emot Rådet. Dock blef den förras mening mäst approberad. Emot slutet af sammankomsten berättade Landtmarskalken at Borgmästaren i Söderhamn Herr Arnell hade présenterat Ridderskapet och Adelen ett Exemplar i

Franskt band af Stadslagen, den han förfärdigat, och derjämte högeligen recommenderat sin person hos Adelen.

Den 3 Februarii. Landtmarskalken bad at Gr: Lewenhaupt måtte på en stund förträda hans vices, emedan han hade något särdeles at uträtta, hwilket skiedde. CammarRåd Wulffenstierna berättade, at han eftersökt huruledes man förr procederat i den affairen at gifwa sina klagomål an uti secrete Deputationen, nemligen at de angifwit sig in pleno eller Urskillningen, och så blifwit dit remitterat, uprepandes åtskillige exempel, eller kunde de gå til Konungen supplicando tilbakas, och i underdånighet begära, at deras sak måtte å nyo få uptagas. Derpå uplästes CammarHerren Gr: Fred: Gyllenborgs Memorial af innehåld, at hwar och en borde utan fruchtan få yttra sina tanckar för Secrete Deputationen, hwilket bifölls. Major von Ungern sade, at ingen bör begära ändring, allenast at eftersees måtte, om han emot lag och rätt lidit. Gr: Tessin, at ingen skall lida, det lärer wara alles wår mening, men Gr: Gyllenborg borde säya huru hans tancke rätt är, och huru quæstionen skulle inrättas. Gr: Gyllenborg swarade sig ej tydeligare kunna säyat, än det är skrifwit, ty blef på

Adelens anhållan dess Memorial andra gången upläst. Lagman Blomfelt sade, denne Secr: Deputationen borde förstärckas, och derutur Utskått göras til skyndsamhet i den widlyftige affairen, at genomläsa 4 åhrs Rådsprotocoller, men han fick ej bijfall, utan CommerceRådh Hökerstedt utlät sig, at de som skrifteligen inkommo, borde wara answarige, men de som munteligen med Deputations Ledamöter derom talade, kunde utan hazard sig inställa, hwilket ej heller approberades. Öfwerste Stobée bad, at Assessor Adlerbets proposition måtte få bifall. Landshöfdingen Palmfelt sade, at man bör med äfwentyr wisa, at man emot lag något lidit, elliest wore Riks-Råds Embetet mycket sämre än någon annans; och bör man först angifwa målet i Deputation och sedan klaga, at enom är förnär skiedt. Derpå swarades neij. Major von Ungern sade, här äro 3 questioner: 1:o Om det är tillåteligit at klaga, 2:o Sättet huru man bör klaga, eller angifwa målet, dag och datum, 3:o At protocollen borde i ordning läsas, men om någon sig angofwe at han emot lag lidit, och wet tiden, bör det protocollet först igenomsees. Hwilket blef approberat. Presidenten Strömfelt sade: det är wäl, men man måtte ej göra någon ny domstol af deputationen, ej heller infinna sig med lönlige

insinuationer. Landtmarskalken infant sig åter igen, och blefwo Ledamöternes namn upläste til Militiæ Oeconomie-, Justitiæ-, Cammar Oeconomie- och Commercie-, Bergs Deputationerne, samt en Deputation öfwer allmänne beswären, och giok ett Extractum Protocolli af Adelen til de andra Stånden, at ej större förstärckning kunde skie af Adelen til denna deputation än 24 personer.

Uti Militiæ Oeconomie Deputation woro Öfwerste Conrad Sparre för Gr: Oxenstierna, Capitain Malcom Hammilton för Gr: Düker, Amiralen Edvard Taube, GeneralLieutenanten Carl Cronstedt, Öfwerste Numers, ÖfwersteLieutenanten Lagercrantz, Capitain Leyonstolpe, ÖfwerCommissarien Magnus Liungfelt, ÖfwersteLieutenanten Tungelfelt, ÖfwersteLieutenanten Sprengport, KrigsCommissarien von Seth, ÖfwersteLieutenanten Otto R: Wrangel.

Uti Justitiæ Deputation Öfwerste Bror Rålamb för Gr: Wachtmeister, Lagman Gr: Gustaf Gyllenborg, Öfwerste Axel Gyllenstierna, Major von Ungern, Lagman Gyllencreutz, Assessor Durietz, Presidenten Samuel Åkerhielm, Lagman Adelstierna, Capitain Ridderstråle, Assessor Ehrenstam, UnderStåthållaren von Drake, Assessor Adlerbeth.

Cammar- Oecon: och Commercie Deputationen: CammarRådet Gr: Piper, Gr: Hans Mörner, Gr: Creutz, Baron Rosenhane, Presidenten Feif, Presidenten Höpken, HofMarskalken And: Düben, ÖfwersteLieutenanten Krusbiörn, HofJunckaren Broman, CommercieRåd Silvius, ÖfwersteLieutenanten Georg Didrik von Essen, Major Corwitz Beck, CeremonieMästaren Jsac Funck, Ryttmästaren Åkerhielm, Hr Julius Silfwerschöld, Secreteraren Leyonmarck, Major Ridderborg, Assessor Lilliestierna, Commissarien Hinrik König, Commend: Ridderstolpe, CantzliRåd Boneauschöld, ÖfwerDirectören Nordencreutz, Capitain Berch.

BergsDeputationen: Öfwersten Gr: Douglas, CammarHerren Cederström för Gr: Lilliestedt, KrigsRåd Oxenstierna, CammarRåd Clas Rålamb, ÖfwersteLieutenant Pauli, Gr: Fredrik Gyllenborg för Nirot, Cammarherren Cronström, Majoren Cedercrantz, ÖfwersteLieutenanten Petter Schönström, Hr Axel Linrot, BergsRådet Leyel, Assessor Svedenstierna.

Uti Introductions Deputation: för Gr: Wachtmeister Öfwersten Bror Rålamb, Cammar Herren Gr: Leyonstedt, Majoren Stiernstedt, General FältTygmästaren Cronberg, för Hr Kafle Ryttmästaren Akerhielm, Secreteraren Lagerström, Assessor von Schantz, Major Ridderborg, för Fehman

HofRättsRåd Ehrenpreus, Hr Hederschöld, Assessor Gyllenbåt, Advocat Fiscalen Grundelstierna.

Den 6 Febr. uplästes Extractum Protocolli af Secrete Utskåttet angående 9 § af Kongl. Propositionen om lagens förbättrande, warandes deras mening, at efter 14 dagar samtelige RiksRåden tillika med LagCommissionen skulle sammanträda, och den nya författade lagen upläsa, derpå påminnelser göra, och sedan stadfästa. LagCommissions bref til Hans Kongl. Maij:t lästes derpå upp, berättandes at 7 Balckar i den nya lagen wore nu färdige, anhöllo derjämte, at de samma måtte wid denna Riksdagen blifwa stadfästade, och at alla utkomne förordningar måtte bringas under twenne titlar, nemligen til Rättegångs och Executions Stadgan, hwilcket bewilliades, och proponerade LandtMarskalken, at sådant kunde begynnas den 1 Martii. Sedan uplästes Prästerskapets Protocolls Extract, at uti den Deputation om allmänne beswären eij måtte skie någre insimulationer, eller någon frånwarande till sin heder angripas, utan at han måtte få communication deraf och sig deröfwer förklara, och at deruti måtte ett ricktigt Protocoll hållas; Resolverades, at den som blefwe angrepen, borde få communication deraf och sig förklara, men Riksens angelägenheter borde lika

fult för sig gå, och Ständren eij sig därmed beblanda, utan de kunde gå till wederbörligit forum. LandtM: förestälte sedan, om icke alla de publique saker, som wore i Deputationerne utarbetade och sedan i alla plenis faststälte, borde genast genom trycket blifwa bekante, på det eij så många falska spargementer måtte utspridas, och landet see, hwad Ständerne wid Riksdagen uträttat. Hwilket samtycktes. Sluteligen uplästes Adelens senaste slut, at hwar och en utan answar kunde angifwa sig hoos Secreta deputation, och där måhlet samt dag och datum under sitt namn angifwa, på det eij så månge onödige protocoller måtte igenom läsas, och så skildes Adeln åt.

Den 9 Febr. blef K. KrigsCollegii bref till Konungen upläst, hwilket H:s Maij:t med Ständerne communicerat, angående Öfwerste Gaddes Memorial, at nu borde aflösning skie med Guarnizonerne i Warberg och Marstrand af Skaraborgs-, Elfsborgs- och Westgiötha Dahls Regementerne, men påminte, at fast nu terminen wore, dock eij under Ricksdagen någon march eller aflösning skie kunde, efter förordningen. Hwilket approberades. LandtM: berättade, at de öfrige stånden aldeles samtyckt Adelens mening, at stadfästa Lagen, och uplästes deras Extracta

Protocolli däröfwer. Widare sade han, at H:s Excellence Gref Gyllenborg hade lefwererat 4 exemplar af den nya uti Ecclesiastique deputationen utarbetade Kiörkio lagen, och at secrete Utskottets mening wore, det densamme i hwart stånd skulle en tid liggia på bordet, at hwar och en som behagar kunde giöra sina remarquer deröfwer, och sedan dermed förfara såsom med den allmänne lagen.

Derpå uplästes Ecclesiastique deputationens giöremåhl sedan sidsta Ricksdagen, hwaruti, näst den nya Kiörckiolagen, de åthskillige quæstioner förehaft, ibland andra, att inga SuperIntendenter, utan alla härefter blifwa Biskopar, at Böndagarne borde inrättas på andra tider om åhret etc. På hwilka quæstioner man eij swara kunde innan Kiörckiolagen blefwe fastställter.

Nu kom en Deputation af Borgareståndet, 10 personer starck, den Rådman Scherping anförde, hafwandes i Commission at andraga, det en Tull-deputation borde sättjas, om Tull och Acciswäsendets öfwerwägande. LandtM: sade; man borde först weta sielfwa måhlen in specie, innan man sig kan utlåta; hwilket swar dem åter skickades.

Sedan uplästes Extract af K. RådCammarens protocoll, at några strömmar i Småland och Ble-

kingen till Ekewärckets lättare fortförande måtte gräfwas och upränsas, hwilket wärckets upförsel elljest åhrligen med stort beswär skier. Remitterades till Cammar- och Oecon. Deputationen. Sidst framkom Kongl. Maij:tz remiss till Ständren på H:s Excellences RicksRådets Gref Nils Gyllenstiernas supplique, hwaruti han berättar sig för sin swåra siukdomb en widlyftig resa förehafwa, hwartill han begiär medel såsom en föresträckning, at hielpa sig med. ÖfwerstLieutenanten Schönström sade, at han borde willfaras, emedan han under Ryska fångenskapen bewijst de Swenska fångarne mycket godt, hwilket alla Herrar Officerare bejakade; Capten Ridderschantz proponerade att han måtte få sin Liquidation betalt, så lärer han wara nögd. Hwilket approberades.

Den 13 Febr. uplästes projectet till ett anslag, att inga solicitanter få ingifwa sina ansökningar och Memorialer uti Urskillnings Deputationen längre, än till denne månadens slut, eller till den första Martii. Sedan proponerade LandtM: at deputationen öfwer den nya Riddarhuus ordningen, som åhr 1723 begyntes, skulle åter continuera, och dertill brukas de personer som förr derwid warit wahne, dock skulle deras rum som under denne tiden genom döden afgådt, eller eljest woro frånwarande, med andra igenom

Electorernes wahl upfyllas. Derpå uplästes en widlyftig Relation med allegater, om Reductions och Liquidations arbete, sedan sidsta Ricksdag, med förteckning på hwad som giordt och ogiordt är, hemställandes det till Ständernes stadfästelse. LandtM: sade, att flere skulle adjungeras till Commissionen, som det återstående utarbeta skulle, nembligen att Adelen förstärcktes med 6 Personer; hwilket approberades. Sidst uplästes Major Roses Memorial om en god ordnings hållande i Riddarhuset, nemligen at den som stod länge på gången och eij intog sitt rum, borde böta 100 dlr smt, som endels blef med löije beswarat, dock remitterades till deputationen öfwer RiddarhuusOrdningen.

Den 18 Febr: uplästes Justitiæ Deputationens Extractum protocolli om ett fritt tillträde till Rådsprotocollen uti de Saker, som behöfde widare uplysning; och sedan Secrete deputationens förfrågan wid förra Ricksdagen om samma saak war upläst, bewilljades dem den begiärte frija tillgången. Derpå blef Electorernes förseglade bref af LandtM: upbrutit, däruti deras namn woro skrefne, som till nya RiddarhuusOrdningen i de afgångnas ställe woro utwalde, nemligen Gr: Delagardies fullmäcktig Cammarherren Löwen, Gr: Polus fullmäcktig Capitain von Kochen, Cam-

marherren Gr. Leyonstedt, CammarRådet Rålamb, Leyonhielms fullmäcktig Major Christian v: Schantz, Landshöfdingen Michel Törnflycht, Cammarherren Sack, KrigsRåd Reuterholm, Assessor Hofsten och KrigsFiscalen Lang. Förstärckningen till ReductionsCommission af 6 personer war Gr: Lillestedts fullmäcktig Cammarherren Cederström, Landshöfdingen Danckwart, Cammarherren Teet, Major Rothlieb, CammarRevisionsRådet Lagerstolpe och CantzelieRådet Celsing. Sedan uplästes Prästerskapets och Borgerskapets Extracta Protocolli, angående sollicitanters tillträde till secreta Deputationen, bifallandes de bägge Adelns mening, at utan answar under sitt namn angifwa målen, dock eij hafwa frihet at anföra några raisonementer. Oeconomie-Deputationens betänckiande uplästes, om Rijors inrättande i Swerige, at deröfwer ett Placat skulle utgå, herrskapen skulle föregå allmogen med goda exempel, och landshöfdingarne all möijelig handräckning giöra wid skogslösa orter; och dernäst en tryckt berättelse om Rijors nytta, bygnad och bruuk; hwilket feck bifall, samt at Landshöfdingarne först skulle sådane byggia låta hwar på sin orth. CammarRådet Gr: Piper frambar på bordet et litet wälgiordt modell af en sådan rija samt af en Rij-ugn. Så uplästes

Prästerskapets Extractum Protocolli om deputationen öfwer Tull och accis-wäsendet, af samma mening som Adelen, at sielfwa målen böra först upgifwas. Sidst framkom Major Henels Memorial om des utarbetade book, det Florerande Swerige kallat, med begäran, at hwar och en af Adelen wille sig en sådan tillhandla, i anseende till des stora därtill giorde förskåtter; detta lemnades i hwars och ens behaag.

Den 22 Febr: blef Adelens senaste Resolution om Justitiæ deputationens tillträde till Råds-Protocollerne justerat och till de öfrige Stånden afskickat. Sedan uplästes den nya Riddarhuus-Ordningen, bestående af 9 art.; Adelen wille sig straxt deröfwer eij utlåta, utan begiärte at den måtte liggia på bordet, att hwar och en som behagade, måtte få giöra sina remarquer derwijd. Sidst berättade LandtMarskalken, at Ryska Envoyen Gr: Gollowin täncker denne wecka hålla en festin, hwartill han, tillika med åtskillige af Secrete Utskottet, woro inviterade, men han hade eij kunnat gifwa honom något positift swar, innan han fådt anföra detta ährendet för samtelige Ridderskapet och Adeln, ty frågade han, om de kunde biwista detta stora tractamente, utan at lædera det förr giorde aftahlet; hwartill alla ropade Ja, och så skildes Adeln åt.

Den 27 Febr: berättade LandtM: om H:s Exc. Gr: Gyllenstiernas död, och att des Enckia, grefwinnan Ulrica Brahe, högeligen tackade Ridderskapet och Adeln för des generositet, som de des Sahl. herre bewijst i det de bewilljat honom betalning för des Löhnings Liquidation, och änskiönt hon sådane till des resa anslagne medel eij nu, igenom des emellankombne dödsfall, kommer at niuta, wore hon för en så stor wälwillighet ändå i lika stor obligation. Gref Leyonhufwud frågade, om icke Ridderskapet och Adeln borde, emot en sådan notification, aflägga hoos Grefwinnan en formel condoleance, hwarpå resolverades, att en Grefwe, en Friherre och 4 Adelsmän skulle kl. 3 efftermiddagen sådant förrätta. Derpå uplästes Präste- och BorgareStåndets Extract: Prot: angående förstärckningen wijd Reductions Commission, som bägge höllo ett med Adeln, men Bondeståndet wille eij lemna någre ledamöter dertill, utan påminte alfwarligen at eij derwid rubba Indelnings wärcket. LandtM: sade sedan, att om Onsdag kunde samtelige Riksens Ständer upkomma på Riddarhuset, då en deputation af 12 personer borde tillsäija RicksRåden, at likaledes wara tillstädes at stadfästa den nya förfärdigade lagen. Sluteligen uplästes den nya Riddarhuus ordningen punctewis, då Hr LandtM:

tog sitt afträde emedlertid; hwarwid föreföll åthskillige discurser och särdeles om fremmande Grefwar och Friherrar som begiära naturalisation i Swerige, at de såsom Adelsmän böra intagas i Riddarhuset, men eij som Grefwar eller Friherrar, hwilket approberades.

Den 3. Martii giorde LandtM: först anstalter, huruledes Ricksens Råd och de öfrige 3 Stånden skulle emottagas och placeras, nemligen at 8 af Adeln och 4 af hwardera de andra Stånden skulle invitera Herrar Riksens Råd. Derpå kommo de 3 Stånden i sin ordning, som blefwo af en liten deputation i förstugan emottagne, Prästerskapet woro 52 Man, Borgarskapet 75 och Bondeståndet 120 Man starcke; när de alle woro i sine anwiste rum och LandtM: dem med ett litet och wackert tahl beneventerat, affärdades straxt de ofwannämde 20 personer till Riksens Råd, hwilka sig infunno, nemligen Gr: Cronhielm, Gr: Meyerfeldt, Gr: Delagardie, Gr: Liewen, Gr: Sparre, Gr: Baneer, Gr: Ekeblad, R: R: Lagerberg, Gr: Gyllenborg, Gr: Bonde, Gr: Bielke, R: R: Hård och R: R: Cronstedt, hwilka äfwen emottoges och complimenterades af LandtM.; Sedan giorde Gref Cronhielm på LagCommissions wägnar en wacker oration, och derpå blef nya Lagen capitel wis upläst, sedan 4 Ståndens Se-

creterare sig wijd bordet nedersatt. Begynnelsen giordes med gifftmåhla Balcken, hwars första capitel består af 6 §, andra af 12 §, tredie af 11 §, fierde af 8 §, femte af 4 §, siette af 4 §, siunde af 3 §, åttonde af 3 §, nijonde af 7 §, tijonde af 7 §, elloffte af 8 §, och ehuruwähl anmärckningar giordes wijd åthskillige Capitel, så blefwo dock hwar och en af LagCommissions swar förnögd, och puncterne blefwo approberade; Som kl. war långt öfwer ett, blefwo de öfrige puncterne till härnäst upskutne, och skildes denne stora försambling i en god ordning ifrån hwarannan. Sedan de 3 Stånden woro bortgångne berättade LandtM: att Capitain Witting, som en god tijd setat i arrest på Stadshuset, hade utbrutit och echapperat, och som han wore Adelsman, hade man eij welat trumla efter honom, innan sådant blefwe Adeln notificerat, derpå ropades af alla, at han ju förr ju heldre bör efftherslås.

Den 6 Martii begyntes med Major v: Henels Memorial, hwarigenom han begierte tillstånd, at få igenom trycket låta utgå de personers namn som wijd närwarande Rickedag sittia i deputationerne, hwilket samtycktes. Derpå uplästes Hr Albert Gieses Memorial, beklagandes at han ännu eij särdeles med den Adeliga societetens

inrättande kunnat åstadkomma, emedan han eij ännu hunnit till 30 docentes, af hwilka en del sig oskickeligen förhullit, och begiärer bistånd till denne ädle societetens conservation och recommenderar derjemte des Tyska Språkmästaren, at densamme till des uppehälle måtte blifwa upköpter. LandtM: proponerade om icke detta kunde remitteras till K. Cancellie Collegium, hwilket bewiljades.

Sedan uplästes Cammar och Oeconomie deputations betänckiande om Perlefiskerierne i Riket, at det måtte blifwa ett Regale och Cronan tillerkiändt, som dem till des nytta bortarrendera kan, änskiönt de lågo under Skattehemman; och at 1723 åhrs förordning deröfwer skulle uphäfwas. Blef bejakat.

Derpå kom K. CammarCollegii betänckande om ödeshemman, at de åter skulle bringas i bruk igen, hwarpå Landshöfdingarne borde hafwa inseende, och at öde skatte eller skatte-wrak skulle först upbiudas åt bördesmännen, och der de dem ej behagade, åt den mästbiudande. Cammar Deputationen biföll deras mening. Dito uplästes Cammar och Oeconomie Deputationens betänckande om lönings Liquidationernes betalning, eller at de som för laga förfall sig ej inom den föresatte terminen angifwit, måge likafullt niuta sin

wälförtiente fordran, utan at orsaken til drögsmålet efterfrågas skall, hwilcket blef bifallit.

Militiæ Oecon: Deputationens betänckande om 2:ne RegementsCommissarier, som äfwen begära sine innestående löningar; men det blef dem nekat, i anseende til deras wederlikar Under-Officerare, som äro alt för många, och fonden ej tilräckelig.

Extractum Protocolli af Bondeståndet uplästes, at de ej willia samtycka til någon Rijebyggnad, framförandes åtskillige skiäl. LandtM: sade, man borde dem med en liten Deputation beskicka och Rijornes nytta dem remonstrera, men der hoos berätta, at här intet twång är.

Sedan uplästes Prästerskapets Extractum Protocolli om de månge åhrlige Collecters utgörande, at Kyrckiornas medel förswagas, och Församlingarnes ledamöter uttröttas, anmoda Hans Maij:t, at när någon förstörd Kyrcka behöfwer reparation, då flere Stift måtte sammanläggas, på det det ena Stiftet ej måtte för mycket beswäras, hwartil de giordt en repartition. Detta remitterades til allmänne Beswärs Deputation.

Extractet af ReductionsCommissions Protocoll uplästes derpå, nemligen 2:ne Förfrågningar: 1:o Huruledes de eden aflägga skulle, och 2:o om voteringen skulle skie per capita eller Stånd-

wis. Swar: per capita, emedan det wore en Commission.

Sedan uplästes Militiæ Oecon: Deputations betänckande om Rusthållarne wid LifRegementet, hwilkas Fullmächtig Major Jernfelt anhöllt om deras Cassa medel, at de inom Compagnierne blifwa, eller i Stockholm förwaras skulle. Deputation mente at KrigsCollegium borde deröfwer hafwa upseende. Resolverades: at detta blifwer liggandes på bordet til nästa plenum.

Justitiæ Deputations Betänckande om Religionssaker blef sedan upläst, beklagandes at smädefulla skrifter på Swenska utspridde och försålde woro, och wille at noga skulle skärskådas, hwem sådane under händer hade, och at den med straff efter Kl:e Förordningar borde ansees, samt at inga böcker måtte på Swenskan öfwersättas, som ej wore af gudelige män öfwersedde och autorizerade, tackade derjämte Konungen för den goda anstalten han i dy mål giordt, och påminte, at Consistorierne, om de finge en sådan misstänckt person, skulle straxt ingifwa sina relationer til HåfRätterne, och den person tagas i förwar, och HåfRätterne genast fram för alla andra saker detta företaga, och slut deruti göra. Detta blef äfwen resolverat, at til hwars och

ens nogare skiärskådande ligga några dagar på bordet.

Den 10 Martii, sedan samtelige Riksens Ständer woro i Riddarehus Salen församlade, och 12 Herrar Riksens Råd upkomne, continuerades med upläsandet af Giftmåla Balcken, det 12 capit: bestående af 3 §, det 13 af 8 §, det 14 af 3 §, det 15 af 2 §,, det 16 af 2 §, det sista och 17 af 1 §; hwilka efter någre discourser pro et contra blefwo approberade. Derpå följde widare Ärfda Balcken, som äfwen capiteltals uplästes, det 1:a och 2:a af 2 §§, det 3:e af 12 §, det 4:de af 3 §, det 5:e af 2 §, det 6:te af 6 § och det 7:e af 4 §, hwarwid stadnades, emedan kl. redan war långt öfwer 12, och sedan desse äfwen bifölles, skildes Stånden ifrån hwar annan, sedan Riksens Råd med tilbörlig heder woro utföre beledsagade.

Den 11 ditto blef samma Justitiæ Deputations Betänckande upläst, som förl. Lördag eller den 6 war framme, angående Religions wäsendet i Swerige, hwilket ännu, på åtskilligas begäran, blef til hwars och ens närmare skiärskådan på bordet lämnat. Derpå frågade LandtMarskalken, om nu Riddarehus Ordningen skulle företagas, och om han efter wanligheten skulle sig derifrån absentera, särdeles när articlen om LandtMarskalks walet förekomme; swarades, at nödigt wore

at den justerades, men de sågo gärna, at Landt-Marskalcken wille wara närwarande, emedan hans person wore angelägen, ty satte han sig åter neder, och uplästes 1:a Articlen, om inskrifningen i Riddarhuset, hwilken blef approberat, allenast det tillagdt, at den som blifwit benådad med Adelskap, och utan förfall ej låter sig immatriculera, skall böta til Riddarhuset, för den första Riksdagen han det försumar, 100 daler S:mt, och för den andra 200 dlr S:mt, men försumar han det den tridie, så återkallar Hans Maij:t den nåden han honom förunt, på Adelens föreställning; samt äfwen bewilliat, at främmande Grefwar och Friherrar, som begära naturalisation, skola såsom Adelsmän här intagas; Deruppå upkom en quæstion, om icke Grefwar, Friherrar och Adelsmän borde sittia om hwarandra i Riddarehuset, och det efter ancienniteten, men denne quæstion lämnades til Deputations närmare skiärskådande. Den 2:dra Articlen om Ridderskapets och Adelens stämma och Säte i Riddarehuset bifölls, hwarwid Öfwerste Hammiltons Memorial kom i consideration, at en Swensk possessionatus, fast han wore i främmande tienst, kunde hafwa Stämma i Riddarehuset, samt brukas i Deputationer, och wara Fullmächtig för en annan familie. Den 3:die,

om Adelens ordning sins emellan, blef aldeles gillad. Men 4:de articken, om LandtMarskalks wahlet och dess syssla, giorde en liten halt, i ty at en del wille, efter förra Riksdagens Protocoll, at ingen RiksRåd skulle komma til den sysslan. LandtM: frågade, om här wid borde skie ett fritt wahl, hwartil mästadelen swarade ja, men några begärte votering; Ty giorde LandtM: en fråga; Om Riksens Råd skulle utslutas ifrån Landt-Marskalks wahlet? Den som swarade ja, wille at så skie skulle, och den som skref neij, wille hafwa ett fritt wahl. Ty gick voteringen för sig, fast några wille den skulle upskiutas, emedan det war så när middagen, och slöts, at 102 ja wille det skulle skie, och 121 neij wille det skulle skie ett fritt wahl, och skildes de åt kl. half tre. Men innan voteringen begyntes, uplästes Prästerskapets och BondeStåndets Extr: protocolli om voteringar i Reductions och Liquidations Commission, at de böra skie ej per capita, utan per ordines.

Den 13 Martii. Justitiæ Deputations Betänckande om Religions wäsendet blef åter upläst; hwaremot ÖfwersteLieutenanten Hr Carl Otto Lagercrantz inlagdt ett Memorial, hwaruti han påminte, at man med foglighet borde umgås med den, som wore på en orätt wäg stadder, och ej

låta Domaren komma deröfwer, utan han skulle påminnas, at för sig behålla sina satzer, och dem ej utsprida eller andra der til öfwertala; Häradshöfdingens Hr Petter Abrahamssons Memorial om samma sak uplästes, som knotade der öfwer, at Prästerskapet skulle ransaka om deras tro, utlåtandes sig, dem wäl hafwa hierta, at banlysa HåfRätterna, så frampt de den bråtzlige ej med straff belade, undrade ock, om någon genom twång och straff kunde bringas til saligheten, hwilcket Christus och Apostlarne i sin tid aldrig giordt; utan tyckte at ett kätterij i ett land giorde sanningen mycket klarare, och påstod, at ingen inquisition måtte skie, utan lämnat til den högste Domaren. Hr Joh: Hinr: Grundelstiernas Memorial uplästes sedan om detsamma, yrckandes, i det högsta, at ej måtte blij något samwetstwång i landet. Assessor Lilliestierna sade, at sådant borde hos Konungen afgöras, eller at ett Consistorium mixtum måtte skie, emedan Domaren ej kan eller bör döma om Trones articlar. Resolverades: at det blifwer wid Deputations betänckande, dock at HåfRätterne referera saken til Konungen.

Derpå blef Militiæ Oecon: Deputations betänckande upläst, at i anledning af 2 § i Kongl. Propositionen, en ständig Knechte rotering inrättas

i Österbottn, hwartil nu Allmogen dersammastädes samtyckt, i stället för utskrifning; hwartil Deputation äfwen samtyckt. Sluteligen gaf Cammarherrn Gr: Gyllenborg in ett Memorial om befrielse för Contributioner uti fredstider, hwilket der med kunde hielpas, om ej flere RiksRåder wore, än 1720 åhrs Regerings form innehåller, hwarigenom en märckelig besparing till statens understöd skiedde; Resolverades: at detta 8 dagar ligger på bordet, samt at Secrete Deputation och Justitiæ Deputation inkomma med sine berättelser om denne sak.

Den 17 Martii blefwo åter Riksens Råd efter wanligheten med en Deputation af alla Stånden up i Salen hemtade, då General Major Charles Emile Lewenhaupt framträdde, berättandes, at H:s Excell:ce LandtMarskalken, som hastigt blifwit opasslig, anmodat honom at förträda hans vices; och när Riksens Råd, som nu woro 12 til antalet, hade sig neder satt, begynte åter CammarRådet Wulfwenstierna at upläsa continuation af Ärfda Balcken, nemligen det 8:de capitlet bestående af 8 §, 9:de cap. af 7 §, 10 cap. af 5 §, 11:te cap. af 2 §, 12:e cap. af 11 §, 13:e cap. af 2 §, 14:e cap. af 2 §, 15:e cap. af 7 §, och det 16:e cap. af 3 §, och som då redan war kl. 12 slagen, och capitlen approberade, skildes de alla åt.

Den 20 Martii war ej LandtM:, för dess opasslighet, närwarande, förträdandes Gr: Lewenhaupt imedlertid dess syssla. Cammar och Oeconomie Deputations betänckande uplästes, om Store- och små-Tulls Betienternes balancer, som Crónones medel om händer haft, warandes deras mening, at de borde afskrifwas, så wida de ej mera tagit, än den dem bestådde lönen, hwilket fick bifall.

Ett ditto betänckande, om en ny methode til Regements räkningars inrättande, särdeles för de wärfwade Regementerne, hwartil Kl:e Cammar Collegium ingifwit ett project, det Deputation gillat, som äfwen blef bifallit.

Ett ditto betänckande om flere åboer och tienstefolk på hemmanen, emedan man klagade, at nog folck öfwerginge både til Danmarck och Ryssland, efter de ej wid hemmanen hafwa förswar. Deputation mente, at hemmanen ej kunde klyfwas mindre än i 4 delar, dock i skiärgårdarne, och der stora skogar äro, kunde de ännu mindre klyfwas, och at tienstefolckets Cronoutskylder borde på de orter lindras, at de ej måtte til fienden öfwergå, och om de sedan flychtade, skulle de exemplariter straffas. Landshöfdingen Ehrencrona sade, at det ett stort missbruk är, det Rusthållare och Allmogen bygga så många

torp i landet, at skogarne aldeles förödas, och folcket upäta hwarandra, berättandes, at allenast i ÖsterGötland woro öfwer 4000 torp, hwilcket änteligen bör rättas. Resolverades, at som detta wore en angelägen sak, borde den gå tilbakas til Deputation, och hwar och en som behagade, kunde der göra härwid sina skriftelige påminnelser.

Derpå blef Bondeståndets Extr. Protocolli upläst utur allmänne beswärs Deputation, at Instructionerne för Collegierne och Landshöfdingarne måtte genast af Ständerne öfwersees, och anhöllo, at en Deputation deröfwer skulle förordnas, hwilket bifölls at så skie skulle, och at de samma approberade skulle til trycket befordras, innan Riksdagens slut. Nu kom en deputation af 6 Borgare, dem Rådman Scherping anförde, berättandes at Borgmästaren i SöderTelge, Norberg benämd, wore här wid Riksdagen död blefwen, och at dess Encka och barn begärt begrafningshielp, hwartil BorgareStåndet gifwit 200 daler Kmt, anhållandes, at Adelen äfwen ej wille wara deremot; deras skrift remitterades til Secrete utskåttet med recommendation. CammarHerren Gr. Gyllenborg begärte sedan, at få underrättelse huru sista voteringen aflupit om LandtMarskalcks walet. Öfwerste Stobé sade, at Riddarhus Ordningen borde hwila, och at alt hwad derwid wore giordt,

skulle ogillas, och at sista voteringen, som war olaglig, öfwerända kastas. Lieutenanten Riddercrantz påstod åter, at den måtte stå, wore ej olaglig, men deras egen skuld, som ej wore tilstädes, eller at de närwarande derifrån bortginge, och skulle wara ett alt för swårt præjudicatum at en votering öfwer ända kasta. Assessor Lilliestierna sade, at det kunde hielpas, om de som då woro frånwarande, nu kunde om samma sak votera, hwilket ej bifölls. HofRättsRådet Ehrenpreus sade, at som denne punct förorsakar så många controversier, så wore bäst at med de andre puncterne i RiddarhusOrdningen fortfares, men denne upskiutes til nästkommande Riksdag, med det förord, at han då skall afgöras, innan någon LandtMarskalk blefwe walder. Härpå swarades mot och med, och beslöts, at de om fredag enhälleligen wille wara tilsammans och afgöra denna sak.

Den 24 Martii, sedan 9 Rikseens Råd och samtelige Ständren woro församlade, continuerades med upläsningen af nya lagen, nemligen Erfda Balkens 17:de cap., bestående af 7 §, 18:de cap. af 4 §, 19:de cap. af 4 §, 20:de cap. af 8 §, hwarwid påmintes, at när Fadren gifter sig andra gången, bör han sättia Förmyndare för sina barn, såsom ock at böter skulle läggas uppå den som

ej wille antaga förmynderskap, hwilket ej samtycktes, men den påminnelsen, at utländsk man ej måtte få blij Förmyndare i Swerige, blef approberad. Det 21 cap. af 1 §, 22 af 4 §, 23 cap. af 6 §. Och så begyntes Jorda Balken 1:a cap. af 2 §, 2:a cap. af 1 §, 3:e cap. af 2 §, 4:de cap. af 9 §, 5 cap. af 12 §, 6 cap. af 4 §, 7:e cap. af 7 §, 8:e cap. af 3 §, och så skildes de åt denne gången.

Den 26 Martii war en myckenhet af Adel tilsammans och uplästes först Major von Ungerns Memorial, at den förre votering wore laglig, och refuterade alla de raisoner, som der emot kunde anföras, åstundande, at RiddarhusOrdningen skulle hwila til nästkommande Riksdag, på det angelägnare saker ej må eftersättias. Cantzleren Hielmborgs Memorial, som der näst uplästes, war af samma mening. Derpå framkom Häradshöfdingen Abrahamsons Memorial af innehåld, at ingen giord votering skulle kastas öfwer ända, om intet Adelen der til allmänneligen wille samtycka, men wille de alla der til bifalla, då kunde en ny votering för sig gå, dock skulle de som förr voterat ännu en gång genom votering samtycka, om någon ny votering skulle skie. HåfRättsRådet Ehrenpreus upläste sitt egit Memorial, hwaruti han särdeles berömde denne nu warande

LandtMarskalkens stora conduite och de öfrige RiksRådens zele och wårdnad om Fäderneslandet, men påstod at härefter ingen Riksens Råd måtte wällias til LandtMarskalk, förebärandes ibland annat, at en Aristocratie kunde sig hos oss insmyga, så framt en af Riksens Råd altid skulle förrätta LandtMarskalks Embetet, och at deras autoritet giorde så mycket hos mången, at han för fruchtan ej torde yttra sina hiertans tanckar etc. Sedan blef Lieut. Riddercrantz Memorial upläst, at blifwa wid Riddarhus Ordningens project, och wällia den man finner nyttigast och til den man största förtroende hafwer. Ryttmästaren Palmstierna frågade, om voteringen senast utfallit på de andras mening eller på ja, om icke de då hullit den för laglig; swarades af någon, det sådant ej nu wore in quæstione, Lagmannen Gr. Gyllenborg sade, at om någon kan anföra så goda skiäl, at wederlägga Hr Ehrenpreuses Memorial, så wille han gå ifrån hans mening, men elliest intet. Assessor Adlerbeth wille, at man skulle wid en annan Riksdag votera om denne saken. Bem:te Hr Riddercrantz sade, at när 50 personer af Adelen kunde i Secrete Utskåttet votera om de angelägnaste Riksens ärender, så kunde wäl 223 personers votering gälla i denne saken, och påstod at man borde

rätta sig efter Riksdags Ordningens . . . punct. Assessor Lilliestierna begärte, at i Protocollet för wår posteritet införas skulle, det denne quæstion aldeles intet rörde denne wår berömlige LandtMarskalk eller någon af de andre RiksRåden, dem man för deras trohet och kärlek för Fäderneslandet wore mycket förbunden. Så uplästes GeneralMajor Fuchses Memorial af innehåld, at Riddarhus Ordningen måtte hwila, och at det i Adelens protocoll skulle inflyta, at de alla samtyckte, det til nästa Riksdag ingen RiksRåd skulle til LandtMarskalk wälljas, hwilket samtycktes, och resolverades at denne Adelens mening skulle wid nästa Riksdag, innan något LandtMarskalkswahl blefwe, in pleno upläsas. Præsidenten Strömfelt biföll samma mening, utlåtandes sig, at wi disputerade om tilkommande ting och observerade intet de närwarande, de andre Stånden arbetade ut den ena saken efter den andra, och wij måste dem såsom afgiorde emottaga och för lag erkänna. Nu skickades 2:ne af Adelen til LandtM: med berättelse hwaruti man stadnat. I medler tid blef Öfwerste Schedings Memorial upläst och Hr Jacob Flemings, at alla K. Förordningar och Resolutioner angående Reductions wärcket skulle öfwer ända kastas, på det de ej måtte ligga i wägen för dem som sine gods för-

lorat hafwa. Detta resolverades at ligga på bordet, at man derpå skriffteligen swara kunde.

Cammar och Oeconomie Deputationens Betänckande uplästes derpå, om Härads skrifwarnes wedergiällning i Halland, som åhrligen skrifwa Allmogens quitence böcker, föreslåendes Landshöfdingen Bennet dersammastädes, at hwart mantal borde gifwa dem 1 öre Smt derföre, emedan alla andre provincier hade tryckte quitence böcker. Deputationen utlät sig, at Allmogen ej bör med nya pålagor graveras, utan sådane böcker kunde i Giöteborg til deras tienst tryckas.

Ett dito betänckande om Tull-Cappars tagande af mälden, som till Quarnar föres, hwarpå Hrr Landshöfdingar begiärt en förordning hwar i sitt lähn, men Deputation yttrade sig sådant eij kunna skee, förr än förordningen om Mått och wicht wore faststält, som approberades.

Sluteligen uplästes ett dito betänkande om någre Strömmars upränsande i Bleckingen och Småland, till wahrors bättre framförande. Depututationen föreslog at wissa personer skulle desse Strömmar besichtiga, derom berättelse giöra och förslag til omkostnaden dertill wid handen gifwa. Detta gek tilbakars til Deputation, efter Gref Piper berättade, det nya omständigheter herom wore ankomne.

Den 27 dito, då LandtMarskalken förr än emot middagen eij war tillstädes, uplästes Cammar och Oeconomie Deputations Betänckiande om Convoy Commissariatets Räkningar i Giöteborg, hwaröfwer klagades, at de så orichtigt inkommo. Deputation wille at Cammar Revisionen med det aldraförsta skulle företaga dem til öfwerseende, hwilket bewilliades. Derpå kom en liten Deputation af 6 Präster, dem biskopen Schröder anförde, berättandes, at en Probst i Calmar Lähn M:r Joh. Witte wore af en pjnsam Siukdom afleden, och som han hade 8 barn, och wore af ett fattigt tillstånd, anhöllo PrästeStåndet at få en liten hielp, både til begrafning som andra omkostningar wid dess siukdom, hwarföre han wore gäldbunden. Detta Remitterades till Secrete Utskåttet at nämna en w:ss Summa. En stund derefter kom en Deputation af 12 borgare, dem Rådman Scherping anförde, berättandes at deras Stånd gierna wille det af publique medel 400 dahler Silfwermynt skulle til denna döda Herdags-Prästens begrafning och andra utgifter gifwas. Sedan blef et Borgerskapets Extractum Protocolli upläst om handelsman Paul Jurgenson, som klagade det han wore råkad i en swår Process med Engelske handelsman Mongommery, begiärandes til unflyende af alla Instantier at få på egen be-

kostnad en Commissorial Rätt, helften af Lagfarne och helften af Handlande, som saken afgiöra skulle, och den sig sedan funno onögd skulle sig hos Hans Maj:t angifwa, hwilket borgareståndet bifallit. Häröfwer discurrerades en lång stund, menandes en dehl denna saken hörde eij till Riksdags affairerne, särdeles som hon i Urskillnings Deputation eij wore emottagen; andra meente åter, at han eij kunde sig annorstädes angifwa, hälst som denna begiäran wore honom af Hans Maj:t afslagen; andra åter sade, at som dermed begge parterne eij wore öfwerens, borde en sådan Rätt eij tillåtas. Hr Jurgensons och Hr Mongommeris Memorialer uplästes, påståendes den förre denna begiäran, anhållandes den senare at Saken skulle directe i Kgl. Swea Hof-Rätt uptagas. Nu kom en Deputation af borgareståndet och recommenderade denna Jurgensons begiäran hos Ridderskapet och Adelen. Resolverades, at detta skulle *(remitteras)* till Hans Maij:t med en underdånig Recommendation at Jurgenson måtte få en sådan Commission.

Riddarhus Secreteraren utkallades af en Prästman, som af Ståndet war utskickad at invitera Adeln til Likpredikningen öfwer Probsten Witte, som skulle hållas om Onsdag eftermiddag af biskopen Schröder i St. Catharina kyrka.

Derpå blef Öfw. Lieutenant Fahlströms Memorial upläst angående en Process, den hans Swärfader Sahlige Lagman Broman haft med Öfwersten Gylleneclou om 150 Specie Ducater, som redan wore wid sidsta Riksdagen afgiord, och hans Swärfader har Penningarne måst utbetala. Men som han nu har fådt nya skiähl, anhåller han, at saken måtte få å nyo uptagas igen. Gref Gustav Gyllenborg sade, om han har nya skiähl, kan han sig hoos Kongl. Maij:t angifwa, efter 1695 Förordnings innehåld. Resolverades, at det skulle remitteras til Hans Maij:t med et promotorial, at inga förra domar eller Resolutioner måtte ligga honom i wägen. LandtMarskalken recommenderade LinneManufacturiet i Hälsingland, at hwar och en behagade sådant befrämia med Lotters insättiande.

Sedan berättade LandMarskalken at Capellmästaren Rohman begiärt at få hålla sin Passions Music i Riddarhus Salen, hwilket honom bewilliades.

Sidst uplästes ett Extractum Protocolli ifrån borgareståndet angående den nya Tull Deputations förrättning. Præsidenten Strömfelt påminte allenast 1:o at de eij måtte ändra någon Tull Taxa, så länge Tull-arrende påstår. 2:o at alt ting skall tullas efter des skiäliga wärde och eij efter

angifwandet, 3:o at på de saker som införas och här kunna fabriceras större Tull påläggеs. Hwilket biföls.

Den 31 sidstledne Martii, sedan efter wanligheten 10 Riksens Råd woro upkomne, continuerades med Jordebalkens 9 Capitel, som bestod af 9 §, det 10 C. af 2 §, det 11 C. af 7 §, det 12 af 7 §, det 13 af 4 §, det 14 C. af 5 §, det 15 C. af 4 §, det 16 Cap. af 18 §, det 17 C. af 5 §, det 18 C. af 1 §, hwilka alla approberades. Derpå följde Bygninga Balken 1 Cap. af 4 §, 2 C. af 5 §, 3 C. af 2 §, 4 Cap. af 2 §, 5 Cap. af 8 §, det 6 C. af 4 §, det 7 C. af 3 §, det 8 C. af 5 §, det 9 C. af 8 §, det 10 C. af 10 §, det 11 C. af 4 §, det 12 C. af 4 §. Derpå skildes Stånden åth, men Adelen blef quar, föreställandes dem LandMarskalken at efter Deputation öfwer Instructionerne och Tull Deputation wore fastställt, Electorerne måtte komma eftermiddagen tilsammans och wällia til den förra 12 stycken af Adelen, och til den senare sex, hwilket samtycktes.

Den 3 April uplästes först Rådmannen i Uddevalla Jöns Koks Memorial, hwaruti han anhåller, at som han will fournera Swerige med tillräckeligit Ståhl, det må högre tull påläggas

eller aldeles förbiudas at införas. Deputation kunde eij giöra någon ändring häruti, emedan et så litet quantum införes, hwilket approberades. Derpå uplästes deras namn, som woro utnämbde till TullDeputation, nemligen Landshöfdingen Gustav Palmfelt, Præsidenten Strömfeldt, Major Pauli, CantzlieRådet Boneauschiöld, CammarRevisions-Rådet Lagerstolpe. Till Deputation öfwer Instructionerne woro Landshöfdingen Gref Carl Bielke, HåfIntendenten Gr. Tessin, Major v. Ungern, Landshöfdingen Törnflycht, Landshöfdingen Ehrencrona, Præsidenten Åkerhielm, Landshöfdingen Johan Palmfeld, Etats Secreteraren Cederström, KrigsRådet Reuterholm, BergsRådet Leyell, CammarRådet Lindencreutz och Assessor von Törne, öfwer hwilka sidsta protesterades, i det eij rådeligit hölts, at så många Landshöfdingar och Collegiernes betiente skola öfwerse Instructionerne. Resolverades, at Electorerne skulle det ändra. Gref Tessin framsteg sedan och berättade, at Alingsåhs Manufacturie Directeurerne hafwa begiärt frihet at inlägga et Memorial til alla Stånden, fast de eij hint at komma uti Urskilnings Deputation, hwilket samtycktes, effter det war et publiquet Werck.

Justitiæ Deputations betänckande uplästes widare om Cammarherren Eric Sparre och Fru Ja-

cobina Lillieböks arfwingar angående de 6000 Rdrs Ersättning, som hans fru Moder utgifwit wid en dehl af Ekebyholms Godet reducerande, hwarmed hon måst förnöija kiöparen. Deputation yttrade sig, at som quæstionen om och huru Ekebyholms Godzet blifwit reducerat eij wore ventilerad, den saken eij instämbd, eij heller någon på Cronans wägnar warit tilstädes, borde den gå til Hans Maij:tz afgiörande.

Dito Justitiæ Deputations betänckande om lagman Lilliegreens anhållan, at alla lagmänner måtte få hwar sin Notarius för en wiss lön på Staten, at hielpa dem med Protocollerne. Deputation mente, at som Rikets tilstånd eij tåhl at gravera Staten med nya betienter, kunde det sig eij giöra låta, dock wore det Hr Lagmannen eij betagit at sielf löna en Notarius wid tingen. Men hwad hans Methode om Processens förkortande angår, så kan han sig med densamma hos LagCommission förfoga, som äfwen hafwa samma Saak in Commissis.

Hr Etats Secreteraren Cederström kom inför bordet, och näst en nådig hälsning ifrån Hans Kongl. Maij:t gaf han fram ett bref til Adelen, hwaruti Hans Maij:t föreställer nödwändigheten til sin Resa åt Hessen, i det han Personligen

måtte giöra åtskillige anstalter och Författningar uti sine Arfländer, tänckiandes strax efter Riksdagen samma resa at anträda, och skulle gierna see, at hafwa sin älskelige Gemåhl med sig, men hwar ock icke det kunde skee, åstundade Hans Maij:t, at under Hans frånwaro Hennes Maij:t måtte få deel af alla Riksens angelägenheter etc. Detta remitterades til Secreta Utskåttet och Secrete Deputation, at med deras betänckande häröfwer in plenis inkomma.

Derpå recommenderade LandMarskalken en skiön Medaille, som Medailleuren Hedlinger til Ridderskapets heder förfärdigat, med Konungens Portrait å ena, och Riddarhuset å andra sidan, hwilken Medaille åskådades af de mästa af Adelen.

Derefter uplästes Justitiæ Deputations betänckande om Öfwerste Lieutenanten Dagströms Smädeskrift emot Regeringen, Rådet och Stånden, den han insändt til Landshöfdingen Hylteen, hwaröfwer blifwit en stoor Commission satt, som wid ransakningen förnummit honom ibland hafwa feel på förståndet; Ty hafwa de dömt honom på Malmö Slått, och at dess hädeskrifter af Skarp-Rättaren skulle upbrännas uppå Christianstads torg, derjemte hafwa de suspenderat Landshöfdingen Hylteen ifrån sin tienst, hwilket Deputation hölt för oskiäligt, emedan de eij funnit suffi-

ciente orsaker dertill, utan höllo före, at han måtte sättias till sin tienst igen och få reconvention. Häradshöfdingen Abrahamson åter gaf igenom ett Memorial tilkiänna, at som man ännu eij wiste, hwaruti hans fehl bestådt, och Saken wore hos Hans Maj:t anhängig, borde det bli med honom som det warit, til dess Hans Maj:t giordt slut i Saken. Här begyntes at discurrera, disputera, fråga, hwarest Häradshöfdingen fådt Communication af Memorialet, det han beswarat, i det Ledamöterne i Deputation giordt sin Eed; CammarRådet Wulfenstierna sade, det han det nedre i Contoiret genomläsit, hwilket alla tyckte wara illa giordt och wille at hans Memorial skulle annulleras, beslöto derpå, at alla Deputationernes betänckiande skulle förseglade upsändas på Riddarhuset, at der för alla upbrytas, på det ingen i otid måtte deruti titta, och hwart mål på utanskrifften rubriceras.

Detta Deputations betänckande skulle ligga på bordet til nästa plenum.

Sidst uplästes Sahl. Archiatern v. Bromels Enkias Supplique om begrafningshielp och understöd för sig och sina barn, ty utnämdes en Summa af 600 dahler Silfwermynt, hwilket en Deputation de andra Stånden berättade.

Den 7 April. Sedan 9 Riksens Råd woro upkomne, continuerades med bygninga balkens upläsande; det 13 Cap: bestående af 6 §, det 14 C. af 5 §, det 15 C. af 7 §, ur denna utgeck den 4:de paragraphen. Landshöfdingen Ehrencrona påminte at böterne woro alt för stränge igenom hela denna nya Lagen, och at de borde lindras, elljest kan Allmogen aldrig stå dermed ut. Secreteraren Plan sade, man hade det därföre giordt at missgierningarne eij skola så taga öfwer handen som nu skiedt är; resolverades at de borde lindras. Det 16 Cap: af 4 §, det 17 Cap: af 4 §, det 18 af 4 §, det 19 Cap: af 4 §, och så skildes Stånden åt. LandtMarskalcken bad för sin opasslighet skull at i dymmel weckan få resa på Landet och blifwa där öfwer Påska-Helgen, hwilcket honom bewilljades. Sedan berättade Han at Capellmästaren Roman mycket tackat för det han förleden Söndags fått låna Adelns stora Sal til sin Passions Musique, begiärte densamma tilkommande PalmSöndag, hwilcket honom låfwades: Sidst bad LandtMarskalcken at Adeln wille præcise wara tilsammans i morgon kl. 9, emedan angelägne ärender skulle förekomma.

Den 8. LandtM: upbröt Stora Deputations förseglade Betänkande, som wore 4 likalydande

Exemplar, och uplästes, hwaruti Deputation bjföll Konungens Resa, men önskade at Hennes Maij:tt måtte blifwa hemma och i Konungens frånwaru bjträda Rådet, och underskriffterne skulle skie med den anmärckningen: Under Hans Maij:tts Wår älskelige Gemåhls frånwaru. Gr: Friedrich Gyllenborgs Memorial uplästes, af samma innehåld. Detta betänkjande feck bjfall. Därpå uplästes Projectet til Swaret på Konungens bref til Standen, hwilcket sedan af 4 Talemännen underskrefs: därpå resolverades at en starck Deputation af alla Ständen skulle upträda til Hennes Maij:tt at anmoda Hennes Maij:tt i Konungens frånwaru antaga den tunga Regements bördan, hwartil et Tal projecterades som Deputation föra skulle: Så utwaldes 24 stycken af Adeln til denna Deputation, item 6 Personer som skulle invitera Riksens Råd, och 6 andra som skulle upkalla de öfrige 3 Stånden i Riddarhus Salen; hwilcka sedan de alla woro upkombne til en ansenlig myckenhet, blef Konungens bref, Deputations betänkjande, swaret på Konungens bref och Talet til Hennes M:tt upläst. När det war bestält och de alla enhälleligen bifullit Deputations mening, ginge Riksens Råd up til deras Maij:tter och därpå följde den stora Deputation af 60 personer, den LandtMarskalcken Sielf anförde; kom-

mo åter om en liten stund tilbaka, och berättade LandtMarskalcken deras Maij:tters nådige swar. Så skilgdes alla Stånden åt kl. emot tuu. Innan Stånden upkommo i Salen, blef et Extractum Protocolli af BondeStåndet upläst om Landshielpen och 5 procents afgiften, berättandes at BorgareStåndet eij wille längre utgifwa Landshielpen och de 5 procent för inkommande wahror, samt wilja at Räkning skall giöras huru denne wid förra Riksdagen bewiljade contribution blifwit disponerat; BondeStåndet bjföll det förra, men wille at Borgerskapet ännu skulle continuera med 5 proCents afgifften, som de sielf sig begifwit til, påstodo jämwäl at et wist antal af Småkrämare måtte bli, på det den ena eij må ruinera den andra.

Den 10. Justerades först ExpeditionsDeputations bref til Hans Maij:tt om dem som utom terminen sig wid Ständernes Contoir angifwa, item om Jürgensons begiärte Commission. Så blef Cammar och Oeconomie Deputations betänkande upläst, om Capitain Berch, som begiär at få utbyta et Cronohemman i Skåne, som ligger under Öfwerste Bostället, emot jämngodt wederlag; hwilcket blef bifallit. Därpå kom EtatsSecreteraren Cederström upp med et bref ifrån Hans Maij:tt, hwarutj Han Nådigt tackade Stän-

derne för deras goda samtycke til dess bortresa, och förklarade Sin kärlek igen för Ständerne, i det Han åstundade at anträda Resan wid slutet af Maij Månad, såframt Riksdagen kunde därtil lyckeligen slutas, på det Han i god tjd i Höst måtte kunna återkomma och eij nödgas öfwer Wintern borto blifwa; Öfwerste Rålamb sade at Secrete Utskåttet och Deputationerne borde utleta de aldra angelägnaste Riksens ärender och dem afgiöra, at man til den 20 Maij kunde blifwa färdig med Riksdagen. Baron Wrede och andra swarade at man eij kunde sättja ut dagen, ty de långwägade, som med möda hjtkommit, borde först weta hwad de uträttat, innan de tänka på något slut, hwarmed de kunde hugna deras hemmawarande MedBröder. Discourerades sedan om fond til Resepenningarne, som om tilökning til Hennes Maij:ts Handpenningar under Konungens frånwaru, som remitterades til Secrete Utskåttet, och beslöt at Riksdagen skulle i Maij Månad slutas, hwilcket blef de andre Stånden kundgiort genom en Deputation af 6 Personer, dem Gref Tessin anförde, och dem likaledes Hans Maij:ts bref communicerade. Nu kom en Deputation af 8 Präster, dem Biskopen Humbla anförde, med berättelse at de höllo et med Adeln angående Riksdagens slut, men anhöllo at den Commission

öfwer Kyrkioherden M:r Eric Tolstadius måtte ibland de första uptagas och slutas innan Riksdagens slut. Borgerskapets Deputation af 8 Personer, den Borgmästaren Stobée i Malmö talte före, yttrade sig at de i nästa Pleno wille gifwa sin mening til kiänna om Riksdagens slut. Sedan uplästes det en gång ventilerade Just. Deputations Betänkjande om LandsHöfdingen Baron Hyltéen; Hr StiernCrantzes, Gref Friedrich Gyllenborgs och Commendeuren Grooths Memorialer uplästes, som äfwen stadnade i samma slut som Deputations betänkjande, at LandsHöfdingen måtte sättjas til sin tjenst igen, och få reconvention för den ljdne skadan och skympfen, och at Hans Maij:tt wille gifwa befallning at ingen sak måtte begynnas ab executione. Wjd begynnelsen af denne saken blef påmint, at alla LandsHöfdingens Slächtingar och Commissionens Ledamöter, som honom suspenderat ifrån tjensten, skulle sig utur Salen absentera, men war eij någon sådan tilstädes. Just. Cantzlern framsteg och giorde berättelse om alt hwad i denne saken utj Rådet wore passerat, och mènte at den i dag lärer slutas, ty resolverades at et bref skrefwes til Hans Maij:tt, at den saken strax blefwe sluten, och han emedlertjd til sin tjenst åter insattes. LandtM. upsände en billet til Gr: Lewenhaupt, som uplästes, hwarutj

han beklagade at han för en hastig påkommen heshet eij kunnat i dag wara hos Adeln tilstädes, och at han tänckte i andra veckan förfoga sig på Landet at öfwer Helgedagarne där förblifwa. Adeln anmodade Gref Lewenhaupt at gå til LandtMarskalcken och på Adelns wägnar önska honom mycken lycka på dess resa. Sidst påmintes at en Adelsman, Stralenhielm benämbd, tänckte på Konungens födelsedag om Lördag giöra en Oration på Riddarehus Salen, hwartil Adeln inviterades.

Den 13 geck en Deputation til de andra 3 Ständen at recommendera LandsHöfdingen Hyltéens sak och den begiärte begrafningshielpen för Sahl. Bromels fru. Sedan uplästes Ryttmästar Bråkenhielms Supplique, hwarutj han beklagar sit usla tilstånd, och at han utan raison under sin siukliga frånwaro blifwit af Placeringen ifrån tjensten satter, begiär därföre at få en föreskrift til Hans M:tt at åter blj fägnad med en tjenlig beställning under Smålands Cavallerie. Capit: Ridderschantz sade, det bör effterfrågas hos General Silfwerhielm, hwarföre han blifwit sin tjenst förlustig, han har sig altjd upfört som en hurtig Officerare anstår både i sin tjenst och under fångenskapet; Lagman Wennerstedt sade, man borde remittera honom til Secrete Utskåttet at få större

Pension; Men det resolverades at det först skulle remitteras til Justitiæ Deputation. Därpå uplästes Justitiæ Deputations betänkande om Major Langman, som för 30 år giorde tjenster begiärte en honom anständig indelning, wiljandes Deputationen sig med denne sak eij befatta; General Major Bennet berättade hans stora Conduite han altjd fört både wjd Armeen och i fångenskapet, derest han utan raison suttit et år längre än alla de andra, och bad at han måtte få recommendation til H:s M:tt at wid första öpning blj hulpen med honom anständig beställning; resolverades at det borde ske för honom och för alla andra Expectanter. CommercieRådet Polheims måg Cammar-Herren Mannerström ingaf sedan et Memorial på sin Swärfaders wägnar, hwarutj han klagar at Secrete Utskåttet förminskat dess Löhn til 400 d:r smt och begiär at den åter måtte upfyllas, och at han må med det första få sin lönings fordran betalt i Ständernes Contoir. Lagman Gr. Gyllenborg sade: om alla skola få penningar som begiära, så lärer Riksens Cassa snart blifwa uttömbder; detta remitterades til Secrete Utskåttet. Öfwerste Tomson bad at en Deputation måtte wälljas som öfwerseer huru Ständernes Contoir betalt Lönings fordringarne, huru många Officerare fått, och huru mycket de haft at fordra.

Assessor Lilljestierna påminte at den äfwen måtte skiärskåda huru bockstafwen s inkommit i Ständernes bref ang:de afgiften för främmande waror, där främmandes och eij främmande waror är infört, hwilcket är publiquet skiälmstycke; Detta bewiljades. General Major Adlerfelt sade at denne bokstafwen giordt en difference på 7 tunnor gull. Nu kom en Deputation af Borgare och Präste Ståndet, som samtyckte enhälleligen med Adeln om Hr Hyltéens restitution, likaledes Bonde Ståndet genom Extr. Protocolli. Så uplästes Secrete och Just. Deputations betänkande om Gref Friedr. Gyllenborgs Memorial, at inga flere Riks-Råd måtte håreffter blifwa än i Regeringsformen är utnämbd, anförandes orsakerne hwarföre de 8 Herrar Riksens Råd blifwit tilökte, och tykte 16 wara nog, dock böra til sakernes skyndesammare expedierande Etats och Revisions secreterarne noga utarbeta sakerne innan de föredragas, och at inga Riksens Råd måtte i Stats eller andra Commissioner hindras. Detta blef liggiande på bordet til närmare skiärskådande. Sidst påmintes af de andre Stånden genom Extract. Prot. at ingen borde sittja i Tull Deputation med, som wore interesserat i Tull societeten. Hwilket bejakades.

Den 14 woro alenast 5 RiksRåd uppe, då Byggninge Balckens upläsande continuerades af

det 20 Cap: af 7 §, det 21 Cap: af 5 §, det 22 Cap: af 3 §, och det 23 Cap: af 10 §, wid detta Capitlet upwäxte en disput, i det Präste- Borgare och BondeStånden påstodo at få skiuta foglar och harar på sina ägor så wäl som Adeln, hwilcket stridde emot Adelige Privilegierne och Konungens Rättighet. BondeStåndet begaf sig och höllo et med Adeln, tyckandes onödigt wara för Bonden at löpa i Skogen effter wildt, utan angelägnare at skiöta sin åker och äng. Men de öfrige 2:ne Stånden wille eij begifwa sig, utan Puncten blef oafsluten, och Ständerne skildes åt. Adeln blef quar, och Gr: Lewenhaupt i LandtM:s ställe berättade at Capellmästaren Roman hade ännu en gång begiärt at låna Salen til sin Passions Musique, och at Adeln sielf wille destinera de penningar som föllo, åt hwilcka fattiga de behagade.

Den 17 eller Påskaffton uplästes först et Gr: Fr: Gyllenborgs Memorial at den som et annat Stånds wälfångne Privilegier emottalar, eij bör hafwa säte och stämma på den Rikzdagen, så framt han af sin tahleman eij låter rätta sig; HåfRättsRådet Ehrenpreus sade, man bör ei röra detta måhlet, utan emedan de andra stånden warit Aggressores, måste man se hwad för pads de först giörandes warda. Resolverades att man skulle afwachta Onsdagen effter helgen, som till

Lagen wore destinerad, då man finge se huru de sig skickade; men Memorialet blef obeswarat. Där på företogs Adelns allmänna beswär, som bestod af 40 puncter, blifwandes allenast 3:ne §§ casserade, nembl. den 8, at hwar och en kunde sättia sig neder på klipporne i hafwet och idka fiskerier; den 29, at alla Förordningar böra handhafwas, och den 31, att tienster skola hädan effter utdelas effter meriter etc. Der på berättade Gr: Lewenhaupt, at i går wid Passions Musiquen fallit 200 d:r Smt, hwilka blefwo förordnade till de fattiga officerares hielp af Adeln, och så skildes Adeln åt, sedan Gr. Lewenhaupt önskat dem lycka till en frögdefull högtjd. Men en tjma förut geck en Deputation af 4 Grefwar, 4 Friherrar och 16 Adelsmän up til Deras Maij:tter att önska dem lycka till Hans Maij:tz hugneliga födelsedag. Effter middagen giordes 2:ne Swänska orationer i RiddarhusSalen, den förre af Håfjunckaren Baron Strömfelt prose, den senare af Hr Strålenhielm på Vers, i 5 RiksRåders och mycket folcks närwaro.

Den 24 April uplästes Extract af Bonde-Ståndets Protocoll om främmande humblas införsel; på hwilcket almänne beswärs Deputation sig utlåtit, at humblans införsel skulle wid 1000 d:r Smts wite förbiudas, och humblan skulle antin-

gen upbrännas eller i Siön kastas, hwilket bifölls. BryggareÅlderman Lampa hade i Deputation begiärt, at åtminstonne skulle så mycket få införas som i Stockholm åtginge, men det improberades, och Resolverades at detta placatet skulle strax till trycket befordras.

Der på gaf General Majoren Lagercrona in et Memorial, hwaruti han beklagar sig ej ännu niutit löhn för sin Gen: Adjutants- eij heller Gen: Majors Tienst, anhåller derföre at få sin löhn ifrån 1703, samt betalning för medicamenters upkiöp för armén. Gr: Gust: Gyllenborg upläste Reglementets andra § om Rikzdagens förkortande, som innehöll, at den som går urskillnings Deputation förbi och directe till plena med något Memorial, bör böta 50 d:r smt. Generalen tog sitt affträde, och Adeln Resolverade sig ej med denna sak willia befatta. Sedan uplästes på Krigsbefählets wägnar et Memorial af gen:e Hamilton och Zulich underskrifwit om en god fond till officerarnes löningars afbetalning, samt ÖfwerstLieutenantens de Fritzkijs och Hr Eldstiernas Memorial om samma saak, hwilket åhrende blef genom en Deputation af 12 Personer de andre 3 Stånden recommenderad. Justitiæ Deputations betänckande upbröts sedan, om Öfwerst-Lieut: Gr: Bengt Frölichs klagan at Capten Flem-

ming af Guardiet blifwit till ÖfwerstLieutenant wid Westgöta Dahls Regementet förordnad, och han som en gammal ÖfwerstLieutenant kommer därigenom at stå under hans Commendo; begiär derutinnan ändring. ÖfwerstLieutenant Wennerstedt sade sig äfwen sådant lidit, men will ej der uppå klandra, utan wara nögd med Hans Maj:ts behag. Major Gr: David Frölich bad, at som des Broder sig ej för Deputationen fått förklara, detta betänckande måtte få liggia på bordet till nästa plenum, på det han några remarquer giöra kan. Resolverades at det blifwer wid det Hans Maj:t giort.

Justitiæ Deputations Extracta Protocolli upLästes, innehållandes, at ÖfwerstLieutenanten Starenflycht, som sig beklagat at han sin ÖfwerstLieutenants Indelning wid Helsinge Regementet måst cedera åt Öfwersten Grubbe, wille nu acquiescera wid Hans Maij:ts Nådiga löffte at wid första öpning blifwa hugnad med samma indelning wid et annat Regemente, begiär derföre sitt inlagde Memorial tillbaka, hwilket samtycktes.

Extractum Protocolli af Instructions Deputation framkom sedan, att alla LandzHöfdingar skulle med det snaraste sammanträda och med sina påminnelser til Instructionerne inkomma.

Der näst uplästes Cammar Oeconomie Deputations betänckiande, om den Oordning i Kongl. RänteCammaren warit under Hr Lagersparres tienstetjd, och huru den härefter bör rättas, hwarwid Cammar och CommercieCollegium samt Kongl. StatzContoiret blifwit hörde, hwilka och åtskillige utwägar och medel wid handen gifwit, dem Deputation först och sedan Adeln biföllo. Sidst kom en Deputation up af 12 Bönder, påståendes att 5 proCents afgifften skulle wara så länge till des alla anlagde Manufacturier komme i ett fullkomligt stånd. Sedan Deputation war bortgången, sade Capitain Westfelt, som så stora summor, till tunnor Gull, woro till Alingsås Manufacturie emplojerade, så bör man och weta huru de blifwit disponerade. Commercie Rådet Hökerstedt swarade, det hafwer redan en Deputation sådant skiärskådat och Relation där om till Hans Maj:t ingifwit, och lär det äfwen in plenis blifwa bekant. Landzhöfdingen Wrangel sade, det är nog at Ständren weta, at de hafwa sin säkerhet i sielfwa wärcket för så stora medel, men huru de minutwjs blifwit disponerade, det behöfwer man ej at weta, och böra andra anlagde nya wärck äfwen med en så god fond uphielpas som detta. ... sade, när man länar penningar åt någon, och man får richtigt igen sitt Ca-

pital med Interesse, så frågar man aldrig effter, huru den samma under den tjden disponerat penningarne. Resolution föll ej här på. Adeln skildes åt.

Den 27 blef några Expeditions Deputations bref justerade, som afgå skulle till Hans Maij:t, nembl. om Ståhls införsel, om perlefiskerier, om Regements skrifwares Liquidationer, om Capten Berchs byte, och om tullkappar wid mälden. Så uplästes Oeconomie Deputations betänckiande, om Frimästare, hwilka klaga, at de andra Mästare giöra dem stor förtret, i det at deras Gesäller skola plichta för det de hoos dem tient, då de willia gå i andra tienster; Deputation tyckte, att Konungens klara förordningar häröfwer böra noga effterlefwas, hwilket bifölls. Så uplästes et D:o betänckande om lösa Räckningars indragande i Hufwudböckren under wissa titlar i Kongl. CammarRevision, hwar till Deputation gifwit god anledning; blef äfwen bifallit. Der på kom samma Deputations betänckande fram om RikzRådets Gr: Meijerfelts begiärte byte med Cronan, angående augments Hemmanet Stiplinge på Lidingöön, emot Eneby Rusthåll där sammastädes, så och Riks-Rådet Strömfelts byte i Dansiö emot et Hemman i Bullersta Sochn. Hwilka dem bewilliades.

Samma Cammar och Oeconomie Deputations betänkande uplästes sedan om det, at inga Ryttare-, Dragonne-, båtzmans- och torpare-Hustrur samt Pigor skola bära andra än linne-, ull- och Regarns tröjor som här hemma wäfde äro, och det wid 100 dlr Smts wjte eller 8 dagars wattn och bröd, och wid deras andra tröjors Confiscation, dock hwad de sielfwa kunna giöra af ylle och linne skole de få bära. CommercieRådet Silvius anhöll igenom ett Memorial att de måtte få bära Cattuns tröjor med, effter som det Manufacturiet har äfwen här nu kommit i godt stånd. Häröfwer discourerades en god stund, angående en termin hwar på de kunna utslita sina förra tröjor. Resolverades, att med tillkommande åhrs ingång skulle förordningen winna sin fullbordan, och at Cronobetiänterne på Landet och upsyningsmännerne i Städren skola böta 40 dlr Smt, om de ej strengeligen härwid giöra deras tienst. Hwilket samtycktes. Derpå bad Gr: Fred: Gyllenborg, at den 40 § i adelns beswär, angående Adelns Deputerades afskickande till Riksdagarne, och Riksdagarnes flyttiande på andra orter än altjd i Stockholm . . . . Resolverades at den förre puncten aldeles utgår, och påstod HåfRättsRådet Ehrenpreus, att den quæstion hoos Adeln aldrig skulle moveras; men angående Rikzdagens flyt-

tande sade han sig der till willa bejaka, om 2 frågor kunde honom förklaras. 1:o Att som Ständerne gierna åstunda att se deras öfwerhet wid Rikzdagen, och samtlige Deras Excellentier, hwilka som offtast behöfwa biträda Stånden i angelägna åhrender, så frågas om de skola resa och underhållas med egen depence eller med Rikets gravation. 2:o Om alla Collegierne, hwars underrättelse Ständren behöfwa, skola följa med, eller skola affairerne genom Correspondence afgiöras; skal det senare ske, så blefwe Rikzdagarne igenom ett otroligit mycket skrifwande ej på åhr och dag fullbordade, och därigenom hwar och en mycket graverade. Håfmarskalcken Düben sade at allena i CammarCollegio woro wid denne Riksdag 1500 saker, hwar om Ständren begiärt underrättelse. Denna saken hwilade till nästa plenum.

Land- och Siö Militiæ Deputations betänckande uplästes sedan, om Rusthållarne wid Lifregementet, på hwars wägnar Major Jernfelt och Ryttmästaren Ekenberg inlagt, som begiära at få sina förrådz Cassor ifrån Stockholm tillbakas till sig, innom Compagnierne. Justitiæ Cantzlern som Directeur wid denne Cassan sade at som det är Rusthållarnes proprie Egendom, böra de alla dertill samtycka at dem disponera, men han wet ej

huru de twenne ofwannämde Herrar warit befogade dem at begiära. Gen: Silfwerhielm sade, att alla Compagnierne hafwa det skrifteligen af honom begiärt. Hwilket bewilliades. Dito betänckande om Östgiöta Cavallerie Upbrotts- och Reserve Cassa, williandes Rusthållarne ej längre continuera med Reserve Cassan än till nästkommande Riksdag, men Upbrotts Cassan skall strax uphöra. Deputations mening war, at det ej stod i deras macht, med desse Cassor så omgå som de behagade, ty en förening wore giord at så länge fred wore skulle der till contribueras åhrligen. Detta ligger på bordet till närmare skiärskådande.

Den 28 uplästes 3:ne Justitiæ Deputations betänckande, om Processens förkortande, det första i anledning af Lagmannens Gr: Gyllenstiernas ingifne Memorial, som eij blef bifallit, utan till LagCommission remitterat, det andra af Capten Westfelt, at wissa terminer lägges wid alla instantierne till sakernes afgiörande, det 3:die af Major Alexander Ungern Sternbergs Memorial at Hans Maij:tt låter Bref afgå till HåfRätterne och Landzhöfdingarne at 1694 Åhrs ProcessOrdning må strengeligen effterlefwas; som begge bifölles. Derpå uplästes et Memorial af 16 Under Officerare underskrifwit, hwilka alla beklaga sin nöd

och fattigdom samt att de ifrån Secrete Utskottet hielplöse blifwit afwiste, begära derföre Adelns recommendation, att få Löningz Liquidationer; detta remitterades åter till secrete Utskottet. Sedan uplästes Justitiæ Deputations betänckande om allahanda Speel och Dobbels afskaffande, samt Curatorer för dem som sin egendom förslösa; läggiandes till den nyligen utkomne Kongl. Förordningen om Speel och Dobbel, att icke allenast billard och Trycktafel, utan alla spel, ehwad namn de hafwa kunna, skola på Källare, Caffe- och Publique hus förbiudas, på det de icke få tillfälle nya Speel at inventera, hwilket samtycktes. ÖfwersteLieutenanten Wennerstedt bad sedan genom ett Memorial, att ett af Hans Maij:t bewilliat byte i Östergiötland måtte af Ständerne approberas och han der uti niuta immission, emot sin revers, skolandes bytet till nästa Riksdag aldeles wara klart; honom bewilliades detta och remitterades till Cammar och Oeconomie Deputation, emedan Landzhöfdingen Ehrencrona berättade Konungen och Cronan der wid avancera, och han undrade ÖfwerstLieutenanten wille ingå sådant byte, i det hans Frälse Hemman wore 4 à 5 dubbelt bättre, än det han sig tillbyter. Sedermehra ingaf Öfwersten Gr: David Frölich ett Memorial, hwaruti han utförde sin Broders Öf-

werstLieutenantens Gr: Bengt Frölichs meriter, beklagade at Justitiæ Deputation dem ej anfört, och at honom wore förnär skiedt med Capten Baron Flemmings avancement, och anhölt at saken måtte åter remitteras till samma Deputation till des meriters närmare skiärskådande. HåfRättsRådet Ehrenpreus sade, at som detta wore redan en afgiord sak, så borde han alfwarligen tillfrågas om han suo periculo widare wille tala på den saken. Öfwersten Didron sade, som Hans Maij:t härigenom indirecte är rörder, så böra wi maintinera Hans Maij:tz myndighet, och Hans Maij:t måtte hafwa en wederbörlig satisfaction. Detta remitterades till Justitiæ Deputation att forderligast inkomma med sin utlåtelse huru denne Gr: Frölichs klagan anses må. Riddarehus Fiscalen afskickades sedan till de andra Stånden, med antydan at som i dag angelägne saker warit för händer, skulle i mårgon, fast det wore torsdag, anslag skie till plenum om Lagens justerande, hwar till de sig infinna täcktes, hwilket de låfwade.

Sidst framträdde ÖfwerIntendenten Gr: Tessin, föreslåendes at som Medailleuren Hedlinger till Adelns heder offererat dem en skön Medailestämpel, de borde wara omtänckte at honom på något sätt derföre regalera, föreslåendes att Her-

rar RiddarhusDirecteurerne kunde sammanträda, och honom en wacker discretion för des beswär lemna; Några mente at det kunde skie i Secreta utskottet eller i StatsContoiret, men derpå swarades, at de andra Ständen lära sig intet der med befatta, emedan det allena Adeln angår, ty bör sådant skie af Riddarehus Cassan, och där nu för tiden ej wore så mycket inne, lärer adeln af genereusitet göra per Capita et sammanskått; så skildes Adeln åt.

Den 29. Sedan 11 Rikseus Råd och samtl. Ständen woro församlade, begiärte först Präste-, Borgare- och Bondeståndet, at de måtte få inläggia sine påminnelser uti LagCommissionen om några puncter i det 23 Cap: Byggninga Balcken, hwilket af Adeln samtycktes; Continuerades sedan af samma Balck det 24 Cap. bestående af 6 §, det 25 af 7, det 26 af 15, det 27 af 6, det 28 af 10 §§§§, hwilka blefwo effter åtskillige discourser och påminnelser fastställte.

Den 4 (Maj) uplästes först Cammar Deputations betänkande om Major Siltmans Memorial, som berättar des Sahl. Fader försträckt hafwa till Kongl. Armén, och derföre ej bekommit betalning, hafwandes derföre at fordra 5042 Rdr; men som Deputation ej fan så gällande skiäl till

fordran som behöfdes, blef den eij bewilliat, som approberades.

Ett Dito betänckande om fremmande glas införsel, beklagandes glashandlaren Sturmer sig, det Siötulls betienterne tagit dubbelt större Tull af honom för glas än de wärde äro, fast de woro inkomne innan den höga nya Tulltaxan publicerades. Deputation fan at Tullen skulle honom återgifwa alt hwad de öfwer den gamla taxan af honom tagit hafwa, som bifölls.

Derpå uplästes Major Jernfelts Memorial om Rusthållarnes frija disposition af deras Förrådz Cassor, beklagandes, det illa uttydt wara at han där om inlagt; där det doch deras egen säkerhet angår, och han rätta wägen, genom Urskillnings Deputation, som en Herdagsman gådt, anhållandes, det sådant ej illa uptagas må. Remitterades till Secrete utskottet.

Sedan uplästes Extract af secrete Utskottets Protocoll, om redogiörande för medell som wid förra Rikzdag uptogs till Spanmåls inkiöp, samt återlefwererande af den Spanmål som till Magazinerne försträcktes, hwilket de mäste Provincierne redan fullgiort, utom Malmöhuus Lähn som sig ej ännu infunnit; Secreta Utskottets tanka war, at en undersöknings Commission skulle där öfwer i Mallmöhuus sättias, och resolverades at

denna Commissionen skulle allenast undersökia och ransaka, men Kongl. Cammar Revisionen sedan afdömma. Capitain Westfelt swarade utur et skrifwit papper, at sådan undersökning ej woro nödig, utan bäst at lemnat effter Hans Maij:ts Remiss till CammarRevisions afgiörande. HåfRätts Rådet Ehrenpreus sade, Hr Capitain måtte uppenbart säja, hwilken honom af Secrete Utskottets ledamöter detta förtrott, emedan de alla giort en så swår tysthets Ed, på det den oskyldige ej måtte lida med den brotzlige, i det han redan sitt swar skrifteligen författat. Capitain förswarade sig, och ändades discoursen. Landtmarskalcken påminte, at några Deputerade borde utnämnas som öfwersågo Riddarhuus Medlen och huru de woro disponerade, hwarpå Resolverades at Electorerne skulle effter middagen sammanträda och 12 skickelige ämbnen där till utwällia. Hr Grundelstierna sade sig sedt Manufacturiet på barnängen och funnit at wärcket förfölle, och de der insatte Riddarhuus Medell illa disponerade; swarades at detta kan berättas och bewisas i Deputationen.

Gr. Tessin framsteg sedan säjandes sig förfärdigat en berättelse om nya Slåttsbygnaden, och Slåttsbygnings Deputation äfwenledes om Medlens disponerande, hwilket wore remitterat till Secrete

Utskottet; sade der jemte att anstalt wore effter middagen giord för Adeln om *(den)* alla rummen behagade besichtiga. En Deputation af 12 Borgare, dem Rådman Scherping anförde, upkom sedan, med begiäran, att man i mårgon måtte förbijgå Handels Balcken, och strax begynna med missgärningsbalcken, effter deras påminnelser om Handelen ännu ej wore fyllest färdige, lemnandes derjemte åtskillige Extracta Protocolli effter sig. Sidst uplästes Secreta Deputations och Justitiæ Deputations Memorial som en tid legat på bordet, om RikzRådens antahl till 16 Personer, hwilket Deputationerne bifullit; detta förorsakade någon discours, emedan en del wille att 16, den andra delen 24 skulle blifwa. Öfwersten Didron sade, att Adeln lede mäst der wid om eij blefwe mer än 16, ty äro flere, så har en Adelsman altid att förhoppas något avancement, när någon afginge. Hr Grundelstierna sade at om någon af Hrr RiksRåden blefwe siuk, borde han få taga afskied och behålla halfwa löhnen, så kunde ändå någon avancera; Landzhöfdingen Ehren-Crona sade, effter som somlige wilia hafwa 24, så frågar iag om Ridderskapet och Adeln will contribuera till 8 Ständernes Råders löning, då will iag och wara nögder, men der till wille ej någon samtycka, utan man skred till Votering,

som så utföll, att de som wille hafwa 16 woro 239 och dee som woro för 24 hade 128 Vota. Så skildes Adeln kl. 2.

Den 5. Sedan 8 Riksens Råd och samtelige Ständer woro upkomne continuerades med Lagens Jousterande, och det 29 Capitlet i Byggninga Balcken, bestående af 15 §, det 30 Cap. af 1 §. Handels Balcken gecks förbj och missgerningsbalcken företogs, 1 Cap. af 4 §, det 2 Cap. af 2 §, det 3 af 8, det 4 af 8 §, det 5 Cap. af 2 §, det 6 Cap. af 5 §, det 7 af 4. Här wid blef det denna gång.

Den 8 uplästes Concepter af twenne Ständernes bref til Hans Maj:t, det ena om Religions wärcket, det andra om Major Langmans Recommendation till någon honom anständig indelning; derpå uplästes deras namn som woro walde at öfwerse Riddarhuus Medlen och des andra angelägenheter, neml. Gr: Fersen, Gr: Tessin, Baron Conrad Ribbing, Baron Otto Strömfelt, Hr Ehrenstrahl, Hr Carl Ehrenpreus, Hr Adam Leijel, Hr Lagerstolpe, Hr Ribbing, Hr Cederholm, Hr Ankarcrona, Hr Nerees.

Sedan gaf General Lieutenanten Cronman in et Memorial, at fel woro förelupne i Commission öfwer Landshöfdingen Hulten, där han præsiderat, och bad at han måtte der ifrån undantagas

och utan answar lembnas; här om discourrerades pro et contra, ÖfwerstLieutenanten Lagercrantz påtog sig at skrifwa Landzhöfdingen Hulteen till där om, som det mäst angeck, och hwilar saken så länge. Extract af Borgerskapetz Protocoll at anmoda Hans Maij:t det wederbörande Collegier måtte innan Riksdagens slut afgiöra den widlyfftige Processen angående Grosman och Fahlu Bergslag. Sedan uplästes et Extractum Protocolli ifrån Allmänna beswärs Deputation, hwar uti allmogen ifrån Westerbottn anhålla, att Lagman Gr: Gustaf Gyllenborg måtte i åhr entledigas ifrån sitt lagmans Ting, emedan han är nödig wid Riksdagen, där han bewakar lähnets angelägenheter, och föreslå de en Borgmästare Tavonius benämd som skulle förträda hans Vices. Resolverades at han kunde blifwa här, men at föreslå någon i des ställe kunde ingen annan än Kongl. HåfRätten giöra. Så uplästes Militiæ Deputations betänckande i anledning af Capten Anderssons Memorial, som klagar, att ojemt och orichtigt tillgår med pensioners och gratialers utdelande, och beder at en undersökning måtte deröfwer skie. Som bifölls.

Dito Deputations betänckande om Warbergs Stad som begiära at 4 Lotzar där i Staden måtte niuta ordinaire Löhn, men feck ej bifall, för

præjudicats skull, utan de måste wara nögde som de andre Lotzarne, när de få sin betalning af Skieppare och af Borgare som äga wahrorne. Justitiæ Deputations betänckande blef sedan uppläst om HåfRätterne, hwad de sedan sidsta Rikzdag uträttat. Deputation har öfwerset deras Diarier och funnit att i Swea HåfRätt woro 179 saker blifwit refererade, 1182 supplique saker afgiorde, och 800 Criminalier; Göta HåfRätt öfwer 300 saker, och Åbo HåfRätt 79 saker refererade, 247 supplique och 886 Criminal saker expedierade. Hafwandes Deputationen giort några förslag till Sakernes skyndesammare afgiörande, hwilket till HåfRätternes närmare skiärskådande skall liggia på bordet. Cammar och Oeconomie Deputations betänckande uplästes sedan, om olofflig timbers utförsel ifrån Wermeland, som alfwarligen förbödz. Justitiæ Deputations betänckande om BruksPatron Abraham Robsahm, som köpt en hop Crono gårdar till Skatte uti Carlsskoga i Wermeland, påståendes en del af allmogen at hans Arfwingar bör dem emot lösen afstå, emedan de alt för hårt plåga allmogen; Resolverades att de blifwa wid sin wälfångne Egendom, men BergsCollegium efterse att allmogen eij för hårt betungas.

Sedan discourerades om Riksens Råd, att

dee som angrepe dem i sine Embeten böra mista lifwet, hwilket blef de andra stånden genom en Deputation annoncerat; Assessoren Lilliestierna sade, at den som altför fritt raisonerade eller talte på Ständernes förrättningar borde ej hafwa mindre straff, som äfwen bejakades. Så kom en Deputation up af 24 Bönder, och ingofwo några Extracta Protocolli, hwilka effter deras bortgång igen uplästes. I det första anhålla de, at Rikzdagen effter aftahl måtte snart slutas, men förut fastställas den befrielsen de påståt, ifrån Contribution, Landzhielpen, löhn- och betalnings afgifften, doch wille de ännu bestå Slåttzbygnads hielpen, men ej bewillia den projecterade afgifften för deras Bränwins pannor etc. Remitteras till Secrete Utskottet. D:o bedia de för några bönder som begådt ett otidigt huggande och swediande i Skaraborgs Lähn, att de måtte befrias för det straffet de äro fälde till, hwar till Adeln ej wille samtycka. Sist uplästes Capten Poraths Memorial, hwar uti han anhåller, at effter han som Academiæ Fächtmästare i Lund tient i 16 åhr för 300 dlr Smt, men kan nu sig där ej uppehålla, emedan så få wilja sig af denna konsten betiena, må under samma wilkor få blifwa Kongl. Fächtmästare i Stockholm. Remitterades till secrete Utskottet.

Den 11 upbröts et bref till LandtMarskalcken Ribbing skrifwit (som redan för 12 åhr död), i hwilket Major Ramfelt klagar sig af Ständerne blifwit emot deras låfwen ohulpen och begiär hielp, eller sin gård Råssare igen, eller låf att få tiena främmande Herrskap, men som Concipisten fans af de underlige Expressioner eij wara aldeles richtig til sina sinnen, wille man ej öfwer det Bref sig utlåta, dock bad HåfRättsRådet Clerck at det måhlet om Råssare, i hwilket han mycket lidit, måtte remitteras till Hans Maij:t, at Kongl. Göta HåfRätt måtte få swar på den Relation de för några åhr i den saken ingifwit uti Justitiæ Revision. Der på uplästes Liquidations betänkande, om Fru Beata Åkers dotters arfwinge Grefwinnan Elsa Sparre, som begiär åtskillige reducerade hemman tilbakars, hwilket blef bifallit, och at hon för de indelte Hemman skulle få wederlag. Sedan blef Krigsbefählets Memorial upläst, angående Fältmarskalcken i Swerige som tienar utan löhn, hwilket i hela werlden obrukeligit är, anhålla at hans Excellence Gr: Düker, jemte sin RikzRådzlön, måtte niuta 5000 dlr Smt för Fäldtmarskalckzbeställningen, lika med Præsidenter wid Collegierne, särdeles som en besparing skier genom RikzRådens an-

tahls förminskande; detta blef bewilliat, och genom en Deputation de andra Stånden annoncerat.

Sedan uplästes ÖfwerstLieutenantens Fr: Petter Schönströms Memorial att gamla och wanföra Kongl. betienter måge få taga afskied, emot ett wist gratial, och till arbetets bättre drifft nya insättias, och att detta måtte skie utan Rikets gravation, föreslår han öfwerskåttet af Nådåhrs medlen som åhrligen äro, och att de förnämare få halfwa löhnen, och de ringare något mehra, till deras subsistence, behålla; detta remitterades till Secrete Utskottet at öfwerse, om denna Fonden är tillräckelig nog, sedan will Adeln sig om quæstio an utlåta. Capitain Westfeldt påminte sedan att Expectanterne måtte blifwa till tienster employerade, på det at Staten eij längre måtte med deras löningar graweras; Gen. Major Fuchs sade, at Hans Maij:tz bref till alla Cheferne wore tydligt, angående Expectanternes avancementer, hwilket bör effterlefwas. Detta recommenderades till Hans Maij:t. Secrete Utskottets Extractum Protocolli följde derpå, kunnandes eij bifalla Bondeståndetz anhållan att slippa löhn och betahlnings afgifften för sig och tienstefolck, emedan ännu mycken Riksens giäld wore obetalt. Borgare-Ståndets Memorial att intet i Deputationerne måtte företagas som rörde deras eller Städrens Privile-

gier, eller deras inkomsts förminskning, blef eij attenderat, utan frågades hwad som gifwit dem anledning till sådan præcaution. Resolverades, at som en dehl af Städernes privilegier ännu eij wore öfwersedde, kan detta eij bifallas, utan arbetet i Deputationerne avancera.

Sedan ingaf Lieutenant Apollof en Supplique, beklagandes sin fattigdom, och bad antingen om någon ordinarie beställning eller Expectant Löhn; emedan han all sin egendom bortmist uti Ingermanland. Han blef recommenderat till Wadstena Krigsmanshuus till dubbel Fändrichs Pension. Justitiæ Deputations betänkande uplästes derpå, at en särskildt Justitiarius måtte förordnas i Philipstad emot 200 dr Smts löhn, emedan der äro 60 huushåld och Borgmästaren allena kan eij altsammans bestrijda, där många trätor förefalla, och eij mer än twenne ting om åhret hålls. Deputation will att sådant skall skie, och Göta Hoffrätt föreslå den samma hos Hans Maij:t, hwilken dependerar under Giöta Hoffrätt, och Borgmästaren under BergzCollegio. Assessor Bergenstierna sade, man måste noga see sig före med denna ändring, emedan det är ett angelägit Jernbergslag, som importerar Swerige åhrligen 50000 skieppund järn. Detta communiceras med

BergsDeputation. Sist upkom en Deputation af 8:ta Borgare, dem Rådman Schierping anförde, lemnandes Extracta Protocolli, om Malmö stad, om deras Privilegier, om Riksdagens slut och Konungens resa. En Dito af 8 Präster, dem Biskop Schröder talte före, anhållande äfwen om Riksdagens slut i denne månaden, och blef beslutit at alla angelägnaste saker skulle i Deputationerne uthwälljas och afgiöras, och at bref till Hans Maij:t afsändas om samma ährende.

Den 12. Sedan 10 af Riksens Råd och samptlige Stånden woro upkomne, begyntes det 8 Cap. i MissgierningsBalken bestående af 4 §, det 9 Cap. af 2 §, 10 C. af 2 §, 11 Cap. af 4 §, det 12 af 3, det 13 C. af 3, 14 C. af 3, 15 af 9 §, det 16 C. af 5 §, 17 af 4 §, det 18 af 9 §, 19 Cap. af 3 §, 20 af 14 §, 21 C. af 9 §, 22 af 6 §. Här sättes en paragraph till, om någon lockar mö. Det 23 Cap. af 1 §, 24 C. af 11 §. Af den elffte Paragraphen blir et särskielt Capitel, angående Duell. 25 Cap. 2 §, det 26 C. 4 §, 27 C. 1 §, 28 C. 6 §, 29 Cap. 6 §, 30 C. 4 §, 31 C. 1 §, 32 C. 1 §, 33 C. 3 §, 34 C. 5 §, 35 C. 6 §. Och så gingo RiksRåden bort och Stånden skildes åt kl. 1 slagen.

Den 15 Maij uplästes först Justitie Deputations betänkande om ständige Notariers inrät-

tande wid häradztingen i stället för de skrifware häradzhöfdingarne nu hafwa, som under Häradzhöfdingens opasselighet kunde förwalta domare Embetet. Men resolverades at Staten och Rikets tillstånd kan det nu eij tåla. Ty blef det eij bijfallit.

Dito betenckande om Häradzhöfdingen Bengt Ekehielms klagan, att han på Konungens befallning eij af Håfrätterne kunnat komma på något förslag till någon Häradshöfdingbeställning, då likwäl Auscultanterne blifwit dertil hulpne, beder derföre at utom förslag komma antingen i Hr Adlerbaums eller Mormarcks ställe, som lära afgå. Swarades, at Ständerne kunna sig eij dermed befatta, utan när Expectanterne skohla generaliter hoos Hans Maij:t recommenderas, skall han där wid nominatim nämnas särskilt. Derpå kom åter Justitiæ Deputations betänkande fram, om Cammereraren Helding, som igen fordrar et ansenligit låhn som hans swärfader ÖfwerInspectoren Westerling giort åt Ryttmästaren Rosenstråhles Enckia, Fru Sigrid Rosenholm, som derföre pantsatt honom godzet Catrinæholm; denna Fru har gådt i ofrälse gifte med en Cornett, Klingfelt benembd, men då han blef Adel wart hon 1719 af Hennes Maij:t till sine adelige förmåner och godz restituerat, dock togs dem henne genom en

Kongl. Resolution ifrån 1721, i det hennes omyndiga dotter påstådt, det hon igenom sitt ofrälse gifte dem förwärkat, hwarföre bem:te Öfwer-Inspectorens måg eij hafwer någon säkerhet för sin fordran, emedan hon godzet eij disponera kan.

Deputationen fan skiäligt, at Domaren afgiör saken, dock at den sidsta Kongl. Resolutionen honom eij i wägen ligger; här öfwer raisonerades en stund, och resolverades, at Saken hwilar till nästa session.

Sedan kom et Project fram af et Utskott utur Allmänne beswärs Deputation, om en ny Fond till Spinn- och Rasphusetz wid macht hållande på Långholmen, hwartill föreslogs först 1) Förköpeskillingen af alla huus i Staden, $\frac{1}{4}$ proCent. 2) Af alt hwad som köpes i Banquen gier köparen $\frac{1}{8}$ proCent. 3) För wijn, bränwin, främmande drickar och öhl erlägges tillika med Stadztolagen 2 pro cent. 4) För hwart papper som brukas till Connossementer 3 öre. 5) För hwar parm höö 12 öre. 6) För hwar läst kalck 6 öre. 7) För 1000 utlänske Tegel 2 dr. 8) För steenkohl, krita och flinta 2 öre tunnan. 9) Alla penningeböter för förbudne Spel. 10) För 100 utlänska Ostror 1 dr utom Tullen. 11) För hwart skålpund The 16 öre utom Tullen. 12) För hwart skålpund Caffe 8 öre. 13) Alla Comedianter, Ma-

rionetter och Lindantzare betala 6 dr hwar gång de agera. 14) För fremmande kortlekar 1 dr 4 öre dusinet. 15) Hwar krog i Stockholm gier 6 dr 16 öre, 16) hwart Caffehuus, Kiällare, Går-kiök och Wärdzhuus 9 dr 17 öre, 17) för målade skoor 16 öre paret och för tillskurne 8 öre. 18) För främmande Tobakspipor 3 proCent, och utländskt Snuus 5 proCent. 19) För fransöskt granlåt eller nipper i Fransos bodarne 12 proCent. 20) För utlänsk rulltobak, för hwar Cardus 3 öre. 21) För Silfwer-, Metal- och utländska knappar 5 proCent. 22) För främmande segelduk, utom det som inkommer til Amiralitetets behof, 4 proCent. 23) För byxsäcksuhr af gull 60 dr, och af silfwer 8 dr. 24) För utländska wägguhr 9 proCent. 25) För porcelliner 6 proCent; som blef approberat, och den förre Fonden af maat waror uphöra den 1 Julij. Assessor Lilliestierna sade, man borde först noga tillsee, huru den första Fonden är disponerad, innan man resolverar till någon annan. Swarades att det skie skall.

Cammar Råd Wulffenstierna berättade, at 2:ne Caffekokare inlagt och begiärt få hålla billiarder wid macht, men som Ständren redan faststält deras afskaffande, kunde det dem eij lemnas. Landzhöfding Wrangel sade, det är bättre

at ungdomen roar sig på biliarden, än at de sättia sig på kiällare och supa. Major Wrede sade, det är skam, at i en så stoor hufwudstad skall eij en Biliard finnas, som dock är ett ädelt speel; hwàrpå Gen: Major Lagercrona swarade, är det ädelt speel, at ungdommen förnöta liderligt sin tid, spela bort sina penningar, at de sedan måste crevera. Hr Wrede sade, så borde man och förbiuda Kiällare med. Derpå jousterades brefwet till Hans Maij:tt om riksdagens slut i denna månad.

Och så uplästes et Extractum Protocolli ifrån Instructions Deputation, at de för Riksdagens kortheet skull eij kunde begynna med instructioners öfwerseende för deras widlöftighet skull, utan rådde dertill, at de nu kunde tryckias som de äro, och effterlefwas till nästa Riksdag, då en Deputation strax i börian skall dem öfwersee. Landzhöfding Palmfelt sade, effter man finner de äro ofullkomlige, hwarföre skohla de då tryckias, emedan de ändå skola ändras. Assessor Bergenstierna sade, om de blifwa tryckte, så få de främmande en altför noga kundskap om wåra angelägenheter i Swerige. Nu kom en Deputation up af 10 Bönder som bådo at Adelen eij wille yttra sig om prästernes rättigheter, innan de fått inkomma med sitt betänkiande deröfwer. Sidst

uplästes Hr Molins supplique, hwaruti han klagar, at i hofrätten wore nulliteter begångne och han orätt lidit, hwaröfwer han redan wid förra Riksdagen klagat. Adelen kan sig dermed intet befatta, effter som uhrskillnings Deputation eij hans klagan emottagit, och Saken i Rådet är anhängig.

Den 18 Maij uplästes först Militiæ Oeconomie Deputations betänkiande om et utbyte emellan Bostället Strömsbro och Ubbetorp, som biföls; sedan Justitiæ Deputations betänkiande om Biskopen Suedbergs Memorial, hwar uti han anhåller, at en Canceller måtte tilordnas wid hwart Dom Capitel at lindra Konungens beswär. Detta kunde eij bijfallas. Et Dito betenkiande om den sista Konungens Förordning, angående Debitorer som för giäld skull rymma utur landet. Cammar och Oeconomie Deputations betänkande om Balancerne som i Crones räkenskaper inflyta, nämbligen at Allmogens giäld till åhr 1719 afskrifwes, och at betienterne eij få betala sina Balancer sedan 1721 med Löhnings Zedlar, utan med reda penningar.

Derpå uplästes Projectet till Konungens Resolution öfwer Allmogens Allmänna beswär, nemligen 1) at deras Ryttare, Soldater och Båtzmän eij måtte olagligen casseras. 2) At Härads Comis-

sarierne i Elfsborgs Lähn nu må afgå. Resolverades skola blifwa tills wijdare. 3) At utländsk humbla förbiudes. Affirmatur. 4) At få föra sin tijonde spannemål dijt den hörer, och eij i Cronones tijonde bood. Affirm. 5) At Soldaterne böra giöra räkenskap för det de få om händer. Affirm. 6) At eij gifwa Ryttaren mer än 4 öre Smt om dygnet till drickspenningar wid Compagnie möten. 7) Att efftersökia hwarest Ek och Bokplantering i Halland, Blekingen och Småland skie kan, och eij påtwingas dem det på alla ställen at giöra. Affirm. 8) At deras Soldater skola läggia 4 famnar steen giärdzgårdar om åhret wid deras torp. Affirm. 9) Om skattebrefs utfärdande. 10) At Resolutionerne om Bergslagen måtte blifwa trykte. 11) At få rote zedlar effter öretalet. 12) At Mariestadt marcknad må hållas Kyndersmässo tiden. 13) Om Soldaternes Släpekläder, huru offta de dem skohla få. Resolv. effter gamla wanligheten. 14) At eij gifwa mer än 8 öre smt för hwar stämbning. 15) Att Fastebrefwen må till Formularen något ändras. 16) Om WästerNorlands Jernbergslag. 17) At Pastores sielfwe måge predika och eij hålla Adjuncter, hwilka hielpepräster äro Allmogen till last, i det de dem skola understödia, begiära blifwa dem qwitte. Res. Om Pastoren är gammal eller siuk-

lig, må han wäl hålla en Adjunct, men allmogen skall mot deras willja eij med densamma betungas. 18) Att Caplanerne eij må sittia på klockarbohlen i Skåne. 19) Att tijondejernet må förauctioneras Juletiden, och penningarne erläggias sidst i Februarii. Res. effter wanligheten. 20) At blifwa förskonte för nya wägars och Broars giörande. 21) Allmogen i Östergiötland och Småland klaga öfwer Soldaternes Släpekläders utgiörande. Negatur. De måste dem bestå. 22) Om förmycken Prästegårds bygnad. 23) Att afböija skadan som Wenern giör med sitt öfwerflödande på åckrar och ängiar.

Capten Falckengren steg fram och sade, en angelägen ting wara wid denne Riksdag förgäten, i det ingen Deputation blifwit förordnat till de stora och otroliga medels öfwerseende wid Kgl. Amiralitetet, huru de blifwit disponerade, samt i hwad för stånd et så kåstbart wärk står, och efterfrågas, at Lenman tagit 1 tunna gull mera för 2:ne Örlogsskiepps byggande, än Kongl. Amiralitetet uthfästat sig at låta dem bygga före, skolandes dock desse Skiepp eij wara af stort wärde. Resolv. At en Deputation deröfwer skulle sättias, hwilket blef de andra Stånden genom en Deputation till kienna gifwit.

Nu kom en Deputation af 6 Borgare up med

et Extr. Prot. at med den nya Lagens jousterande skulle nu upskiutas till nästa Riksdag, och Onsdagen till andra Syslor employeras, emedan de ändå omöijeligen dermed kunna blifwa färdige, samt at Hrr Ledamöter i LagCommissionen borde för deras beswär med en wedergiälning i håg kommas.

Sidst blef åter en widlöfftig Discurs om Riksdagens flyttiande på andra ställen i Swerige, än i Stockholm; raisonerades mycket pro et contra, och kunde eij öfwerens komma, innan en votering dem åthskillia måste, som så utföll, at de som willia Riksdagen skulle hållas i Stockholm woro 139, och de som wore deremot 98, och så skildes Adeln åt kl. half tre slagen.

Den 19 då effter wanligheten 11 Riksens Råd och samtelige Riksens Ständer wore församblade, continuerades med Missgiernings Balkens 36 Cap. som bestod af 2 §, det 37 C. af 1 §, 38 C. af 1 §, 39 af 4 §, 40 C. af 10 §, 41 af 3 §, 42 af 5 §, det 43 C. af 2 §, 44 C. af 2 §, 45 C. af 2 §, 46 C. af 4 §, 47 C. af 1 §, 48 C. af 5 §, 49 C. af 3 §, 50 Cap. af 1 §, 51 C. af 1 §, 52 C. af 4 §, 53 C. af 8 §, 54 C. af 4 §, 55 C. af 7 §, 56 C. af 2 §, 57 C. af 2 §, som efter få anmärkningar approberades.

Den 22 Maij. Cammar- och Oeconomie Deputations betänkande om Landhuushåldningens förbättrande och bättre skiötsel i alla Provincier, hwarom de anfördt goda raisonementer, och rådt dertill, at hädan effter handskiärer böra brukas på Åckrarne i stället för lijor, och at tufworne på ängarne böra afskiäras och hööfrö deruti såås, at flere oxar böra hållas än hästar, emedan de äro wid åkerbruk tienligare och kosta mindre at föda öfwer winteren, och emot det inkastet at de eij duga om winteren på isen, berätta de, att de äfwen som hästar kunna beslås, och om det ej kunde practiceras, bewiste de, at i Skåne och andra orter tages af späda kalfwar lika som en swamp under föttren, så at det blifwer ihåligt, och wäxer med tiden så hårdt som jern omkring föttren, så at de såsom skodde kunna gå på hala isen. Hwilket bewilliades. Så blef Reductions Commissions betänckiande upläst om gården Ådö i Södermanland, som utan köpeskillingens 5500 Rdrs återställande blifwit till Cronan indragen af ÖfwerstLieutnant Gref Wasaborgs Herr Fader, hwilket bem:te Grefwe påstår at återbekomma, gifwandes förslag på ett annat tienligare boställe. Men som Deputation finner honom på det godzet ej hafwa mera än 825 Rdr at fordra, böra de honom af Ständernas Contoir

lefwereras, hwartill han sig begifwit, som samtycktes. Likaledes om Stora Lundeby och Stackesta i samma Province, som honom ej, utan en liten summa tilställes.

Secrete Utskåttets Extr. Protocolli uplästes sedan om begrafningshielper, at Cronan ej härefter wid Riksdagarne dermed kan betungas, utan at hwart och ett Stånd drager försorg för sina Ledamöters Begrafningshielp, när den begäres. Approberades. Ett Dito Extr. Prot. om Brehmiske och Pommerske Betienternes löningars betalande i Ständernes Contoir, förmenandes Secrete Utskåttet, at de Brehmiske af Civil- och Militairstaten wore mäste delen i Hannoversk tienst, och ej lydde här under, men de af Pommerske staten kunde hugna sig der af. Assessor Adlerbeth sade, at som Pommerske Ständren ej welat samtycka till någon lön- och betalnings afgift, så kunna de ej hugna sig på något sätt af denne fonden. HofRättsRådet Ehrenpreus sade, at om den delen blifwer afräknad, som de kunnat betalt ifrån denne Contributions början, och de nu willia der till contribuera, så kunna de, så wäl som wij, wänta löningarnes betalning. Resolverades at saken hwilar, till dess Secrete Utskåttet utlåter sig om Pommerske Ständernes samtycke till denne afgift. Ditto Extr. Protocolli om Re-

serve- och upbråttz- eller underhålds cassorne wid Regementerne, hwilka ej på något wis skola rubbas, utan den senare snarare förmeras, dock ej utan Rusthållarnes samtycke. Resolverades at Rusthållarne i Östergötland böra slippa den sine titulo tillagde 6 dlr Smts afgiften till upbråtts Cassan, och det öfrige remitteras till H:s Maij:t. Ett Dito Extr. Prot. om Generalen Joh. Baner, som klagar at han blifwit graverad för sin Sal. Swärfaders Gr. Vellingks Observationer öfwer Crones disponerade medel, och beder derifrån at befrias, emedan han sig ej kan deröfwer förklara, emedan de constituerade Commissarierne hafwa i dess frånwaro skingrat documenterne. Secrete Utskåttets tancka war, at Commissarierne ej giordt mer än dem war befalt, och om sal. Gr. Vellingk warit i lifwet, hade han bordt altsammans sielf förklara och förswara, men i anseende till de af Hr Generalen anförde wichtige skäl, bör Generalen för CammarRevisions klagan wara befriad, och dess sal. Swärfaders observationer emot dess lönings fordringar uphäfwas, samt de intecknade hemmanen Generalen återställas, särdeles som Commissarien Huswedel, som i samma sak war inbegrepen, wore död, och LandtRäntmästaren Mannerstierna ifrån sine sinnen uti arresten. Detta blef bewilliat, och Hr Manner-

stierna äfwen befrias, emot dess lönings fordrans afstående.

Dernäst uplästes ett betänckande af Secrete Utskåttets Cammar och Militiæ Oeconomie Deputations Utskått om löningarnes betalning, som föreslå, at om samtelige Konungens Betienter wille öfwer alt cedera hälften af sina innestående löningar, kunna de inom 4 års tid betalas, men de som det ej ingå wille, måste wänta till dess Riket kommer i det stånd, at de kunna få fyllest, och böra först Exspectanterne hielpas, då sedan deras Exspectante lön uphörer, sedan Enckor och barn, som hafwa effter Män och Föräldrar at fordra, och så de andra militair och Civil betiente. Och hwad förseendet med främmande och främmandes wahror anbelangar, hafwa de funnit, at Ständerne richtigt ment främmandes wahror, som ExpeditionsDeputations Originale bref utwisar, men at felet i renskrifningen bestått, och *s* utelämnat. Häröfwer discourerades mycket. Assessor Adlerbet sade, at Exspectanterne böra ej allenast hafwa deras hela lön, utan ock Exspectante lönen, till dess de dö eller blifwa employerade, ty de äro utan förseende tienstlöse, och skulle elliest ingen encourageras at wåga lif och blod för Fäderneslandet. Assessor Lilliestierna sade, de böra det ringaste ej cedera, ty

skola de som fattige äro cedera hälften, så böra ock de andra Stånden, som hafwa anseenlige fordringar, och en dels redan fått dem fult ut betalte, äfwen undergå det samma, som bättre kunna tålat. ÖfwerstLieutenant de Fritzki gaf det rådet, at en Deputation skulle gå till de andre Stånden med föreställning, at om de ej kunna gifwa en tillräckelig fond till lönernes afbetalning, så anhålla de, att komma på den 6:te numeren på Ständernes Contoirs lista. Sist kom en Deputation af 8 Präster med anhållan, at som ingen wiss förordning kunde skie om Prästernas rättigheter på landet för orternes olikhet skull; det må då blifwa effter conventioner. Hwaröfwer Adelen sig härnäst utlåta wille.

Den 25 uplästes först Justitiæ Deputations Betänckande om Ryttmästaren Bråkenhielm, som klagar sig för siuk- och fattigdom ej kunnat biwista 1723 års Riksdag, och derföre från placeringen utesluten, beder derföre at få igen ett Compagnie wid Smålands Cavalerie. Deputation utlät sig, at han, för sitt altid goda förhållande, skulle hafwa 37 dlr Smts tillökning till sin förra 37 dlrs pension, till dess någon vacance blefwe wid Regementet. Capit. Westfelt sade, at Rytt-

mästaren Rosenbielke nyligen wore död blefwen, ty kunde han straxt hielpas. Affirmatur.

Så uplästes Cammar Oeconomie och Bergs Deputations Betänckande om sal. Landshöfdingens de Gers begäran på sina egne och andre Bruks-Patroners wägnar i Roslagen, hwars bruk wore af Ryssen 1719 ruinerade och förbrände, anhållande om flere frihets år, än de 8 de redan fått 1722, för hammarskatten och contributioner; men som sådant för Riksens tillstånd ej kunde skie, blefwo de så wäl förbrände som obrände bruk och hamrar under den tiden befriade för alla Crono utgifter.

Så kom Cornetten Ridderhiertas Memorial fram, at Exspectante Officerare måtte få Under-Officerare indelning wid Regementerne, och de i medlertid afgå, emedan det wore bättre en Under- än Öfwer-Officerare skulle lida. Men som detta war emot Reglementet och Kongl. Förordningen af 1724, kunde det ej bifallas.

Derpå steg ÖfwersteLieutenant Lagercrantz fram med bref ifrån Landshöfdingen Hyltén, som uplästes, hwaruti han tackar Gud för sin underlige skickelse, och Adelen för dess rättrådighet emot sig lidande, bediande Riksens Ständer, at de wille recommendera dess förbön hos H:s Maij:t för sina oskälige domare, at de måtte befrias

ifrån laglig anklagan för deras förseelse emot honom, samt frågar om den nu warande Commissionen skall längre continuera, at den ej må döma honom, utan allenast ransaka, på det han ej må wara 4 personers dom underkastad; klagar ock at han till sin wälgång lider, sin hustrus juveler och ett sitt gods redan måst bortsällia, och at Protocollet redan är 8000 ark långt wid desse 16 månaders commission.

Landshöfdingen von Psilanders Memorial uplästes straxt derpå, underställandes, huru skadelige sådane Commissioner äro för Riket, och at aldrig sådane steg hade skiedt wid någon Domstol, som här är skiedt, dessutom kostbare, så at denne nuwarande Commission i Christianstad redan kostat 24000 dlr Smt, och lärer stiga till 50000 dlr Smt innan hon slutes, bewisandes widlyfftigt med wichtige skiäl dess onytta och skadelighet; anhåller därföre, at alla förbrytelser måtte wid ordinarie domstolar afgiöras och dömas, och at alla Commissioner afskaffas; råder ock till, at denna kostbara Commission må uphäfwas och 3 à 4 personer lämnas, som ransakningen fullborda. Detta så wähl som Landshöfdingen Hyltéens Memorial remitteras till Justitiæ Deputation. HofRättsRådet Ehrenpreus sade, at

25*

det är omöijeligit, at Hr Hyltéen kan betala denna Commission, och at den stora Depensen eij swarar emot hans brått, bad ock, at dess af Actore inteknade Godz måtte straxt relaxeras, på det han måtte kunna conservera sin credit. Landshöfdingen Ehrencrona sade, at denna affairen är redan af Hans Maij:t remitterad till Giötha HofRätt till skyndesamt afgiörande. Hr Lager-Crantz sade, om Commissionen på 16 månaders tid funnit något med honom, hade de långesedan brutit halsen af honom, men få de ännu längre sine richtige penningar, så lära de sittia där i 3 åhr ännu. Gr. Lewenhaupt frågade om de längre skulle få underhålls penningar; swarades Neij. Härom geck en Deputation till de andra Stånden af 24 personer, som särdeles hade in commissis at begiära en tillräckeligare Fond till betienternes resterande Löningars betahlning. Därpå uplästes H:s Exc:ces wår nu warande LandtM. Gr. Horns Memorial til Hans Maij:t, hwaruti han i underdånighet begiär, at för sin annalkande ålder och aftagande kraffter effter emot 50 åhr giorde tienster, han måtte blifwa entledigat ifrån Presidentskapet uti Kgl. Cantzliet, dock behålla RiksRåds Embetet, samt hafwa den friheten som förr, at då och då skiöta sin hälsa på landet. Därnäst uplästes Extractum Protocolli ur RådKammaren,

at som Hans Maij:t eij kunnat förmå honom till at widare behålla Praesidentskapet, så hade Hans Maij:t till dess afträdande lämnat honom sitt nådiga bifall. Härpå resolverades, at Riksens Ständer skulle anmoda H:s Maij:t at än widare öfwertala H:s Exc:ce, emedan wid desse conjuncturer hans Person wore omistelig i Cantzliet, samt at Secrete Utskåttet och Secrete Deputationen skulle tillse, huru de kunde giöra tiensten lättare. Detta blef de andra Stånden genom en Deputation antydt, den Gr. Tessin anförde. En Deputation af Prästeståndet kom derpå upp, för hwilken biskopen Humbla förde ordet, förklarandes at Prästeståndet i detta måhl war af en mening med Adeln, hwarjemte de påstodo, at Riksdagen måtte wid denna Månads slut taga sin ända. Straxt därpå kom en Deputation af 10 bönder, som äfwen påstodo at Riksdagen till den 4 Junij måtte slutas, men för all ting föruth effterses, huru Lagersparren förestådt Riksens Cassa, och lagligen därföre tiltalas. Sidst uplästes Cammar Deputations betänckande om bränwinsbränneriet i Riket, at gemeent folck, såsom Klockare, Ryttare, Soldater, TrägårdsMästare etc. på landet förbiudes wid 20 dlr Silf:ts wite samt pannans förlust, at bränna eller sällia något bränwin. Men Krögare och Giästgifware som bränna

skola gifwa 1 dlr Silf:t om året för hwar panna. Alla Säterien och andra hemman af et hemmantahl betala 1 dlr Silf:t för pannan, men för flere mer. Hwar Person wid bruken skall efter mantahlslängden betala 1 dlr Silf:t för det de supa bränwin. Och som i Stokholm går mera bränwin åt, än i alla Städer i Swerige, så hafwa bryggare och bränwinsbrännare därsammastädes erbudit, at ärlägga därföre i accis 50000 dlr kopparmynt om året, då 200 pannor gå i stadig gång. Men Capitain von Blixen will för 120 Pannor erlägga 72000 dlr kopp:mt, hwilken summa förbem:te Embete äfwen will præstera. Adeln lämnade Capit. von Blixen en dranck- och en klarpanna fritt, för det han förökt Riksens inkomster. Detta upskiöts till nästa plenum.

Den 26 Maij. Sedan 13 af Riksens Råd och samtelige Stånden woro församlade, continuerades med Missgiärningzbalckens 58 Cap. som består af 2 §§, det 59 af 9 §§, det 60 af 6 §§ och det 61 af 4 §§. Då denne balken war til ända, proponerade Landshöfdingen Wrangel, om icke Kiörkiolagen, som redan wore färdig, öfwersedder och med Consistorierne communicerad, måtte remitteras til Konungen och Rådet at approberas och emillan Riksdagarne publiceras och efterlefwas. Men Prästerskapet war däremot och

beslöts, at han bör tryckas, på det hwar och en kan giöra sine anmärkningar till nästa Riksdag. Så skildes Riksens Råd och de tre Stånden åth, men Adeln blef quar, och continuerades med betänkandet om bränwins taxerande, beslöts ock, at det skulle fastställas, men däremot alla Contributioner förutan lön och betahlnings afgiften samt Slottsbyggnads hielpen uphöra. Adeln lade ock det till, at bränwins accisen i Stokholm skulle till den mästbiudande förauctioneras. Admiralen Taube gek fram och berättade, at en dess underofficerare af Adeln, Granatenflycht benämd, blifwit i går i arrest tagen för det han är inweklad i det falska Myntewäsendet, hwilket approberades. Därpå blefwo 4 Ståndens Extracta Protocolli upläsne, ang:de Capitain Falkengreens påstående, at få en särskilt Deputation öfwer de medel, som influtit wid Admiralitetet till Skiepsbygnader. Adeln och bondeståndet samtyckte till Deputationen, men Präste och borgareståndet remitterade det till Defensions Deputationen för Riksdagens korthet skull. Samma Capitains Memorial och Anmärkningar uplästes sedan, som skulle observeras wid denna Deputations ransakning angående Lenmans contract, huru han det hållit. Landshöfding Ehrencrona sade: Hans Contract är at 3 Skiepp och 2:ne

Galeyer skulle till 1730 åhrs sluth wara färdige, det ena Skieppet, som är färdigt, ligger under reparation, och de 2:ne andra äro eij halfgiorde, och Galeierne äro eij påbegynte; resolverades at detta hwilar till des Defensions Deputations betänckande inkommer, då det sedan hemskiutes till Hans Maij:t. Så kom en Deputation af 12 borgare, dem Rådman Bröms anförde, berättandes at deras Stånd wore af samma tancka som Adeln ang:de Gr. Horns Præsidentskap, och sedan, at deras tancka war den 22 Junij sluta Riksdagen etc.

Derpå uplästes Sahl. HofRätts Rådets Lilliemarks Enkias, Fru Helena Appelgreens Memorial, som innehölt at få en försträckning på sin Sahl. Mans innestående lön uti Ständernes Contoir, till sin hielp och soulagement, emedan hon genom oförmodelig och hastig död förlorat sin man, och en swår wådeld sin gård i Lagga sochn, hwilket henne blef bewilliat. Likaledes Sahl. Assessoren Ehrenhielms Enkiefru Schönberg. Sedan gaf Landshöfding Benet in ett Memorial om Fru Helena Maria Gyllencrantz, som klagar at hon mist sin Egendom för sin Sahl. faders gravationer, i det dess Creditorer eij welat afwachta den Nummern i Ständernes Contoir, då betahlningen uthfaller, beder derföre at i afräkning få

utan Rikets gravation Siette Penningen af wisse medel uti Halland, at dermed inlösa sin Egendom. Detta recommenderas till Secrete Uthskåttet.

Sidst uplästes RiksRådet Creutzes Memorial, af Hans Maij:t til Ständerne remitteradt, däruti han refererar huruwida med Commissionen i Christianstad emot Hr Hylteen avancerat, och begiär omsider at blifwa ifrån densamma licentierad, emedan han under den tiden lidit både til sin hälsa och Egendom. Remitteras til Justitiæ Deputation.

Den 29 Maij. Militiæ Oeconomie Deputations betänkande om RiksRådet Strömfelts uthbyte med Landsiö i ÖsterGiötland emot ett dess frälse Säterij, hwilket bewilliades, men han erlägger til tacksamhet 200 dlr Silf:mt til Krigsmanshuset. Sedan justerades Ständernes bref till Hans Maij:t 1:o om Häradshöfdingens Rosensparres uthbyte. 2:o om Advocaturer. 3:o om kortare Räkenskaper wid de wärfwade Regementerne. 4:o om tackjernshandeln i Nora. 5:o om hammarskatten i Philipstad. 6:o om Rior.

Justitiæ Deputations betänckande om tomtören i Carlscrona, hwarifrån Admiralitets Staten anhålla at blifwa befriade. Borgerskapet wille eij dertill samtycka, men Adlen blef wid samma

mening, som wid förra Riksdagen, at de därifrån befrias.

Extractum Protocolli ur RådCammaren om Justitiæ Cantzlerns förfrågande, huru lägersmåhl emellan twenne Adelige Personer skall dömas, emedan ingen lag därpå är. Remitterades til Justitiæ Deputationen. Ett dito om Probsten Brokmans begiäran, at få en tillräckelig fond til Tyska Kyrkians i Norköping fyllest förfärdigande. Remitterades til Secrete Utskåttet.

Åtskillige Öfwerstars påminnelser öfwer Wärfnings placatet. Remitterades til Justitiæ och Militiæ Oeconomie Deputation.

Generalernes Hammilton och Zylichs Memorial til H:s Maij:t at odugelige och oskickelige underofficerare måtte så wähl som de gemene blifwa wid General Mönstringar casserade. Remitterades till Militiæ Oeconomie Deputation.

Ett dito, at Officerare ifrån och med Capitainer måtte niuta hel lön til begrafningshielp. Remitterades till Secrete Utskåttet.

UnderStåthållaren Gripenborgs Memorial, hwaruti han anhåller, at få utbyta Gardnaka hemman emot et jämngodt wederlag. Remitteras til Cammar och Oeconomie Deputationen.

En Deputation af 12 bönder upkom med Extractum Protocolli, at de approberade Lag-

balkar måtte nu straxt tryckas och practiceras. Swarades och resolverades at det skall skie, samt StraffBalken med, som skall justeras, och kunde HandelsBalken hwila till nästa Riksdag.

Några puncter af Bondeståndets allmänne beswär, som senast upskiötes, blefwo approberade.

Major Wrede steg upp och bad at blifwa hörder; hwilket när honom tilstaddes, tog han fram ett Memorial och begiärde reconvention på sin Systers wägnar emot RiksRådet och Öfwerste Marskalcken Gr. DelaGardie, som så obilligt och ochristligt handterat henne, ändock hon är hans Grefwinnas nära slächtinge; särdeles som Kongl. HofRätten henne frij erkändt för det bedrägerij och fallisement hon af honom blifwit beskylter före. Kongl. Swea HofRätts Resolution blef straxt derpå upläst. Major Stiernstedt sade, at den 1 och 6 § af Adelens privilegier måtte upläsas, som ock skiedde. Assessor Lilliestierna sade, at Kgl. HofRätten lärer kunna få befallning at afgöra reconventions målet. Gen. Major Stael von Holstein swarade, at den som consenterat till en så obillig arrest, är så mycket skyldig som H:s Excell:ce, hwilken den begärt. HofRättsRådet Ehrenpreus sade, at som hon såsom criminel är tagen i arrest, och nu genom HofRättens Reso-

lution är befriad ifrån crimine falsi, och saken nu i ett helt annat stånd är, så lärer arresten uphöra af sig sielf. Resolveras, at hon straxt skall ur arresten på ett hederligit wijs. En af Adelen sade, at H:s Excell:ce Gr. DelaGardie borde låta afhemta henne med sin egen wagn utur arresten; en stor del ropade ja. Major Stiernstedt rådde at en deputation af Adelen skulle straxt hos H:s M:t anhålla om dess befrielse utur arresten, hwilket äfwen de andre Stånden blef communicerat. Derpå afgick till Hans Maij:t en deputation af 12 personer, och berättade wid återkomsten Lagmannen Gr: Gyllenstierna, som förde ordet, at Hans M:t sig nådigt utlåtit, at det första Rådet komme tilsammans skulle detta blifwa beställt. Major Wrede, som under hela denna conferencen tillika med Gr: DelaGardies fullmächtig Cammarherren Löwen måst sig absentera, steg fram och giorde en ödmiuk tacksäijelse för den nåd och justice hans Syster Fröken Helena Wrede af Adelen wederfaren war. Men förr än denne deputation upgick till Hans Maij:t, afmarcherade en starck deputation af alla 4 Stånden till Högbem:te H:s M:t med det angelägne ärendet, at Hans Maij:t wille anmoda Hans Excell: LandtMarskalken Gr: Horn, at ännu förblifwa wid Presidentskapet uti Kl. Cantzliet,

hwartill ett tal projecterat war; och hade H:s M:t sig der uppå nådigt utlåtit, fägnandes sig at Riksens Ständer wore med H:s M:t af samma tancka i det målet. Landtmarskalcken kom strax derpå upp, tackade Ridderskapet och Adelen för det förtroende Adelen till honom hafft, och låfwade at städse conserverat i ett vördsamt minne.

Derpå uplästes Cammar- och Oeconomie Deputations Betänkande om Norrska och Finska Städernes anhållan, at få föra och sällia sitt träwärcke till Skåne och andre orter i Riket til Rijors byggande, och hemta Spanmål igen, och ej allena till Stockholm, som härtills är skiedt; hwaröfwer raisonerades pro et contra, och bifölls deras begäran.

Sist kom Fru Anna Catarina Torneys, Capit. Klingstedts Enkias, Memorial fram, som beklagade at hon blifwit Enckia i denne månaden, begär derföre at till sitt understöd få sin Sal. Mans inneстående lön, som allenast består af några 100 dlr Smt. Remitteras till Secr. Utskåttet.

Likaledes unga D:r Hiernes Memorial, anhållande at få göra några resor utom lands, att således kunna träda i sin Sal. Faders fotspår, och wara Konungen och Riket till någon behagelig tienst, begär någon resehielp af Ständren. Remitteras till Secr. Utskåttet.

Den 1 Junii uplästes ett Major Wallensteens Memorial, hwaruti han klagar öfwer oförrätt honom skiedt ang:de ett bruk. Remitteras til secr. Deputationen.

Militiæ Oeconomie Deputationens Betänkande om wissa Rusthållares begäran, at få förbättring på deras swaga indelning, och tillökning på deras Rustnings räntor. Swarades, at sådant ej låter sig göra, utan när det behöfwes kunna de få en liten hielp utur cassorne.

Derpå uplästes BondeStåndets Extr. Prot. om förafskiedade Qwartermästarens Timmermans begäran at få orubbad besittia sina hemman Gatan och Bråten i Skaraborgs Lähn, hwarifrån han genom Kongl. Resolution är dömder; hwartill BondeStåndet honom recommenderat. Cammarherren Falckenbergs Memorial följde derpå, klagandes öfwer denne sin bondes djerfhet, som, ehuru ingen af Deputationerne welat antaga hans oskiälige begäran, han dock understått sig at incommodera plena; beder at Böndernes recommendation ej må gälla, utan at det måtte hos någon deputation ankomma på denne Timmermans eget answar och skam, när saken skiärskådas. Resolverades at H:s Kl. M:t redan giort slut i saken.

Secrete Utskåttets Betänkande om Officerarne af de Taubiske, Meyerfeltske och Hielmiske Regementerne, hwilka begärt at få deras obetalte löningar i. Sachsen. Secrete Utskåttets mening war, at som de andre Regementren, hwilka utstått lika stora travailler, ej få deras resterande löningar förrän effter Ständernes reglemente, så måste ock desse låta sig dermed benöija, och afwachta Num. 8 i Ständernas Contoir. Approberades.

Cammar- och Oeconomie Deputations Betänkande om nederlags friheten, den Borgerskapet begära restringera till wissa Stapelstäder och wissa waror, nemligen salt, win, bräunwin, ättikia. H:s M:t har redan resolverat at alla Städer skola få niuta den friheten, och för allahanda wahror; hwilket bifölls.

Cantzlistens Ehrenhofs Memorial uplästes, hwaruti han klagar, det han, som i 30 åhr tient Cronan både i AntiquitetsArchivo och i Kongl. HofRätten, ej hint längre än till 300 dlr Smts lön, hwarigenom han råkat i fattigdom och siukdom med hustru och barn, begär derföre hela sin inneстående lön i Ständernes Contoir. HofRättsRådet Ehrenpreus sade, at det är en gammal, flitig och fattig man, och lärer hela hans

lönings fordran wara föga mer än 300 dlr Smt. Hans begäran bifölls.

ÖfwersteLieutenant P. Schönströms Memorial uplästes, at högre Tull på främmande, och mindre på inrikes waror borde läggas, på det at wåra egne wahror måge komma i högre wärde. Remitterades till Secrete Utskåttet.

En Deputations Betänkande om handelsmannen Jacob Polack, som klagar, at han af Fortifications Contoiret ej fått fyllest betalning efter Contractet för lefwererat träwärcke till Fästningswärcken i Skiären; deremot swaras åter, at han det ej lefwererat efter contractet, utan sämre och swagare. KrigsFiscalen har påstått, at han borde wara nögd med den betalning han fått. Deputationens mening war, at fiscalisk action ej har här något rum, utan han bör hafwa fullkomlig betalning, emedan han bewist sig fullkomligen fullgiordt Contractet. Approberades.

Norre CämnärsKammarens berättelse om den ur Marstrand förrymde och nu fängslade falska penninge Myntaren Laxen och dess medhielpare, GullsmedsGesällen . . . ., hwilka giordt falska gullringar och mynt på Bällsta och Hufwudsta gårdar, och som Archliemästaren Granatenflycht är en Adelsman, Riksdagsman och ägare af Hufwudsta, samt delachtig i detta bråttet, så war-

der detta in pleno refererat. Derpå blef intet resolverat.

Secrete Deputations Betänkande om det raderade comma, och dess flyttiande på annat ställe, i Ständernes bref angående 2:ne CammarRåds tillsättiande wid förra Riksdagen, som giordt en sådan ändring, at 3:ne blifwit tillsatte, hwilket H:s Excell:ce Gr: Cronhielm först observerat och angifwit, hwaröfwer CantzliRätt blifwit hullen, och saken sedan till H:s M:t refererad; men på intet ställe har kunnat utspanas, hwilken det giordt. Resolverades at som ingen skada derigenom skiedt, måste det derwid förblifwa. En af Adelen sade: ingen lär neka, at det ju är skiälmstycke radera något i Ständernes Originalbref, och med annat bleck på annat ställe insättia; ty kunna wij förklara honom för en skälm som det giordt, samwetet torde wakna på honom.

Hans Excell:ces Gr: Gyllenborgs Memorial uplästes, hwaruti han uprepar sine så inom som utom lands giorde trogne 30 års tienster, begär derföre Ständernes recommendation till H:s M:t, at få gå ifrån Rådsbordet och till Présidentskapet i Kongl. Swea HofRätt. Häröfwer raisonerades mycket. En del mente honom för sin stora kunskap wara i Rådet omistelig. Gr: Carl Posse

sade, om Présidentskapet bör han anhålla hos Hans Maij:t, men om afträdet utur Rådet hos Ständerne. Remitterades till Stora Secrete Deputation, som sedan refererar saken hos H:s Maij:t och in plenis.

Stora Secrete Deputation biföll Hans Excell:ces LandtMarskalckens Gr. Horns egit giorde förslag till Presidents sysslans lättande för honom, nemligen at H:s Excell:ce Gr: Bonde kunde i hans frånwaro förträda hans vices, och at han måtte hafwa frihet at wara på sine gods, men när nödige affairer förefalla, wille han altid wara närwarande.

Ifrån H:s M:tt och Rådet inkom Revisions Secreteraren Plan med et H:s Excell:ces Gr: DelaGardies Memorial, hwaruti han lämnar Adelen noga underrättelse om Processen med fröken Helena Wrede, berättande at hon honom owitterligen länt af dess husfru 2:ne LäneBancoZedlar, den ena af 8000 dlr Caroliner, den andra af 10000 dlr Cour:t Smt, hwilcket han eij kunnat obligera henne at betala, utan hon hållit sig undan, och när han henne en gång råkat, har hon på hans frågan sagt sig eij willja eller kunna sättja någon borgen för sig; ty blef hon i häcktelse inmant, och när han sedan förnam, at al hennes Egendom war försatt, fant han hennes arghet, ty kla-

gade han henne an för swek. Om sjelfwa arreste rummet må SlåtsCantzlit swara. Häröfwer raisonnerades en lång stund. Änteligen sade HofRättsRådet Ehrenpreus, at som wj en gång recommenderat henne hos H:s M:tt til befrjelse utur arresten, så bör hon nu komma der utur, och H:s Excell:ce alla beneficia juris lämnas til at fullföllja sin sak emot henne, och äfwen henne öpne wägar til sin reconvention.

En Deputation af 6 Bönder upkom, klagade öfwer de swårigheter som wid nya wärfnings Placatet förekomma, bedja at blifwa wid 1724 års förordning.

Sidst uplästes Prästerskapets Extractum Prot: at Riksdagen må slutas den 16 Junij, hwilcket Adelen biföll, och at inga private saker efter denne dagen skulle företagas, utan alenast Deputationernes arbeten, Kgl. Remisser och Ständernes Extracta Protocolli.

Den 2 Junij uplästes Sam: Crispin Ulfs Memorial om et Segelduks och buldans Manufactories inrättande wid barnhuset, hwilcket redan i Konung Gustaf Adolphs tjd warit i godt stånd, warandes ännu rummen conserverade, och alla machiner i godt behåld, men nu utj månge år warit förfallit, begär alenast 8000 dlr Smt at

begynna med, dem han richtigt wil betala, och hoppas at innan tilkommande Riksdag hwarcken Rysk eller Holländsk Buldan skall behöfwas at införas. Remitterades til Cammar- och Oeconomie Deputationen.

Militiæ Oeconomie Deputations Betänkande om General Lieutenant Cronstedts och Öfwerste Grefwe Posses påminnelser angående de swårigheter som wjd wärfningarne förefalla. Deputation mente, at den som godwilligt gifwer sig i dricksmål med wärfware kan eij ursächta sig at han drucken warit, men ingen bör trugas eller penningar på practiceras. Alla Herrtjenare och drengar, som utan Herrens tilstånd äro kl. 9 om afton utur huset, eller finnas på krogar och källare under Gudstjensten, äro sielfskrefne, likaledes lösdrifware och tjenstlöse drängar etc.

Baron Wrede steg fram och berättade at H:s Excell:ce Gr: DelaGardie hade på et hederligit wis låtit entlediga dess Syster ifrån den skymfeliga arresten, tackade Adelen därföre ännu ytterligare.

Öfwerste Hamilton klagade däröfwer at Grefwarne sig absenterat ifrån den Deputation som upgick til H:s Maij:tt, och förbehölt sig, at man en annan gång kunde wara dem förutan.

Ammiralen Örnfelt gaf in et Memorial, med begäran, at Deputationernes arbete om hushållningens inrättande wjd Ammiralitetet i CarlsCrona måge få ligga på bordet, til dess han fått inkomma med sine remarquer deröfwer.

Cammar och Oeconomie Deputations Betänkande, om gamla byten för och med 1680, och därifrån till 1718, skola revideras; hwarwid Ryttmästaren Akerhielm, som en Ledamot af Deputationen, giorde 4 frågor, hwilcka beswarades och stadfästes. 1:o Huru de byten skulle considereras för 1680? Swarades: som de gått igenom så många händer, och på så många sätt blifwit förwandlade, så skola de blifwa faste och orubbade, ehuru Cronan eller private derwid ljdit, ty elljest skulle oändelige processer derigenom förorsakas. 2:o Huruledes köpegods upgifne i wederlag skola ansees för fult frälse? Swarades: 1723 års förordning gör dem til purt och allodial frälse, ty kunna de ock gå i fult byte. 3:o Om de giorde refningar och skattläggningar skola å nyo omgöras? Swarades: När byteshemmanet har burit sin ränta i 10 år, skal det eij å nyo refwas; eller ReductionsCommissionen bewist at bytet warit richtigt. 4:o Hwarmed bytes brister skola fyllas? Med öfwerräntor som här-

röra af byten med fordringar af indragne KöpgodsRäntor; hwilcket alt samtycktes.

Extract ur RådsProtocollet om sysslornas fördelning emellan Riksens Råd, nemligen om Måndagen hela Rådet tilsamman, om Tisdagen Cammarsaker, om Onsdagen Justitiæ och Krigssaker, om Torsdagen Justitiæ mål, etc.

HofMarskalcken Düben steg fram och berättade, at om Riksdagen slötes efter aftal til den 16, så kunde H:s M:tt resa den 20, på det Allmogens höandetid eij må hindras.

Sidst uplästes CammarRådet Wulfwenstiernas Memorial, hwaruti han begär, at sedan han tjent Ridderskapet och Adelen i 20 års tid för Secreterare, och de wid senaste Riksdag recommenderat honom till CammarRådstjensten, den han alt sedan utan lön förestått, likaledes i LagCommission utan wedergällning upwachtat, få dimission ifrån Riddarehus Secretariatet, och recommendation til bättre lön. Adelen samtyckte det, och begärte detsamma för CammarRåd Groot. Detta remitterades til Secrete Utskåttet, och låfwade LandtMarskalken at sielf tala för dem bägge på det bästa. Några påminte at CammarRådet Gr: Piper måtte njuta samma rätt, hwilcken därpå framträdde til H:s Ex:ce LandtMarskalcken och förklarade sig, at han wäl påminte sig, med

hwad wilkor han begärt CammarRådstjensten, och at han eij åstundade någon Lön, innan touren komme til honom at njuta densamma. Detta hölts för mycket genereust, och så skilgdes Adelen åt.

Den 5 Junij uplästes först HofRättsRådets i Åbo, Sahl. Hr RidderCrantzes Enkias, fru Charlotta Spechts Memorial, hwaruti hon beklagar sin olycka genom sin Sahl. Mans död, hus och Egendombs förlust genom wådeld samt flychtande för fienden, beder at blifwa hugnad med sin Sahl. Mans innestående Lön i Ständernes Contoir. Gen: Major von Postes Enkiefru, fru Rosenstierna, begärte detsamma. Remitterades bägge til Secrete Utskåttet, dock at få hälfften.

Major Beck gaf därpå in et Memorial och bad om Ständernas recommendation til H:s Maij:tt, at et änteligit slut måtte skie i den långliga Processen angående Stora Torup, etc. Lieutenant Törner begärte igenom et Memorial at äfwen dess process måtte genom H:s Maij:ts befallning i Kl. Götha HofRätt med det första afgöras. Derpå uplästes extractum Protocolli utur Secrete Utskåttet om General FältTygmästaren Baron Cronberg, som begär utom sin Lön et understöd af 1500 .dlr smt, hwilcken summa hans Antecessorer njutit, den han ock högeligen betarfwar.

Desse 3 ansökningar blefwo de andre Ständen genom en Deputation af 12 personer utaf Adelen recommenderade. Sedan uplästes Torstensohnska Sterbhusets Memorial, anhållandes at saken om Segersiö måtte i Kl. CammarCollegio med det forderligaste afgöras. Recommenderades hos Hans Maij:tt.

HofRättsRådet Ehrenpreus ingaf dernäst et Memorial, anhållande at de redan approberade Lagbalckarne skulle i Riksdags beslutet för ständige förklaras, på det wid nästa Riksdag inga nya Herrdagsmän måtte få tilfälle något af dem at rifwa eller uprifwa, som allmänneligen biföls.

Justitiæ Deputations Betänkande angående Justitiæ saker wid Kongl. Revisionen och andra Commissioner, hwarmed följde en omständig berättelse om hela Landshöfdingen von Hylltens Process, som därmed slöts, at H:s Maij:tt wille gifwa Ordres det den nu påstående Commission eij måtte döma i saken, utan lämna domen til Kl. Götha HåfRätt, och at RiksRådet Creutz strax återkallas, Commission skilljas, och alenast några efterlemnas som ransakningen utföra, samt at Commissions depensen eij må ske med Parternes, utan på Cronans omkostnad.

Nu kom en Deputation op af Stockholms Stads Magistrat, den Borgmästar Bunge anförde,

som angick den Finske och Norrländske handelen på andra Städer än på Stockholm.

Secrete Utskåttets Extractum Protocolli följde därpå om Sal. RiksRådets Dübens Enke fru, som anhåller at få 2:ne Lönings Zedlar betalte på N:o 5, dem hennes Sahl. herre måst taga i betahlning af Grefwe Bengt Oxenstiernas arfwingar, warandes samme sedlar utgifne för tractaments Pengar wid den Nimvegiske freden, hwilcket bewiljades.

Så uplästes CammarDeputations betänkande om Ultuna Ladugård wid Upsala, den Hr Anders Duhre några år besutit med den condition at han med mechaniske machiners utarbetande skulle wara Riket til märkeligit gagn och fromma. Landshöfdingen Brauner påstod at en undersökning skie måtte, huru han sit löfte hullit, emedan ingen ännu sedt det ringaste arbete af honom til Riksens tjenst. Deputation fann at hans mathematiske föreläsningar wore onödige och skulle uphäfwas, och at hans indelningswärck för konstnärer och arbetare, nemligen 10 Mästare, 20 Handtwärkare och 50 Poickar, wore et widlöfftigt och blindt förslag, och at han borde flyttja ifrån gården. Landshöfding Brauner anhöll genom et Memorial, at han i anseende til sina swaga wilkor och stora gästning måtte få tilträda denna

Ultuna Ladugård igen under arrende, och sade, som Landshöfding Cronberg för 7 år sedan måtte gå för Duhren ifrån denne gård utan at njuta fahrdag, så bör ock Duhren likaledes aftråda. Resolverades at Duhren skall ifrån gården såsom en den der eij præsterat præstanda, men hwad fahrdagen angår lämnas til H:s M:tt och Rådet.

Et Extractum Protocolli utur RådCammaren angående Commission emellan Montgomeri och Jürgenson, åstundandes den förra at blifwa befriad för Commissions Ledamöters utnämnande, emedan han eij wore alena, utan hade 4 främmande associanter, som wore lika delaktige i Processen med honom. Swar, at dess inkast giör eij någon ändring i saken, utan han som en naturalizerad Swensk Borgare bör utnämna Personerne.

En Deputation af 8 Bönder anhöllo äfwen som de andre Stånden at få upträda den 16 Junij på Rikssalen och sluta Riksdagen.

Den stora Secretę Deputations betänkande uplästes om H:s Excell:ces Gr: Carl Gyllenborgs anhållan at få träda ifrån Rådsbordet til det lediga Presidentskapet i Swea HofRätt, hwartil de eij samtycka wille, utan rådde därtil at han skulle öfwertalas at quarblifwa wid Råds Embetet, hafwandes honom et stort beröm tillagdt för

den wackra conduite han därwid fördt. Resolverades at en Deputation af alla Stånden skulle träda til H:s Excell:ce och anmoda honom om detsamma. Öfwerste Didron proponerade at ingen hädanefter skulle sådant begära, och at sådane Memorialer aldrig skulle emottagas, nemligen at taga afsked ifrån Rådet och begära annan tjenst, som bifölls, och de andre Stånden communicerades. Åtskillige bref justerades, som gingo til H:s M:tt, nemligen om General Baner at blifwa befriad för sin Sal. Swärfaders Gr: Vellingks gravationer; för Ryttmästar Bråkenhielm, at få Ryttmästare beställning wid Smålands Cavallerie; om hushåldningens förbättring i Riket; om Major Siltmans fordran; om Riks-Rådet Strömfelts byte; om Hr Apollofs recommendation til Fändrichs beställning. Sidst uplästes Cammar och Oeconomie Deputations betänkande om Capitainen Casper Johan Berchs begäran at få utbyta et hemman i Christianstads Lähn emot et mycket bättre och til skog och andra wilkor förmehr wederlag, som biföls.

Den 11 Junij uplästes först Cammar och Oeconomie Deputations betänkande om Pommersk fruchts införsel, hwarpå resolverades at ifrån Swenska Pommern, Wismar och Rügen skulle den här efter få införas, dock at til Konungen

och Rådet skulle hemskiutas at finna tilräckelige utwägar til förhindrande af annan Tysk fruchts införsel under samma titel, samt at alla Edelige certificater uphöra. Häradshöfdingens Abrahamsons Memorial om samma sak approberades.

Et dito betänkande om Landträkenskapernes förkortande, warandes Kl. CammarCollegii project at på alla små Persedlar, som undergå förwandling, en wiss marckgång sättes, och räntorne sammanslås til en wiss penninge summa, hwilcket Deputation för godt funnit och åtskillige methoder tilsatt. Skulle ock mycket lända til räkenskapernes förkortning, om alla Kongsgårdar och publique räntor bortarrenderades, och arrenden blefwe på wisse dagar summetals erlagde, som intet bewilljades.

Militiæ Oeconomie Deputations betänkande om husesyner på Officerares boställen wid de indelte Regementerne, hwarom Krigs befehlet inlagdt et Memorial, hwarwid en förklaring öfwer den nya husesyns Ordningen justerades, samt beslöts at i stället för CammarCollegium et Husesyns Contoir skulle inrättas, som med dess betjenter och Reserve Cassan underhållas skulle.

Et dito betänkande om Regementernes beklädning, hwarwid Cheferne påstodo, at om eij Manufacturisterne lefwererade swarsgodt kläde,

de då måtte få handla hwarest dem behagade. Detta hwilar til dess Deputation öfwer Riddarehus affairerne inkommit med berättelse öfwer Manufactoriet på barnängen, hwaruti af Riddarehusmedlen en god summa penningar är insatt.

Et dito betänkande om fabricantens Pinckarts begäran at få beklädа et wärfwat Regemente hwart tredje år af sin Klädes fabrique, och bewilljades honom på GeneralLieutenanten Baron Cronstedts begäran, at få bekläda Kl. Artillerie Regementet.

En Deputation af 8 bönder påstod at eij längre willja weta af Härads Commissarier uti Elfsborgs Lähn.

Derpå uplästes Projectet til H:s Maij:tts Resolution öfwer Krigsbefehlets beswär, och dernäst Cammar- Oeconomie och Militiæ Deputations Betänkande om ÖfwerIntendenten Gr. Thessins begäran at få utbyta Norsholm emot Säteriet Junbecka, et jemngodt wederlag. Approbatur.

Et dito Memorial om Officerares fulla Löningars betalning, hwarpå faststältes at de som wille cedera hälfften skulle straxt blifwa betalte, men de det eij wille giöra måste wänta til Num: 8, samt at Expectanterne, som kunna giöra tjenst, skola ännu bibehållas til dess de kunna emplojeras, men de gamle och oduglige til tjenst skola få en ständig pension. Sedan utwaldes 12 per-

soner af Adelen, som dagen därpå skulle gå til H:s Ex:ce Gr. DelaGardie, tacka honom för den genereusité han bewist fröken Wrede, och anmoda honom at widare däruti fortfara, medelst hela skuldens eftergifft.

Sidst uplästes Justitiæ Deputations widlöfftige betänkande om Sysslornes fördelande i Rådet, hwarwid projecterades at Revisions secreterarne skulle få större lön för deras trägne tjensts skull.

Den 12 Junij uplästes först Cammar Deputations betänkande om Kungshusets eller Landshöfdinge Residence husets i Giötheborg underhållande, hwilcken Magistraten wille ifrån sig skudda, men beslöts, at det nu som förr skulle af Stadsens besparings medel underhållas, och häradet eij därmed graveras.

Et dito betänkande om Biskopshusets byggnad i Giötheborg, hwartil man hållit betänkeligit at giöra et sammanskått, och därföre undt Biskopen D:r Benzelius 150 dlr Smt til hushyra årligen.' Men som bem:te Biskop wist många præjudicater af andra Städer, så blef bewilljat at et friwilligt sammanskått skulle skie af hela Stifftet, och Magistraten lämnar en god tomt därtil.

CammarHerren Gr. Fredr. Gyllenborgs, Cammereraren Hederschiölds och Lieutenant Roxendorfs Memorialer uplästes om utbyten emot jemn-

godt wederlag, som til Cronans avantage bewilljades.

Militiæ- Oeconomie Deputations betänkande om Gräntze Posteringen af 50 Dragoner af Carelska Squadron, dem wissa Rusthållare med stor omkåstnad måste hålla, men bedja at få däruti lindring eller befrielse. Deputation har fuller ment at de andre Rusthållare skulle dem derutinnan understödja, men som de eij därtil welat samtycka, har man det hemskutit til Konungen och Rådet at finna tjenlige utwägar. Elljest hafwa ock wederbörande anhållit, at som denne esquadron består af 750 man, bör den få namn af Regemente, hwilket likaledes lämnades til H:s M:ts godtfinnande om det kan skie utan Statens gravation. Sedan uplästes Cammar och Oeconomie Deputations betänkande om Hållskiutzen wid Fittja, beklagandes sig Allmogen i Sotholms Härad öfwer Landshöfding Ehrenstrals nya inrättning, hwarigenom de äro dertil lagde, der likwäl några af dem hafwa 10 mihl til Gästgifware gården, och en del bo 2 à 3 mihl ifrån fasta landet. Deputation finner at det derwid måtte förblifwa, och de som bo på öyarne, eller långt bort, måste præstera wisse penningar. Approbatur.

Talet til H:s Ex:ce Gr: DelaGardie, som Hr Lilliestierna upsatt, justerades, och påmintes se-

dan at som H:s Ex:ce cederat fröken Wrede hela sin fordran, och saken nu wore förlikt, borde han hafwa sina 200 dlr Smt revisions penningar igen, hwarom med Kongl. HofRätten skulle confereras.

Extractum Protocolli ur Secrete Utskåttet om Allmogens anhållan at slippa lön och betalnings afgiften uplästes. Secrete Utskåttets mening war, at som Ständernes Contoir ännu eij är i stånd at betala den öfrige Riksens gäld, så bör den tillika med Slotsbygnads hielpen ännu längre continuera. Approbatur.

Et dito om Manufactoriernes uprätthållande i Swerige, hwar til en god Fond fordras, kan därföre, eller bör den 5 proCents afgiften för utländske wahror eij uphöra, utan äfwen continuera, och resolverades at taxan och förtekning på de wahror, för hwilka denne afgift skall betalas, bör igenom trycket blifwa bekandt. Detta blef de andre Stånden igenom en Deputation communicerat.

Et dito om förråds Magazinernes i Stockholm inrättande, hwaröfwer CommercieRådet Hökerstedt haft disposition och bekymmer, hwilken ock för dess stora fljt och besparing för Cronan tillades et stort beröm, samt recommendation til en god wedergällning i Contant, emedan han detta utan

lön förrättat. Häröfwer raisonnerades mycket, willjandes en del at han därföre skulle regaleras, men största delen sade, at som han det sielf utan lön låfwat at förrätta, och wid sidsta Riksdag feck CommercieRåds tjensten derföre, så wore han nog belönt.

Derpå kom en Deputation af BorgareStåndet, som 1:o mycket klagade och protesterade emot Anders Larssons försök och handel emot Götheborgs Stads privilegier; 2:o begärte prolongation af Riksdagen til den 22 Junij.

Sedan uplästes projectet til H:s M:ts Resolution på Ridderskapet och Adelns samt Presterskapets beswär.

Item Kl. M:ts förordning om Tyska Kyrkans byggnad och Schole betjenternes underhåld i Norköping, at hwar och en en gång för alla skulle därtil contribuera 1 öre smt.

Sidst uplästes Secrete Utskåttets Extr. Prot. om Wadstena Krigsmanshus och Ammiralitets Cassorne, som stå i Lähne Banquen, och kasta litet interesse af sig, warandes Secrete Utskåttets mening at Banquen giör sig för Cronones skuld af Capitalet betalt, och Cronan emedlertjd gifwer samma interesse åt wederbörande som banquen, hwarigenom Cronan årligen nog profiterar.

Den 14 Junij uplästes BergsDeputations betänkande om Assessor Hofstens förlikning uti en vidlyfftig process med åtskillige BruksPatroner och sjelfwa Staden Carlstad, som approberades.

Major von Henels Memorial, beklagandes sina swaga wilkor, begärte recommendation till H:s M:t till employe, och i medlertid dubbel Majors-pension. Bifölls.

Justitiæ Deputations Betänkande om en wiss Method till Fullmächtigas utwälliande till Riksdagarne uti Städerne, hwilken deputationen projecterat till wederbörandes efterrättelse, nemligen 1:o at de skola wällias uti Rådstugurne och ej på annat ställe. 2:o At anslag skall skie på Rådhuset när sådant skall skie. 3:o Att alla Borgare sig då infinna, men ingen utländsk, utan infödd man blir walder. 4:o Walet skier i Stockholm igenom de 48 äldste eller Electores, och 1 Magistrats person och 2:ne Borgare utaf små städerne etc. Assessor Lilliestierna sade, det är betänckeligit at utsluta alla utländske, emedan mäst våra förnämste och förmögnaste borgare äro af utländsk extraction. HåfRättsrådet Ehrenpreus sade, den som af dem will blifwa Herrdagsman, måtte förskrifwa sig at aldrig öfwergifwa sitt Burskap.

Ryttmästaren Blåfjells anhörige anhöllo at få begrafningshielp för dess lik, som för fattigdom ej kunde komma under jord; som bewilliades.

Militiæ Oeconomie Deputations Betänkande om KrigsBefählets beswär i Finland, hurulèdes tionden skall dersammastädes lefwereras, samt om lönings liquidationernes betalning, om deras gewärs förnyande, om tiensthions ordningen etc.

Projectet till Kongl. Maijt:s Resolution öfwer Krigsbefählets beswär af de indelte Regementerne i Finland, om frihets åhr för ruinerade boställen, och at ej Landshöfdingarne måge melera sig i Krigs affairerne eller Chefernes Embetssysslor.

Sedan uplästes BergsDeputations Betänkande om Fahlu grufwa och stad, samt den förening är emellan Bergslagen och Staden, samt at walet till Herrdagsmän skall ej skie per capita, utan effter grufdelarne, som äro 1200 st.

Derpå blef Cammar Deputations Betänkande upläst, om öfwerflödighets afskaffande i riket, nemligen alla moden afskaffas, det mode, som nu är på manfolks kläder, blifwer här efter oföränderligit; men Hennes Maij:t anmodas i underdånighet, at sielf utwällia och fastställa ett mode för qwinfolks kläder, hwilket ingen arbetare wid 200 dlr Smts wite skall sig understå at ändra, och

det om möijligit är, efter Ståndens skilliachtighet. Alla styftiortlar böra modereras till mindre form för de förnäme, men för de sämre och gemene aldeles wid straff förbiudas. Dock wid Hofwet skier efter Hennes Maijt:s wälbehag. Damas, siden serge, tafft, bordalou, bast, gros de tour af enfärg skola få brukas, samt brokuge armkläden; den deremot bryter, eller annat införer, böter 100 dlr Smt. Allahanda smått galanterie, såsom halskläden, handskar, hårpungar, echarper, solfiädrar, band etc. må ej wid wahrans förlust införas, och 100 dlr Smts böter. Alla främmande uddar och spetzar af silke, trå eller papper förbiudas vid 2 dlr Smts wite för hwar aln. Alla sammets-, plys- och silkesfoder, samt foder af hermelin, sabel eller swarta räfwar måge brukas, men af ingen annan, än den H:s M:t det particuliert tillåter. Alla utländske stoppade tiortlar och silkestäcken förbiudas wid 100 dlr Smts wite. För alla chaisar med 2:ne hiul och en häst före betalas åhrligen 3 daler Smt. För öfwertäckte wagnar, utom Riksens Råd, Presidenter och dess wederlikar, samt Biskopar, och förbemältes Enckor till N:o 11 i rangordningen, betalas 6 dlr Smt åhrligen, och de ifrån N:o 11 till N:o 31 betala 12 dlr, och de der under 25 dlr Smt, men de utom rang 50 dlr Smt, och de sämre 100 dlr

Smt om åhret. Resande och Herredagsmän äro ifrån denna afgift befriade. Alla utländske wagnar wid 100 dlr Smts wite förbudne, och alla hyrewagnar erlägga 50 dlr Smt om åhret. Riksens Ständer anmoda ock H:s M:t at låta förfärdiga en förordning, huru många rätter och huru mycket confiturer wid bröllop, barsöl och begrafningar brukas skall, samt at alla främmande starcka drycker förbiudas. Alla notificationer wid dödsfall personligen eller skrifteligen äro förbudne, men den dödas namn nämnes på Predikestolen wid tacksäijelsen; till swepning brukas allenast en skiorta och ett lakan, men ingen peruque på liket. Ett rum skall wara swartklädt, men inga hwita; wisse likbärare skola förordnas, som för wiss betalning skola bära liken, och den dödas wänner uphålla å sidorne bårtäcket. De närmaste anhörige skola allenast tracteras, och den deremot bryter skall böta 100 dlr Smt, hwilket angifwaren skall komma till goda. Bijsättning och begrafning skall skie på en gång, och liken skola bäras ur husen efftermiddagen kl. 4 om wintren, och kl. 6 om sommaren, och skola wid Adelige begrafningar allenast brukas 3 wagnar utom Præstafwens; Bröllopen skola begynnas så tidigt, at alt kan wara slutit kl. 12 om natten. Cammarpigor och huspigor af wackert folck, som för fat-

tigdom nödgas tiena, få bära inrikes giordt sidentyg och hwad gammalt deras Fruer dem gifwa, men de öfrige alle, bonde-, mölnare-, torparedöttrar med inräknade, skola bära hemgiorde reggarns tröijor; Utländske cabinetter, bureaux, speglar, skåp etc. och andra meubler skola wid 100 dlr Smts wite ej införas. Alt det som nu Köpmännerne hafwa i bodarne skall stämplas, som ock alla färdige kläder af förbudne tyger, och brukas till nästa Riksdag. Detta alt blef bifallit.

Den Adelige Deputation gick till Gr. De la Gardie med en compliment angående Fröken Wrede, hwilcken han gunstigt uptagit, och hela skulden af 72000 dlr efftergifwit; hwarwid påmintes, at hela protocollet angående denne saken skulle annulleras och utstrykas, samt at aldrig sådane saker skulle hos Adelen här effter ventileras.

Det blef och beslutit, at billiarder skola få brukas i staden, wid 100 dlr Smts åhrlig afgift, som skall blifwa lönen för den nya Riksens Fächtmästare Porat, nemligen 600 dlr om åhret.

Assessor Ulrich begärte sedan genom Memorial at få Assessors lön, antingen i Kl. HofRätten eller Commercie Collegium, hwilket ej kunde låfwas honom, utan at han nominatim skulle nämnas på exspectants listan.

Sist upräknades alla de Riksdagsährender, som ännu wid Riksdagen skulle afgöras, som till H:s Maij:t och Rådet skulle remitteras, och som upskiutas skulle till nästa Riksdag; och sluteligen resolverades, at utblåsningen till Riksdagens slut skulle skie om torsdag, och om lördag skulle predikan skie, och Ständerne träda up i Riks-Salen. Adelen skildes åt kl. 2.

Den 15. Häradshöfdings Schaiis Supplique uplästes, hwaruti han begär recommendation till employ, hwilket honom lofwades, efter som 2:ne Stånd det redan resolverat.

Grefwinnans Anna Marg. Oxenstiernas och Frökens Marg. Torstensons Mem. om Ständernas recommendation till Reductions Commission om deras gods återfående: remitterades till H:s M:t.

Revisions Secreterarens Plans Memorial på Stierncroniske Sterbhusets wägnar, at få utbyta ett hemman emot jämngodt wederlag; likaledes Lagman Sparschölds och Regements Qwartermästarens Reutercronas begäran om samma sak, blef biwilliat.

Landshöfdingens Focks Enkas Supplique at få sin Sal:e Mans lönings liquidation betalt, approberades.

Cammar- och Oeconomie Deputations betänkande om hemmanens förmedling.

Justitiæ Deputations berättelse om Justitiæ Cantzlerens Cederbielkes förrättning sedan senaste Riksdag. Hwarefter resolverades, at Revisions Secreterarnes och General Auditeurens lön skall förökas för deras trägna arbete skull.

Bergs- Cammar- och Commercie-Deputations Betänkande om bro- och wägarepenningar, hwilka åtskillige Städer i Bergslagen påstå at upbära af BruksPatronerne och Bergsmännerne, fast de ej bruka deras broar eller wågar, beropades sig på en Kongl. Resolution af åhr 1691. Men Deputation befriade dem ifrån denne afgift, när de deras wågar och broar ej nyttia.

General Lieutenant Cronstedts och Öfwerste Posses Memorial om wärfnings Placatets förbättrande och ändrande, skickades genom en Deputation till de andra Stånden, med påminnelse, at afgöra den saken innan Riksdagens slut.

Secrete Utskåttets Extractum Protocolli om CammarHerren Törnschölds resa till Hessen Cassel såsom Minister; och som resan ej för sig gått för emellankomne hinder, så åstundas at han återgier den försträckning han fått till sin equipage, dock blifwer han deremot för sin Faders Crono gravationer befriad, och får sin löningsliquidation betald. Approberades.

En Deputation af 12 Borgare upkom, dem Rådman Broms anförde, anhållandes at Frimästare måtte afskaffas.

Secrete Deputations Betänkande om Lagersparrens orichtige förwaltning i RänteCammaren, warandes deras råd, at noga efterfrågas, hwem dertill orsaken warit, och ej nogare upsicht derpå haft. Remitterades till Konungen och Rådet.

Ett ditto om de Franske, Engelske, Preussiske och Ryske store penninge Summors disposition, hwaröfwer ännu fullkomligare räkenskap fordras; remitterades till Konungen och Rådet.

Ett Secrete Deputations Betänkande, hwaruti de berömma RiksRåden för deras prijswärde rådslag, och änskiönt de giordt en och annan anmärkning uppå några, äro de dock, efter gifwen communication, af wederbörande med fullkomlige och gode förklaringar förnögde. I samme betänckande hafwa de påmint, at en frånwarande meriterad Man, fast han ej giordt ansökning, bör äntå ihugkommas wid tiensters bortgifwande; approberades.

Den långsamme processen emellan den Tyska och Finska församlingen i Stockholm blef på deras egen begäran förseglad och gömd till nästa Riksdag.

En Deputation af alla Stånden utnämdes, som skulle gå till H:s Excell:ce Gr. Gyllenborg

och anmoda honom at blifwa qwar wid Råds-Embetet.

CammarFörwanten Zingelmans Memorial om staden Rigas fordran för wissa pretensioner, hwaröfwer han giordt liquidation, och säger skulden wara öfwerbetald redan i Konung Carl XI:s tid, och at Staden deremot är Cronan Swerige skyldig 48 tunnor guld; men klagar at Kl. CammarCollegium wid alla tillfällen honom förbijgått, och at de med orichtige berättelser gått både till Konungen och Ständerne i denne sak, at Camereraren Nordenflycht giordt en liquidation per male narrata, grundandes sig på chartequer, samt oförswarligen handterat denne saken, så at Staden Riga kommer at fordra 5 tunnor guld af Swerige, beskyllandes honom hafwa begått crimina falsi etc. Klagade elliest öfwer mycken orätt han lidit i Collegio. Presidenten Strömfelt steg fram och sade, at detta grofwa och anstötelige memorial wore upfylt med idel osanning, skulle intet högre åstunda, än at Kl. CammarCollegium finge communication deraf, at wederbörligen detsamma beswara; men som Riksdagen skrider till slut, ty bad han det måtte remitteras till Konungen och Rådet, och befans CammarCollegium skyldigt till de anförde beskyllningar, wille de undergå det swåraste straff i werlden; men fans det

ock at de wore oskyldige, begärte de den största satisfaction och reconvention. Detta remitterades till Konungen och Rådet.

Nu upkom en deputation af 10 Bönder, hafwandes åtskillige extracta protocolli med sig, nemligen om 5 procents afgiften, om Klädeordningen, om dieknepenningar, om HäradsCommissariernes afskaffande i Elfsborgs Lähn, om Ultuna Ladugård, om tienstehions ordningen etc.

Secrete Utskåttets Extractum Protocolli om den commission, som sutit öfwer oeconomien wid Amiralitetet i Stockholm, at några ledamöter deraf skulle den ännu fullföllia.

Defensions Deputations Betänkande om nya inrättningen och hushållningen wid Amiralitetet i Carlscrona, at Amiralen Örnfelt skulle blij Directeur; då äfwen discourerades om de 2 Amiralitets-CammarRåd, at de nu måtte få ständig lön, tyckandes en del 1800 dlr Smt wara för mycket, emedan en Amiral ej hade så mycket. Hela detta widlyftige memorialet remitterades till Hs Maij:t at jämka denne saken.

Sist kom en liten deputation af 4 Präster, för hwilka Biskop Sternell talade, gifwandes det rådet, at de allmänne beswären, som de nödigaste, måtte först wid Riksdagarne uptagas, nemligen 8 dagar efter Ståndens sammankomst böra

Böndernes beswär ingifwas; 14 dagar Borgarnes, 3 wickor Prästernas, och 1 månad efter sammankomsten Adelens, som blef bewilliat.

Den 16 uplästes Cantzlerens Hielmborgs Memorial at få utbyta hemmanet Sandwiken emot bättre wederlag, som bewilliades.

Ständernas recommendation för Herr Anders Lilliestierna, som fördt protocollet i ett Utstått af Cammar- och Commercie Deputation, at blifwa i Kl. Cantzliet till någon wiss lön hulpen etc.

Fru Marg. Lilliehök begärte at utbyta ett hemman, men som Deputations Ledamöter funnit derwid någon orichtighet, hafwa de ej warit ense, utan saken stadnade.

Fru Hildenschöld beklagade genom ett memorial sin fattigdom, och begärte sin Sal. Mans innestående lön, hwaraf hälften henne bewilliades.

Cammar- och Oeconomie Deputations Betänkande om Skattläggningen i gemen, huru dermed proцederas skall, hwarwid föreställtes Landtmätarnes stora extraordinarie arbete, och deras ringa lön, föreslåendes någon förbättring på lönen. ÖfwerDirecteuren Nordencreutz steg fram och sade, de kunde omöijeligen lefwa af den lönen, bad mycket om tillökning, som remitterades till secrete Utskåttet.

Secrete Utskåttets Extractum Protocolli om en widlyftig process emellan Ryttmästaren Wallensteen och Räntmästaren Wijkman angående ett bruk; remitterades till Justitiæ Revision at skiärskåda merita Caussæ.

Militiæ Oeconomie Deputations Betänkande om Säterier i Westergötland, at de ej skola hålla soldater, dock bör den förre indelningen genom andra hemman ersättias.

Cammar Deputations Betänkande om Major Albr. Schönströms Memorial, at få uprödia ett kärr och rödmåssa på sin depense och deraf göra en fruchtbar eng, men derföre blifwa för skattläggning befriad, samt at få på sina ägor anlägga torp utan at blifwa skattlagde, hwilket bifölls både på frälse och skatte ägor; men at bruken skola slippa at præstera dagswärcken till Kungsgårdarne in natura blef ej samtyckt.

Cammar- och Bergs Deputations Betänkande om hammarskatten af frälse hammarwärck, hwaraf ägaren bör gie 1 procent, men för öfwersmide intet; såsom till exempel, om en smider 115 Skeppund jern, så betalas allenast 1 skeppund för de 100, men intet för de 15, som approberades.

Sedan uplästes och justerades några puncter i Allmogens Allmänne beswär, nemligen den 31. 35. 38. 39. 40. 41. 44. 46. 47. 49.

En Deputation af 6 Borgare præsenterade Ståndets Extractum Protocolli om Amiralitets wärcket, samt om Skånske Städernas angelägenheter, och recommendation för Borgmästaren Lemberg, som söker tillökning på sin lön, bådo äfwen, at Adelen ej wille yttra sig om Stadsens Auctions Cammare, innan de fått inkomma med sitt betänckande.

Landhöfdingen Ehrencrona steg fram och sade, at som lagwärcket warit under arbete öfwer 40 åhr, och H:s Excell:ce Gref Cronhielm nu i 20 åhr præsiderat, och giordt Riket en särdeles nytta, i det at samma wärck nu mästadelen till slut kommit är, och det återstående till detta åhrets slut kan fullbordas; ty är hans mening, at Ständerne hos honom derföre genom en deputation tacksäijelse aflägga skola, samt at de, när lagwärcket färdigt är, till hans åminnelse låta slå en medaille och honom några deraf i guld présentera. ÖfwerstLieutenant Lagercrantz sade, Ständren kunna ej nogsamt tacka RiksRådet Lagerberg för den oförtrutne flit han wist wid Statswärcket, säijandes honom wara derwid omistelig, emedan han den största kunskapen derom i Riket hade, och bad at samma deputation måtte äfwen tacka honom, och anhålla, at han altid wille derwid continuera, och härefter hafwa inseende på mynte-

wäsendet, som nu wore under Cronan, och förr warit under Banquens disposition. Öfwerste Didron sade, at H:s Excell:ce Gr. Dücker hade förtient samma heder, som blef alt bifallit, och efter middagen fullfölgdt.

En deputation af 8 Borgare upkom angående lots wäsendet.

En ditto som samtyckte Adelens Resolution om beskickningen til ofwannämde 3:ne Riksens Råd, och tyckte de andre Ledamöterne af Lag-Commissionen äfwen böra med någon wedergällning ihugkommas.

Cammar och Oeconomie Deputations Betänkande om tiondesättningen öfwer hela Riket, warandes deras mening, at hon öfwer alt borde inrättas. Adelen biföll detta, och bondeståndet, men Prästerskapet wille ej hafwa tiondesättning der hon ej är inrättad.

Öfwerste Stobé sade, at som H:s Excell:ce Gr. Horn 3 gånger warit deras berömlige Landt-Marskalk, och lärer kanskie härefter aldrig mera skie, är också en sak, som aldrig förr passerat, så bör han med en särdeles erkäntzlo och tacksamhet ihugkommas, föreslåendes at en medaille måtte göras, som repræsenterar denne märckwärdigheten, och honom några deraf i guld présenteras. Herr Ehrencrona sade, man hafwer förr regalerat

honom med en medaille; Stämpelen kostar 2000 dlr Smt, lägger man några 1000 dlr der till, så wore Herren mera hulpen, och mente han at 12000 Rdlr skulle wara hederligare, som bifölls. Herr Ehrenpreus sade, at Grefwe Lewenhaupt, som i LandtMarskalkens frånwaro hafft mycket beswär, bör ej heller förgätas, ty tillades honom 500 Ducater. CammarRådet och Secreteraren Wulffenstierna recommenderades till 200 ducater, Fiscalen Treffenhielm till 50, och Cantzlisten Friis till 50, Wachtmästaren till 30 Rdlr, som alt bifölls.

Sedan upläste Lagman Enanderhielm, såsom Fullmächtig för Hertigen af Holsten, ett memorial om arfskapet emellan wår nådigste Drottning och bem:te Hertig, beklagandes han at der till ännu ingen ting wore giordt, och at Actor Coronæ sig yttradt, Hertigen ej hafwa rättighet till något arf; anhåller derföre Hans Kongl. Höghet hos Ständerne, at en Commission måtte förordnas, som detta öfwerseer och utarbetar till nästa Riksdag. HåfRättsRådet Ehrenpreus påstod, att innan något härom resolverades, RevisionsSecreteraren Nordenstråle, såsom Hennes Maij:ts Fullmächtig, måtte först få häraf communication. Approberades.

Sist uplästes Cammar Deputations Betänkande om inqwarteringen för Amiralitets betienterne i

Stockholm, Carlscrona och Göteborg, hwartill de gifwit ett project, nemligen en afgift för alla personer, som inkomma på skieppen, som skulle i tullen clareras, hwilket bifölls.

Om Commercie Rådets Hökerstedts discretion raisonerades pro et contra, änteligen remitterades till Hans Maij:t.

Den 17 woro först Enckornes Fru Anna Marg: Ahlfelts, Fru Christina Biörnbergs, Fru Maria Gyllenhöks Memorialer framme, beklagandes deras usla tillstånd, begiärte deras Mäns innestående lön. Remitterades till Ständernes Deputation med recommendation.

Capitaine Blåfiells Encka, Fru Maria Anckarschöld, begär begrafningshielp för sin Sal. Man; bewilliades henne 100 dlr Smt af Riddarehusmedlen.

Capitaine Tranfelt klagade genom ett Memorial sig länge warit fången, tienstlös, fattig, skyldig och utan pension; remitterades till Secrete Utskåttet.

Cammar- och Oeconomie Deputations Betänkande om Allmogen i ÖsterGötland, som willia befrias ifrån 7 dlr 12 öre Smts beklädningspenningar för ÖstGöta infanterie Regemente, samt 5 dlr Kmts hattepenningar. Deputation finner skiä-

ligt, at de derifrån på det sättet befrias, at hwart tridie åhr gifwer hwar rota 13 dlr Kmt och slipper skinträijors afgiften.

Gr: Creutz, Gr: Lewenhaupt, Herr Wennerstedt och Gr. Meyerfelt anhålla at få utbyta hemman emot jämngodt wederlag, som bewilliades.

Extr. af Borgerskapets protocoll, om differencen i Tullförhögningen emellan Göteborg och Uddewalla städer; hwilket remitterades till Konungen och Rådet.

Justitiæ Deputations Betänkande huru wida de CommissionsLedamöter, som suspenderat Landshöfdingen Hülteen ifrån sin tienst, kunna blifwa befriade ifrån en fiscalisk action. Deputation finner wäl, at de, i anseende till Landshöfdingens förbön för dem, kunde någorlunda befrias, men i anseende till ett så publict brått, kunna Ständerne ej eftergifwa publici rätt, utan böra de hafwa lagligit tilltahl, allenast GeneralLieutenant Cronman, som fördt præsidium, kunde för sin okunnighet derifrån befrias; men åtskillige påstodo at han ej borde skillias ifrån de andra, utan undergå samma äfwentyr, dock efter undersökningen hafwa frihet, at derom anhålla hos Hans Maij:t, som samtycktes.

Justitiæ Deputations Betänkande om Prästewahlet wid Söderby och Kars kyrcka i Roslagen,

hwarwid Regements Pastoren M:r Hambræus kommit till Pastoratet, fast M:r Åkerblad haft flera Församblingens röster; hwaröfwer är blifwit klagat, och wahlet uphäfwit, emedan man funnit underslef wid den senares wahl, ty voterades derom å nyo i Rådet, och föllo de fläste åter på Mag:r Hambræus, som skall wara en lärd man och Präst i 19 åhr, och den senare allenast i 2 åhr. Resolverades at som twenne Säterier i Sochnen voterat på honom, och äfwen för honom lyckats i Rådet, bör han derwid förblifwa, och M:r Åkerblad recommenderas till ett godt Prästegäld med det första.

En deputation af 8 Präster, dem Biskop Schröder anförde, deras ährende war om Capellanerne på landet, och at en förordning måtte utkomma at hämma fyllerij och drickenskap.

Justitiæ Deputations Betänkande huru med inteckningar på lös egendom förhållas skall, som bifölls.

Kongl. Resolutions project öfwer Borgerskapets beswär.

Cammarherrarne Braunjohan och von Mengden kommo upp på salen, och på Hans Maij:ts befallning inviterade Ridderskapet och Adelen at wara H:s M:t tillkommande lördag kl. 8 fölliachtige först till Kyrckan och sedan upp på Riks-

salen. Desse 2:ne blefwo af en liten deputation emottagne och åter tillbaka beledsagade, och straxt derpå blef Riksdagen utblåster af 12 st. Kl. M:ts Trumpetare under Häroldens Secreteraren Engelkens anförande.

En Deputation af 8 Präster, för hwilka Biskopen Barchius talade, upkom, deras ährende war, at saken om inrättningen wid Amiralitetswärcket skulle änteligen wid Riksdagen afgöras, samtyckte äfwen den discretion, som Adelen bewilliat H:s Excell:ce Gr. Horn, Landtmarskalcken.

En deputation af 12 Borgare påminte äfwen om Amiralitets wärcket, om Frimästarskapet, och om bro- och wägarpenningar i bergslagen.

En deputation af 12 Borgare, dem Borgmästaren Stobé anförde, samtyckte äfwen de 12000 Rdr som woro Gr: Horn ärnade.

Likaledes en Deputation af 8 bönder biföll detsamma, anhållandes derjämte at see slut i Lagersparrens sak innan de skildes åt.

CammarRådet Rålamb ingaf ett Memorial at en Deputation af Ständerne skulle hos Présidenten Strömfelt anhålla, at ej skillias ifrån CammarCollegium, för dess stora kunskap han i Cammarwärcket hade, hwilket förorsakade raisonnement pro et contra. Ryttmästaren Åkerhielm sade, man borde gifwa denne mannen en douceur för

den oförtrutne flit han wid det wärcket anlagdt; i detta Collegio äro 21000 mål afgiorde sedan sista Riksdag, och som han är omistelig, bör han åt minstonne hugnas med det, at han måtte hafwa Swartsiö Ladugård fritt, den han nu arrenderar; andre ropade deremot, wij kunna ej bortgifwa Cronans egendom, ty får den ena, kommer straxt en annan och begär detsamma. I det samma kom Présidenten Strömfelt sielf, war altererad, ej wetandes huru denne quæstion om honom existerat, han betygade edeligen sig ej detta förorsakat, och sig ingen ting begära, han wiste wäl Rikets tillstånd, men beklagade at hans siukliga kropp ej kunde längre uthärda med denne tunga och beswärliga sysslan, den han i 8 åhr föreståt, ty will han hällre skillia sig ifrån sysslan, än sysslan skillier sig ifrån honom, och nu komma i någon hwila, derföre har han i underdånighet begärt en transport till Præsidentskapet i Kongl. Swea HofRätt; men tackar Adelen ödmiukeligen som hans goda willia så wäl uttydt. Resolverades at han för sin möda och redeliga tienst skulle få 1000 ducater. LandtMarskalken Gr. Horn kom nu upp, och tackade Ridderskapet och Adelen med en liten wacker oration för den stora reconnoissance de honom wist, och regalerat honom med en ansenlig penninge Summa.

En deputation af 24 st. af Adelen gingo till de andre Stånden at påminna om utbyten.

Öfwerste Rålamb steg fram och berättade, at han tillika med en deputation af 4 Stånden warit efter befallning hos deras Excell:cier Gr: Cronhielm, Gr: Dücker och Gr: Lagerberg, som alla för den stora heder Riksens Ständer dem bewist ödmiukeligen tackat. Gr: Cronhielms och Lagerbergs swar woro skrifteligen författade, recommenderandes den förre sin Måg Capitaine Köhler och sin Son Gr: Lars Cronhielm, den senare låfwade gärna biträda Stats Commission, men myntewäsendet, det han ej förstode sig uppå, kunde han ej på sig taga, wille dock effter görligheten hafwa derpå inseende. Blef resolverat, at en recommendation skulle skie hos H:s M:t för Capitaine Köhler och Gr: Lars Cronhielm, och att Gr: Lagerberg skulle för dess extraord: arbete hafwa i stället för tafelpenningar 3000 dlr Smts tillökning på lönen, så länge han blefwe wid Statswärcket.

Riksdags beslutet uplästes derpå och approberades. Sist Resolverades, at den som aldrig förr tient och finge någon tienst, skulle tiena första halfwa åhret utan lön, hwaraf blefwe en wacker besparing, som kunde någorlunda upfylla bristen i staten, dock den undantagandes, som

hade Crono upbörd om händer. Adelen skildes åt kl. 2.

Efter middagen

précise kl. 3 infan sig Adelen, då man continuerade med Adelens, Borgerskapets och Bondeståndets allmänne beswär, hwarwid mycket raisonerades huru man skulle finna moyen huruledes de köpande, men ej de sälliande måtte betala accisen. Remitterades till Konungen och Rådet.

Assessor Lilliestierna recommenderade Fältmarskalcken Baron Stakelberg för dess swaga wilkor och myckna möda wid grentzen i Finland, samt för det han håller öpen Tafel för främmande, till at undfå någon wedergällning; och beslöts, at han åhrligen skulle få 1000 dlr Smts tillökning.

En deputation af 8 Borgare, dem Borgmästaren Jernstedt anförde, påstodo någon ändring i Förordningen om yppighets afskaffande, williandes ej weta af någon skillnad emellan Stånden uti klädedrächter, samt at 2 färgor kunde brukas på tyger, efter de höllo sig renare, och at inga tyger hos handelsmännerne måtte stämplas etc.

Gr: Tessin blef upskickad af Secrete Utskåttet at recommendera H:s Excell:ce Gr: Bondè, som nu kommit till Kl. Cantzliet, och derigenom råkat i större depense, emedan han med alla

Ministrerne nu hade at beställa; men härpå följde intet wist swar. Likaledes på den quæstionen, om icke hwar och en af RiksRåden måtte få 1000 Rlr till tafelpenningar.

Landtmarskalken bad Adelen, at de i morgon, sedan de tient sin Gud, wille och tiena Fäderneslandet, och efter aftonsången utan något anslag sig in pleno infinna.

Extract af Secrete Utskåttets protocoll om Woijwodinnan Anna Woynarofskas stora skuldfordran hon hade på Swerige, nemligen 11 tunnor guld, dem Högsal. K. Carl XII lånt af hennes Herre, och hon högbem:te Konungs original obligation derpå hade, som wore i Franske Ambassadeurens förwar; Och som hon hade ett stort tycke för Tynnelsö Godzet, det hon för interesset en tid besuttit, har hon samtyckt, at om hon aldeles kunde blifwa ägare af samma Gods, wille hon cedera hela sin fordran, hwilket henne med fägnad bewilliades.

Ett ditto Extract om Ahlingsås manufactorie, om Linne manufactoriet i Helsingland, Jernmanufactoriet, Porcellains manufactoriet och Cartuns tryckeriet, at de måtte uphielpas af den bewilliade 5 procents afgiften, och at 8000 dlr Smt deraf skulle employeras till främmande handtwärckares inskaffande, som approberades.

Magistratens i Stockholm Memorial till H:s M:t, för dess angelägenhet remitterat till Ständerne, om Norrske och Finske Städernes bräde- och trä-handel på andra städer än på Stockholm; hwilket togs i öfwerwägande, och som det rörde Stockholms Stads privilegier, och staden snart skulle gå under, om denne handelen droges derifrån; så resolverades, at de ej annorstädes böra föra desse deras wahror, hwilket de andre Stånden notificerades.

Hans Excell:ces Gr: Horns Son recommenderades till Fendrich wid Gardiet, och 2:ne Grefwar Stenbockar till anständige emplois.

Secrete Deputations Betänkande hwad för saker och i hwad ordning de hos Konungen och Rådet skola föredragas, uplästes.

GeneralLieutenant Cronstedts Memorial uplästes, at han måtte få bygga på Kungsladugården JohannesBerg wid Westeråhs, den han har under förpantning, och är aldeles förfallen, och som der till erfordras 30000 dlr, beder han, at när inlösningen skier på sådane förpantningar, at han måtte blij den sista, och änskiönt han återfår pantskillingen, at han äntå måtte få wara närmast at arrendera densamma för sig och sina barn, för den stora depensen han anwändt, eller få betalning för sine anwände medel; bifölls.

GeneralMajor Bennet wille äfwen hafwa en Kungsgård i Halland på perpetuelt arrende; men som han ännu ej warit med saken i CammarCollegio, så blef det ej samtyckt. Adelen skildes åt kl. 10.

Den 18 Junii. Bönedagen kl. 4 effter afftonsången blef continuation af Borgerskapets beswär upläst och justerat.

GeneralMajor von Rosens Memorial uplästes, hwaruti han säger, Cronan kommit i stor mistning igenom en orichtig disposition af uphandlingen wid Amiralitetet i Carlscrona.

Secrete Utskåttets Extractum Protocolli uplästes sedan, at som Justitiæ, Defensions, Militiæ Oeconomie Deputationerne hafwa för godt funnit, at 2:ne Commissioner fördenskul öfwer Amiralitets wärcket skola sättias, en i Stockholm och en i Carlscrona; ty hafwa de namngifwit wissa Ledamöter till denne Commissionen; men öfwer en del af desse giorde Amiralen Örnfelt wissa anmärckningar, williandes andra skulle tagas i stället, nemligen RiksRådet Gr: Lagerberg, Amiralen Wachtmeister, Amiralitets CammarRådet Dahlman etc., hwaröfwer mycket raisonerades, men änteligen på Adelens påstående blef det wid Secrete Utskåttets project, allenast at Présidenten

Åkerhielm undanbad sig denne Commissionen för åtskillige hinder skull.

En Deputation af 10 Borgare upkom med Extractum Protocolli, at Ståndet beslutit, det främmande handtwärckare af reformerade religion måtte få inkomma i Riket och niuta en frij Religions öfning, hwilket äfwen förorsakade raisonementer pro et contra, och omsider bifölls Borgerskapets mening, och skickades en Deputation till de andre Stånden; i det samma mötte dem en utskickader af Bonde Ståndet med Extractum Protocolli, at de äfwen samtyckt samma sak, dock at deras barn skulle upfostras i den Lutherske Religionen. Adelen skildes åt kl. öfwer 10 om aftonen.

Den 19 Junii. Assessor Hedengrans Memorial at få en skrifware sig till hielp uti Ständernas Contoir, hwilket remitterades till Secrete Utskåttet.

AdvocatFiscalen i Götha HofRätt Petter Silfwerschöld bad genom ett Memorial at få Recommendation till en honom anständig beställning. Remitterades till Hans Maij:t.

Lagman Enanderhielms Memorial, hwaruti han anhåller, at få en Ständernas Commission öfwer arfskapet emellan Hennes Maij:t och H:s Kongl. Höghet Hertigen af Holsten.

Cammar-Deputations Betänkande om Auctions Kammaren i Stockholm, för hwilken Magistraten åhrligen will gifwa 25 procent åt Rasp- och Spinnhuset, hwaremot Directeuren Bunge protesterat, och änteligen åhrligen utfäst en lika stor summa. Remitterades till Konungen och Rådet.

ÖfwerstLieutenant Mörner steg upp och berättade, det han tient Cronan i 39 åhr, och warit Capitaine i 20 åhr, begär derföre Adelens föreskrift till H:s M:t at blifwa hulpen, antingen till någon Commendants beställning, eller någon ÖfwerstLieutenants lön, hwilket bewilliades.

Sist upläste Öfwersten Rålamb Introductions Deputations göremål, och deras namn, som blifwit Grefwar, Friherrar och naturalizerade Adelsmän, nemligen RiksRåden Gr: Lagerberg, Gr: Johan Strömfelt, Gr: Törnflycht, Gr: Hård, Gr: Barck, Gr: Creutz och Gr: Cronstedt, samt Gr: von Pudbus. Gamla Friherrar: von Mengden, Frisendorff. Nya: Présidenten Åkerhielm, HofCantzleren von Kochen, Gen: Majorerne Budenbrok, Löwen, von Rosen, och Stahl von Holstein. Swenske Adelsmän, som upwist sine bref: Öfwerste Fock, Öfwerste Wilbrandt, Major Ridderboll, Capitaine Trollenfelt, Hauptman Brehmer, Herr Törnros. Ny Adelig: Ryttmästaren Edenhielm. Naturaliserade: Ryttmästaren Hastfer, Öfwerste Maidel, Öfwerste-

Lieutenant Vergin, Major Wrangel, Major von Segebaden, Ryttmästaren Salza, Capitainerne von Böhnen, Hertell, Frese och Brummer. Major von Stauden hade wäl bewis framtedt om dess adelskap, men hade ej någon Kl. Resolution, ty blef han ej intagen.

Assessor Lilliestierna sade, at GeneralMajor Bengt Ribbing och Öfwerste Maidel, som äro af så gammal adelig ätt, samt Öfwerste Didron, hwilkom redan Friherreskap är lofwat, böra ock med Friherreskap ihogkommas, men swarades, at de sig hos H:s M:t måste anmäla.

Lieutenant Riddercrantz war af samtelige Gardies Officerarne upskickad, begärandes i ödmiukhet, at Lieutenant Törne, som wore en käck officerare och hade utstått en långwarig fångenskap, samt wore den endaste Gardies Officerare, som ej wore Adel, måtte af Ridderskapet och Adelen få en nådig föreskrift at blifwa Adelsman, och för sin medellöshet komma utan afgift in på Riddarhuset, hwilket honom lofwades, och afskickades straxt en Expeditions Secreterare till Hans Maij:t med denne begäran, som ock om en liten stund tilbakas kom med Kongl. Maij:ts Resolution.

Så begyntes procession efter matrickelns upropande, och marcherade Adelen 3 i hwar led

til St. Nicolai eller Stora Kyrckan, derest de med en härlig musique emottogos. De andre 3 Stånden woro redan förut i Kyrckan, och Hans Maij:t i sin Kongl. Crönings drächt, samt alla RiksRåden i deras röda sammets Talarer, och hela Hofstaten, samt extra Capita följde Adelen. Biskopen i Calmare Lähn Mag:r Schröder giorde Predikan, förklarandes Texten 2 Crönikо Bokens 15 Cap: 2 v. Utur Kyrckan upp till Rikssalen for Hans Maij:t och Riksens Råd först, derpå marcherade Adelen, så Preste- Borgare och BondeStåndet, och sedan Konungen satt sig på sin Thron och giordt en nådig hälsning på Ständerne, alla främmande Ministrerne och det förnämste Fruentimret i staden, stego Ståndens Talemän hwar efter annan fram och giorde hwar sin wacker oration. Derpå upläste Stats Secreteraren Cederström Riksdags Beslutet, och H:s Excell:ce Gref Bonde steg fram, och på Konungens wägnar giorde ett wackert tal til Ständren, så marcherade Hans Maij:t och samtelige Stånden hwar till sitt rum, sedan Talmännerne kyst Konungens hand.

Den 21 steg Lieutenant von Törne fram och tackade Ridderskapet och Adelen för den grace och oförskylte godhet de behagat honom för 2 dagar bewisa medelst recommendation till Adelskapet, och befrielse för afgiften i Riddarhuset.

ÖfwerstLieutenant Mörner gaf nu skrifteligen in ett Memorial om recommendation till H:s Maij:t, i anseende till sine 39 åhrs tienster, antingen till något Commendantskap eller ÖfwerstLieutenants indelning. Landtmarskalcken låfwade sielf recommendera denne saken.

CammarRådet Wulfwenstierna bad at få behålla sin Secreterare Löhn detta halfwa åhret, och at få bebo rummen i Riddarhuset till nästkommande Påsk, som bewilliades.

LandtMarskalken proponerade sedan, at en Deputation af 40 personer, nemligen 8 Grefwar, 8 Friherrar och 24 af Adelen, skulle utletas, som tillika med honom upginge till Hofwet, at taga afskied af Hans Maij:t, hwilket ock skiedde kl. 10.

Imedlertid steg Assessor Adlerbet fram och sade sig wäl hafwa åstundat Secretariatet effter Herr Wulffenstierna, men som han wore upförd på förslaget i Kl. HofRätten, lefde han i den förhoppning, at Hans Maij:t torde gifwa honom en nådig transport till Swea ifrån Göta HofRätt; afsade derföre denna sin begäran. Derpå blefwe 3:ne Candidaters, Secreteraren Baron Otters, Assessor Lilliestiernas och Secreteraren Lilliecreutzes Memorialer upläste, som alla begärte den ledige Riddarhus-Secreterare-tiensten. Man skred derföre straxt till votering, och påminte HofRätts-

Rådet Ehrenpreus, at alla deras nära anhörige borde sig ifrån voteringen afhålla, som samtycktes, och föll voteringen således ut, at Herr von Otter fick 223, Assessor Lilliestierna 181 och Secreteraren Lilliecreutz 49 vota. Baron von Otter steg straxt fram, tackade ödmiukeligen för denne Adelens benägenhet, och låfwade at wara dem till all möijelig tienst. De andre bägge åstundade Adelens intercession till något widare avancemente, som dem låfwades.

Den 22 Junii berättades för LandtMarskalken huru voteringen aflupit. Häradshöfdingen Weili steg fram och protesterade emot den recommendation Adelen lemnat Hrr Lilliestierna och Lilliecreutz, emedan de nekat honom en sådan; dock wille han den samtycka, om han komme i samma consideration. Assessor Lilliestierna steg fram och sade sig ej willia incommodera Adelen med någon intercession för sig, emedan så många det begärt, utan will hällre afwachta Konungens nåd wid existerande tillfälle. Hwaruppå Lieutenant Riddercrantz sade, efter Hr Lilliestierna är så raisonabel och ej begär någon recommendation, bör man dock fägna honom med något, och är min enfaldige mening, at som han förr tient wid militien, han må få bära galon på hatten; hwilket med löije öfwer alt beswarades, men

Assessor Lilliestierna sade, om Ridderskapet och Adelen wille der till samtycka, skulle han den med största heder till deras åminnelse bruka. Och när man märckte det wara alfware, blef det samtyckt.

Öfwerste Rålamb gaf in ett Memorial angående AdelsFahnan, at General Mönstringar måtte skie hwart tridie åhr; at Adels Ryttare måtte slippa de kostbare Kyllrarne, och i det stället kunde bruka andre skinntröijor, och at Ryttarne måtte få bruka galonerade hattar, etc.

Öfwerste Brummer lade in och begärte för sin fattigdom skull at få efftergift på den utlåfwade Summan till Riddarhuset för dess introduction, som honom tillgafs.

ÖfwerstLieutenant de Fritzki gaf in ett Memorial, proponerandes, at Riddarhus byggnaden måtte komma till sin fullkomlighet, hwartill han föreslog en fond, nemligen at Riddarehus Capitalet, som står i Ekmans Manufactorie, måtte infordras, at alla utestående gamla skulder med det snaraste insamlas, at hwart Säterij gifwer åhrligen till nästa Riksdag 1 dlr 16 öre kmt, för hwart Frälsehemman 24 öre, och hwar Adelig Officerare för sitt Boställe 1 dlr kmt etc.; men detta blef ej approberat, utan Landshöfdingen Ehrencrona

mente wara bättre, at Landshöfdingarne hwar i sitt höfdingedöme sammankallade Adelen och frågade hwad hwar och en godwilligt wille contribuera till Riddarehusbyggnaden, hwarpå Major von Ungern swarade, Riksdagen är nu all, och alla af Adelen äro ej nu tillstädes, huru kunna wij belasta wåra hemmawarande medbröder med någon ny contribution, det endaste wi hafwe at fägna dem med, är at de nu slippa den långwarige contributionen, och nu will man straxt påbörda dem en annan i stället. Herr Ehrencrona tyckte, at en Stambok kunde gå omkring hela Swerige till Adelen, och hwar och en gifwa hwad han behagade, både den som har och den som ej wille der till contribuera, kunde det låta blifwa, samt at Riddarehus Directeurerne skulle på det bäste recommendera denne Stambok, hwilket blef bifallit.

Nu kommo 3 Deputationer efter hwarandra, nemligen 12 st. af Präste Ståndet, dem Biskopen i Westeråhs D:r Barchius anförde, 12 af BorgareStåndet, för hwilka Rådman Scherping talade, och 22 st. af Bondeståndet med deras Taleman, hwilcka alla complimenterade och togo afskied af Adelen. Derpå gick ock tilbaka en deputation af Adelen, bestående af 12 personer under Öfwerstens Bror Rålambs anförande, till de

andre Standen uti samma ährende, och giorde Hr Rålamb en different oration på hwardera stället. Sedan uplästes Deputations Memorial öfwer Riddarehus Oeconomie wercket, hwilcken ibland annat funnit, at summan af 41000 dlr kmt, som står i Barnängs eller Ekmans manufactorie, ej kunde utan skada återhemtas, åstundade ock at wisse Regementer måtte anslås till beklädning för detta wärckets avantage och upkomst; beklagade ock at för detta Camereraren Adlerstolpe kommit på en balance af 8200 dlr Smt, hwilka hans efterlämnade Encka uti sitt usla tillstånd ej mächtade alt betala, hafwandes hon inlagdt en ödmiuk Supplique för dess befrielse, som dock ej blef attenderat i alla mål. Resolverades derpå, at ingen Camererare skulle härefter blifwa wid Riddarehuset, utan at han sätter caution för sig, samt at hwar och en som bör erlägga någon afgift till Riddarehuset, bör den summan för Riddarehusets räkning i Banquen insätta, och ej åt Camereraren lämna; giör han deremot, skall det för obetalt hållas; dock skall Banco attesten åt Camereraren wisas, och hos honom annoteras.

Camereraren och Fiscalen Treffenhielm inlade ett Memorial, begärandes confirmation af Landt-Marskalcken och Adelen på desse 2:ne tienster, hwarpå Hrr Directeurerne gifwit honom fullmacht,

hwilcket remitterades till Hrr Directeurerne och till Deputation, som sitter öfwer Riddarehus wärcket, dock beslöts at en person borde ej hafwa bägge desse tienster, och at alla betienter wid Riddarehuset, utom Wachtmästaren, borde wara af Adel.

Öfwerste Conrad Sparre beklagade Öfwerst-Lieutenant Gyllenskieps ynckelige tillstånd (hwilken oförmodeligen nu war inkommen ibland Adelen, af ett miserabelt anseende, med en mycket söllader och slarfwig klädning, samt en liderlig utsliten perruque) anhållandes at han måtte få någon hielp uti denne dess misere, emedan han warit förr en hurtig och galant karl och käck officerare. Adelen tillade honom 200 dlr Smt af Riddarehus medlen till den förre pension af 200 dlr Smt han hade af Konungen, dock at han ej skulle få alt på en gång, utan något hwar månad. Någre recommenderade honom till en ny klädning, men derpå swarades intet. Han steg fram i sin miserable drächt med en gammal röd kappa öfwer, och tackade LandtM. och Adelen med stor glädie.

Öfwerste Tomson steg fram och begärte för sine långlige tienster 300 dlr Smt af Wadstena Krigsmanshuspenningar, som honom låfwades.

ÖfwerstLieutenant Gyllenhof fick för sin fattigdom 100 dlr Smt af Riddarehus medlen;

samt Riddarehus Bokhållaren Törnroos 400 dlr Kmt.

Capitaine von Kempe supplicerade äfwen om hielp, men som han ej war ibland Adelen, gafs ej swar.

Secreteraren Leyonmarck bad, at han och dess Syskon måtte blifwa förskonte för det dryga interesse af dess Sal. Faders introductions penningar alt ifrån 1696, hwilket de ej mächtade at betala, men capitalet wille han straxt lefwerera. Detta bewilliades honom för hans person, dock at det ej skulle blifwa præjudicatum för någon annan.

Resolverades ock, at 200 dlr Smt skulle utdelas åt de fattige.

ÖfwerstLieutenant Fehman anhöll genom ett Memorial at få Adelskap, men om han det ej ernå kunde, han då måtte få niuta Adelige privilegier, hwilket remitterades till Hans Maij:t med recommendation.

Major Henel, Hr Palmcreutz och Hr Skutenhielm anhöllo igenom Memorialer, at få succedera Hr Treffenhielm uti Fiscals tiensten wid Riddarehuset, emedan han allena förblefwe wid Camererare sysslan.

Bem:te Henel beklagade sig apart at han blifwit uti Tyskland skyldig 430 mark Lübsch för the böcker han låtit till Ständernas tienst derute

trycka, och at han mycket derwid lidit. Honom låfwades betalning.

Hans Excell:ces Gr: Bondes Memorial uplästes derpå, görandes honom ondt, at skilliachtige meningar warit wid Secrete Utskåttets offert till honom angående tafelpenningar, hwilcka han aldrig begärt, ej eller ännu åstundar, utan är nögder at lefwa i Adelens benägenhet och goda minne.

LandtMarskalcken Grefwe Horn bad hwar och en taga sina ställen, och då alt tyst war, tog han Marskalks stafwen, och giorde en mycket wacker och härlig oration, den han utur papperet läste, tackandes Gud, Konungen, Ridderskapet och Adelen för all hielp och bistånd, nåd och ynnest, benägenhet och wälwillia, uprepandes alla godhets och kärleks teckn Ridderskapet honom både förr och nu wid denne Riksdagen betedt etc. och lade så Marskalcks stafwen ifrån sig med en wacker önskan. Cammarherren Löwen steg fram och med ett tahl beswarade Hans Excellence på Ridderskapets och Adelens wägnar, berömmandes hans stora conduite och oförtrutne möda han för dem wist, och derföre tackade, önskandes honom all sällhet och lycksalighet i andelig och lekamlig måtto. Hwilcket LandtMarskalcken åter beswarade, och tog så afskied med mycket angenäme miner och tårar i ögonen.

Gick så af salen med samtelige Ridderskapets och Adelens händers sammanklappande.

Och således blef i Herrans namn Riksdagen ändad, och Riddarehus sammankomsterne slutne. Gud låte de wid denne Riksdagen giorde författningar lända Sig till ähra och pris, till Konungens och Fäderneslandets gagn och nytta, och hwar och en undersåtes fromma och nöije!

Att de i denna del införda handlingar äro rätteligen aftryckta, intygar

F. A. Dahlgren.

Rättelse:

Sid. **42**, rad. **6** *står:* The raff *läs:* Ther aff